

**КОРОТКИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ
СЛОВНИК
СУЧАСНИХ
УКРАЇНСЬКИХ
ЕРАМОЛОГІВ**

National Academy of Sciences of Ukraine
Ceramology Institute – branch of Ethnology Institute of National Academy of Sciences of Ukraine
Ministry of Culture and Tourism of Ukraine
National Museum of Ukrainian Pottery in Opishne

Academical Series *Ukrainian Ceramological Biographistics* • Issue 1

OLES POSHYVAILO

**A SHORT
ACADEMICAL
DICTIONARY
OF CONTEMPORARY UKRAINIAN
CERAMOLOGISTS**
(Cultural Ceramology)

Ukrainian Ethnology
Publishing House of the National Museum
of Ukrainian Pottery in Opishne
Opishne-2009

Національна академія наук України
Інститут керамології — відділення Інституту народознавства НАН України
Міністерство культури і туризму України
Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному

Академічна серія «Українська керамологічна біографістика» • Випуск 1

ОЛЕСЬ ПОШИВАЙЛО

**КОРОТКИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ
СЛОВНИК
СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ
КЕРАМОЛОГІВ
(культурна керамологія)**

«Українське Народознавство»
Видавництво Національного музею-заповідника
українського гончарства в Опішному

Опішне-2009

Олесь Пошивайло.

КОРОТКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ КЕРАМОЛОГІВ (культурна керамологія) /Друге видання в Україні. – Опішне: Українське Народознавство, 2009. – 312 с.: іл. (Академічна серія «Українська керамологічна біографістика», випуск 1)

ISBN 966-7322-20-3

Унікальний в українській науковій практиці словник започатковує академічну видавничу серію «Українська керамологічна біографістика». Він покликаний сприяти поживленню наукових контактів між представниками різних напрямків розвитку української керамології, а водночас постає своєрідним експериментальним фрагментом майбутнього Національного біобібліографічного словника «Українські керамологи».

У словнику подано коротку інформацію про сучасних українських керамологів, у тому числі відомості про їх керамологічну спеціалізацію, час і місце народження, освіту, науковий ступінь, учене звання, захищену дисертацію, основні наукові праці, головні напрямки наукових досліджень, громадську діяльність, службову й домашню адреси, телефони, факси, електронну пошту. Подано також фото вчених, репринти обкладинок їх монографій, каталогів, альбомів; бібліографічні описи наявних публікацій біографічного характеру про авторів.

Він містить відомості про класифікаційні ознаки сучасного українського керамолога, схему біобібліографічної керамологічної статті, численні статистичні матеріали, додатки, іменний та географічний покажчики, іншу важливу інформацію.

Для керамологів, археологів, етнологів, мистецтвознавців, музеєзнавців, краєзнавців, викладачів і студентів вищих навчальних закладів, аспірантів і здобувачів наукових ступенів.

Oles Poshyvailo.

A Short Academic Dictionary of Contemporary Ukrainian Ceramologists (Cultural Ceramology) /Second edition in Ukraine. – Opishne: Ukrainian Ethnology, 2009. – 312 p.: ill. (Academical Series *Ukrainian Ceramological Biographistics*, issue 1)

This dictionary, unique in the Ukrainian scientific practice, launches the academical publishing series *The Ukrainian Ceramological Biographistics*. Its mission is to promote more active scientific communication among representatives of the different lines of the development of the Ukrainian ceramology. At the same time this book can be regarded as an experimental part of the future National Biobibliographical Dictionary *The Ukrainian Ceramologists*.

The given dictionary contains a brief information on the contemporary Ukrainian ceramologists, including data on their ceramological specialization, date of birth, birth-place, education, scientific degree, scientific rank, dissertation, main scientific works, basic directions of research, public activities, and contact information (office and home addresses, telephone numbers, faxes, e-mail address). The photos of the scientists, pre-prints of the covers of their monographs, catalogues, albums; the bibliographical descriptions of the published biographical works on the authors are also included in this edition.

The dictionary contains information on the classification criteria of a contemporary Ukrainian ceramologist, the general scheme of a biobibliographical ceramological article, numerous statistical materials, indexes of persons and places, as well as another important information.

The book is intended for ceramologists, archaeologists, ethnologists, art critics, museologists, regional art and culture researchers, high school tutors and students, post-graduates, competitors for scientific degrees.

НАУКОВО-ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ
Інституту керамології –
відділення Інституту народознавства НАН України
та Національного музею-заповідника
українського гончарства в Опішному

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ДРУКУ
ВЧЕНОЮ РАДОЮ
ІНСТИТУТУ КЕРАМОЛОГІЇ – ВІДДІЛЕННЯ
ІНСТИТУТУ НАРОДОЗНАВСТВА НАН УКРАЇНИ

Науковий і літературний редактор
доктор історичних наук,
заслужений діяч науки і техніки України
Олесь Пошивайло

Укладачі показчиків
Оксана Андрущенко
Ольга Карунна
Галина Панасюк
Тетяна Хрипун

Коректори
Олесь Пошивайло
Людмила Гусар

Комп'ютерний набір
Олесь Пошивайло
Юлія Панасюк

Перекладач текстів англійською мовою
Костянтин Рахно

Редактор текстів англійською мовою
кандидат історичних наук,
заслужений діяч мистецтв України
Ігор Пошивайло

Художній редактор, коректура, макет
заслужений працівник культури України
Юрко Пошивайло

Директор випуску
Вікторія Спільник

Роботу виконано в рамках відомчого наукового проекту
Національної академії наук України
«Гончарство і проблеми збереження національної ідентичності в Україні
(XIX – початок XXI століття)»
(держ. реєстр. № 0107U007039)
та відповідно до тематики наукових студій
Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному

Права видавництва «Українське Народознавство» поширюються на всі країни.
Перевидання, репродукції, відтворення, виконання за допомогою розмножувальної, аудіовізуальної техніки
чи будь-якими іншими засобами, а також приватні копії можуть бути виконані лише за дозволу
видавництва «Українське Народознавство»

© Олесь Пошивайло, 2009

© Юрко Пошивайло, макет і художнє оформлення, 2009

© Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, 2009

© Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, 2009

Зміст

14

100-ЛІТНІЙ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКОЇ КЕРАМОЛОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ

Українські керамологи у довідкових виданнях окупаційної доби (1910-ті – 1930-ті)	14
Знищення української керамології окупаційною владою впродовж 1930-х років	16
Українські керамологи у довідкових виданнях окупаційної доби (1950-ті – 1980-ті).....	20
Українські керамологи у довідкових виданнях Української Держави (кінець ХХ – початок ХХІ століття).....	21
Усвідомлення важливості дослідження персоналій та історіографії української керамології (1986–1999).....	26
Системне архівування й поширення відомостей про сучасних керамологів (1995–2005).....	27
Перший словничок керамологів як підрозділ довідкового видання (1999)	28
Пожвавлення української керамологічної біографістики (2000–2006).....	28
Перша спроба підготовки каталогу керамологів (2003–2004)	30
Третій «траурний» період як причинок рішучого здвигу в керамологічній біографістиці (2002–2006).....	31
Вступ до практичної реалізації важливого наукового завдання (2007)	32
Семінар «Персоналії української керамології» (2008).....	33
Перше видання «Короткого довідника сучасних українських керамологів» (2008).....	35
Культурна керамологія	36
Друге видання «Короткого академічного словника сучасних українських керамологів» (2009)	38
Дослідження персоналій сучасних керамологів як завершальний етап формування наукового консорціуму (2009–2011)	40
Національний біобібліографічний словник «Українські керамологи» (2011)	42
Втрачені й невивчені особисті архіви керамологів	45
Вдячність.....	49
P.S.	49
Джерела.....	50

57

**КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ
СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО КЕРАМОЛОГА**

58

**СХЕМА БІОБІБЛІОГРАФІЧНОЇ
КЕРАМОЛОГІЧНОЇ СТАТТІ
ДО НАЦІОНАЛЬНОГО БІОБІБЛІОГРАФІЧНОГО СЛОВНИКА
«УКРАЇНСЬКІ КЕРАМОЛОГИ»**

63

СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКІ КЕРАМОЛОГИ

Белько Олег Олександрович	64	Нога Олесь Павлович	112
Бережняк Валентина Миколаївна	65	Овчаренко Людмила Миколаївна.....	115
Боренько Надія Василівна	66	Пошивайло Ігор Володимирович	118
Виноградська Лариса Іванівна.....	67	Пошивайло Олесь Миколайович	124
Власов Володимир Петрович.....	68	Пошивайло Світлана Григорівна	132
Гаврилюк Надія Оксентіївна	69	Рахно Костянтин Юрійович	134
Галія Галина Іванівна	72	Рижов Сергій Миколайович.....	136
Гейко Анатолій Володимирович	74	Романець Тетяна Андріївна	137
Голубець Орест Михайлович	77	Сакович Ірина Валер'янівна.....	138
Гудак Василь Андрійович	81	Скляренко Наталя Владиславівна.....	140
Гупало Віра Деонізіївна	83	Слободян Олег Олексійович.....	141
Данченко Леся Степанівна.....	84	Сморж Леонід Панасович	143
Івашків Галина Михайлівна	86	Спанатій Любов Степанівна	146
Істоміна Галина Валентинівна	88	Тесленко Ірина Борисівна	148
Каплун Наталя Миколаївна.....	89	Ткачук Тарас Михайлович	149
Клименко Олена Олександрівна.....	90	Троцька Валентина Іванівна	151
Коваленко Оксана Валентинівна	91	Ханко Віталій Миколайович.....	153
Козир Ірина Анатоліївна.....	93	Ханко Остап Віталійович	157
Колупаєва Агнія Віталіївна	94	Цвек Олена Василівна	161
Кошовий Олег Петрович.....	96	Чечель Жанна Анатоліївна.....	163
Левун Ніна Віталіївна	97	Чміль Леся Володимирівна.....	165
Лейпунська Ніна Олександрівна	99	Школьна Ольга Володимирівна	166
Ликова Оксана Григорівна.....	101	Шмагало Ростислав Тарасович	167
Лосик Марія Василівна.....	103	Штанкіна Ірина Валеріївна.....	170
Майко Вадим Владиславович	104	Щербак Василь Артемович	171
Метка Людмила Олексіївна	106	Щербань Анатолій Леонідович	173
Міщанин Віктор Данилович.....	108	Щербань Олена Василівна.....	176
Мотиль Романа Ярославівна	111		

179

СТАТИСТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ПРО СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ КЕРАМОЛОГІВ

Місця роботи керамологів	180
Фахова спеціалізація керамологів	182
Базова освіта керамологів	183
Наукові ступені й дисертаційна спеціалізація керамологів	184
Роки народження керамологів	186
Дні народження керамологів	187
Річна динаміка народжуваності керамологів	188
Керамологічні осередки України	189
Карта керамологічних осередків України	190

193

ДОВІДКОВІ МАТЕРІАЛИ

Національний культурологічний щорічник	
«Українське Гончарство» (1993–1999):	
Книга 1. За минулі літа	194
Книга 2. 1994	199
Книга 3. 1995	202
Книга 4. 1996–1999	206
Національний науковий щорічник	
«Бібліографія Українського Гончарства» (2000–2007):	
Випуск 1. 1999	210
Випуск 2. 2000	211
Випуск 3. 2001	212
Випуск 4. 2002	214
Випуск 5. 2003	215
Випуск 6. 2004	217
Національний науковий щорічник	
«Українська Керамологія» (2001–2002):	
Книга 1. 2001	219
Книга 2. 2002	222
Національний науковий часопис	
«Український Керамологічний Журнал» (2001–2005):	
2001, №1	226
2001, №2	228

2002, №1.....	231
2002, №2	234
2002, №3	237
2002, №4	240
2003, №1.....	243
2003, №2-4	246
2004, №1	249
2004, №2-3	251
2004, №4.....	253
2005, №1-4	256

260

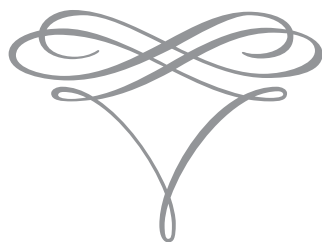
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

270

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

275

ІНФОРМАЦІЯ

Contents

14

THE CENTENARY PATH OF THE UKRAINIAN CERAMOLOGICAL BIOGRAPHISTICS

The Ukrainian Ceramologists in Reference Books of the Occupation Period (1910s – 1930s).....	14
The Extermination of the Ukrainian Ceramology by the Occupation Regime during the 1930s.....	16
The Ukrainian Ceramologists in Reference Books of the Occupation Period (1950s – 1980s).....	20
The Ukrainian Ceramologists in Reference Books of the Ukrainian Statehood Period (late 20th – early 21st centuries).....	21
The Perception of Importance of Personalities and Historiography of Ukrainian Ceramology Studies (1986–1999)	26
The System-Defined Archiving and Dissemination of Information on the Contemporary Ceramologists (1995–2005).....	27
The First Brief Dictionary of Ceramologists as a Subsection in the Reference-Book (1999).....	28
The Intensification of the Ukrainian Ceramological Biographistics (2000–2006).....	28
The First Attempt of Preparation of the Catalogue of Ceramologists (2003–2004).....	30
The Third «Mourning» Period as a Contribution to the Emphatic Advance in Ceramological Biographistics (2002–2006).....	31
An Introduction to Practical Realization of the Important Scientific Task (2007).....	32
The Seminar <i>The Personalities of Ukrainian Ceramology</i> (2008).....	33
The First Edition of <i>A Brief Reference-Book of the Contemporary Ukrainian Ceramologists</i> (2008).....	35
Cultural Ceramology.....	36
The Second Edition of <i>A Brief Academical Dictionary of the Contemporary Ukrainian Ceramologists</i> (2009)	38
The Studies of Personalities of the Contemporary Ceramologists as a Final Phase of the Scientific Consortium Forming (2009–2011)	40
The National Biobibliographical Dictionary <i>The Ukrainian Ceramologists</i> (2011).....	42
The Lost and Uninvestigated Personal Archives of the Ceramologists	45
Acknowledgements	49
P.S.	49
Sources	50

57

**THE CLASSIFICATION CRITERIA
OF A CONTEMPORARY UKRAINIAN CERAMOLOGIST**

58

**THE SCHEME
OF A BIOBIBLIOGRAPHICAL CERAMOLOGICAL ARTICLE
FOR THE NATIONAL BIOBIBLIOGRAPHICAL DICTIONARY
THE UKRAINIAN CERAMOLOGISTS**

63

THE CONTEMPORARY UKRAINIAN CERAMOLOGISTS

Belko, Oleh	64	Noha, Oles	112
Berezhnyak, Valentyna	65	Ovcharenko, Lyudmyla	115
Borenko, Nadiya	66	Poshyvailo, Ihor	118
Vynohrodska, Larysa	67	Poshyvailo, Oles	124
Vlasov, Volodymyr	68	Poshyvailo, Svitlana	132
Havrylyuk, Nadiya	69	Rakhno, Kostyantyn	134
Halyan, Halyna	72	Ryzhov, Serhiy	136
Heyko, Anatoliy	74	Romanets, Tetyana	137
Holubets, Orest	77	Sakovych, Iryna	138
Hudak, Vasyl	81	Sklyarenko, Natalya	140
Hupalo, Vira	83	Slobodyan, Oleh	141
Danchenko, Lesya	84	Smorzh, Leonid	143
Ivashkiv, Halyna	86	Spanatiy, Lyubov	146
Istomina, Halyna	88	Teslenko, Iryna	148
Kaplun, Natalya	89	Tkachuk, Taras	149
Klymenko, Olena	90	Trotska, Valentyna	151
Kovalenko, Oksana	91	Khanko, Vitaly	153
Kozyr, Iryna	93	Khanko, Ostap	157
Kolupayeva, Agniya	94	Tsvek, Olena	161
Koshovy, Oleh	96	Chechel, Zhanna	163
Levun, Nina	97	Chmil, Lesya	165
Leypunska, Nina	99	Shkolna, Olha	166
Lykova, Oksana	101	Shmahalo, Rostyslav	167
Losyk, Mariya	103	Shtankina, Iryna	170
Mayko, Vadym	104	Shcherbak, Vasyl	171
Metka, Lyudmyla	106	Shcherban, Anatoly	173
Mishchanyn, Victor	108	Shcherban, Olena	176
Motyl, Romana	111		

179

**STATISTICAL MATERIALS
ON THE CONTEMPORARY UKRAINIAN CERAMOLOGISTS**

The Places of Work of the Ceramologists	180
The Professional Specialization of the Ceramologists	182
The Basic Education of the Ceramologists	183
The Scientific Degrees and Dissertation Specialization of the Ceramologists.....	184
The Birth Years of the Ceramologists	186
The Birthdays of the Ceramologists	187
The Annual Birth Rate Dynamics of the Ceramologists	188
The Ceramological Centres of Ukraine	189
The Map of the Ceramological Centres of Ukraine	190

193

REFERENCE MATERIALS

The National Cultural Studies Yearbook	
<i>The Ukrainian Pottery (1993–1999):</i>	
Book 1. For the Last Years	194
Book 2. 1994	199
Book 3. 1995	202
Book 4. 1996–1999	206
The National Scientific Yearbook	
<i>The Bibliography of Ukrainian Pottery (2000–2004):</i>	
Issue 1. 1999	210
Issue 2. 2000	211
Issue 3. 2001	212
Issue 4. 2002.....	214
Issue 5. 2003.....	215
Issue 6. 2004	217
The National Scientific Yearbook	
<i>The Ukrainian Ceramology (2001–2002):</i>	
Book 1. 2001.....	219
Book 2. 2002.....	222
The National Scientific Periodical	
<i>The Ukrainian Ceramological Journal (2001–2005):</i>	
2001, №1	226
2001, №2.....	228

2002, №1.....	231
2002, №2	234
2002, №3	237
2002, №4	240
2003, №1.....	243
2003, №2-4	246
2004, №1	249
2004, №2-3	251
2004, №4.....	253
2005, №1-4	256

260

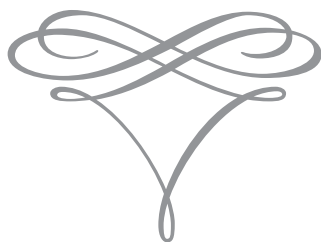
INDEX OF PERSONS

270

INDEX OF PLACES

275

INFORMATION

100-ЛІТНІЙ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКОЇ КЕРАМОЛОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ

*«Ми не агітуємо один одного за оці цінності.
Ми осучаснюємо себе і просто-напросто
укладаємо шлях, крок за кроком: яким чином
нам бачити завтрашню Україну»*

Степан Павлюк [57, с.4]

**Українські керамологи
у довідкових виданнях
окупаційної доби
(1910-ті – 1930-ті)**

Перші* біографічні статті про трьох українських керамологів – **Віктора Василенка, Анастасія Зайкевича** та **Івана Зарецького** – опублікував полтавський історик **Іван Павловський** у своєму «Кратком биографическом словаре ученых и писателей Полтавской губернии с половины XVIII века» (1912) [56, с.31, 72, 234-236], який видала Полтавська вчена архівна комісія. До речі, це був один із перших в Україні регіональний довідник учених.

**Тут і далі в усіх текстах, у тому числі в цитатах, збережено авторську мову й правопис; виділення окремих слів, словосполучень чи речень (жирністю, курсивом, підкресленням) належать автору словника*

На початку ХХ століття Російська академія наук прийняла рішення про підготовку спеціальних довідників «*Наука в России*». 1916 року було засновано однойменну комісію, яка мала збирати й публікувати відомості про наукові установи й наукових працівників Російської імперії, у тому числі й з України. Проте, унаслідок безперервних суспільних катаклізмів, перший випуск – «*Наука в России: Справочный ежегодник. Вып.1. Петроград*» – побачив світ тільки 1920 року [44]. Згодом з'явилися й інші фундаментальні довідники: «*Наука в России: Справочный ежегодник. Вып.2. Москва (научные учреждения)*» (1922) [45], «*Наука в России: Справочник. Ч.II. Научные работники. Вып.I. Петроград*» (1923) [43], «*Наука и научные работники СССР: Справочник. Вып.IV. Научные работники Москвы*» (1925) [46], «*Научные учреждения Ленинграда (ученые учреждения, высшие учебные заведения и научные объединения). Наука и научные работники СССР. Справочник. Ч.II*» (1926), «*Наука и научные работники СССР. Часть VI. Научные работники СССР без Москвы и Ленинграда*», «*Научные работники Москвы*» (1930), «*Научные работники Ленинграда*» (1934) [50; 66, с.151]. Так, довідкове видання «*Наука и научные работники СССР. Часть VI. Научные работники СССР без Москвы и Ленинграда*» містить відомості про 11197 діячів науки, мистецтва, літератури, краєзнавства і прикладних знань, які мешкали поза Москвою й Ленінградом. Його упорядники так визначили головні завдання книги: «...Справочник преследует цели учета научных сил страны, облегчая тем самым как использование специалистов в различных областях науки и практики, так и взаимное сотрудничество их между собою» [47, с.IV]. У ньому подано лаконічні відомості про таких українських керамологів: **Юрія Александровича, Бориса Бутника-Сіверського, Валерію Козловську, Бориса Лисіна, Василя Мазуренка, Юхима Михайліва, Никанора Онацького, Юрія Павловича, Якова Риженка, Євгенію Спаську** [47, с.51, 177, 231, 234, 260, 291, 296, 358, 400, 516]. Передбачалося, що довідники невдовзі стануть щорічниками, але після 1934 року діяльність комісії взагалі припинили, як і видання довідників.

1930 року в Харкові побачив світ і **український довідник «Наукові установи та організації УСРР»** [49]. У ньому, як і в російському виданні 1928 року, міститься коротка інформація (згадки) про деяких тогочасних українських керамологів, зокрема про **Юрія Александровича, Валерію Козловську, Бориса Лисіна, Василя Мазуренка, Віктора Петрова, Якова Риженка, Євгенію Спаську** [49, с.25, 42, 52, 65, 143, 217, 239, 244, 250, 252, 257, 263, 272].

100-літній шлях української керамологічної біографістики

**Знищення української
керамології
окупаційною владою
впродовж
1930-х років**

Особливістю керамологічних студій до кінця 1980-х років був їх мультидисциплінарний характер. Тобто вчені не обмежувалися лише вивченням гончарства, їх цікавили й інші аспекти традиційно-побутової культури українців. Саме тому в їхніх працях нерідко специфіку

гончарства подано в контексті народної виробничої і духовної культури загалом. З огляду на багатоаспектність цих народознавчих досліджень діяльність українських керамологів на ниві пізнання особливостей української історії й етнокультури, збереження національної ідентичності українців важко переоцінити. Це цілком усвідомлювали й **представники тоталітарного окупаційного режиму, які не гребали ніякими засобами, щоб тільки викорчувати в Україні будь-які ознаки культурної самобутності, знищити творців національної науки, культури і мистецтва.** Для прикладу подам красномовне міркування одного з прислужників режиму 1930-х років, оперуповноваженого Полтавського міськвідділу ДПУ, збережене в кримінальній справі керамолога, музеолога і мистця **Никанора Онацького** з архіву Управління СБУ в Полтавській області: «Для того, щоб були зрозумілі вчинки і настрої Онацького, слід сказати про значення етнографії на Україні. Справа в тому, що етнографія як наука про чисті етнічні одиниці була використана як зброя для збудження націоналізму та ще, мабуть, в дусі фашизму на Україні і на Кавказі, особливо в Грузії... Справа в тому, що всі вишивки, **всі керамічні вироби, різьба та інше в умілому розміщенні показуватимуть і підкреслюватимуть етнічну відокремленість України і для хоч трішки настроєної романтично голови даватимуть поживу національної відокремленості...** Викликаючи на периферії інтерес у окремих одиниць до питань етнографії, Онацький може, не створюючи ніяких організацій, зробити готовий кадр шовіністичної української інтелігенції, готовий при першому зручному випадкові вийти на арену, як полум'я «фенікс» [16, с.76-77].

Саме **впродовж 1930-х років, прикметних політизацією й одержавленням науки, терором проти вчених, українська керамологія зазнала непоправних утрат.** Майже всіх дослідників гончарства (за винятком **Пантелеймона Мусієнка, Бориса Лисіна та Олександра Прусевича**) було репресовано: якщо не знищено фізично **/Юхим Михайлів (1885–1935), Никанор Онацький (1874–1940), Лідія**

Шульгина (1897–1938), **Юрій Александрович** (1894–1930-ті?), **Черченко?**/, то вислано за межі України /**Осип Білоскурський** (1883–1943), **Яків Риженко** (1882–1974), **Євгенія Спаська** (1892–1980)/. На початку 1930-х років було знищено **Василя Мазуренка** (1877 р.н.), керамолога, дослідника силікатів, члена Центральної Ради, у якій він був виконуючим обов'язки і заступником міністра фінансів (1917–1918); члена місії УНР в Італії (1919) [32].

Нині достеменно невідомо, скільки ж загалом було репресовано дослідників гончарства, оскільки подібних досліджень в Україні ніхто не проводив*. Для порівняння зазначу, що за попередніми підрахунками російських науковців, упродовж 1920-х – 1930-х років у більшовицькій імперії репресовано близько 500 етнографів, антропологів і вчених суміжних наукових дисциплін [25, с.138; 67, с.186-187]! Як зазначав етнолог **С.Я.Козлов**, поголовно знищували «умных, талантливых, великолепно, разносторонне образованных, в большинстве своем – что называется, трудоголиков, преданных науке, видевших в ней смысл и содержание своей жизни – были вырваны из нее, оторваны от нее, не могли собирать литературные и полевые материалы, обдумывать уже накопленные, писать статьи и книги, общаться с коллегами, обсуждая с ними свои мысли, идеи, находки, передавать свои знания студентам и аспирантам... Насколько же беднее наша наука, чем могла бы быть?... Уже не говорю, как влияла эта ситуация на их коллег, которых миновала горькая чаша, выпавшая на долю мучеников: на их мышление, на выбор тем, на формирование мыслей, выводов, обобщений; так или иначе, на все научное творчество, на всю жизнь. Сколько ушли в «другие» темы, сколько – думали одно, говорили другое, писали – третье (при постоянном присутствии в голове цензора – саморедактора), а после издательского редактирования с постоянной оглядкой на цензуру Главлита получалось нечто четвертое...

Большинство действующих лиц... были людьми многогранными. Получившие, как правило, прекрасное, блестящее образование...; у многих – стажировка, практика в лучших зарубежных научных

100-літній шлях української керамологічної етнології

*Щодо цього покажемо в приклад російських учених, які ще на початку 1990-х років почали вивчати життєві долі репресованих етнографів. Підсумком колосальної пошукової роботи науковців стали дві книги під назвою «Репрессированные этнографы» (1999, 2003) [64; 65]

и университетских центрах), с хорошим знанием нескольких или многих языков, смолоду посвятившие себя науке.., они истово и преданно служили ей... Какие люди! И какие лица..! Сколько в них доброты и ума, спокойствия и достоинства – достоинства людей, знающих цену себе и цену человеческому достоинству, которое они умели сохранять и в нечеловеческих условиях...

Вы не найдете в этих лицах ни напыщенности (как правило, идущей от сознаваемого или подсознательного комплекса неполноценности), ни злобы – причины которой, чаще всего, все в том же; не найдете – никогда! – выражения «чего изволите?» или «рады стараться!»

У многих из них... на лицах – отпечаток истинного аристократизма, не словесного, а того, что называется аристократизмом духа, идущего от умного семейного воспитания, честности во всем как естественной нормы жизни, чувства ответственности – перед близкими, перед делом, которому ты служишь, перед Отечеством. В них ощущается, с одной стороны, и какая-то особость (прежде всего потому, что каждый из них – личность), выделенность (призванием, судьбой), а с другой – соединенность с традицией, с наукой, с народом (который они, по большей части, по-интеллигентски идеализировали).

Все эти слова – не потому, что они о людях тяжелой, часто трагической судьбы, попавших под страшный каток тоталитарного режима. Да, он сминал, корежил, уничтожал самых разных людей, но все же прежде всего таких, которые были личностями, людьми чести и долга, интеллигентов старой формации: их не терпели (сознавая их интеллектуальное и нравственное превосходство), не переносили те, кто хотел, чтобы все были на одно лицо, с выражением безоговорочной преданности и сиюминутной готовности (на что угодно).

Эти «мягкотелые» (как почему-то принято полупрезрительно говорить) интеллигенты – в том числе женщины! – нередко оказывались перед пытками и издевательствами палачей-следователей, в невыносимых условиях тюрем и лагерей более мужественными, чем профессиональные революционеры с подпольным стажем, чем бесстрашные комбриги и командармы гражданской войны (которых в конце 1930-х тоже почти полностью уничтожила тоталитарная система» [25, с.139, 140, 141].

Особливо жорстоко влада знищувала українських керамологів. Щоб збагнути масштаби тогочасного червонозіркового терору, зверну увагу тільки на один факт, а саме: до кінця 1930-х років в окупованій Росією Україні не залишилося ЖОДНОГО дослідника традиційного гончарства. І навіть ті з учених, кому вдалося вижити на засланні, так уже ніколи й не повернулися до керамологічних студій, наприклад, **Яків Риженко і **Євгенія Спаська**. Як закономірний результат політики геноциду, **впродовж другої половини 1930-х – 1940-х років в Україні не опубліковано ЖОДНОГО наукового дослідження про гончарство XVIII – першої половини XX століття у вигляді не те що монографії чи брошури, а й навіть статті!****

На початку 1950-х років в Україні поступово відновилися дослідження традиційного гончарства. Проте серед тогочасних науковців уже не було ЖОДНОГО вченого, який би починав свої керамологічні студії в 1920-ті роки чи ще раніше. Узагальнюючи, **є всі підстави вести мову про так званий перший «траурний» період в історії української керамології – ретельно спланований владою, найбільш нищівний і нечувано жорстокий. Упродовж 1930-х років тоталітарний режим цинічно розправився (фізично, морально-психологічно) не тільки з більшістю тогочасних українських керамологів, але й з українською керамологією загалом. В основі окупаційної політики ліквідації науковців лежало шовіністичне прагнення знищити національну ідентичність українців, перетворити їх на керовану біомасу, неспроможну на будь-який спротив імперській системі.**

Український керамолог **ЯКІВ РИЖЕНКО** під час ув'язнення. Полтава. 1931. Фото з кримінальної справи №15125-С. Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Національний архів українського гончарства

100-літній мих української керамологічної біографістики

**Українські керамологи
у довідкових виданнях
окупаційної доби
(1950-ті – 1980-ті)**

100-літній шлях української керамологічної біографістики

Достатньо красномовно змалював становище наукової біографістики в колишньому тоталітарному Союзі 1950-х – 1980-х років етнолог Ю.І.Семенов. Оскільки це було прикметно й для тогочасної окупованої України,

подам повністю висловлювання московського дослідника: **«К сожалению, в области общественных наук справочники типа «Кто есть кто» и вообще словари персоналий в советское время были крайне редким явлением. В поисках сведений приходилось обращаться к общим справочникам: «Большой советской энциклопедии», «Малой советской энциклопедии», «Большому энциклопедическому словарю» и т.п. С прошлым там дело обстояло более или менее благополучно, а с современностью – гораздо хуже. Очень часто в словари попадали люди, которые были известны не столько своими научными заслугами, сколько высокими постами или угождением большому и не очень большому начальству. Правда, при этом первое не всегда обязательно исключало второе.**

Несколько лучше обстояло дело с персоналиями современников в тематических энциклопедиях и словарях. Так, в словник «Философской энциклопедии» (Т.1–5. М.: «Сов. энциклопедия», 1960–1970) были включены все доктора философских наук. Конечно, это не гарантировало полной объективности: были кандидаты наук, которые стоили нескольких докторов, и были доктора философских наук (а также академики и члены-корреспонденты по отделению философии и права), которые вообще ничего не стоили. Но полный произвол все же здесь исключался. Значительно больше субъективизма было в составлении словника персоналий «Советской исторической энциклопедии» (Т.1–16. М.: «Сов. энциклопедия», 1961–1976). Из живущих докторов исторических наук отобрали только часть.

Лучше всего обстояло дело в единственном вышедшем в те годы словаре персоналий обществоведов – «Биобиблиографическом словаре отечественных востоковедов с 1917 г.» (М., 1975, допечатка – 1977). Туда были по возможности включены все люди, работавшие в области востоковедения после 1917 г., без учета ученых регалий...

За последние 10 лет положение в области гуманитарных наук начало меняться в лучшую сторону. Появились профессионально ориентированные справочники типа «Кто есть кто...» [71, с.134-135].

Нагадаю також, що **за окупаційного режиму певний час навіть існувала заборона на некрологи вчених** [66, с.153].

Отож, **досі відомості про окремих керамологів потрапляли тільки до узагальнюючих словників з інших споріднених галузей наукових знань, передовсім з історії, археології, мистецтвознавства.**

Упродовж 1960-х – 1980-х років невеликі довідкові статті про окремих українських керамологів з'являлися у виданнях *«Української радянської енциклопедії»*, *«Українського радянського енциклопедичного словника»*, у галузевих енциклопедіях і словниках (у цій книзі немає потреби перелічувати всі персоналії українських керамологів, розміщені в енциклопедичних і словникових виданнях України, Росії та інших країн за окупаційної доби).

**Українські керамологи
у довідкових виданнях
Української Держави
(кінець XX –
початок XXI століття)**

Зі здобуттям Україною державної незалежності в енциклопедичних і періодичних виданнях з'явилося значно більше статей про українських дослідників гончарства, насамперед про тих, чиї імена за доби окупації було заборонено навіть згадувати. Одночасно, у середині

1990-х років, науковці й бібліографи розпочали підготовку довідкових видань, яких раніше в Україні не було. Так, 1994 року чотири автори – **Б.П.Зайцев, С.М.Куделко, В.К.Міхеев та С.І.Посохов** – опублікували в Києві короткий історико-краєзнавчий довідник *«Слобідська Україна»* [20]. Як зазначили в анотації автори, книга *«містить основні відомості з історії, пам'яткознавства, особливостей Слобідської України XVII–XVIII ст. Значну увагу приділено діячам українського козацтва, науки, культури, доля яких пов'язана з цим регіоном»* [20, с.2]. З-поміж іншого у виданні подано й деяку інформацію про слобожанського керамолога **Олександра Твердохлібова** (1840–1918) [20, с.61].

Короткі біографічні відомості про кількох українських і російських археологів, які водночас були й дослідниками гончарства, подала археолог і керамолог **Надія Гаврилюк** – укладач і керівник авторського колективу *«Словника-довідника з археології»* (1996). Зокрема, до незначного додатку книги під назвою *«Персоналії»* ввійшли статті про **Федора Вовка, Володимира Генінга, Василя Городцова, Олега Кандибу (Ольжича), Валерію Козловську, Тетяну Пассек і Вадима Щербаківського** [12, с.394, 396, 398, 400].

100-літній минає української керамологічної біографістики

Один із перших в Україні регіональних довідників краєзнавців побачив світ 2002 року в Івано-Франківську – книга *«Краєзнавці Прикарпаття (XX ст.)»* містить 329 персоналій відомих знавців прикарпатського краю, а також *«українських музейних працівників, літературознавців, мистецтвознавців, журналістів, які на професійному та аматорському рівнях є авторами краєзнавчих публікацій, брали участь в організації громадських музеїв, виставок тощо»* [11, с.5]. Укладачі довідника поєднали в ньому відомості про науковців і про аматорів, не беручи за основу укладання словника персоналій наявність у авторів краєзнавчих публікацій фахової підготовки та володіння методикою наукових студій. Тому до книги, зокрема, потрапили відомості як про вчених-керамологів (**Юрій Лащук, Олег Слободян, Володимир Шухевич**), так і про популяризаторів керамологічних знань (**Романа Баран**) [1, с.11, 56, 87, 106].

Того ж 2002 року кілька довідкових статей про українських керамологів (**Осип Білоскурський, Анастасій Зайкевич, Юхим Михайлів, Пантелеймон Мусієнко, Никанор Онацький**) і популяризаторів українського гончарства, які займалися й педагогічною діяльністю (**Володимир Гагенмейстер, Юрій Лебішак, Опанас Сластьон**), подав керамолог **Ростислав Шмагало** в *«Словнику митців-педагогів України та з України у світі (1850–1950)»* [83, с.20–21, 28, 41, 58, 66, 68, 73, 87].

Упродовж 2002–2007 років серію словниково-довідкових видань зі статтями про українських керамологів, пов'язаних з Полтавщиною, опублікував полтавський мистецтвознавець і керамолог **Віталій Ханко**. Так, у його *«Словнику митців Полтавщини»* (2002) вміщено статті про **Осипа Білоскурського, Віктора Василенка, Пантелеймона Мусієнка, Никанора Онацького, Олеся Пошивайла, Якова Риженка, Віталія Ханка, Остапа Ханка і Вадима Щербаківського** [81, с.23, 36, 130, 142, 157–158, 163, 195–196, 216–217]. 2005 року в *«Миргородському мистецькому словнику (кінець XVII – початок XXI сторіччя): Персоналії»* Віталій Ханко подав три статті про українських керамологів (**Осип Білоскурський, Віталій Ханко, Остап Ханко**) [79, с.37–38, 286–294]. І, нарешті, 2007 року більшу частину книги *«Мистецтвознавча думка на Полтавщині»* склав короткий біобібліографічний словник *«Дослідники й популяризатори мистецтва Полтавщини»* [80]. Як і в двох попередніх виданнях, у ньому подано окремі статті й про українських керамологів, зокрема про **Віктора Василенка, Галину Галян, Івана Зарецького, Віктора Міщанина, Никанора Онацького, Якова Риженка, Віталія**

Ханка, Остапа Ханка і Вадима Щербаківського [80, с.45-46, 50-52, 66, 78-79, 85-86, 91-92, 111-121, 128-130].

Короткі відомості про українських керамологів – **Юрія Александровича, Валерію Козловську, Євгенію Спаську** – 2007 року подав історик **Сергій Білокінь** в укладеному ним біографічному словнику українських музейників 1920-х років [5, с.1, 6-7, 13].

Однією з перших за роки Незалежності України спроб підготовки біографічного словника вчених в українських гуманітарних науках став енциклопедичний словник-довідник керамолога, археолога й музеолога **Галини Мезенцевої** «Дослідники археології України», який Інститут археології НАН України та Чернігівський державний педагогічний інститут імені Тараса Шевченка, за сприяння Канадського Інституту Українських Студій, опублікували 1997 року (у рік смерті автора) [34]. У ньому, окрім керамологів минулого (**Рива Ветштейн, Федір Вовк, Василь Городцов, Володимир Генінг, Іван Зарецький, Галина Мезенцева, Тамара Мовша, Тетяна Пассек, Валентина Петрашенко, Віктор Петров, Микола Чмихов**), є статті й про сучасних представників археологічної керамології, зокрема про **Ларису Виногородську, Надію Гаврилюк, Ніну Лейпунську та Олену Цвек** [див.: 34, с.12-13, 15, 39, 46, 48, 55-56, 71, 86, 111, 114, 146, 165, 181]. Загалом, за свідченням видавців, він містить понад **600** стислих статей про дослідників старожитностей України «від академіків до краєзнавців і працівників районних музеїв» станом на 1991 рік [34, с.3].

За рік до того (1996), уже інша академічна наукова установа – Інститут історії України НАН України – спільно з Міністерством освіти України та Фондом розвитку історичних досліджень, за сприяння Міжнародного фонду «Відродження», заснувала власну видавничу серію «Українські історики» й опублікувала 1998 року перший випуск біобібліографічного довідника «Вчені Інституту історії України» [8]. У ньому подано матеріали про 418 учених – співробітників Інституту історії України НАН України впродовж 1936–1998 років. Це видання мало продовження в наступні роки. Загалом побачили світ ще три книги «Українські історики ХХ століття» (2003, 2004, 2006) [75; 76; 77]. Вони містять матеріали відповідно про 379, 293 та 247 (=919) учених, які працювали чи працюють у наукових установах, вищих навчальних закладах, державних установах, громадських організаціях як в Україні, так і за її межами [77, с.3]. 2006 року в книзі «Інститут історії України НАН України. 1936–2006» також було подано короткі біобібліографічні довідки

100-літній шлях української керамологічної біографістики

про наукових співробітників академічного інституту [22, с.478-693]. Слід зазначити, що до цих видань потрапили відомості, окрім істориків, ще й про археологів, етнологів, мистецтвознавців і деяких українських та чужоземних керамологів, наприклад, про **Надію Гаврилюк, Володимира Генінга, Галину Мезенцеву, Лідію Мельничук, Віктора Петрова, Віталія Ханка і Вадима Щербаківського** [див.: 77, с.41-42, 141-142, 145, 181-184, 245-246; 75, с.63, 366-367; 8]. Термін «історик» у даних виданнях трактується занадто широко, фактично в значенні групи гуманітарних дисциплін, до якої входять історичні науки, мистецтвознавство, культурна керамологія і краєзнавство.

На жаль, в українській етнології подібного фундаментального довідника персоналій немає. Хоча поодинокі й не дуже вдалі спроби його підготовки й видання були. Наприклад, 2001 року в Запоріжжі побачив світ біобібліографічний довідник «*Матеріали до біографій етнологів та народознавців України*», упорядкований **Світланою Ляшко та Світланою Залозною** [33]. У книзі подано «430 довідок про осіб, які зробили внесок, по-перше, у створення бази джерел для вивчення народної етнокультури, а по-друге – у формування етнології як науки» [33, с.1]. Як зазначили упорядники – співробітники Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені Володимира Вернадського, їм вдалося «зібрати в одному довіднику імена як професійних дослідників етнокультури, так і збирачів, описувачів традиційного побуту, матеріальної і духовної культури народу України. Укладачі довідника через персоналії намагалися показати процес становлення і розвитку української етнології, формування джерелознавчої бази, наукових традицій тощо, а також загальну історичну картину розвитку вітчизняної етнології як науки» [33, с.1]. Проте підготовка матеріалів до видання не фахівцями-етнологами, а бібліографами, які сприймають етнологію й народознавство як окремі наукові дисципліни; рекомендація роботи до друку не Вченою радою, а науково-технічною радою Інституту української археографії та джерелознавства НАН України; рецензування праці не доктором-етнологом, а спеціалістом у галузі археології кам'яного віку визначили загальноаматорський рівень довідника. Щоправда, у передмові до книги Світлана Ляшко й зазначила, що вказане видання «стане в нагоді науковцям, **аматорам...**» [33, с.2]. Принагідно зверну увагу, що вже після виходу в світ книги зовсім аматорську рецензію на це видання написав ще один київський археолог-трипіллезнавець [див.: 6].

Хоча книга й називається «*Матеріали до біографій етнологів та народознавців України*», проте в ній до купи й безсистемно зібрано

відомості про учених не лише України, а й багатьох чужоземних країн. Серед *«етнологів та народознавців України»* можна віднайти хорового диригента, який записував народні пісні; хормейстера, який тільки уклав співаник; англійського фольклориста, який лишень переклав 27 українських казок; ботаніка і колекціонера рослин; письменника, який не опублікував жодної етнографічної праці. Тим часом *«бабка Бурачинська»* (за словами Івана Франка), від якої письменник записав кілька десятків приповідок, в упорядників довідника стала *«фольклористом»*. Так само фольклористом, тобто науковцем, стала Явдоха Зуїха (Сивак), від якої Гнат Танцюра записав більше тисячі пісень і сотні прислів'їв, приказок і казок. Народознавцями стали учитель, який записав і опублікував 5 колядок і 30 пісень; польський славіст зі Львова; письменник із Сербії, який народознавством України ніколи не займався; збирач кількох десятків витинанок; батько письменника, який описав весілля в рідному селі; російський дослідник Саратовщини; військовик – дослідник Сибіру. І навіть стверджується, немовби Антон Онищук з Коломиї (1885–1930-ті роки) був дослідником українського гончарства, хоча таким той ніколи не був [33, с.121]. Тим часом український керамолог **Олександр Прусевич** ні з того, ні з сього став *«польським істориком»* [33, с.132]. До зазначеного видання потрапили статті й про інших українських керамологів: **Юрія Александровича, Віктора Василенка, Федора Вовка, Анастасія Зайкевича, Никанора Онацького, Юрія Павловича, Віктора Петрова, Олександра Прусевича, Якова Риженка, Олександра Твердохлібова, Володимира Шухевича, Вадима Щербаківського**, а також про російського дослідника подільського гончарства **Юрія Самаріна** [33, с.5, 24, 29-30, 59, 121, 124, 127, 132, 134, 140, 148, 159-160, 160-161].

2002 року доктор історичних наук **Валентина Борисенко** опублікувала *«Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років»*. З-поміж іншого книга містить збірку нарисів про відомих українських етнографів досліджуваного періоду. Серед них є стислі розвідки й про керамологів: **Віктора Петрова, Євгенію Спаську і Лідію Шульгину** [18; 31]. Причому, якщо про Євгенію Спаську доти вже були публікації біографічного й історіографічного характеру, то про Лідію Шульгину ще не було жодної!

Отже, у названих вище довідниках згадано, переважно, керамологів минулого, а статті про сучасних дослідників гончарства у них є більше винятком, аніж правилом.

100-літній шлях української керамологічної етнології

**Усвідомлення
важливості дослідження
персоналій
та історіографії
української керамології
(1986–1999)**

1986 року в Опішному було засновано перший в Україні державний Музей гончарства. На той час **проблема збирання відомостей про дослідників українського гончарства ще не осмислювалася важливою ані в українському суспільстві загалом, ані в середовищі учених зокрема.**

Тому все життя новоствореного музею zorganizовувалося довкола власне національної гончарної культури та її творців – народних майстрів-гончарів і художників-керамістів. На такі пріоритети заклад спрямовувала й напрацьована 1988 року *«Наукова концепція Музею гончарства в Опішні»*. Цей основоположний стратегічний документ чітко декларував виняткове й першочергове завдання музею: *«...Проведення наукових досліджень з історії українського гончарства, вивчення його сучасного стану, незалежно від організаційних та професійних форм існування... Результати наукових досліджень гончарства відображаються в музейній експозиції»* [19, с.14]. Одним із перспективних напрямків науково-дослідної діяльності було визнано *«укладання картотеки і словника гончарів України»* [19, с.17]. **Про дослідження персоналій та наукової спадщини дослідників гончарства, збирачів і популяризаторів кераміки мова ще не йшла**, що цілком впливало з пануючої окупаційної ідеологічної настанови, спрямованої на замовчування інформації про українських достойників-народознавців, відсторонення їх на маргінес суспільно-політичного, наукового і культурного життя совєтської імперії.

Щоправда, ваду концепції було компенсовано, принаймні в теоретичному плані, опублікованою музеєм 1989 року пропагандистською листівкою під назвою *«Про укладання біобібліографічного словника-довідника «Українські гончарі»* [61]. Наприкінці її преамбули стверджувалося: *«...Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішні започатковує укладання біобібліографічного словника-довідника «Українські гончарі»*. Його створенню передуватиме написання словників за регіонами та окремими гончарними осередками, в тому числі передбачається укладання словника майстрів-керамістів української діаспори... **Окремий розділ словника буде присвячено мистецтвознавцям, художникам, етнографам, діячам науки і культури, шанувальникам народного мистецтва, котрі досліджували й популяризували українське гончарство, піклувалися про його розвиток і примноження надбань, мали дружні, творчі стосунки**

з гончарями та їх родинами» [61]. Цю тезу, як мантру, впродовж 10 років (до 1999) тиражували в усіх друкованих виданнях Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. По суті, то була цілеспрямована імплантація певної ідеї в підсвідомість музейно-наукового співтовариства в очікуванні майбутньої метаморфози й матеріалізації актуальної думки в конкретних справах науковців. Тільки з нестримним плином років, заодно з розгортанням музеєм-заповідником наукових керамологічних студій і розбудовою Української Держави, **поступово все яснішим ставало усвідомлення нагальної потреби в збиранні біобібліографічної інформації про вітчизняних учених, ґрунтовного вивчення персоналій та історіографії української керамології.**

**Системне архівування
й поширення
відомостей
про сучасних
керамологів
(1995–2005)**

Традицію архівування та поширення доступних відомостей про сучасних українських і чужоземних керамологів Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному започаткував у процесі підготовки до опублікування матеріалів національного культурологічного

щорічника «Українське Гончарство» [74]. На той час сталася низка сумних подій, пов'язаних із передчасною смертю в середині 1990-х років кількох українських керамологів: доктора історичних наук **Володимира Генінга** (1993), доктора історичних наук **Миколи Чмихова** (1994), кандидата історичних наук **Катерини Матейко** (1995) і кандидата історичних наук **Галини Мезенцевої (Віницької)** (1997).

Цей другий, проте вже не насильницький, а природний, «траурний» період у літопису української керамології спонукав музей-заповідник уперше в існуючій науково-видавничій практиці **оприлюднювати короткі біографічні відомості про авторів усіх статей щорічника** (1995). Вони включали інформацію про час і місце народження автора, місце роботи й займану посаду, науковий ступінь, учене й почесне звання, головні напрямки наукових досліджень, основні наукові праці, тематику поточних студій, службову й домашню адреси, фото автора. Надалі цю біобібліографічну керамологічну традицію було продовжено в новітніх періодичних виданнях, а саме – у національному науковому щорічнику **«Українська керамологія»** (2001–2002) та в **«Українському керамологічному журналі»** (2001–2005).

100-літній шлях української керамологічної біографістики

**Перший
словничок керамологів
як підрозділ
довідкового видання
(1999)**

Вперше короткий словничок керамологів як частину довідкового видання уклав молодший науковий співробітник Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, старший науковий співробітник

Відділу етнографії гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному, кандидат історичних наук **Віктор Міщанин**. 1999 року, будучи провідним науковим співробітником Аудіовізуального фонду українського гончарства музею-заповідника, він підготував і опублікував «Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки» [41]. До книги керамолог увів окремий розділ «Дослідники гончарства Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки» [41, с.289-309], а в заувагах щодо побудови словничка зазначив, що цей «останній підрозділ книги присвячений ученим, які вивчали промисел у досліджуваних осередках гончарства» [41, с.19]. Таким чином з'явився історіографічний нарис про вивчення регіональної групи малих осередків гончарства та 4 словникові статті про основних дослідників тамтешнього гончарства: **Івана Зарецького, Юрія Лашука, Олеса Пошивайла та Якова Риженка**. Матеріали супроводжувалися бібліографічними списками основних керамологічних праць зазначених керамологів та публікацій про них. У передмові до цієї унікальної книги Віктора Міщанина я зазначав, що «хоча нею поки що охоплено маленьку частку гончарської ойкумени України, але це – уже початок. Це уже певний досвід. Це приклад для інших» [59, с.8]. Так і сталося.

**Пожвавлення
української
керамологічної
біографістики
(2000–2006)**

На початку 2000-х років усе частіше з'являлися біографічні матеріали про українських керамологів [див., напр.: 13; 14; 15; 17; 18; 24; 29; 31; 35; 36; 37; 40; 42; 51; 72 та інші]. У підсумку, до кінця першої п'ятирічки ХХІ століття було близько десятка публікацій тільки про **Івана**

Зарецького [див., напр.: 9; 10; 13; 24; 28; 41, с.295-298; 73], а також про **Олександра Прусевича** [35], **Якова Риженка** [40; 41, с.306-309; 42; 51],

Лідію Шульгину [31], **Никанора Онацького** [16], **Катерину Матейко** [14; 15; 21; 52], **Юрія Лащука** [29] та інших дослідників гончарства. Чи не найбільше публікацій нині маємо про життєпис **Євгенії Спаської** [див., напр.: 4; 17; 18; 36; 37; 60]. На межі XX і XXI століть з'явилося кілька публікацій коротких спогадів відомих українських керамологів, насамперед «*Пройдене і пережите*» **Юрія Лащука** [29], «*Автобіографія*» **Катерини Матейко** [14], а також «*Короткі спогади про минулі літа*» **Леоніда Сморжа** [72].

Подібних публікацій ще обмаль: **у науковій періодиці України з'являються тільки поодинокі статті, присвячені професійній діяльності українських керамологів.** Тому суспільство дуже поверхово знає про перипетії життєвих доль більшості українських дослідників гончарства. Зокрема, маємо обмежену інформацію про українських керамологів, які змушені були емігрувати й ніколи більше не повернулися в Україну, скажімо про **Валерію Козловську** (1889–1956), **Олега Кандибу (Ольжича)** (1907–1944), **Вадима Щербаківського** (1876–1957). Щоправда, з учених минулого досі чи не найповніше висвітлено життєвий і науковий шлях саме керамологів-емігрантів **Олега Кандиби та Вадима Щербаківського** [див.: 78; 58]. До більш вивчених біографічно слід віднести й постать **Віктора Петрова** [див. бібліографію про вченого: 77, с.183-84].

Тільки впродовж останнього часу побачили світ три книги з працями Олега Кандиби, біографічними нарисами про нього й бібліографією його основних праць [див.: 54; 23; 53; 82; 68; 2; 39]. Тим часом, біографії багатьох відомих українських учених мають багато білих плям, чимало недовомовленого чи й навмисне пропущеного (вилученого) як ними самими, так і їх біографами; особливо це стосується буття впродовж другої половини 1910-х – 1920-х років (**Іван Зарецький, Микола Іонов, С.Лисенко, М.Могильченко, М.Пакульський, М.Пономарьов, Лев Соколовський**), 1930-х років (**Юрій Александрович, Н.Геппенер, Черченко**), другої половини 1930-х – першій половині 1940-х років (**Осип Білоскурський, Олександр Прусевич, Юрій Павлович**), другої половини 1930-х – 1970-х років (**Яків Риженко, Євгенія Спаська**), 1940-х – першій половині 1950-х років (**Віктор Петров, Юрій Лащук, Катерина Матейко**).

100-літній шлях української керамологічної біографістики

**Перша спроба
підготовки
каталогу керамологів
(2003–2004)**

Впродовж другої половини 2003 – першої половини 2004 року **спробу підготувати каталог українських і чужоземних керамологів**, за дорученням Ученої ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України,

здійснила молодший науковий співробітник Відділу керамології новітнього часу **Олена Щербань**. На жаль, справу з різних причин так і не було доведено до логічного завершення навіть після організації ще й спеціальної робочої групи зі створення каталога керамологів у складі трьох науковців (**Людмили Овчаренко, Анатолія Гейка й Валентини Троцької**). Основну ж причину цього вбачаю в неспроможності одного дослідника в стислий термін підготувати розлогі біобібліографічні статті про всіх українських керамологів другої половини XIX – початку XXI століття та ще й за умови, коли ця робота не є головною, а побіжною. Як зазначив на одному із засідань Ученої ради керамолог **Анатолій Щербань**, «*підготовкою каталога повинен займатися не один керамолог, а весь Інститут*» [48. – Фонд Учених рад. – Протокол від 15.03.2004 року №5]. За таких обставин, безумовно, за справу має братися весь колектив наукової установи із залученням учених інших споріднених дослідницьких установ і навчальних закладів.

Отже, в українській керамології завдання вивчення вченими постатей своїх попередників і сучасників до числа першочергових справ простувало занадто повільно, хоча Положення про Державний музей-заповідник українського гончарства в Опішному в редакції від 27.05.1998 року й передбачало необхідність відображення в постійній експозиції музею-заповідника «*діяльності діячів науки і культури в справі відродження, підтримки і розвитку, наукового вивчення українського гончарства*» [п.2.5], а «*Концепція діяльності Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та розгортання в Україні керамологічних досліджень*» декларувала видання наукової монографічної серії «*Українські керамологи*» [див.: 26, с.10]. Загалом же, як і раніше, зверталася увага на пріоритетність фіксування й відтворення життєписів славетних українських гончарських родів, династій, окремих народних майстрів-гончарів і художників-керамістів.

Історія керамологічної науки, історіографія керамологічних студій в Україні на той час також не ввійшли до переліку головних завдань сучасної української керамології. Проте з кожним роком усе

глибше усвідомлювалося, що для поступального розвитку керамології суперважливим є осмислення внутрішньої роботи вчених, тобто їхніх досягнень і втрат, особливостей формування постатей дослідників гончарства. Наука має вивчати не тільки феномен гончарства, але й сама себе. Тільки так можна збагнути спрямування наукових пошуків учених минулого, їхні прагнення й наукові пріоритети, а також виявити в їх творчому доробку напрацювання, утворені під примусом існуючої тоталітарної системи й колоніальної владно-наукової адміністрації, які нічого спільного з науковими знаннями не мали.

**Третій «траурний»
період як причинок
рішучого здвигу
в керамологічній
біографістиці
(2002–2006)**

Завдання рішучого здвигу в галузі керамологічної біографістики стало невідкладним на початку XXI століття з огляду на настання ще одного природного, але дуже відчутного «траурного» періоду в історії української керамології. Маю на увазі короткий часовий проміжок 2002–2006 років, коли **в інші світи відійшла**

когорта провідних українських дослідників гончарної культури. Майже щорічно наукова дисципліна втрачала одного-двох відомих, авторитетних учених: доктора мистецтвознавства **Фаїну Петрякову** (2002), доктора мистецтвознавства **Юрія Лашука** (2003) і кандидата історичних наук **Тамару Мовшу** (2003), доктора історичних наук **Лідію Мельничук** (2005), кандидата історичних наук **Валентину Петрашенко** (2006).

За три з половиною роки (05.06.2002⇒04.01.2003⇒04.03.2003⇒14.10.2005) українська керамологія втратила трьох докторів наук і одного кандидата наук, а 2006 року – ще одного кандидата наук (Валентина Петрашенко, 04.03.2006), що дуже відчутно стримало розгортання в країні керамологічних студій. Відхід кожної такої постаті відлунював у головах живих дослідників усвідомленням важливості незафіксованої від корифеїв інформації, не записаних спогадів про їхні життєві колізії й науковий поступ, не збережені й не опрацьовані належним чином їхні персональні домашні архіви. З'явився фізично відчутний інформаційний вакуум про наших наукових попередників, учителів і колег, життя яких немовби ще й тривало в свідомості послідовників, але з кожним роком їх небуття відчувалося ослаблення корпоративної пам'яті про небіжчиків, як і применшення «висоти польоту» молодих дослідників гончарства. Разом

100-літній шлях української керамологічної біографістики

з відходом останніх з могікан, як правило, припинялися й їхні наукові плани, нікому було втілювати їхні концептувальні напрацювання. Усе це привносило в середовище сучасних керамологів певне сум'яття, переоцінку цінностей (а частіше – девальвацію і втрату накопичених наукових цінностей і орієнтирів), робило наступні керамологічні студії недостатньо комфортними, впевненими й динамічними, а отже, й менш вартісними з наукової точки зору.

**Вступ до практичної
реалізації важливого
наукового завдання
(2007)**

Стимульована траурними подіями усвідомлена потреба вивчення пройденого українськими керамологами історичного шляху чимбільш виразно переходила в площину практичної реалізації важливого наукового завдання.

Уже 2007 року чи не вперше у вітчизняній культурній керамології Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України й Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному в черговому своєму спільному виданні звернули особливу увагу на актуальність розвитку керамологічної біографістики, констатуючи непривабливі реалії й декларуючи найближчі перспективи: «В Україні недослідженою ділянкою керамологічних студій залишається й історіографія українських керамологічних студій. Актуальним завданням постає збирання, систематизація й аналіз творчої спадщини кількох поколінь українських дослідників гончарства. Адже без глибокого осмислення того, що вони зробили для становлення вітчизняної керамології, сучасна наука неможлива. Важливо проаналізувати еволюцію поглядів вітчизняних учених на предмет керамології; основні аспекти вивчення гончарства на різних етапах історичного розвитку, принципи формування керамологічних колекцій. **На часі розвиток керамологічної біографістики**, оскільки ще немає ані одної фундаментальної біографії вченого, який займався вивченням кераміки, з аналізом його становлення як науковця, формування й часових змін наукових поглядів, внеску в творення наукових концепцій і в українську керамологію загалом. Нині ж поки що маємо лише невеликі розвідки про життєвий і творчий шлях окремих дослідників гончарства (**Івана Зарецького, Олександра Прусевича, Якова Риженка, Катерини Матейко, Юрія Лащука**). З огляду на це, **вчені Інституту**

керамології – відділення Інституту народознавства НАН України започаткували підготовку фундаментального академічного словника-довідника «Українські керамологи (друга половина XIX – початок XXI століття)» [63, с.51-52].

Багаторічні напрацювання **вперше було системно зведено до одного біобібліографічного масиву** й опубліковано 2007 року в першій книзі видавничої серії «Українська академічна керамологія» – «Українська академічна керамологія XXI сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга I (2001–2005)» [63, с.447-599, 649-703]. Зокрема, у виданні подано докладні біографічні відомості про 29 співробітників Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, які супроводжуються фотознімками про основні моменти професійної діяльності та вичерпною бібліографією (з анотаціями) їх публікацій за час роботи в науковій установі впродовж 2001–2005 років. Доти такого комплексного представлення персоналій і творчого доробку науковців в українських гуманітарних науках не було.

А вже 2008 року науковці Опішного від декларативних заяв і нерішучих спроб перейшли до конкретної справи. Насамперед, було визнано необхідним провести **Всеукраїнський науково-практичний керамологічний семінар за міжнародної участі «Персоналії української керамології»** з метою започаткування системної роботи зі з'ясування внеску вчених у становлення й розвиток української керамології впродовж другої половини XIX – початку XXI століття, введення в науковий обіг невідомих доти фактів із життєвських і наукових біографій учених, які зробили помітний внесок у дослідження українського гончарства й популяризацію керамологічних знань.

**Семінар
«Персоналії української
керамології»
(2008)**

Семінар відбувся в Опішному, на базі Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному впродовж 21-23 жовтня 2008 року.

Зацікавлення ним виявили вчені Опішного, Полтави, Одеси, Сімферополя, Харкова, Львова, Києва, а також учені-керамологи Білорусі та Росії [див.: 7]. Отже, Семінар фактично вийшов за межі всеукраїнського статусу.

Широким був і **темарій наукового форуму**. Для першочергового обговорення вченим було запропоновано таку проблематику:

100-літній шлях української керамологічної біографістики

Обкладинка програми Всеукраїнського науково-практичного керамологічного семінару за міжнародної участі «Персоналії української керамології». Опішне. 2008

проблеми розвитку керамологічної біографістики // історіографія українських керамологічних студій // пошук, збереження, систематизація й опублікування творчої спадщини керамологів // внесок археологів, істориків, етнографів, краєзнавців, економістів, статистів та інших фахівців у творення науки про гончарство та створення джерельної бази української керамології // внесок зарубіжних учених у становлення й розвиток української керамології // еволюція поглядів учених на предмет керамології // творчі методи дослідників українського гончарства // фактори професійного становлення вченого-керамолога // успадкування досвіду визначних керамологів молодими вченими // шляхи активізації підготовки молодих учених-керамологів // концепції підготовки наукових кадрів для сучасної керамології // наукові школи української керамології [7, с.3]. Весь цей широкий спектр проблематики української керамологічної біографістики учасники Семінару аналізували в різних аспектах і з різною глибиною осягнення тієї чи іншої проблеми.

Науковці також провели **круглий стіл-дискусію «Проект Національного біобібліографічного словника «Українські керамологи»: принципи укладання, вектори й обсяги пошуків, межі осмислення персоналії»**. Було презентовано перше видання «Короткого довідника сучасних українських керамологів (культурна керамологія)» [27], а на його основі обговорено принципи укладання майбутнього Національного біобібліографічного словника «Українські керамологи». Учасники Семінару ще раз підтвердили актуальність проведення біографічно-структуруючої роботи в галузі керамології.

**Перше видання
«Короткого довідника
сучасних українських
керамологів»
(2008)**

На нинішньому етапі розвитку української керамології успішну консолідуючу й структуруючу місію, яку раніше виконував «Український керамологічний журнал», випуск якого тимчасово зупинено, має взяти на себе здвиження на розробку концепції, збирання матеріалів, їх укладання й редакційну підготовку національного словникового корпусу «Українські керамологи». Для заохочення керамологів до співпраці над **Національним біобібліографічним словником «Українські керамологи»** Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, як уже зазначалося, підготували перше видання «Короткого довідника сучасних українських керамологів (культурна керамологія)» [27]. Ініціатори вважали його початком тривалої системної роботи зі створення національного словника «Українські керамологи». По суті, **довідник став пробним зшитком, експериментальним фрагментом майбутньої фундаментальної дослідницької праці, препринтом, який відображав керамологічні реалії країни** головним чином станом до жовтня 2008 року. У ньому було подано відомості тільки про живих керамологів з огляду на одне з першочергових завдань довідника – сприяти поживавленню наукових контактів між представниками різних напрямків розвитку української культурної керамології, стати для них об'єднуючим і заохочуючим до співпраці засобом.

Обкладинка «Короткого довідника сучасних українських керамологів (культурна керамологія)». Опішне. 2008

100-літній шлях української керамологічної бібліографіки

Культурна керамологія

У довіднику 2008 року, як і словнику 2009 року, подано відомості про вчених – представників культурної керамології, яка вивчає гончарство

як феномен людської діяльності, закономірності його виникнення й історичного розвитку, з'ясовує роль і місце глиняних виробів у традиційно-побутовій і сучасній культурі народів світу, способи використання глини для задоволення матеріальних і духовних потреб людини. Предметом культурної керамології, як відомо, є закономірності пізнання людиною властивостей глин; розвиток гончарства як уміння творення матеріалів і виробів з глини та пов'язаний з цим комплекс професійних знань і світоглядних уявлень. По суті, культурна керамологія досліджує людину, зокрема той аспект її історичної діяльності, який пов'язаний з пізнанням властивостей глини та виготовленням з неї предметів, які забезпечують людську життєдіяльність і цивілізаційний прогрес. Основним об'єктом дослідження культурної керамології є вироби, в яких відображаються не лише технічні знання, а й суспільна (етнічна) свідомість. При цьому використовуються досягнення різних наукових дисциплін – як суспільних (історія, археологія, етнологія, мовознавство, семіотика, педагогіка тощо), так і природничих (біологія, ботаніка, геологія, ґрунтознавство, фізика, хімія, математика) та технічних наук (матеріалознавство, хімічна технологія та інші). Дослідження переважно мають ретроспективний характер, тобто зосереджуються на вивченні тих виробів, які були виготовлені й використовувалися в побуті в минулому часі.

До кола наукових зацікавлень культурної керамології не потрапляють вироби сучасної технічної кераміки, які виготовляють з різних мінеральних сумішей, у яких глинисті мінерали не є переважаючими, та які отримують як спіканням, так і гарячим пресуванням, формуванням методом вибуху, литтям тощо. Нові матеріали й вироби з неорганічних і неметалевих компонентів, складовою частиною яких є глини, постають основним об'єктом дослідження технічної керамології. Студії в цьому напрямку спрямовуються не на вивчення вже існуючих виробів, а на створення й впровадження в різних галузях народного господарства нових матеріалів і виробів, які не відображають світоглядних уявлень і духовної культури їх творців.

У перших двох виданнях словника персоналій у сучасній українській керамології відомості про вчених – представників технічної керамології – не подано, за винятком тих науковців, які вивчають давню кераміку за допомогою методів природничих і технічних наук.

У межах предметного поля керамології є області знань, які постають складовою частиною керамології, але водночас займають межову зону з іншою самостійною наукою. Так, субдисциплінами культурної керамології є: 1) історична керамологія, 2) археологічна керамологія, 3) етнографічна (антропологічна) керамологія, 4) мистецтвознавча (художня) керамологія, 5) музеєзнавча керамологія. Усі вони зосереджені на вивченні суто гончарної проблематики, зокрема:

- **Історична керамологія** – напрямок керамологічних студій, спрямованих на вивчення історії гончарства від найдавніших часів до сьогодення, еволюції гончарної технології, інструментів, теплотехнічних споруд.
- **Археологічна керамологія** – напрямок керамологічних студій, спрямованих на вивчення гончарства від найдавніших часів до XVIII століття включно, тобто хронологічного періоду, для джерельної бази якого серед археологічних знахідок домінуючими є глиняні вироби; окремими спеціалізованими напрямками керамологічних студій у межах цієї субдисципліни є вивчення гончарства окремих археологічних культур, скажімо, *трипільська керамологія, скіфська керамологія, антична керамологія* тощо.
- **Етнографічна (антропологічна) керамологія** – напрямок керамологічних студій, спрямованих на вивчення гончарства від XVIII століття до нинішнього часу, тобто хронологічного періоду, джерельною базою якого є глиняні вироби, писемні пам'ятки та матеріали польових обстежень.
- **Мистецтвознавча (художня) керамологія** – напрямок керамологічних студій, спрямованих на вивчення не гончарства того чи іншого хронологічного періоду загалом, а переважно художніх, естетичних ознак глиняних виробів різних історичних епох.
- **Музеєзнавча керамологія** – напрямок керамологічних студій, спрямованих на вивчення гончарних колекцій державних і приватних музеїв та проблем збереження гончарної спадщини (історія формування, принципи комплектування, умови зберігання, експонування й популяризації, консервація й реставрація).

На межі керамології з іншими суміжними гуманітарними науковими дисциплінами (лінгвістика, фольклористика, педагогіка тощо) теж є спільні наукові інтереси, проте окремі напрямки керамологічних студій не виникають, оскільки там предметом дослідження постає не власне гончарство, а тільки окремі не визначальні для керамології

100-літній шлях української керамологічної етнографістики

(допоміжні) елементи гончарної культури (гончарна лексика, усна словесність гончарів та про гончарів, механізм передачі гончарних знань і навичок тощо) [див. докладніше: 63, с.44-49].

**Друге видання
«Короткого
академічного словника
сучасних українських
керамологів»
(2009)**

Це вже друге видання словника, який зазнав численних уточнень і доповнень. Порівняно з першим виданням *«Короткого довідника сучасних українських керамологів (культурна керамологія)»* (2008) [27], у другому виданні суттєво доопрацьовано вступне слово, доповнено схему

біобібліографічної керамологічної статті, розширено коло персоналій, уточнено й доповнено відомості про сучасних керамологів; також додано статистичні й довідкові матеріали, яких зовсім не було в попередньому виданні (місця роботи, фахова спеціалізація, базова освіта, наукові ступені й дисертаційна спеціалізація, роки народження, дні народження, річна динаміка народжуваності керамологів; керамологічні осередки України; карта керамологічних осередків України; змісти національних наукових щорічників *«Українське гончарство»* (1993–1999), *«Бібліографія українського гончарства»* (2000–2007), *«Українська керамологія»* (2001–2002), *«Українського керамологічного журналу»* (2001–2005) та географічний показник. Перше видання побачило світ зовсім мізерним тиражем у 50 примірників і вже через місяць стало бібліографічним раритетом.

Усі статті про керамологів подано за схемою: прізвище, ім'я, по батькові; напрямок керамологічних студій, представником якого є вчений; день, місяць і рік народження, місце народження; освіта (вищі навчальні заклади, аспірантура, спеціальність); місця роботи й займані посади; сучасне місце роботи й посада; науковий ступінь, тема дисертації та рік її захисту; вчене звання; основні монографічні праці, упорядковані довідники, збірники, каталоги; чисельність опублікованих статей; головні напрямки наукових досліджень; участь у польових керамологічних експедиціях, археологічних дослідженнях; організація наукових форумів і творчих заходів у галузі художньої кераміки; участь у наукових і творчих форумах за межами України; членство в творчих спілках; громадська діяльність; почесне звання, нагороди в різних конкурсах; джерела біобібліографічних відомостей про вченого; службова і домашня адреси, телефони, факс, електронна пошта.

Статті подано в алфавітному порядку за прізвищами керамологів. Значна частина матеріалів друкується вперше. Обсяг кожної біобібліографічної статті зумовлений наявною інформацією станом на 01.01.2009 року. У даному виданні, як і в попередньому, більше інформації подано про співробітників Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному і значно менше – про керамологів інших наукових установ, закладів освіти і культури. Ця особливість видається цілком зрозумілою, оскільки отримати більш докладну інформацію про життєвий шлях і наукові здобутки керамологів Опішного було значно легше, аніж про інших українських дослідників гончарства. До окремих персоналій додано відому бібліографію поодиноких публікацій про сучасних керамологів.

Важлива функція словника – засіб комунікації в середовищі певної корпоративної групи науковців, поширення інформації один про одного, а також про те, хто є хто в українській керамології.

Автор словника виходив з того факту, що, на жаль, в існуючих нині в Україні публікаціях майже неможливо віднайти докладну інформацію про того чи іншого дослідника українського гончарства. Складно також розшукувати контактні поштові адреси, телефони, факси, електронну пошту окремих осіб. Досі біографічні дані з'являлися переважно вже після смерті дослідників гончарної культури. Тим часом про сучасників не заведено було публікувати розлогі біографічні відомості, пов'язані з науковою діяльністю.

Мінімальна ж інформація про деяких дослідників у даному виданні свідчить не лише про їх обмежену публічність і «включеність» у керамологічний обіг, а й про мляву участь у наукових професійних зібраннях (симпозіуми, конференції, семінари тощо), малу кількість керамологічних публікацій, епізодичну або й повну відсутність будь-яких контактів з національним керамологічним центром у Опішному, незадіяність у наукових заходах всеукраїнського масштабу й у процесі формування ідеології розвитку сучасної української керамології. Тому упорядник на етапі підготовки перших двох видань словника цілком зумовлено не докладав надзусиль, щоб заповнити існуючі прогалини; не писав листи й не телефонував до інформативно поверхово представлених дослідників, щоб через реально існуючу в керамологічному соціумі неповноту інформації про певних учених звернути увагу останніх на необхідність більш активної популяризації власної наукової діяльності, активізацію творчої співпраці з ученими різних напрямків розвитку культурної керамології. Отож, **наявна**

100-літній шлях української керамологічної біографістики

у висвітленні окремих персоналій неповнота інформації достатньо об'єктивно представляє інформативну матрицю нинішньої доби. Керамологи мають самі звернути увагу на поширеність інформації про їх персоналії, досягнення й докласти певні зусилля задля кращого висвітлення своєї наукової діяльності.

У даному словнику подано 55 біографічних статей про сучасних українських учених – представників культурної керамології. Це, безперечно, неповний корпус матеріалів про вітчизняних дослідників гончарства. Сподіваюся, що його наступні видання буде доповнено й іншими персоналіями, які досі себе ще не вповні заявили на всеукраїнському рівні.

Словник, як і зазначено в його назві, має «короткий» характер, тобто в ньому подано інформацію передовсім про головні постаті сучасної української керамології. До нього не ввійшли відомості про вчених, для яких керамологія є побічним продуктом наукової діяльності і які пишуть на керамологічні теми нерегулярно, частіше як відгук на певну подію, явище чи знахідку. До книги не включено персоналій авторів популярних, публіцистичних статей, брошур, каталогів, альбомів і книг, у яких відсутні ознаки самостійної наукової дослідницької праці, тобто творча діяльність таких осіб здебільшого обмежується використанням результатів наукових студій фахових учених-керамологів.

В українській керамології не було подібних словників. Немає нічого подібного і в інших країнах світу. Це перший в Україні і загалом у світовій науковій практиці національний довідник учених – представників культурної керамології. Отже, щодо цього Україна постає безперечним лідером.

**Дослідження
персоналій
сучасних керамологів
як завершальний етап
формування
наукового консорціуму
(2009–2011)**

Створення національного словника має завершити формування наукового консорціуму, корпоративної керамологічної групи, про що вже не один раз мовилося в наукових виданнях України. Досі цю об'єднуючу роль, як уже зазначалося вище, виконував єдиний в Україні фаховий часопис «**Український керамологічний журнал**». Консолідація

вчених була одним із головних завдань уже на момент його заснування. У передмові до першого числа «УКЖ» декларувалося, що «журнал бачить

свою важливу місію і в протидії негативним тенденціям до відчуження людей один від одного. Редколегія прагнучиме об'єднувати зусилля вчених і мистців, виробничників, усіх, хто причетний до глини, гончарства, кераміки» [62, с.5]. Очевидячки, поставлену мету вдавалося реалізовувати, бо вже в серпні 2002 року кандидат педагогічних наук **Любов Бичкова** констатувала, що «різноманітність проблематики, ґрунтовність наукових статей і провокаційна емоційність дискусійних матеріалів, об'єктивна відвертість критичних думок, прекрасний дизайн привертають симпатії до цього видання... **Опішне набуло нового значення в сучасній культурі України. Воно дійсно стало центром, у якому фокусуються основні українські інтелектуальні сили, причетні до гончарства...** Зараз в українській гончарній справі **існує й активно діє елітарна громада однодумців**, діяльність яких вселяє впевненість у майбутньому розквіті української кераміки» [3, с.146]. Через рік доктор мистецтвознавства **Михайло Селівачов** узагальнив глобальніше: «Завдяки **«УКЖ», у кераміків України створюється свій загальнонаціональний корпоративний соціум, який є складовою всесвітнього. «УКЖ» не тільки інформує, а й організовує, структурує громадсько-культурне життя галузі, робить його прозорішим, демократичнішим, ефективнішим**» [69, с.177]. Те ж саме вчений повторив і 2008 року [див.: 70, с.132].

Отож, **без дослідження персоналій сучасних керамологів і формування чіткої структурованої спільноти представників певної галузі наукових знань неможливий майбутній динамічний поступ української керамології.** Тому так **важливо докласти максимум зусиль для досконалого пізнання всього того, що досі зроблено в керамології нашими попередниками й сучасниками.** «Превращение совокупности ученых, работающих в той или иной области науки, в подлинное научное сообщество предполагает их знание друг о друге. И здесь без словарей персоналий не обойтись. Без знания того, кто есть кто в данной научной дисциплине, ее развитие будет весьма затруднено», – констатував ще 2001 року **Ю.І.Семенов** [71, с.134]. У цьому аспекті Всеукраїнський науково-практичний керамологічний семінар за міжнародної участі в Опішному «Персоналії української керамології» не лише привернув пильну увагу до важливості дослідження історії української керамології, присікливого вивчення постатей самих учених-керамологів – від з'ясування їх біографічних відомостей до аналізу творчої спадщини та внеску в розвиток вітчизняної науки про гончарство, але й окреслив основні аспекти й напрямки майбутніх історіографічних студій.

100-літній шлях української керамологічної біографістики

**Національний
біобібліографічний
словник «Українські
керамологи»
(2011)**

Столітній шлях розвитку української керамологічної біографістики (1912–2011), як уже неодноразово мовилося, має завершитися виданням Національного біобібліографічного словника «Українські керамологи». Окрім поданих у даному словнику персоналій

сучасних керамологів, у національному корпусі мають бути також статті про керамологів минулого, короткий список яких нині налічує понад 50 імен дослідників українського гончарства (**Юрій Александрович, Петро Армашевський, Осип Білоскурський, Борис Бутник-Сіверський, Борис Василенко, Віктор Василенко, Рива Ветштейн, Федір Вовк, В.Гаврилов, Володимир Генінг, Н.Геппенер, Олександр Гуров, Євдокія Дмитрієва, Лев Долинський, Анастасій Зайкевич, Іван Зарецький, Микола Іонов, Олег Кандиба (Ольжич), Валерія Козловська, Марія Кривчанська, Юрій Лашук, С.Лисенко, Борис Лисін, П.Маєвський, Василь Мазуренко, Катерина Матейко, Галина Мезенцева (Віницька), Лідія Мельничук, Юхим Михайлів, Тамара Мовша, М.Мозильченко, Пантелеймон Мусієнко, Никанор Онацький, Юрій Павлович, М.Пакульський, Валентина Петрашенко, Віктор Петров, Фаїна Петрякова, М.Пономарьов, Олександр Прусевич, Яків Риженко, Михайло Русов, Лев Соколовський, Євгенія Спаська, Олександр Твердохлібов, Олександр Тищенко, Олег Чарновський, Черченко, Микола Чмихов, Лідія Шульгина, Володимир Шухевич, Вадим Щербаківський**).

Це будуть широкі наукові нариси про життєвий шлях, наукову спадщину всіх українських дослідників гончарства XVIII – початку XXI століття, за можливості, доповнені особистими спогадами їх учнів та колег. Вони мають відображати еволюцію поглядів учених на теорію керамології, пануючі в різні історичні періоди методи й методика керамологічних досліджень; характеризувати сформовані наукові керамологічні школи, регіональну специфіку вітчизняних керамологічних студій. На основі цих розвідок у майбутньому розпочнеться підготовка узагальнюючої праці «Історія української керамології». Координатором з реалізації всіх цих наукових ініціатив, безперечно, мають бути Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному.

У даному словнику подано відомості винятково про вчених, які фахово займаються дослідженням кераміки.

З огляду на академічний характер видання, до нього, цілком зрозуміло, не включено персоналій багатьох авторів публікацій про різні аспекти українського гончарства, які головним чином популяризують гончарні традиції, мистецтво кераміки, послуговуючись при цьому як власним життєвим досвідом, так і працями українських учених-керамологів. Згадаймо хоча б численні публікації на гончарну тематику наших сучасників: мистецтвознавців **Зої Чегусової, Наталі Крутенко, Володимира Титаренка**, художника-кераміста **Володимира Онищенка**, етнографа **Лідії Орел** (Київ), музеєзнавця **Романи Баран** (Коломия), історика **Тетяни Зіненко**, бібліотекаря **Наталі Олійник**, філологів **Світлани Пругло** і **Вікторії Зубань** (Опішне), краєзнавця **Тетяни Безрукової** (Буди, Харківщина), історика **Володимира Захар'єва** (Дунаївці, Хмельниччина), архітектора **Вікторії Бондаренко**, мистецтвознавця **Тетяни Литовко** (Харків), художника-кераміста **Сергія Радька** (Межиріч, Черкащина), мистецтвознавця **Віктора Фурмана** (Полтава) та багатьох інших. Вони робили й роблять важливу справу популяризації гончарної спадщини українців, окреслення суперечливих процесів, що відбуваються в сучасному традиційному гончарстві і в «академічній» («професійній») художній кераміці. Власне, вони напрацьовують унікальні матеріали для аналітичних керамологічних студій учених і загалом постають достойними продовжувачами популяризаторської діяльності в першій чверті ХХ століття **Володимира Гагенмейстера, Юрія Лебіщака, Опанаса Сластьона** та багатьох інших діячів української культури. Відомості про всіх цих самовідданих трудівників керамологічної ниви буде включено в окремий розділ *Національного біобібліографічного словника «Українські керамологи»*. Інші його розділи буде присвячено:

- чужоземним керамологам, які вивчали українське гончарство і своїми працями справили певний вплив на розвиток вітчизняної керамології /**Олександр Бобринський, Віктор Василенко, Марина Васильєва, Сергій Внуков, Василь Городцов, Василь Докучаєв, Петро Земятченський, Ольга Карпова, Ф. Корольов, В. Морачевський, П. Олєйніков, Тетяна Пассек, Юрій Самарін, Олександр Соколов, Марія Фріде** (Росія), **Людвік Вежбіцький, Роман Райнфус, Тадеуш Северин** (Польща) та інші/;
- фольклористам, які зібрали й опублікували фольклорні твори, в яких охарактеризовано окремі аспекти гончарної культури в Україні (**Борис Грінченко, Михайло Драгоманов, Петро Іванов, Олександр Малинка, Іван Манжура, Василь Милорадович, Михайло Номис, Микола Сумцов, Павло Чубинський** та інші);

100-літній шлях української керамологічної біографістики

- реставраторам кераміки (*Катерина Гурин, Елеонора Коваль, Валентина Козовльова, Тетяна Краснова, Тетяна Митківська, Галина Новикова, Андрій Родіонцев, Олена Трикоз, Галина Шиянова* та інші);
- колекціонерам кераміки (*Олесь Валько, Петро Ваулін, Володимир Вітрук, Федір Вовк, Давид Гоберман, Іван Гончар, Леся Данченко, Влодзимеж Дзедушицький, Н.Г.Ейсмонт, Федір Ернст, Іван Зарецький, Олена Клименко, Василь Кричевський, Юрій Лашук, Г.З.Левін, Ярослав Лемик, Петро Лінинський, Тарас Лозинський, С.Г.Майофіс, Катерина Матейко, Ярослав і Ярослава Мотики, Роман Петрук, Явдоха і Гаврило Пошивайли, Оксана й Северин Романіві, Євген Сагайдачний, Леонід Смерж, Богдан Сорока, Володимир Титаренко, Лев Тріска, Владислав Федорович, Андрій Цибко, Юрко Юркевич, Віктор Ющенко, Любомир Яремчук* та інші) [30; 1, с.80; 63, с.86-90].

Отже, майбутній національний словник міститиме щонайменше три сотні імен достойників XVIII – початку XXI століття, які зробили певний внесок у націозначущу справу збереження, наукового вивчення й популяризації гончарної спадщини України.

До кінця 1980-х років діяльність українських керамологів мала багатовекторний характер. Тобто вчені не обмежувалися вивченням лише явищ гончарної культури в Україні, а в більшості випадків досліджували й інші вияви життєдіяльності місцевих мешканців доісторичного часу, побутової культури українців, інші види народного мистецтва тощо. Така **мультисистемність загалом характерна для тривалого періоду вивчення традиційного гончарства, формування джерельної бази керамологічних студій, комплексного дослідження гончарних осередків, становлення керамології як міждисциплінарної галузі наукових знань**. Уже на етапі структурування керамології в окрему наукову дисципліну (1986–1990-ті) спостерігалось зосередження вчених майже винятково на дослідженні керамологічної проблематики. Поглиблення спеціалізації значною мірою сприяло фаховому зростанню науковців, відходу від заполітизованих, по суті, «чорашніх», не відповідних сучасному рівню наукових знань і суспільних потреб, радянської тематики й догматики. Об'єктна сфера керамології стала перетинатися з науковими пошуками багатьох суміжних наукових дисциплін, що призвело до виникнення ряду наукових субдисциплін (глинотерапія, керамоботаніка, керамолінгвістика, керамопедагогіка тощо).

Багатоаспектність наукових зацікавлень українських керамологів минулого значною мірою унеможливлювала їх ототожнення тільки з однією науковою дисципліною, що знайшло адекватне відображення і в перелічених вище словниках, довідниках, які з'являлися в Україні впродовж кінця XX – початку XXI століття. Адже в згаданих довідкових виданнях наперед не було визначено критеріїв, ознак, за якими визначається фаховий дослідник у певній науковій дисципліні (тобто вчений – «історик», «археолог», «етнолог», «мистецтвознавець» тощо), а за якими – інші особи, які пишуть і публікують наукоподібні, науково-популярні, пізнавальні, публіцистичні чи літературні статті на історичні, археологічні, етнологічні, мистецтвознавчі, краєзнавчі та інші теми. З огляду на досюгочасну невизначеність критеріїв для визначення науковців в українській гуманітарній науці, у підготовці «Короткого академічного словника сучасних українських керамологів (культурна керамологія)» застосовано вперше напрацьовані Інститутом керамології – відділенням Інституту народознавства НАН України та Національним музеєм-заповідником українського гончарства в Опішному «Класифікаційні ознаки сучасного українського керамолога» (див. наступний підрозділ словника). Саме за цими ознаками здійснювався відбір персоналій до нового видання словника.

**Втрачені й невивчені
особисті
архіви керамологів**

Підготовка Національного біобібліографічного словника «Українські керамологи» ставить перед науковцями **завдання з пошуку, опрацювання і введення в науковий обіг архівних**

біографічних матеріалів про українських керамологів минулого. Проте відтворення життєписів учених ускладнено незадовільною збереженістю їх особистих архівів, частіше зниклих назовсім, а в поодиноких випадках – розпорошених по різних установах і різних країнах. Незначну частину з них зосереджено в Національному архіві українського гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (**Юрій Павлович, Пантелеймон Мусієнко, Борис Лисін, Олександр Тищенко, Юрій Лащук, Марія Кривчанська**). Деякі переховуються у Відділі рукописів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України (**Євгенія Спаська, Лідія Шульгина, Юрій Павлович**), Науковому архіві Інституту археології НАН України (**Федір Вовк, Віктор Петров, Володимир Генінг, Валентина Петрашенко, Тамара Мовша**),

100-літній шлях української керамологічної біографістики

Науковому архіві Інституту народознавства НАН України (**Катерина Матейко**), Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені Володимира Вернадського (**Борис Лисін**), Національній бібліотеці імені Василя Стефаника (**Олександр Прусевиц**) та деяких інших наукових і архівних установах.

Важливим джерелом відтворення біографій учених є матеріали з архівів Служби безпеки України (колишнього НКВД–КГБ), державних і приватних архівів України, а також документи, дбайливо збережені спадкоємцями дослідників, їхніми друзями й науковими побратимами.

Окремі матеріали особистого характеру осіли в музеях і архівах чужоземних країн, наприклад, у Російській Федерації: Москві, Петербурзі й Оренбурзі (**Іван Зарецький**), Астрахані (**Яків Риженко**). Значна частина творчої спадщини **Олега Кандиби** зберігається в Києві, у Відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України; дещо є в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені Володимира Вернадського та в архіві Карлового університету (Прага, Чехія) [53, с.480; 54, с.425]. Архівна спадщина **Вадима Щербаківського** розпорошена в наукових установах Західної Європи.

Посутнім аспектом біографістики в українській керамології є першочергове вивчення приватних матеріалів тих дослідників українського гончарства, на чий імена й архіви окупаційний режим накладав табу. Тим часом відтворення повних біографій окремих керамологів взагалі видається неможливим внаслідок втрати їхніх архівів, особистих справ тощо. Скажімо, збереглося лише кілька фото талановитої дослідниці бубнівського гончарства **Лідії Шульгиної** [див.: 31], а чимало дослідників кінця XIX – початку XX століття, окрім опублікованих праць, взагалі невідомі навіть у фотографіях, не кажучи вже про якісь їх особисті документи біографічного характеру.

У більшості випадків персональні фонди українських керамологів належним чином не опрацьовано і не описано. Ця обставина нерідко унеможливує будь-який доступ до них сучасних керамологів, що створює сприятливі умови для їх часткового розкрадання. До речі, власне **забезпечення збереженості особистих архівів, документів дослідників українського гончарства є одним із актуальних завдань сучасних керамологів.** Адже не є великою таємницею, що окремі з них, скажімо славного академіка **Бориса Лисіна**, віднедавна розпродуються київськими антикварами.

Сподіваюся, що підготовка національного словника прискорить систематизацію й каталогізацію матеріалів з особистих архівів керамологів, дослідження їх життєвих доль, а заодно й поживить зусилля

зі збереження унікальних документів. Усе це водночас є початком великої системної роботи з підготовки власне історії керамологічної науки в Україні, видання повних зібрань керамологічних праць українських дослідників гончарства, у тому числі опублікування їх рукописної спадщини.

Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному затвердили схему біобібліографічної статті до майбутнього національного словника й планують до кінця 2010 року зібрати необхідні відомості, опрацювавши наявні літературні й архівні матеріали, а до кінця 2011 року опублікувати фундаментальний багатоілюстрований повнокольоровий **Національний біобібліографічний словник «Українські керамологи»**. У зв'язку з цим,

**просимо всіх сучасних українських керамологів
за поданою в цьому виданні схемою біобібліографічної
керамологічної статті до 1 червня 2010 року
подати необхідні відомості про себе
або про керамологів, яких уже немає серед нас.**

Історія будь-якої науки – це передовсім історія її творців. Науку про гончарство творили відомі й маловідомі дослідники. Ми мусимо повернути історії української керамології незаслужено забуті імена, без яких літопис наукової дисципліни видається занадто прісним і немовби вкороченим. Адже максимально повне відтворення біографій учених-керамологів допоможе повноцінно дослідити й історичний розвиток керамологічних студій в Україні.

Національні словники вкрай необхідні для усвідомлення новими поколіннями вчених ролі та внеску їх попередників у науковий поступ. У цьому водночас виявляється й шанобливе ставлення новітніх керамологів до наукової спадщини минулого. Підготовкою керамологічного словника ми повернемо Україні багато імен її вірних синів і доньок, наукових достойників, які поклали своє життя на вівтар пізнання гончарної культури рідного народу. Відновлюючи на скрижалях національної пам'яті забуті, занедбані, загублені під час перманентних історичних перипетій і колонізаційного виснаження імена, ми ставатимемо

100-літній мих української керамологічної біографістики

сильнішими, багатшими, бо спиратимемося на плечі могутньої когорти першопрохідців, які поєднуюватимуть нас у тривалий безперервний шлях, від зародження інтересу до керамологічних знань, через системне вивчення традиційного гончарства й накопичення керамологічних матеріалів, трагедію колоніальної політики стримування керамологічних студій і стагнації української керамології, до її структурування в окрему наукову дисципліну й динамічний нинішній поступ. Усвідомлення цього історичного зв'язку має заохочувати сучасних керамологів до збагачення себе знаннями про минувшину керамологічної науки, про її творців, їх мрії, сподівання, ілюзії, реалізовані й втрачені можливості.

Переконаний, що Національний біобібліографічний словник «Українські керамологи» стане актом пошанування, своєрідним монументом усім українським добродіям, які своєю подвижницькою працею закладали підмурки й розбудовували вітчизняну керамологію, зберігали й популяризували гончарну спадщину країни. Зібрані в одній книзі воєдино, вони символічно свідчитимуть про тяглість керамологічних студій в Україні і провіщатимуть відновлення порушених зв'язків між поколіннями дослідників.

УСЕ ТРЕБА РОБИТИ ВЧАСНО!

У тому числі й збирати відомості
про представників сучасної
української керамології не тоді,
коли вони відійдуть у вічність
і багато моментів їх життєвого шляху
й наукового поступу
неможливо буде відновити,
а тоді, коли вони ще знаходяться
поруч з нами і,
здається, будуть побіля нас
вічно!

Вдячність

Висловлюю вдячність усім співробітникам
Інституту керамології –
відділення Інституту народознавства НАН України
та Національного музею-заповідника
українського гончарства в Опішному
за надану допомогу в пошуку інформації
про сучасних українських керамологів та столітній шлях розвитку
української керамологічної біографістики, передовсім
**Оксані Андрущенко, Наталі Визір, Ларисі Гавриш, Анатолію Гейку,
Ользі Карунній, Людмилі Меткій, Галині Панасюк, Тетяні Хрипун,
Анатолію Щербаню та Олені Щербань;**
особлива вдячність:
• співробітнику інформаційної служби музею-заповідника
Світлані Пругло,
яка ентузіастично дозбирувала недостатню інформацію
під час спілкування з керамологами,
• головному художнику музею-заповідника,
заслуженому працівнику культури України
Юрку Пошивайлу,
який вносив до текстів коректуру,
натхненно макетував книгу й надав їй мистецького вигляду,
• а також сучасним українським керамологам, які люб'язно надали
необхідну інформацію про себе!

P.S.:

Зауваження до
«Короткого академічного словника сучасних
українських керамологів (культурна керамологія)»,
виявлені в ньому помилки, концептуальні побажання
щодо укладання Національного біобібліографічного словника
«Українські керамологи» та пропозиції щодо його персоналій
надсилайте на електронну чи поштову адреси
Інституту керамології –
відділення Інституту народознавства НАН України

100-літній шлях української керамологічної біографістики

ДЖЕРЕЛА

1. **Арсенич Петро, Гаврилів Богдан, Угорчак Юрій.** Краєзнавці Прикарпаття. – Івано-Франківськ: Плай, 2002. – 115 с.
2. **Археолог О.Кандиба і сучасність** // Ольжич О. Археологія / Передмова Сергія Рижова; упорядники Юрій Рассамакін, Сергій Рижов. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2007. – С.389-477.
3. **Бичкова Любов.** Доля української кераміки очима педагога // Український керамологічний журнал. – 2005. – №1-4. – С.143-146.
4. **Білокінь С.І.** Мистецтвознавча діяльність Є.Ю.Спаської // Народна творчість та етнографія. – 1983. – №6. – С.64-67.
5. **Білокінь С.І.** Українські музейники 1920-х років // Український музей. Збірник І: Репринтне перевидання 1927 року. – К.: Фенікс, 2007. – С.1-15.
6. **Відейко Михайло.** Важливий внесок у розвиток української етнографії // Бібліотечний вісник. – 2002. – №2. – С.37-38.
7. **Всеукраїнський науково-практичний керамологічний семінар** за міжнародної участі «Персоналії української керамології»: Програма. – Опішне: Українське Народознавство, 2008. – 32 с.: іл.
8. **Вчені Інституту історії України:** Біобібліографічний довідник / Серія «Українські історики». – К.: Інститут історії України НАН України, 1998. – Вип.1. – 426 с.
9. **Выставкина Н.М.** И.А.Зарецкий – сотрудник Оренбургского музея // Охрана и исследование памятников археологии Полтавщины: Второй областной научно-практический семинар 18-19 мая 1989 года / Тезисы докладов и сообщений. – Полтава: Полтавский краеведческий музей, 1989. – С.116-118.
10. **Выставкина Н.М.** Из переписки И.А.Зарецкого // Охорона і дослідження пам'яток археології Полтавщини: Третій обласний науково-практичний семінар. Квітень, 1990 р. / Тези доповідей. – Полтава: Полтавський краєзнавчий музей, 1990. – С.47-49.
11. **Гаврилів Богдан.** Розвиток краєзнавства на Прикарпатті // Арсенич Петро, Гаврилів Богдан, Угорчак Юрій. Краєзнавці Прикарпаття. – Івано-Франківськ: Плай, 2002. – С.3-5.
12. **Гаврилюк Н.О.** Персоналії // Словник-довідник з археології / Укладач та керівник авторського колективу Н.О.Гаврилюк. – К.: Наукова думка, 1996. – С.392-400.

13. **Гален Галина.** Етнографічна діяльність Івана Зарецького в Полтавському краєзнавчому музеї // Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей 2001–2003 рр. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток. – Полтава: Дивосвіт, 2004. – С.34–36.
14. **Горинь Ганна, Никорак Олена.** Катерина Матейко. Автобіографія // Народознавчі зошити. – 2000. – №6. – С.1112–1113.
15. **Горинь Ганна, Никорак Олена.** Катерина Матейко: штрихи до творчого портрета на відстані часу // Народознавчі зошити. – 2000. – №6. – С.1102–1111.
16. **Греб Василь.** За що був розстріляний етнограф Никанор Онацький // Народна творчість та етнографія. – 1996. – №5–6. – С.74–77.
17. **Євгенія (Івга) Юріївна (Георгіївна) Спаська** // Шудря Євгенія. Подвижниці народного мистецтва: Біобібліографічні нариси /За редакцією доктора мистецтвознавства М.Селівачова. – К.: Редакція вісника «АНТ», 2003. – С.36–39.
18. **Євгенія Спаська** // Борисенко Валентина. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. – К.: Унісерв, 2002. – С.61–63.
19. **[Забашта Ростислав, Пошивайло Олесь].** Наукова концепція Музею гончарства в Опішні. – Опішня: Музей гончарства в Опішні, 1989. – 24 с.
20. **Зайцев Б.П., Куделко С.М., Міхеєв В.К., Посохов С.І.** Слобідська Україна: Короткий історико-краєзнавчий довідник. – К.: Будівельник, 1994. – 81 с.
21. **Здоровега Неоніла.** Катерина Матейко зблизька // Народознавчі зошити. – 1996. – №4. – С.222–224.
22. **Інститут історії України НАН України.** 1936–2006. – К.: Інститут історії НАН України, 2006. – 818 с.: іл.
23. **Кандиба Олег.** Шипинці. Мистецтво та знаряддя неолітичного селища /Переклад з німецької мови Юрія Рассамакіна. – Чернівці: Видавничий дім «БУКРЕК», 2004. – XXXXVI + 156 с.
24. **Карпова Ольга.** Собрание И.А.Зарецкого в Российском этнографическом музее как источник изучения украинского гончарства // Титульний етнос: здобутки і втрати: Збірник статей. – Полтава-Опішне: Дивосвіт, 2002. – С.7–11.
25. **Козлов С.Я.** Читая две книги «Репрессированные этнографы» // Этнографическое обозрение. – 2004. – №3. – С.138–144.

100-літній шлях української керамологічної етнографії

26. **Концепція діяльності** Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та розгортання в Україні керамологічних досліджень // Український керамологічний журнал. – 2002. – №1. – С.7-10.
27. **Короткий довідник** сучасних українських керамологів (культурна керамологія) / Упорядник і автор переднього слова Олесь Пошивайло. – Опішине: Українське Народознавство, 2008. – 60 с.: іл.
28. **Кулатова І.М., Супруненко О.Б.** Археологічні дослідження І.А.Зарецького в Полтаві // Охорона і дослідження пам'яток археології Полтавщини: Третій обласний науково-практичний семінар. Квітень, 1990 р. / Тези доповідей. – Полтава: Полтавський краєзнавчий музей, 1990. – С.41-47.
29. **Лашук Юрій.** Юрій Лашук: Пройдене і пережите // Українська керамологія: Національний науковий щорічник. 2002 / За редакцією доктора історичних наук Олеся Пошивайла. – Опішине: Українське Народознавство, 2002. – Кн.2. – С.402-409.
30. **Ликова Оксана.** Львівські збирачі кераміки кінця ХІХ – початку ХХІ століття: деякі аспекти формування приватних колекцій // Український керамологічний журнал. – 2005. – №1-4. – С.154-161.
31. **Лідія Шульгина** // Борисенко Валентина. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. – К.: Унісерв, 2002. – С.60.
32. **Мазуренко Василь** // Енциклопедія українознавства / Перевидання в Україні. – Львів: Наукове товариство імені Тараса Шевченка у Львові, 1994. – Т.4. – С.1433.
33. **Матеріали** до біографій етнологів та народознавців України / Упорядники С.М.Ляшко, С.П.Залозна. – Київ-Запоріжжя: «Дике поле», 2001. – 2 + 175 с.
34. **Мезенцева Галина.** Дослідники археології України: Енциклопедичний словник-довідник. – Чернівці: Сіверянська думка, 1997. – 206 с.
35. **Мельничук Л.С.** Гончарство Поділля в дослідженнях Олександра Прусевича // Наукові записки. Серія «Історія». – Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2001. – Вип.3. – С.251-255.
36. **Мельничук Л.С.** Гончарство Поділля у творчому доробку Євгенії Спаської // Наукові записки. Серія «Історія». – Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2002. – Вип.4. – С.177-181.

37. **Мельничук Л.С.** Євгенія Юріївна Спаська і Поділля // Політичні репресії на Поділлі в ХХ столітті: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця, 2001. – С.155-160.
38. **Мистецтво України:** Біографічний довідник /За редакцією А.В.Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» імені М.П.Бажана, 1997. – 700 с.
39. **Михайлина Л., Пивоваров С., Рідуш Б., Старик В., Чеховський І.** Олег Кандиба-Ольжич – дослідник старожитностей України // Кандиба Олег. Шипинці. Мистецтво та знаряддя неолітичного селища /Переклад з німецької мови Юрія Рассамакіна. – Чернівці: Видавничий дім «БУКРЕК», 2004. – С.V-XXXII.
40. **Міщанин Віктор.** Невідомі листи з кримінальної справи Якова Риженка // Український керамологічний журнал. – 2005. – №1-4. – С.254-257.
41. **Міщанин Віктор.** Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки: Матеріали до Національного словника «Українські гончарі». Книга 1. – Опішне: Українське Народознавство, 1999. – 368 с.: іл.
42. **Міщанин Віктор.** Яків Риженко – видатний дослідник Полтавського краю // Титульний етнос: здобутки і втрати: Збірник статей. – Полтава-Опішне: Дивосвіт, 2002. – С.43-47.
43. **Наука в России:** Справочник. Часть II. Научные работники. Выпуск I. Петроград. – Петербург: Государственное издательство, 1923. – XVI+168 с.
44. **Наука в России:** Справочный ежегодник. Выпуск 1. Петроград. – Петербург: Российская Государственная Академическая Типография, 1920. – 4 нен. + 146 с.
45. **Наука в России:** Справочный ежегодник. Выпуск 2. Москва (научные учреждения). – Петербург: Государственное издательство, 1922. – 4 + 56 с.
46. **Наука и научные работники СССР:** Справочник. Вып.IV. Научные работники Москвы. – М.: Издательство «Работник Просвещения», 1925. – X+132 с.
47. **Наука и научные работники СССР.** Часть VI. Научные работники СССР без Москвы и Ленинграда. – Ленинград: Академия наук СССР, 1928. – VIII + 810 с.
48. **Науковий архів** Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України.

100-літній шлях української керамологічної біографістики

49. **Наукові установи** та організації УСРР. – Харків: Видання Державної Плянкової Комісії УСРР, 1930. – 406 с.
50. **Научные работники** Ленинграда. – Ленинград: Издательство Академии наук СССР, 1934. – 724 с.
51. **Нестуля Олексій**. Рижено Яків Омелянович // Реабілітовані історією: Полтавська область. – Полтава: Науково-редакційний підрозділ – Центр по дослідженню історії Полтавщини Полтавської обласної державної адміністрації, 2007. – Кн.5. – С.489-493.
52. **Никорак Олена**. Науковий доробок Катерини Матейко (1910–1995) // Народознавчі зошити. – 1996. – №4. – С.217-221.
53. **Ольжич О.** Археологія /Передмова Сергія Рижова; упорядники Юрій Рассамакін, Сергій Рижов. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2007. – 496 с.
54. **Ольжич О.** Незнаному Воякові: Заповідане живим. – К.: Фондація імені О.Ольжича, 1994. – 432 с.
55. **Основні джерела та література** про життєвий шлях і наукові дослідження О.О.Кандиби-Ольжича // Кандиба Олег. Шипинці. Мистецтво та знаряддя неолітичного селища /Переклад з німецької мови Юрія Рассамакіна. – Чернівці: Видавничий дім «БУКРЕК», 2004. – С.XXXIII–XXXV.
56. **Павловский И.Ф.** Краткий биографический словарь ученых и писателей Полтавской губернии с половины XVIII века. – Полтава: Типо-литография преемников Дохмана, 1912. – 238 с.
57. **Павлюк Степан**. Творити без упину // Українська керамологія: Національний науковий щорічник. 2002 /За редакцією доктора історичних наук Олеся Пошивайла. – Опішне: Українське Народознавство, 2002. – Кн.2. – С.3-4.
58. **Полтавський археологічний збірник: 4.** Пам'яті В.М.Щербаківського (1876–1957). – Полтава: Видавничий центр «Археологія» ЦОДПА, 1995. – 210 с.
59. **Пошивайло Олесь**. Гончарський мартиролог Віктора Міщанина // Міщанин Віктор. Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки: Матеріали до Національного словника «Українські гончарі». Книга 1. – Опішне: Українське Народознавство, 1999. – С.6-8.
60. **Пошивайло Олесь**. [Євгенія Юріївна Спаська] // Українське Гончарство: Національний культурологічний щорічник. За рік 1994. – Опішне: Українське Народознавство, 1995. – Кн.2. – С.336.

61. **[Пошивайло Олесь].** Про укладання біобібліографічного словника-довідника «Українські гончарі»: Листівка. – Кобеляки: видання Музею гончарства в Опішні, 1989. – 1 аркуш А3.
62. **Пошивайло Олесь.** Terra incognita українського світу // Український керамологічний журнал. – 2001. – №1. – С.4-5.
63. **Пошивайло Олесь.** Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга I (2001–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – 776 с.: іл.
64. **Репрессированные** этнографы. – М., 1999. – Вып.1. – 343 с.
65. **Репрессированные** этнографы /Составитель и ответственный редактор Д.Д.Тумаркин. – М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 2003. – Вып.2. – 496 с.
66. **Решетов А.М.** «Биобиблиографический словарь отечественных этнографов и антропологов. ХХ век» – каким ему быть? // Этнографическое обозрение. – 2003. – №2. – С.151-154.
67. **Решетов А.М.** Репрессированная этнография: люди и судьбы // Кунсткамера. Этнографические тетради. – СПб., 1994. – Вып.4. – С.186-187.
68. **Рижов Сергій.** О.Кандиба (Ольжич) – славетний український археолог // Ольжич О. Археологія /Передмова Сергія Рижова; упорядники Юрій Рассмакін, Сергій Рижов. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2007. – С.5-17.
69. **Селівачов Михайло.** Журнал не видихається! // Український керамологічний журнал. – 2003. – №1. – С.176-177.
70. **Селівачов Михайло.** Новини періодики // АНТ. – 2008. – №19-21. – С.127-133.
71. **Семенов Ю.И.** О существующих биобиблиографических словарях отечественных гуманитариев и обществоведов и о несуществующем, но очень нужном биобиблиографическом словаре отечественных этнологов // Этнографическое обозрение. – 2001. – №5. – С.134-136.
72. **Сморж Леонід.** Короткі спогади про минулі літа // Український керамологічний журнал. – 2002. – №4. – С.125-126.
73. **Супруненко О.** Іван Зарецький – археолог і музейний працівник // Народне мистецтво Полтавщини: Тези наукових доповідей і повідомлень науково-теоретичної конференції, присвяченої 70-річчю Полтавського художнього музею 1-2 червня 1989 року. – Полтава: Полтавський художній музей, 1989. – С.59-65.

100-літній шлях української керамологічної бібліографіки

74. **Українське Гончарство:** Національний культурологічний щорічник. За рік 1994. – Описне: Українське Народнознавство, 1995. – Кн.2. – 576 с.
75. **Українські історики XX століття:** Біобібліографічний довідник /Серія «Українські історики». – Київ-Львів: Інститут історії України НАН України, 2003. – Вип.2. – Ч.1. – 396 с.
76. **Українські історики XX століття:** Біобібліографічний довідник /Серія «Українські історики». – К.: Інститут історії України НАН України, 2004. – Вип.2. – Ч.2. – 382 с.
77. **Українські історики XX століття:** Біобібліографічний довідник /Серія «Українські історики». – К.: Інститут історії України НАН України, 2006. – Вип.2. – Ч.3. – 316 с.
78. **Ульяновський Василь.** Вадим Щербаківський: Життя, наукова діяльність, доля творчої спадщини // Щербаківський Вадим. Українське мистецтво: Вибрані неопубліковані праці. – К.: Либідь, 1995. – С.5-101.
79. **Ханко Віталій.** Миргородський мистецький словник (кінець XVII – початок XXI сторіччя): Персоналії. – Полтава: Інститут історії України НАН України, 2005. – 370 с.
80. **Ханко Віталій.** Мистецтвознавча думка на Полтавщині. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2007. – 136 с.: іл.
81. **Ханко Віталій.** Словник мистців Полтавщини (Архітектори, будівничі, гравери, графіки, декоратори, дослідники й популяризатори мистецтва, керамісти, майстри народного мистецтва, ікономаляри, живописці, мистці гобелена, порцеляни й фаянсу, скульптори). – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2002. – 232 с.
82. **Череватенко Леонід.** «Я камінь з Божої праці» // Ольжич О. Незнаному Воякові: Заповідане живим. – К.: Фондація імені О.Ольжича, 1994. – С.351-424.
83. **Шмагало Ростислав.** Словник митців-педагогів України та з України у світі (1850–1950). – Львів: Українські технології, 2002. – 144 с.: іл.

Класифікаційні ОЗНАКИ сучасного українського КЕРАМОЛОГА

Науковці Інституту керамології –
відділення Інституту народознавства НАН України
та Національного музею-заповідника
українського гончарства в Опішному
вперше в українській науковій практиці сформулювали
класифікаційні ознаки сучасного українського керамолога.

У результаті проведених численних дискусій,
вони прийшли до спільної думки,
що керамологом слід вважати вченого,
який відповідає більшості з таких визначальних
для наукового фаху професійних ознак:

- Повна вища освіта за напрямком керамологічних досліджень.
- Володіння базовими знаннями з археології, історії, етнографії, мистецтва й технології гончарства (культурна керамологія) та з хімії, фізики, матеріалознавства тощо (технічна керамологія).
- Сфера наукових зацікавлень пов'язана з проблематикою культурної чи технічної керамології.
- Робота над кваліфікаційним керамологічним дослідженням через аспірантуру або через прикріплення до науково-дослідної установи.
- Проведення керамологічних досліджень не менше 4-х років.
- Наявність керамологічних праць у наукових виданнях, у тому числі у фахових виданнях Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному чи інших керамологічних науково-дослідних установ, – не менше 3-х керамологічних статей або монографії.
- Стала участь з науковими доповідями чи повідомленнями в керамологічних симпозиумах, конференціях, семінарах.

Класифікаційні ознаки сучасного українського керамолога

СХЕМА БІОБІБЛІОГРАФІЧНОЇ КЕРАМОЛОГІЧНОЇ СТАТТІ

до Національного
біобібліографічного словника
«УКРАЇНСЬКІ КЕРАМОЛОГИ»

УВАГА:

Автобіографічна частина має бути написана власноруч (без допомоги друкарських машин чи комп'ютерної техніки) й засвідчена власноручним підписом сучасного керамолога!

Особливу увагу необхідно звернути на точність поданих дат і відомостей. Слід також мати на увазі, що в опублікованих енциклопедичних статтях часто трапляються неточні, неповні чи суперечливі відомості!

Прізвище, ім'я, по батькові (для заміжних – також дівоче прізвище; необхідно зазначити всі зміни в самому прізвищі, якщо такі були)

Псевдонім, прізвисько

День, місяць і рік народження (за старим і новим стилями)

Місце народження (за старим і новим адміністративно-територіальним поділом)

День, місяць, рік і причина смерті (за старим і новим стилями)

Місце смерті й місце поховання (за старим і новим адміністративно-територіальним поділом)

Національність, етнічна група

Вірповідання

Родовід (зазначити короткі біографічні відомості, у тому числі дату й місце народження, національність, місце проживання, професійне заняття тощо батька, діда, прадіда, матері, бабусі, прабабусі; подати фото батьків та прадідів)

Дружина (зазначити короткі біографічні відомості, у тому числі дату й місце народження, національність, освіту, професійне заняття тощо; подати фото дружини)

Діти (зазначити короткі біографічні відомості, у тому числі дату й місце народження, національність, освіту, професійне заняття тощо; подати фото дітей)

Освіта (повна назва навчального закладу; роки навчання; факультет, відділення, відділ; фахова спеціалізація, викладачі з фаху)

Навчання в аспірантурі чи докторантурі (повна назва навчального закладу чи науково-дослідної установи, роки навчання, форма навчання, фахова спеціалізація, науковий керівник/консультант дисертаційного дослідження)

Стажування в національних і зарубіжних керамологічних організаціях, центрах тощо

Знання чужоземних мов (назва мови, назва навчального закладу чи інший спосіб її вивчення)

Захищені дисертації (назва, рік написання, дата захисту, назва навчального закладу чи науково-дослідної установи, у спеціалізованій раді якої відбувся захист; спеціальність дисертації; керівник/науковий консультант дисертації; офіційні опоненти, провідна установа; повний бібліографічний опис автореферата; для докторів наук – подати відомості про кандидатську і докторську дисертації)

Вчене звання (старший науковий співробітник, доцент, професор)

Почесне звання

Державні нагороди

Творчі відзнаки

Трудова діяльність (зазначити всі місця та терміни роботи, посади як за основним місцем праці, так і за сумісництвом)

Обставини, які визначили захоплення керамологічними студіями

Учителі, наставники, які суттєво вплинули на формування світогляду, заохочували до керамологічних студій, опікувалися становленням як науковця (зазначити роль кожної згаданої особи, а також короткі відомості про неї: місце роботи, посада, найбільш прикметні опубліковані праці; обставини першого знайомства, роки активного спілкування; подати фото учителів, наставників)

Обставини, які несприятливо впливали на розгортання керамологічних студій

Керамологічна спеціалізація (історична керамологія; археологічна керамологія; етнографічна (антропологічна) керамологія; мистецтвознавча (художня) керамологія; музеєзнавча керамологія; технічна керамологія, керамоботаніка, керамолінгвістика, керамопедагогіка тощо)

До якої наукової школи зараховуєте себе (засновник школи, її провідний осередок, чисельність однодумців)

Схема біобібліографічної керамологічної статті

Науково-творче кредо власних керамологічних студій

Основні напрямки керамологічних студій

Участь у польових дослідженнях гончарства: керамологічні, археологічні, етнографічні, фольклористичні експедиції (час проведення, персональний склад учасників експедиції, мета, завдання й результати польових пошуків)

Участь у національних і міжнародних наукових керамологічних форумах: симпозиуми, конференції, семінари (назва, час і місце проведення, базова організація, статус учасника)

Участь у національних і міжнародних мистецьких гончарних (керамічних) заходах: виставки, фестивалі, симпозиуми, творчі практикуми тощо (назва, час і місце проведення, базова організація, статус учасника)

Участь в організації наукових керамологічних форумів та мистецьких гончарних заходів (назва заходу, час і місце проведення, статус учасника)

Керівництво дисертаційними дослідженнями (подати прізвища, імена та по батькові дисертантів, теми і спеціальність підготовлених чи захищених дисертацій, час і місце захисту кваліфікаційної роботи)

Учні й послідовники керамолога (подати фото й зазначити, в якій мірі кожна згадана особа продовжує сповідувати (розвиває) Ваші наукові концепції й керамологічні уявлення, а також короткі відомості про неї: місце роботи, посада, найбільш прикметні опубліковані праці; обставини першого знайомства, роки активного спілкування тощо)

Власне уявлення про особистий науковий внесок в українську керамологію

Інші наукові зацікавлення

Інша творча діяльність (живопис, кераміка, поезія тощо)

Громадська діяльність, членство в наукових і творчих громадських організаціях (назва організації, рік вступу, персональний статус в організації)

Членство у політичних партіях (назва партії, рік вступу, рік виходу, персональний статус у партії тощо)

Участь у воєнних діях та локальних конфліктах (війни, революції тощо), **служба в армії** (місце знаходження військової частини, рід військ), **військові нагороди**

Репресовані керамологи (місце і дата арешту й суду, склад звинувачення, спосіб покарання, термін і місце відбуття покарання; місце проживання після відбуття покарання; у випадку винесення смертного вироку – дата і місце його виконання; ким і коли було реабілітовано; де зберігається архівна кримінальна справа)

Відомості про репресованих членів родини

Керамологи-емігранти (дата й причини еміграції)

Місце зберігання особистого архіву та наукової бібліотеки

Загальна кількість друкованих праць

Повний бібліографічний опис основних (найбільших) опублікованих наукових праць (для книг: Автор. Назва книги. – Місце видання: Видавництво (видавець), Рік видання. – Том. – Кількість сторінок; для статей: Автор. Назва статті // Назва книги (періодичного видання, де надруковано статтю). – Місце видання: Видавництво (видавець), Рік видання. – Том (№, Випуск, Число). – День. – №№ сторінок)

Бібліографічні описи видань з біографічними даними про керамолога (монографії, збірники, щорічники, енциклопедії, довідники, словники, каталоги тощо)

Повна службова адреса, телефон, факс, електронна пошта, сайт Інтернету

Повна домашня адреса, телефон, факс, електронна пошта, сайт Інтернету

Фотопортрет дослідника (для сучасника – кольорове фото 10х15 см, відзняте впродовж останніх двох років із зазначенням таких відомостей: місце і час зйомки, автор фото; публікувалося фото раніше чи ні, якщо так – зазначити, в яких виданнях)

10 чорно-білих чи кольорових фотографій, які висвітлюють різні періоди керамологічної діяльності дослідника: участь у польових експедиціях, наукових чи мистецьких форумах, процес кабінетних студій чи лабораторних досліджень, спілкування з науковцями, народними майстрами-гончарями чи художниками-керамістами, родина тощо (усі фото необхідно атрибутувати за схемою: прізвище, ім'я, по батькові всіх зображених осіб; їх місце роботи та займана посада; населений пункт зйомки; подія, пов'язана зі зйомкою; час зйомки, автор фото, місце зберігання оригіналу фото; коли і де фото вже було опубліковано)

Зображення титульних сторінок монографій, авторефератів, упорядкованих альбомів, каталогів (сканованих у кольорі й записаних на цифровий носій інформації)

Інша інформація, важлива для висвітлення життєвого й наукового шляху керамолога

Інші керамологи, статті про яких пропонуєте включити до Національного біобібліографічного словника «Українські керамологи» (необхідно аргументувати пропозицію й конкретними фактами засвідчити їх причетність до керамології; подати контактні адреси запропонованих сучасних керамологів; для вчених минулого – зазначити контактні адреси осіб, спроможних підготувати про них біобібліографічні статті)

Особистий підпис керамолога та дата завершення підготовки біобібліографічної статті

Схема біобібліографічної керамологічної статті

Письмова згода вченого на оприлюднення видавництвом «Українське Народознавство» Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному поданої ним інформації, у тому числі домашньої адреси і телефонів, у друкованих засобах масової інформації, наукових виданнях.

P.S.:

**Усю інформацію для опублікування,
окрім автобіографічних текстів,
власноруч написаних сучасними керамологами,
необхідно подавати на цифровому носії інформації
з одночасним дублюванням текстів і зображень
на папері з позначкою
«Національний біобібліографічний словник
«Українські керамологи»
на адресу Інституту керамології –**

відділення Інституту народознавства НАН України:

вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164;

тел./факс +38 (05353) 42175;

e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net.

До бібліографії публікацій ученого
необхідно також додати ксерокопії наукових праць,
які пропонується подати до словникової статті,
з метою їх правильного бібліографічного опису
(монографій чи їхніх копій надсилати не потрібно).
За додатковою інформацією необхідно звертатися
за поданими вище адресою і телефонами.

**Інститут керамології –
відділення Інституту народознавства НАН України
та Національний музей-заповідник
українського гончарства в Опішному
залишають за собою право
редагувати подані керамологами матеріали
з огляду на концепцію видання й сучасну теорію
української керамології**

**Сучасні
українські
керамологи**

Бе

Сучасні українські керамологи

БЕЛЬКО Олег Олександрович

представник
історичної керамології

29.07.1976 р.н., Полтава; закінчив історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені Володимира Короленка за спеціальністю *«Всесвітня історія, географія»* (1998); працював науковим і старшим науковим співробітником Центру охорони та досліджень пам'яток археології Полтавської облдержадміністрації (1998–1999); викладач історії та географії Полтавського музичного училища (з 1998), завідувач Відділу автоматизації та механізації внутрішньо-бібліографічних процесів Полтавської державної обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Котляревського (з 1999); здобувач наукового ступеня за спеціальністю *«Етнологія»* при Інституті керамології – відділенні Інституту народознавства НАН України (з 2004); тема кандидатської дисертації *«Роль органів земського самоврядування в розвитку й популяризації традиційного гончарства Полтавщини (1877–1918)»*; автор керамологічних та історичних публікацій у періодичних виданнях і збірниках.

✉ Вул. Леніна, 17, Полтава, 36000;
тел. +38 (0532) 569934

✉ Вул. Огнівська, 14, кв.87, Полтава, 36000;
тел. +38 (0522) 581120, +38 (050) 4041169

БЕРЕЖНЯК Валентина Миколаївна

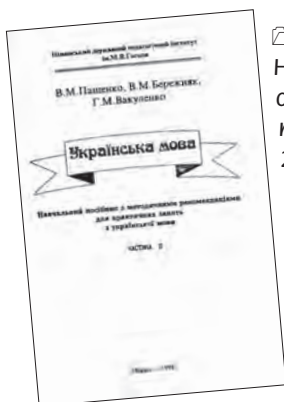
представник керамолінгвістики

17.06.1962 р.н., Перебудова Ніжинського району Чернігівської області; закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту імені Миколи Гоголя та аспірантуру Інституту української мови НАН України за спеціальністю «Українська мова» (1996); **заступник декана з навчально-виховної роботи, доцент кафедри української мови філологічного факультету Ніжинського державного педагогічного університету імені Миколи Гоголя; кандидат філологічних наук; кандидатська дисертація «Гончарна лексика східнополіського діалекту» (1996); автор публікацій з проблематики гончарної термінології у періодичних виданнях і збірниках, навчального посібника «Українська мова. Частина 2» (1998, у співавторстві з В.М.Пашенко та Г.М.Вакуленко).**

Бе

Сучасні українські керамологи

✉ Вул.Кропив'янського, 2,
Ніжин, Чернігівська
область, 16600;
тел. +38 (04631) 22076,
25396

✉ Вул.3-й мікрорайон,
12, кв.89, Ніжин,
Чернігівська область,
16600;
тел. +38 (04631) 53220,
+38 (098) 6097424

Бо

Сучасні українські керамологи

БОРЕНЬКО Надія Василівна

**представник музеєзнавчої
й етнографічної керамології**

23.05.1949 р.н., Львів; закінчила відділення української філології філологічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка (1971); працювала лаборантом (з 1971), реставратором (з 1972), молодшим науковим співробітником (з 1973), науковим співробітником (з 1975), старшим науковим співробітником (з 1978), завідувачем сектора фондів (з 1981), провідним науковим співробітником (з 1990), **нині старший науковий співробітник Науково-фондового відділу Музею народної архітектури та побуту у Львові** (з 1996, відповідає за зберігання групи «Кераміка»); **старший науковий співробітник Державного наукового центру захисту культурної спадщини від техногенних катастроф** (з 2007); вивчає гончарство західних областей України; автор керамологічних досліджень у наукових і науково-популярних періодичних виданнях і збірниках; також досліджує музейництво, різні аспекти духовної й матеріальної культури українців.

✉ Вул.Чернеча Гора, 1, Львів, 79014;
тел. +38 (032) 2712360

✉ Вул.Рутковича, 5, кв.1, Львів, 79001;
тел. +38 (032) 2765746, +38 (097) 0575121;
e-mail: borenjko@ukr.net

ВИНОГРОДСЬКА Лариса Іванівна

представник
археологічної керамології

05.02.1947 р.н., Комсомольськ Хабаровського краю, Росія; закінчила факультет теорії та історії мистецтва Київського державного художнього інституту (1979); старший науковий співробітник Відділу давньоруської та середньовічної археології Інституту археології НАН України; кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «*Кахлі Середнього Подніпров'я XIV – середини XVIII ст.*» (1993); досліджує українську кераміку доби пізнього середньовіччя, головним чином кахлі; автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; дійсний член ІКОМОС.

Ви

Сучасні українські керамологи

📖 **Виноградська Лариса Іванівна // Мезенцева Галина. Дослідники археології України: Енциклопедичний словник-довідник.** – Чернівці: Сіверянська думка, 1997. – С.165

📁 Вул.Володимирська, 3, Київ, 01025;
тел. +38 (044) 2784405

✉ Вул.Івана Кудрі, 39, кв.68, Київ, 01042;
тел. +38 (044) 2856321, +38(066) 2555371

Вл

Сучасні українські керамологи

ВЛАСОВ Володимир Петрович

представник
археологічної керамології

22.05.1967 р.н., Мелітополь Запорізької області; закінчив історичний факультет Сімферопольського державного університету за спеціальністю «Археологія» (1992); аспірантуру Сімферопольського державного університету за спеціальністю «Археологія» (кафедра історії стародавнього світу та середніх віків, 1996); **доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків історичного факультету Таврійського національного університету імені Володимира Вернадського; кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Этнокультурные процессы в Крыму в III в. до н.э. (по материалам лепной керамики)» (1999); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках.**

📍 Вул.Ялтинська, 20, Сімферополь, 95007

✉ Вул.Лєскова, 72, кв.22, Сімферополь,
АР Крим, 95000;

тел. +38 (0652) 545354, +38 (066) 5055810;

e-mail: vlasov_vladimir@mail.ru

ГАВРИЛЮК Надія Оксентіївна

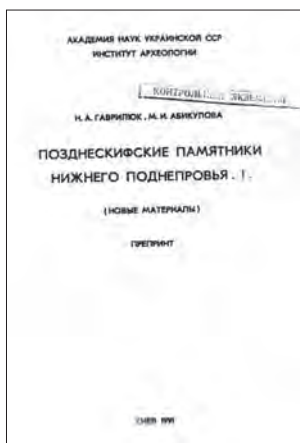
представник
археологічної керамології

28.07.1951 р.н., Советская Гавань Хабаровського краю, Росія; закінчила історичний факультет Білоруського державного університету (Мінськ, 1973) та аспірантуру Інституту археології АН УРСР за спеціальністю «Археологія» (1978); працювала науковим співробітником Миколаївського краєзнавчого музею (1973–1974), старшим лаборантом Південно-Бузької і Запорізької експедицій Інституту археології АН УРСР (1974–1975), науковим співробітником Інституту археології АН УРСР (з 1978); **завідувач Відділу «Польовий комітет»** Інституту археології НАН України (з 1996); **доктор історичних наук**; старший науковий співробітник; кандидатська дисертація «Керамика Степной Скифии» (1981); докторська дисертація

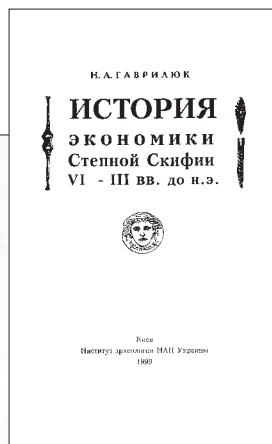
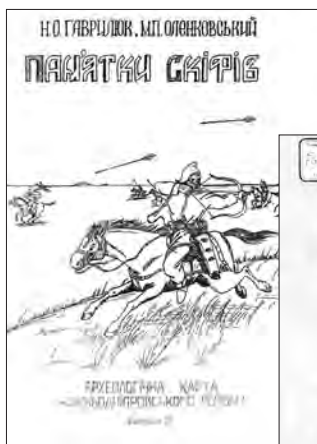
Га

Сучасні українські керамологи

Га

Сучасні українські керамологи

«Степная Скифия VII-IV вв. до н.э. (эколого-экономический аспект)» (2000); автор монографий: «Домашнее производство и быт степных скифов» (1989), «Позднескифские памятники Нижнего Поднепровья. I. (Новые материалы)» (1991, у спів-авторстві з Мариною Абікуловою), «Пам'ятки скіфів. Археологічна карта Нижньодніпровського регіону» (1992, у спів-авторстві з М.П.Оленковським), «Скотоводство Степной Скифии» (1995), «История экономики Степной Скифии» (1999); укладач і керівник авторського колективу «Словника-довідника з археології» (1996); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій

на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «*KeGoKe*» (з 2007); засновник (1998) і головний редактор (з 2001) щорічника «*Археологічні відкриття в Україні*».

📖 Гаврилюк Надія Оксентіївна // Мезенцева Галина. Дослідники археології України: Енциклопедичний словник-довідник. – Чернігів: Сіверянська думка, 1997. – С.111

📖 Гейко А.В. Надія Оксентіївна Гаврилюк // Археологічний літопис Лівобережної України. – 2001. – №2. – С.VI

📖 Каряка Олександр. Гаврилюк Надія Оксентіївна // Українські історики ХХ століття: Біобібліографічний довідник /Серія «Українські історики». – К.: Інститут історії України НАН України, 2006. – Вип.2. – Ч.3. – С.41-42

📖 Тимченко В.М. Гаврилюк Надія Оксентіївна // Енциклопедія сучасної України. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Т.5. – С.268

📁 Просп.Героїв Сталінграда, 12, Київ, 04210; тел. +38 (044) 4192718; факс. +38 (044) 4183306

✉ Вул.Теремківська, 12, кв.86, Київ, 01001; тел. +38 (050) 2671327

Сучасні українські керамологи

Га

Сучасні українські керамологи

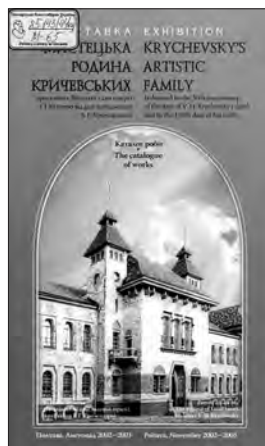

ГАЛЯН Галина Іванівна

представник історичної
й музеєзнавчої керамології

29.12.1946 р.н., Київ; закінчила філологічний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені Володимира Короленка за спеціальністю «Російська мова і література» (1970); працює в Полтавському краєзнавчому музеї (з 1972), завідувач Відділу історії релігії, етнографії, народного мистецтва, а згодом – завідувач Відділу етнографії (з 1991); автор понад 100 керамологічних, етнографічних і музеологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; автор путівника «Етномистецька експозиція Полтавського краєзнавчого музею» (2006) та каталогів «Виставка «Мистецька родина Кричевських: Каталог робіт» (2002), «Каталог робіт В.Г.Кричевського (малярство, графіка)

у збірці *Полтавського краєзнавчого музею*» (2007); головні напрямки наукових студій: історія музейного будівництва, методика й практика побудови етномистецьких виставок, проблеми розвитку традиційного мистецтва, у тому числі гончарства і писанкарства; керівник регіонального осередку Української асоціації етнологів (з 1993); нагороджена почесною відзнакою «За багаторічну плідну працю в галузі культури» (2001).

📖 **Галин Галина // Ханко Віталій.** Мистецтвознавча думка на Полтавщині. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2007. – С.50-52

📁 **Вул.Конституції, 2, Полтава, 36020;**
тел. +38 (05322) 74237; факс +38 (05322) 74234

✉ **Вул.Марата, 5, Полтава, 36002;**
тел. +38 (0532) 560943

Ге

Сучасні українські керамологи

ГЕЙКО Анатолій Володимирович

представник
археологічної, етнографічної
й музеєзнавчої керамології

23.12.1966 р.н., Судіївка Полтавського району Полтавської області; закінчив історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені Володимира Короленка за спеціальністю «Історія і радянське право» (1991); аспірантуру Інституту археології НАН України за спеціальністю «Археологія» (1999); стажувався в лабораторії «Історія кераміки» Інституту археології Російської академії наук під керівництвом видатного керамолога, доктора історичних наук Олександра Бобринського (2005) та на базі постійнодіючої Експериментальної керамологічної експедиції Самарського державного педагогічного університету під керівництвом відомих керамологів Ірини Васильєвої та Наталі Салугіної (Самара, Росія, 2007); працював у Національному музеї-заповіднику українського гончарства в Опішному на посадах старшого наукового співробітника, завідувача сектора, завідувача відділу археології та гончарства доби середньовіччя (1991–1998); у Центрі охорони та досліджень пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації на посадах наукового співробітника, завідувача сектора «Більське городище»

(1998–2003); молодший науковий співробітник Відділу палеогончарства Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та старший науковий співробітник Відділу археологічної кераміки Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2003); кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Виробництво ліпленого посуду в племен скіфського часу Дніпровського Лісостепоного Лівобережжя» (2008); автор близько 90 наукових праць із проблем керамології та археології, опублікованих у виданнях України, Росії, Молдови, Казахстану; головний напрямок наукових досліджень: гончарство доби пізньої бронзи й раннього заліза Дніпровського Лісостепоного Лівобережжя; нині досліджує маніпуляційні дитячі ігри (крем'яхи) та давні способи ремонту глиняних виробів; фундатор археологічної збірки Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному; перший організатор і керівник археологічних експедицій музею-заповідника до гончарних осередків Полтавської та Сумської областей (1992–1997); досліджував Глинське городище (Роменський район Сумської області), різночасові пам'ятки в околицях Опішного (Зіньківський район Полтавської області); проводив археологічні розвідки на території Полтавської, Черкаської, Сумської та Харківської областей (1988–2007); брав участь у комплектуванні фондів Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному шляхом проведення керамологічних експедицій до гончарних осередків Сумської й Полтавської (Глинськ, Постава-Муки, Лісова Слобідка, Городище; 1992, 1995, 2003–2005) областей; проводив археологічні розкопки на пам'ятках епохи бронзи і Київської Русі в Полтавській та Черкаській областях (1999–2002); брав участь у археологічних дослідженнях Інституту археології НАН України, Полтавського державного педагогічного університету імені Володимира Короленка, Центру охорони та досліджень пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації; вивчав пам'ятки фінальної бронзи, черняхівської культури біля села Сердюки

Полтавського району Полтавської області (1997, 2000, 2002, 2004) та на Сухоносівському городищі скіфського часу Чорнухинського району Полтавської області (2005); представляв українську керамологію на наукових форумах у Росії, Молдові, Казахстані; член Ученої ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2005).

📖 Гейко Анатолій Володимирович // Пошивайло Олесь.
Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.452–457.

📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел./факс (+38 05353) 42175, 42416;
e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net,
opishne_museum@poltava.ukrtel.net

✉ Вул.Жовтнева, 20, Шевченки, Полтавщина, 38754;
тел. +38 (050) 6509746

ГОЛУБЕЦЬ Орест Михайлович

представник мистецтвознавчої
керамології й керамопедагогіки

Го

Сучасні українські керамологи

25.10.1954 р.н., Львів; закінчив Львівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва (кафедра художньої кераміки, 1976) та аспірантуру Музею етнографії та художнього промислу АН УРСР (1980); стажувався в Українському вільному університеті (Мюнхен, Німеччина, 1992, 1993); працював науковим співробітником Львівського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії імені Максима Рильського АН УРСР (1980–1990), на різних посадах у Львівському державному інституті прикладного і декоративного мистецтва (нині **Львівська національна академія мистецтв**) (з 1990), у тому числі – керівник Центру міжнародних зв'язків і маркетингу (1996–2001), завідувач кафедри художньої кераміки (2000–2001), проректор з наукової роботи (2001–2006), **професор кафедри художньої кераміки** (з 2007); доцент (з 1992), **професор** (з 2004); **доктор мистецтвознавства**; кандидатська дисертація «Декоративная керамика в современной архитектурно-пространственной среде (на материалах искусства декоративной керамики Украины 60-х – начала 80-х годов)» (1984); докторська дисертація «Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття (соцреалізм і свобода творчості)» (2003); автор монографій: «Львівська кераміка» (1991), «Між свободою і тоталітаризмом: Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття» (2001); упорядник і автор вступних статей каталогів і буклетів: «Ошуркевич Галина: Кераміка» (1984), «Іван Франк: Виставка кераміки» (1988), «Михайло Кордіяка: Кераміка /Каталог» (1989), «Ярошевич Уляна: Кераміка» (1989), «Шеремета Ярослав: Кераміка, живопис, графіка» (1990), «Василь Гудак: Кераміка. Живопис. Графіка /Каталог виставки» (1992), «Франк Іван: Сім композицій» (1992), «Хо́да Ігор: Кераміка» (1995), «Львівська

академія мистецтв: *Кераміка*» (1996), «Іван Франк: *Кераміка. Графіка /Каталог*» (1997), «Василь Боднарчук: *Кераміка /Каталог*» (1998), «Тарас Левків: *Кераміка, Графіка. Інтарсія /Каталог*» (2000), «*Кераміка Василя Боднарчука /Каталог*» (2003), «Тарас Левків: *Кераміка, графіка, інтарсія*» (2007); автор альбому «Василь Боднарчук. Підсумовуючи пройдене...: Альбом» (2008); куратор художніх виставок, мистецьких акцій в Україні, Польщі й Німеччині; член редколегій «Українського керамологічного журналу» (2001–2005) та національного наукового щорічника «Українська керамологія» (2001–2002); член журі III Всеукраїнського симпозиуму монументальної кераміки «Поезія гончарства на майданах і в парках України» (1999) та II Всеукраїнського гончарського фестивалю (2001);

Го

Сучасні українські керамисти

член Наглядової ради Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2001); співголова Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007); учасник симпозіумів кераміки в Дзинтарі (Латвія, 1979–1982); член Національної спілки художників України (з 1986); лауреат Львівської обласної мистецької премії імені Зеновія Флінти (1997).

- 📖 Орест Голубець: Бібліографічний показник. – Львів: Львівська національна академія мистецтв, 2004. – 47 с.
- 📖 Станкевич М.Є. Голубець Орест Михайлович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Т.6. – С.112

- 📍 Вул.Кубійовича, 38, Львів, 79011;
тел. +38 (0322) 761404
- ✉ Вул.Тарнавського, 13, кв.6, Львів, 79017;
тел. +38 (0322) 754020

ГУДАК Василь Андрійович

представник
мистецтвознавчої керамології
й керамопедагогіки

11.06.1941 р.н., Монастирець Жидачівського району Львівської області; закінчив Косівське училище прикладного мистецтва (відділ художньої кераміки, 1963), Львівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва (відділ художньої кераміки, 1968); працював викладачем відділу художньої кераміки Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва (з 1968); доцент кафедри художньої кераміки Львівської національної академії мистецтв (з 1992); доцент (з 1992); кандидат мистецтвознавства;

Гу

Сучасні українські керамологи

кандидатська дисертація «Народная керамика восточно-подольской зоны Украинской ССР (художественные особенности)» (1985); автор близько 130 керамологічних публікацій з проблем подільського гончарства в наукових і науково-популярних періодичних виданнях і збірниках; автор творів кераміки; учасник обласних, зональних, республіканських, всесоюзних та міжнародних художніх виставок (з 1965); учасник III Всеукраїнського симпозиуму монументальної кераміки в Опішному «Поезія гончарства на майданах і в парках України» (1999, заохочувальна премія в номінації «Філософія глини»); твори зберігаються в музеях і приватних збірках України, Росії, США, у тому числі в Національному музеї-заповіднику українського гончарства в Опішному; член Національної спілки художників України (з 1992).

- 📖 Баженов Л.В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст.: Історіографія, бібліографічні матеріали. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С.98, 183-184
- 📖 Василь Гудак: Каталог мистецьких творів та бібліографічний покажчик /Укладач М.Кривенко. – Львів: Львівська державна обласна універсальна наукова бібліотека, 1996. – 38 с.: іл.
- 📖 Василь Гудак. Кераміка, живопис, графіка: Виставка творів /Буклет. – Львів: б/в, 2001. – 1 арк. А3
- 📖 Василь Гудак: Кераміка, живопис, графіка /Каталог виставки. – Львів: Край, 1992. – 28 с.: іл.
- 📖 Голубець О.М. Гудак Василь Андрійович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Т.6. – С.585
- 📖 Гудак Василь Андрійович // Мистецтво України: Біографічний довідник /За редакцією А.В.Кудрицького. – К.: «Українська енциклопедія» імені М.П.Бажана, 1997. – С.183-184
- 📖 Колупаєва Агнія. Сповідь перед ювілеєм // Дзвін. – 2002. – №8. – С.156-160

- 📍 Вул.Кубійовича, 38, Львів, 79011;
тел. +38 (0322) 761404
- ✉ Вул.Наукова, 64, кв.51, Львів, 79060;
тел. +38 (0322) 644497

ГУПАЛО Віра Деонізіївна

представник
археологічної керамології

Гу

Сучасні українські керамологи

31.10.1958 р.н., Львів; закінчила історичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка (1981) та аспірантуру Інституту суспільних наук АН УРСР за спеціальністю «Археологія» (1989); старший науковий співробітник Відділу археології Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України; кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Средневековая керамика запада Украины (конец VIII–XV вв.)» (1993); автор монографії «Берестянські курганні могильники кінця X–XII ст.» (2006) та понад 100 керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; головний напрямок наукових досліджень: ранньо- і пізньосередньовічна кераміка, її морфологія й генеза; член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007).

✉ Вул.Винниченка, 24, Львів, 79008;
тел. +38 (032) 2765161
✉ Вул.Грінченка, 6 (особняк), Львів,
79037;
тел. +38 (032) 2436000, + 38 (097) 2452370

Да

Сучасні українські керамологи

ДАНЧЕНКО Леся Степанівна

представник
мистецтвознавчої керамології

23.09.1930 р.н., Київ (від народження мешкала з батьками в Богуславі Київської області); закінчила середню школу із золотою медаллю, біологічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка (1954) та аспірантуру Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Іхтіологія»; працювала в Державному музеї українського народного декоративного мистецтва України, Київському зональному науково-дослідному інституті експериментального проектування, видавництві «Українська радянська енциклопедія»; **кандидат мистецтвознавства**; кандидатська дисертація «Народная керамика Среднего Приднепровья (Историческое развитие и локальные особенности)» (1969); автор монографій «Народна кераміка Наддніпрянщини» (1969), «Народна кераміка Середнього Подніпров'я» (1974), «Невмируще джерело: Бесіди про

українське народне мистецтво» (1975), «Народні майстри» (1982); упорядник альбомів: «Олександр Ганжа» (1982), «Folk Art from the Ukraine» (1982); член Національної спілки художників України (з 1971).

Клименко Олена, Михайло Селівачов. Леся Данченко // АНТ. – 2002. – №7-9. – С.116

Вул.Івана Мар'яненка, 14, кв.20, Київ, 01021;
тел. +38 (044) 2806157

Ів

Сучасні українські керамологи

ІВАШКІВ Галина Михайлівна

**представник мистецтвознавчої
й музеєзнавчої керамології**

05.03.1962 р.н., Львівщина; закінчила історичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка (1986); працювала в музеях Тернополя (Краєзнавчий музей), Києва (Національний художній музей); **науковий співробітник відділу фондів Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України** (охоронець фонду народної кераміки); **кандидат мистецтвознавства**; кандидатська дисертація «Декор традиційної української кераміки XVIII – першої половини XX століття (іконографія, домінуючі мотиви, художні особливості)» (2004); автор керамологічної монографії «Декор української народної

Сучасні українські керамологи

кераміки XVI – першої половини XX століть» (2007), альбому «Василь Шостопалець і кераміка Сокаля» (2007) та керамологічних статей у наукових і науково-популярних періодичних виданнях і збірниках; стаття «Слово про збирача кераміки і реставратора» зайняла 2 місце в номінації «Краща науково-популярна, публіцистична стаття» І Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2007» (за публікаціями 2004 року); член Співки критиків та істориків мистецтва (з 2003); куратор художніх і етнографічних виставок.

✉ Просп.Свободи, 15, Львів, 79000;
тел. +38 (0322) 727020; факс +38 (032) 2970155;
e-mail: inst@ethnolog.lviv.ua, ina@mail.lviv.ua
✉ Вул.Масарика, 6, кв.70, Львів, 79058;
тел. +38 (0322) 523849

Іс

Сучасні українські керамологи

ІСТОМІНА Галина Валентинівна

представник
мистецтвознавчої керамології

23.07.1979 р.н., Городок Рівненського району Рівненської області; закінчила художньо-педагогічний факультет Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво» (2001), аспірантуру Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України за спеціальністю «Декоративно-прикладне мистецтво» (2007); працювала викладачем кафедри українознавства Інституту мистецтва Рівненського гуманітарного університету (з 2001); молодший науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України (з 2007); **кандидат мистецтвознавства**; кандидатська дисертація «Мистецтво народної кераміки Волині другої половини XIX–XX століть (типологія, стилістика, художні особливості)» (2007); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках.

✉ Вул.М.Грушевського, 4, Київ, 01001;

тел. +38 (044) 2294522, 2783454;

факс +38 (044) 2282763;

e-mail: etnolog@etnolog.org.ua

✉ Вул.Чебишева, 16, кв.198, Рівне, 33027;

тел. +38 (0362) 285219, +38 (067) 6884725

КАПЛУН Наталія Миколаївна

представник історичної
й музеєзнавчої керамології

17.06.1976 р.н., Валуйське Станично-Луганського району Луганської області; закінчила історичний факультет Луганського державного педагогічного інституту імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Історія і соціальна педагогіка» (1998); працювала науковим співробітником Відділу етнографії Луганського обласного краєзнавчого музею (з 1998); нині **старший науковий співробітник того ж музею** (з 2001); здобувач наукового ступеня при Інституті сходознавства імені Агатангела Кримського НАН України за спеціальністю «Сходознавство»; тема кандидатської дисертації «Печеніги в степах Євразії в IX–XI століттях»; автор 17 керамологічних, етнографічних і музеологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; головний напрямок наукових студій: історія та етнографія гончарства Луганщини, козацтво, печеніги, писанкарство.

Ка

Сучасні українські керамологи

✉ Вул.Шевченка, 2, Луганськ, 91055;

тел. +38 (0642) 531524;

факс +38 (0642) 551252

✉ Квартал Молодіжний, 14/24, село Валуйське,
Станично-Луганський район,
Луганська область, 93651;
тел. +38 (095) 1672363

Кл

Сучасні українські керамологи

КЛИМЕНКО Олена Олександрівна

представник мистецтвознавчої
й музеєзнавчої керамології

23.09.1954 р.н., Запоріжжя; закінчила Київський державний художній інститут (1977); працювала в Державному музеї українського народного декоративного мистецтва України, Музеї Івана Гончара; **науковий співробітник Відділу народного мистецтва Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України; кандидат мистецтвознавства; кандидатська дисертація «Народна кераміка Опішні (до проблеми традицій та інновацій в народних художніх промислах)» (1995); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; стаття «Розвиток українського гончарства в ХХ ст.» зайняла 1 місце в номінації «Краща науково-популярна, публіцистична стаття» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); член Національної спілки художників України (з 1995); член редколегій «Українського керамологічного журналу» (2001–2005) та національного наукового щорічника «Українська керамологія» (2001–2002); член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007).**

- ✉ Вул.М.Грушевського, 4, Київ, 01001;
тел. +38 (044) 2294522, 2783454; факс +38 (044) 282763;
e-mail: etnolog@etnolog.org.ua
- ✉ Вул.Волинська, 6, кв.24, Київ, 03087;
тел. +38 (044) 2422729

КОВАЛЕНКО Оксана Валентинівна

представник
археологічної, етнографічної
й музеєзнавчої керамології

Ко

Сучасні українські керамологи

31.05.1977 р.н., Полтава; закінчила з відзнакою історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені Володимира Короленка за спеціальністю «Історія і географія» (1999); була здобувачем наукового ступеня при Національному університеті «Києво-Могилянська академія» за спеціальністю «Історія України» (2004–2008); тема кандидатської дисертації «Полтава XVII–XVIII століть: розвиток міської території, просторова структура й міська забудова»; стажувалася на Варшавській та Львівській сесіях Міжнародної історичної школи при Варшавському університеті (2001), за магістерською програмою Інституту орієнталістики Варшавського університету (2002), у м.Санкт-Петербург (Росія) за підтримки фонду Канадського Інституту українських студій Альбертського університету (2004); працювала вчителем історії та географії Полтавської загальноосвітньої середньої школи №20 та ліцею №1 (1997–2000), лаборантом археологічних експедицій, молодшим і старшим науковим співробітником Відділу охорони пам'яток археології Центру охорони та досліджень пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації (1997–2001), старшим науковим співробітником Відділу історії XIV – початку XX століття Полтавського краєзнавчого музею (2001–2003), старшим науковим співробітником Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (2003–2004); асистент (з 2002), старший викладач кафедри історії України (з 2006) Полтавського державного педагогічного університету імені Володимира Короленка; молодший науковий співробітник Відділу палеогончарства Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2003);

Ко

Сучасні українські керамологи

автор монографії «Глиняні ляльки XVII-XVIII століть (за матеріалами Полтавщини)» (2008, книга 1 з керамологічного двокнижжя «Лялька в історії та гончарстві України», яка започаткувала академічну серію «Українські керамологічні студії»); автор понад 40 публікацій з проблем керамології, музеології, археології й історії в періодичних виданнях і збірниках; стаття «Спостереження над прізвищами гончарів Миргородського полку початку XVIII ст. (за матеріалами переписної книги 1723 р.)» зайняла

3 місце в номінації «Краща наукова стаття» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); головний напрямок наукових досліджень: історія гончарства доби пізнього середньовіччя – раннього модерну України; археологічні пам'ятки епохи бронзи, зокрема глиняні вироби бабинської культури.

📖 Коваленко Оксана Валентинівна // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія XXI сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужиток, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народнознавство, 2007. – С.467-471

- 📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел./факс +38 (05353) 42175, 42416;
e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net
- ✉ Вул.Примакова, 8, кв.70, Полтава, 36034;
тел. +38 (05322) 667665;
e-mail: kovalenkoksana@rambler.ru

КОЗИР Ірина Анатоліївна

представник
археологічної керамології

Ко

06.04.1965 р.н., Олександрія Кіровоградської області; закінчила історичний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту імені Олександра Пушкіна за спеціальністю «Історія» (1986); була здобувачем наукового ступеня при Інституті археології НАН України за спеціальністю «Археологія» (1990-1996); **проректор з науково-педагогічної роботи, доцент кафедри історії України Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка; кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Кераміка сарматських поховань території України як історичне джерело» (1996); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; автор брошури «Етно-культурні та економічні зв'язки сарматських племен України (за матеріалами кераміки)» (1995).**

Сучасні українські керамологи

- 📁 Вул.Шевченка, 1, Кіровоград, 25006;
тел. +38 (0522) 228436;
- ✉ Пров.Глухий, 18, Кіровоград, 25011;
тел. +38 (0522) 274624;
e-mail: ikozir@kspu.kr.ua

Ко

Сучасні українські керамологи

КОЛУПАЄВА Агнія Віталіївна

представник
мистецтвознавчої керамології

19.12.1965 р.н., Львів; закінчила факультет прикладного і декоративного мистецтва Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва за спеціальністю «Художнє моделювання» (1992) та аспірантуру Інституту народознавства НАН України (1997); **науковий співробітник Відділу народного мистецтва Інституту народознавства НАН України; кандидат мистецтвознавства; кандидатська дисертація «Українські кахлі XVIII – початку XX ст. (Історія. Типологія. Іконографія. Ансамблевисть)» (1999); автор керамологічної монографії «Українські кахлі XIV – початку XX ст.: Історія. Типологія. Іконографія. Ансамблевисть» (2006)**

та керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; стаття «Українська кераміка у сфері сакрального» зайняла 3 місце в номінації «Краща наукова стаття» І Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2007» (за публікаціями 2004 року); головний напрямок наукових досліджень: історія, теорія, практика народного мистецтва; мистецтвознавче вивчення кераміки, дослідження кахель як мистецького явища; нині вивчає питання історії, типології, стилістики, іконографії, художніх особливостей української кераміки культово-обрядового призначення; член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007).

- ✉ Просп.Свободи, 15, Львів, 79000;
тел. +38 (0322) 727020;
факс +38 (032) 2970155;
e-mail: inst@ethnolog.lviv.ua, ina@mail.lviv.ua
- ✉ Вул.Богуна, 9, кв.12-а, Львів, 79001;
тел. +38 (032) 2377592, +38 (067) 4194329

Ко

Сучасні українські керамологи

КОШОВИЙ Олег Петрович

представник
мистецтвознавчої керамології

07.12.1947 р.н., Констанца, Румунія; закінчив історичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю «Історія» (1970); науковий співробітник Відділу народного мистецтва Інституту народознавства НАН України; кандидат мистецтвознавства; кандидатська дисертація «Галицькі керамічні плити XII–XIII ст. (Гене́за. Іконографія. Семантика)» (1997); автор керамологічної монографії «Будівельна кераміка України» (1988) та керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках.

- ✉ Просп.Свободи, 15, Львів, 79000;
тел. +38 (0322) 727020;
факс +38 (032) 2970155;
e-mail: inst@ethnolog.lviv.ua, ina@mail.lviv.ua
- ✉ Вул.Білоцерківська, 1-а, кв.64, Львів, 79035;
тел.+38 (032) 2592459, +38 (067) 4917651;
e-mail: oleh_koshoviy@ukr.net

ЛЕВУН Ніна Віталіївна

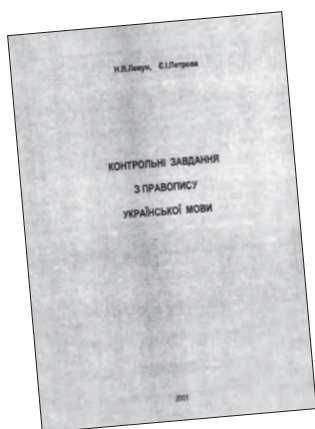
представник керамолінгвістики

02.10.1949 р.н., Дніпродзержинськ Дніпропетровської області; закінчила історико-філологічний факультет Дніпропетровського державного університету за спеціальністю «Українська мова і література» (1971) та аспірантуру Дніпропетровського державного університету за спеціальністю «Українська мова» (1977); доцент кафедри української мови філологічного факультету Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара; доцент; кандидат філологічних наук; кандидатська дисертація «Семантическая и словообразовательная структура украинской терминологии художественной керамики» (1983); автор публікацій з проблематики гончарної термінології у періодичних виданнях і збірниках, навчальних посібників

Ле

Сучасні українські керамологи

Ле

Сучасні українські керамологи

«Контрольні завдання з правопису української мови» (2001, у співавторстві з Євгенією Петровою), «Культура української мови. Матеріали до практичних занять» (2004), «Практичні заняття з морфеміки і словотвору» (2004); член редколегій «Українського керамологічного журналу» (2001–2005) та національного наукового щорічника «Українська керамологія» (2001–2002).

- ✉ Вул.Гагаріна, 72,
Дніпропетровськ, 49425;
тел. +38 (056) 3749885
- ✉ Вул.Софії Ковалевської, 71-а, кв.119,
Дніпропетровськ, 49087;
тел. +38 (056) 7247702,
+38 (067) 9524688

ЛЕЙПУНСЬКА Ніна Олександрівна

представник археологічної
й музеєзнавчої керамології

09.05.1930 р.н., Харків; закінчила історичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Археологія» (1954) та аспірантуру Державного історичного музею (Москва, Росія) за спеціальністю «Археологія» (1960); працювала старшим науковим співробітником Археологічного музею Центрального наукового природничого музею АН УРСР (з 1969); **кандидат історичних наук**; кандидатська дисертація «Амфори из Ольвии VI-IV вв. до н.э.» (1975); автор монографій: «Керамическая тара из Ольвии (из опыта изучения амфор VI-IV вв. до н.э.)» (1981), «Ольвия – память тысячелетий» (1982, у співавторстві з Сергієм Крижицьким),

Ле

Сучасні українські керамологи

Ле

Сучасні українські керамологи

«Ольвия: Раскопки, история, культура» (1997, у співавторстві з Сергієм Крижицьким); автор понад 100 керамологічних, археологічних і музеологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; досліджувала історію, економіку, культуру, у тому числі й гончарство, Ольвії; здійснювала польові археологічні дослідження в складі Ольвійської експедиції (1954–2008).

📖 Лейтунська Ніна Олександрівна // Мезенцева Галина. Дослідники археології України: Енциклопедичний словник-довідник. – Чернівці: Сіверянська думка, 1997. – С.86

✉ Вул.Терещенківська, 3, кв.2, Київ, 01001;
тел. +38 (044) 2344038

ЛИКОВА Оксана Григорівна

представник музеєзнавчої керамології

04.03.1976 р.н., Кіровоград; закінчила філологічний факультет Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка за спеціальністю «Українська мова і література» (1998) та аспірантуру Інституту народознавства НАН України за спеціальністю «Етнологія» (2008); тема кандидатської дисертації «Керамологічні колекції й проблеми музеєфікування гончарної спадщини в Україні»; працювала головним зберігачем фондів Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (2001–2004); **молодший науковий співробітник Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2004), науковий співробітник Відділу сучасної кераміки Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2004);** учасник керамологічних експедицій до Хмельницької, Чернігівської, Івано-Франківської, Вінницької, Київської й Полтавської областей; займається формуванням фотогалереї провідних керамологів України, комплектуванням фондів колекцій Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному; бере активну участь у виставковій діяльності музею-заповідника; автор 10 публікацій про керамологічні колекції в Україні, діяльність Національного музею-заповідника українського гончарства

Ли

Сучасні українські керамологи

в Опішному, формування приватних колекцій кераміки і творчість художників-керамістів у наукових і науково-популярних періодичних виданнях і збірниках; член Українського керамічного товариства (з 2000).

📖 Ликова Оксана Григорівна // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.473–476

📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел./факс +38 (05353) 42175, 42416;
e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net,
opishne_museum@poltava.ukrtel.net

✉ Вул.Лисенка, 16, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел. +38 (05353) 42478

ЛОСИК Марія Василівна

представник технічної
й археологічної керамології

Ло

Сучасні українські керамологи

01.12.1948 р.н., Львів; закінчила хіміко-технологічний факультет Львівського державного політехнічного інституту за спеціальністю «*Технологія силікатних матеріалів*» (1971) та аспірантуру Львівського політехнічного інституту за спеціальністю «*Технологія силікатних і тугоплавких неметалевих матеріалів*» (кафедра хімічної технології силікатних матеріалів, 1979); **доцент кафедри художньої кераміки Львівської національної академії мистецтв; кандидат технічних наук** (1982); тема кандидатської дисертації: «*Розробка і дослідження технологічного процесу підвищення фізико-технічних властивостей силікатних матеріалів шляхом віброактивації*»; учасниця міжнародних наукових конференцій з проблематики давньої кераміки та скла в Польщі (1993–2008), Росії (1997), Італії (1997); автор понад 50 керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; головний напрямок наукових досліджень: вивчення технології виготовлення й декорування давніх і сучасних творів кераміки та скла; член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «*KeGoKe*» (з 2007).

✉ Вул.Кубійовича, 38, Львів, 79011;
тел. +38 (0322) 761482

✉ Вул.М.Голубця, 104, Львів, 79014;
тел. +38 (0322) 712335, (050) 3702412

Ма

Сучасні українські керамологи

МАЙКО Вадим Владиславович

представник археологічної
й музеєзнавчої керамології

08.12.1966 р.н., Київ; закінчив історичний факультет Київського державного педагогічного інституту імені Олексія Горького (1989); працював науковим співробітником Кримської філії Інституту археології НАН України; провідний науковий співробітник відділу «Судацька фортеця» Національного заповідника «Софія Київська»; кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Етнокультурні зв'язки Криму з Подніпров'ям і Північним Кавказом у VII–X ст.» (1998); автор 3 монографій: «Средневековое городище на плато Тепсень в Юго-Восточном Крыму» (2004), «Средневековые некрополи Судакской долины» (2007), «Кырк-Ерский

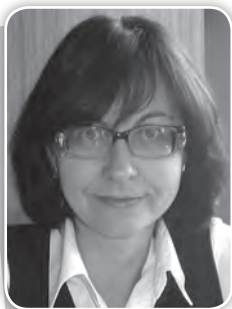
клад городища Чуфут-Кале в Юго-Западном Крыму» (2007); автор близько 120 наукових праць, у тому числі керамологічних публікацій, у періодиці й тематичних збірниках України, Росії, Молдови, Болгарії, Польщі, Туреччини; також досліджує проблеми історії й археології Криму VII–XI століть; член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007).

✉ Вул.Генуезька, Судак-2, АР Крим, 98002;
тел./факс +38 (06566) 21029, 31606;
e-mail: elisaveta01@mail.ru

✉ Вул.Севастопольська, 29, кв.46, Сімферополь, 95015;
тел. +38 (050) 6166146;
e-mail: vadimmaiko@ukr.net

Ме

Сучасні українські керамологи

МЕТКА

Людмила Олексіївна

**представник етнографічної
й музеєзнавчої керамології**

22.05.1966 р.н., Опішне Зіньківського району
Полтавської області; закінчила психолого-
педагогічний факультет Полтавського
державного педагогічного інституту імені

Володимира Короленка за спеціальністю *«Педагогіка і методика
початкового навчання і образотворче мистецтво»* (1988) та
аспірантуру історичного факультету Київського національного
університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю *«Етнологія»*
(2005); працювала вихователем групи продовженого дня (1988)
і вчителем початкових класів (1989–1990) Дніпропетровської
середньої школи №95, вихователем групи продовженого
дня Олександрійської середньої школи №17 (1990–1994) та
учителем української мови і літератури Войнівської середньої
школи Кіровоградської області (1994–1996), молодшим науковим
співробітником (1996), головним зберігачем фондів (1997–
2000), молодшим науковим співробітником (2001), старшим
науковим співробітником (2001–2006) Національного музею-
заповідника українського гончарства в Опішному, молодшим
науковим співробітником Інституту керамології – відділення
Інституту народознавства НАН України (2001–2005); **завідувач
Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології –
відділення Інституту народознавства НАН України (з 2007),
завідувач Відділу етнографії гончарства Національного музею-
заповідника українського гончарства в Опішному (з 2006);
кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Гончарство
Слобожанщини в другій половині XIX – першій половині XX
століття» (2006); автор 35 публікацій з проблем керамології;
стаття *«Етюди з історії гончарства Луганщини»* зайняла
1 місце в номінації *«Краща науково-популярна, публіцистична
стаття»* І Національного конкурсу публікацій на теми керамології,
гончарства, кераміки в Україні *«KeGoKe-2007»* (за публікаціями 2004**

року); координатор мистецьких виставок творів учасників I, II та III Всеукраїнських симпозіумів монументальної кераміки «Поезія гончарства на майданах і в парках України» (1997, 1998, 1999), виставки мистецьких творів опішненських гончарів «Дивотворіння Опішного – Україні XXI сторіччя» (Київ, 1999); член Національної експертної керамологічної ради, куратор щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007); учасник керамологічних експедицій до гончарних осередків Луганської (2001), Харківської (2002), Донецької (2003), Дніпропетровської (2003), Полтавської (2004–2006), Сумської (2004), Івано-Франківської (2007) областей; бере участь у формуванні колекцій кераміки Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (2000–2008); автор програми спеціального курсу «Етнографія українського гончарства» та співавтор програми спеціального курсу «Основи керамології» для мистецьких навчальних закладів України, яка використовується в навчальній роботі Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату «Колегіум мистецтв у Опішному»; член Ученої ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2002), член Українського керамічного товариства (з 2000); головний напрямок наукових досліджень: гончарство Слобожанщини, глина та глиняні вироби в традиційно-побутовій культурі українців (народна медицина, магічна практика).

📖 Метка Людмила Олексіївна // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія XXI сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.486–494

📍 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел./факс +38 (05353) 42175, 42416;
e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net,
opishne_museum@poltava.ukrtel.net

☑ Вул.Леніна, 5, кв.16, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел. +38 (097) 6942612, +38 (063) 6203678

Мі

Сучасні українські керамологи

МІЩАНИН Віктор Данилович

представник
етнографічної керамології

10.09.1962 р.н., Малі Будища Зіньківського району Полтавської області; закінчив Одеський державний гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «Метеорологія» (1985); працював інженером монтажно-ремонтного відділу служби засобів вимірювання Красноярського територіального управління з гідрометеорології (Красноярськ, Росія, 1987–1988), водієм колгоспу «Прогрес» (Малі Будища, 1989–1993), спеціалістом із земельних ресурсів Малобудищанської сільської ради (Малі Будища, 1993); старший науковий співробітник Відділу етнографії гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 1993), молодший науковий співробітник Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2001); кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Гончарство північної групи малих осередків Опішненського гончарного району (друга половина XIX–XX століття)» (2007); автор книг: «Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки» (1999; книга стала лауреатом VI Форуму видавців у Львові в номінації «Художньо-мистецьке, музичне або краєзнавче видання», 1999; визнана журі I Національного симпозіуму гончарства «Опішне-2000» кращою публікацією в Україні з проблем гончарства за 1999-й рік, 2000); «Хутори ви мої, хутори...» (2002), «Північна група малих осередків гончарства Опішненського гончарного району (друга половина XIX – XX століття)» (2005; зайняла 1 місце в номінації «Краща монографія» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); «Храми землі нашої: Церква Різдва Пресвятої Богородиці у Малих Будищечках» (2006); «Храми землі нашої: Церква Преображення Господнього у Глинському»

(2008); автор близько 100 керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; стаття «Невідомі листи з кримінальної справи Якова Риженка» зайняла 1 місце в номінації «Краща публікація документальних матеріалів» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); головний напрямок наукових досліджень: гончарство малих осередків Опішненського гончарного району та Опішного; член Ученої ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства

НАН України (з 2002), член Українського керамічного товариства (з 2000), член Національної спілки майстрів народного мистецтва України (з 2000); депутат Зіньківської районної ради (з 2002); лауреат Літературно-мистецької премії імені Володимира Малика (2005); член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «*KeToKe*» (з 2008).

- 📖 Автор про себе // Віктор Міщанин. Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки. – Опішне: Українське Народознавство, 1999. – С.9-11
- 📖 Міщанин Віктор Данилович // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.495-508
- 📖 Міщанин Віктор // Ханко Віталій. Мистецтвознавча думка на Полтавщині. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2007. – С.78-79
- 📖 Про автора // Міщанин Віктор. Північна група малих осередків гончарства Опішненського гончарного району (друга половина ХІХ–ХХ століття). – Опішне: Українське Народознавство, 2005. – С.12
- 📖 Про Віктора Міщанина та його праці // Міщанин Віктор. Храми землі нашої: Церква Преображення Господнього у Глинському. – Миргород: Видавництво «Миргород», 2008. – С.6-7, 199-226, 238-263
- 📖 Ханко Віталій. Мистецтвознавча думка на Полтавщині. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2007. – С.78-79
- 📍 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел./факс +38 (05353) 42175, 42416;
e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net,
opishne_museum@poltava.ukrtel.net
- ✉ Пров.Партизанський, 9, Малі Будища, Полтавщина, 38163;
тел. +38 (05353) 42627, +38 (095) 5899620

МОТИЛЬ Романа Ярославівна

представник
мистецтвознавчої керамології

Мо

06.12.1968 р.н., Львів; закінчила відділ скульптури Львівського училища прикладного мистецтва імені Івана Труша (1988), Львівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва (відділ художньої кераміки, 1993), аспірантуру Інституту народознавства НАН України (1997); **науковий співробітник Відділу народного мистецтва Інституту народознавства НАН України; кандидат мистецтвознавства; кандидатська дисертація «Українська димлена кераміка XIX–XX століть (Історія, типологія, художні особливості)» (2000);** автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; досліджує теоретичні й історичні проблеми народної кераміки, зокрема тему «Професійна і народна кераміка 1920–1990-х років (Поділля, Прикарпаття, Карпати)»; завершує монографію «Українська димлена кераміка XIX–XX століть»; член Спілки критиків та істориків мистецтва (з 1999); член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007).

Сучасні українські керамологи

✉ Просп.Свободи, 15, Львів, 79000;
тел. +38 (0322) 727020; факс +38 (032) 2970155;
e-mail: inst@ethnolog.lviv.ua, ina@mail.lviv.ua

✉ Вул.Наукова, 68, кв.8, Львів, 79060;
тел. +38 (0322) 636268, +38 (067) 6708698;
e-mail: amotyl@ukr.net, romana motyl@ukr.net;
адреса для листування: а/с 2035, Львів, 79012

Но

Сучасні українські керамологи

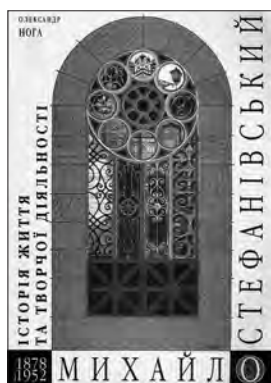

НОГА Олесь Павлович

представник
мистецтвознавчої керамології

27.11.1959 р.н., Львів; закінчив Львівське училище прикладного мистецтва імені Івана Труша (1980), Львівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва за спеціальністю «Художня кераміка» (1985) та аспірантуру Інституту народознавства НАН України за спеціальністю «Декоративно-прикладне мистецтво» (1994); **науковий співробітник Відділу народного мистецтва Інституту народознавства НАН України; кандидат мистецтвознавства;** кандидатська дисертація «Художньо-промислова кераміка Галичини кінця XIX – початку XX століть» (1995); автор монографій: «Іван Левинський. Художник, архітектор, промисловець, педагог, громадський діяч» (1993), «Давид Бурлюк і мистецтво всесвітнього авангарду» (1993), «Кераміка Галичини

кінця XIX – початку XX ст. в контексті міжнародних зв'язків: *Контакти і взаємовпливи*» (1994, у співавторстві з Ростиславом Шмагалом), *«Три всесвітньо невідомі постаті українського авангарду»* (1994), *«Призначення метелика»* (1994), *«Соня Делоне повертається на Україну через Львів»* (1996, у співавторстві з Іриною Кодлубай), *«Проект пам'ятника Івану Левинському»* (1997), *«Іоанн Косинін пророк анти-сюрреалізму зі Львова»* (1999), *«Українська художньо-промислова кераміка Галичини (1840–1940)»* (2001), *«Прадавня Україна. Історія, культура, вбрання. XXV тис. до н.е. – VII ст.»* (2001, у співавторстві з Іриною Кодлубай), *«Михайло Адальбертович Стефанівський: Історія життя та творчої діяльності (1878–1952)»* (2004); член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні *«KeGoKe»* (з 2007); член Національної спілки художників (з 1993).

✉ Просп.Свободи, 15, Львів, 79000;
тел. +38 (0322) 727020;
факс +38 (032) 2970155;
e-mail: inst@ethnolog.lviv.ua, ina@mail.lviv.ua
✉ Вул.Володимира Великого, 35-а, кв.50,
Львів, 79047;
тел. +38 (0322) 646025

ОВЧАРЕНКО Людмила Миколаївна

представник етнографічної керамології
й керамопедагогіки

31.08.1970 р.н., Опішне Зінківського району Полтавської області; закінчила з відзнакою історичний факультет Полтавського державного педагогічного інституту імені Володимира Короленка за спеціальністю «Історія і радянське право» (1992), аспірантуру Інституту народознавства НАН України за спеціальністю «Етнологія» (2005), тема кандидатської дисертації «Макарово-ярівський осередок народного гончарства в Україні (кінець XIX – перша половина XX століття)»; працювала вчителем історії та правознавства у Павлівській неповній середній школі Машівського району Полтавської області (1992–1997), директором Колегіуму мистецтв у Опішному – спеціалізованого мистецького закладу з поглибленим вивченням гончарства (1997–2000), ученим секретарем Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (2001–2004); директор Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному» (з 2005), молодший науковий співробітник Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2005); автор монографії «Макарово-ярівський осередок гончарної освіти в Україні» (2008; книга 2 з трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу»; стала лауреатом VI книжкової виставки-

ОВ

Сучасні українські керамологи

ярмарку «Хортицькі джерела» в номінації «Безмежна Україна», 2008; започаткувала академічну керамологічну серію «Гончарні школи України»; пошукач польових, архівних і речових матеріалів до книги «Гончарство Макарового Яру кінця XIX – середини XX століття: Документи і матеріали» (2008, книга 3 з трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу»); автор 22 публікацій з проблем керамології, зокрема гончарного шкільництва; стаття «Земська гончарна навчальна майстерня в селі Олешня Чернігівської губернії (1895–1898)» зайняла 1 місце в номінації «Краща наукова стаття» I Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2007» (за публікаціями 2004 року); стаття «Миргородська художньо-промислова школа імені Миколи Гоголя: перші роки діяльності (1896–1902)» зайняла 2 місце в номінації «Краща наукова стаття» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); головний напрямок наукових досліджень: професійна освіта в гончарстві України (кінець XIX – перша третина XX століття), гончарська педагогіка; член Ученої ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2002); депутат Зіньківської районної ради (з 2005), голова постійної комісії

райради з питань освіти, культури, в справах молоді та спорту; організатор III Всеукраїнського гончарського фестивалю (2006), I і II Міжнародних молодіжних гончарських фестивалів (2007–2008).

📖 Людмила Овчаренко, керамолог, етнолог, етнопедагог // Овчаренко Людмила. Макарово-ярівський осередок гончарної освіти в Україні. – Опішне: Українське Народнознавство, 2008. – С.7

📖 Овчаренко Людмила Миколаївна // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія XXI сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народнознавство, 2007. – С.513-521

📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164; тел./факс +38 (05353) 42175, 42416; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net

✉ Вул.Жовтнева, 12, кв.7, Опішне, Полтавщина, 38164; тел. +38 (05353) 42357

Сучасні українські керамологи

По

Сучасні українські керамологи

ПОШИВАЙЛО ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ

представник
етнографічної керамології

28.06.1967 р.н., Полтава; закінчив Київський державний педагогічний інститут іноземних мов за спеціальністю «Іноземні мови» (1991) та аспірантуру Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України за спеціальністю «Етнологія» (1997); студіював європейську керамологію в науково-дослідних і культурно-мистецьких установах Великобританії, Італії, Бельгії, Нідерландів, Люксембургу, Швейцарії, Німеччини, Франції, Кореї, Японії, США; працював директором видавництва «Українське Народознавство» Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (1992–1996), науковим співробітником Музею

Івана Гончара (з 1997); заступник з наукової роботи директора Українського центру народної культури «Музей Івана Гончара» (з 2002); кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Міфо-ритуальні аспекти гончарства як полісемантичної знакової системи» (1998); автор монографії «Феноменологія гончарства: семіотико-етнологічні аспекти» (2000; книга стала лауреатом VII Форуму видавців у Львові (2000), визнана Журі II Національного симпозіуму гончарства «Опішне-2001»

По

Сучасні українські керамологи

кращою публікацією в Україні з проблем гончарства за 2000-й рік); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; стаття *«Гончарська самозреченість роду»* зайняла 2 місце в номінації *«Краща науково-популярна, публіцистична стаття»* II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні *«KeToKe-2008»* (за публікаціями 2005 року); перекладач книги Еріка Р.Вульфа *«Європа і народи без історії»* з англійської на українську мову

(2004); упорядник альбомів «Україна й Українці: Історико-етнографічний мистецький альбом Івана Гончара (вибрані аркуші)» /2006; книгу відзначено Гран-прі конкурсу «Книга Форуму 2006» XIII Форуму видавців у Львові (2006) та визнано кращим виданням XIV Мінської міжнародної книжкової виставки «Кнігі Беларусі–2007» (2007)/, «Україна й Українці: Історико-етнографічний мистецький альбом Івана Гончара (Галичина, Буковина)» (2007), «Україна й Українці: Історико-етнографічний мистецький альбом Івана Гончара (Київщина Лівобережна)» (2007); упорядник наукового збірника «V Гончарівські читання. Феноменологія українського народного мистецтва: форма і зміст» (1998);

По

Сучасні українські керамологи

упорядник книг: «Ніна Матвієнко. Ой виорю нивку широку» (2003), «Штепа Антон. Нещасний щасливець» (2005), «Іван Гончар (Спогади про І.М.Гончара)» (2007); упорядник каталогу «Українське Небо: символи і знаки в народному мистецтві українців /Каталог виставки зі збірки УЦНК «Музей Івана Гончара» (2007); відповідальний редактор серії подарункових листівок «Культурна спадщина українців»: «Українська народна ікона», «Українська народна картина», «Українське народне вишиття», «Давні українські листівки» (2004), книги листівок «Україна й Українці: типажі, краєвиди, побут» (2004), набору листівок «Франкова батьківщина у збірці Івана Гончара» (2006); учасник конференції Ради Європи з проблем національної ідентичності (Будапешт, Угорщина, 2001) та конференції ЮНЕСКО з питань збереження традиційної культурної спадщини (Секзарт-Калоча, Угорщина, 2002), IV Регіональної конференції з музейної справи (Румунія, 2008); учасник Програми міжнародних відвідувачів Держдепартаменту США (США, 2004), Програми глобального молодіжного обміну (Японія, 2004), Фестивалю світових майстрів мистецтв і культури (Корея, 2007); член редколегій «Українського керамологічного журналу» (2001–2005), національного наукового щорічника «Українська керамологія» (2001–2002), журналів «Артанія» (1999), «Образотворче мистецтво» (2000–2001), «Народне мистецтво» (з 2000), збірника «Гончарівські читання» (1996–1998); головні напрямки наукових досліджень: семіотичні аспекти традиційної народної культури, зокрема міфопоетика й етнофілософія образотворення, етнологія світового гончарства, символізм української народної орнаментики, проблеми збереження й примноження традиційної культурної спадщини, музейної інтерпретації; заслужений діяч мистецтв України (2008); член Спілки (з 2000) і член Секретаріату Національної спілки майстрів народного мистецтва України; голова Київського осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України (з 2004); член Державної експертної художньої комісії Міністерства культури і туризму України (з 2001); член комісій з присудження премій у галузі народного мистецтва імені Петра Верни Київської обласної державної адміністрації

(з 2004), Всеукраїнської премії імені Марії Примаченко (з 2008); член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007); головний редактор видавництва Громадської організації «Фонд Івана Гончара» (2003–2006); заступник головного редактора мистецького журналу «ContempoARTukraine» (Вашингтон–Київ); керівник і учасник міжнародних проектів культурно-мистецького спрямування; співмодератор і співорганізатор семінарів з музейного менеджменту, що проводяться Фондом мистецтв і культури в Центральній і Східній Європі (США) і Посольством США в Україні (2005, 2006, 2008); стипендіат Міжнародного благодійного фонду «Україна–3000» (2005).

📖 Ігор Пошивайло // Пошивайло Ігор.
Феноменологія гончарства: семіотико-
етнологічні аспекти. – Опішне: Українське
Народознавство, 2000. – С.4 обкладинки

📁 Вул.Івана Мазепи, 29, Київ, 01001;
тел./факс +38 (044) 5739268;
e-mail: honchar_centre@uninet.kiev.ua

По

Сучасні українські керамологи

ПОШИВАЙЛО Олесь Миколайович

представник етнографічної
й музеєзнавчої керамології

06.11.1958 р.н., Опішне Зіньківського району Полтавської області; закінчив історичний факультет Київського державного педагогічного інституту імені Олексія Горького за спеціальністю «Історія, суспільство-знавство та методика виховної роботи» (1981); навчався в аспірантурі Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії імені Максима Рильського АН УРСР за спеціальністю «Етнографія» (1983–1988); стажувався в провідних керамологічних і музейних центрах Норвегії, Великобританії, Франції, Німеччини, Італії, Швейцарії, Нідерландів, Бельгії, Люксембургу, Словаччини, у тому числі в Інституті досліджень технології кераміки, Інституті художньої промисловості та Мистецькій школі кераміки Інституту мистецтв Баллардіні (Фаенца, Італія), Департаменті гончарної технології Археологічного центру Лейденського університету (Лейден, Нідерланди), Міжнародному музеї кераміки (Фаенце, Італія), Нідерландському музеї кераміки (Леварден, Нідерланди), Швейцарському музеї кераміки – Музеї Аріана (Женева, Швейцарія), Музеї кераміки провінції Монс (Монс, Бельгія), Німецькому музеї (Мюнхен, Німеччина), Норвезькому народному музеї (Осло, Норвегія), Європейському центрі творчої кераміки (Гертогенбош, Нідерланди) (1990, 1992, 1994); практикував у приватній

гончарній майстерні відомого норвезького художника-кераміста Свейна Нарума (Лунд, Норвегія, 1990); працював молодшим і старшим науковим співробітником Музею народної архітектури та побуту УРСР (1981–1986), методистом з музейної роботи, старшим науковим співробітником Полтавського краєзнавчого музею (з 1986), директором Музею гончарства в Опішному (1986–1991), директором, генеральним директором Державного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (1992–2001); генеральним директором Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (2002–2003); директор Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2000); провідний науковий співробітник Відділу етнографії гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2003); доктор історичних наук, захистив докторську дисертацію без кандидатської; докторська дисертація «Етнографія українського гончарства: Лівобережна Україна» (1994–1995); старший науковий співробітник (з 2006); автор близько 300 публікацій з проблем українського гончарства, у тому числі керамологічних монографій і брошур: «Українське народне гончарство: Програма-запитальник для дослідження традиційного гончарства та збирання етнографічних матеріалів» (1988), «Наукова концепція Музею гончарства в Опішні» (1989, у співавторстві з Ростиславом Забаштою), «З досвіду роботи по підтримці

По

Сучасні українські керамисти

й розвитку гончарства Опішні в другій половині XIX – на початку XX століть» (1989), «Ukraina-Norge: tradisjon i utvikling» (1990, у співавторстві зі Свейном Нарумом, Інґваром Ністадом і Лауріц Опстад), «Гончарство Лівобережної України XIX – початку XX століть і відображення в ньому основних духовних настанов української народної свідомості» (1991), «Етнографія українського гончарства: Лівобережна Україна» (1993), «Ілюстрований словник народної гончарської термінології Лівобережної України (Гетьманщина)» (1993), «Опішне – гончарська столиця України» (2000), «Гончарська столиця України: по-українськи «Опішне», а не «Опішня» (2000), «Гончарська столиця України: Видавництво «Українське Народознавство» (2000), «Українська академічна керамологія XXI сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужиток, майбутній поступ. Книга 1 (2001–2005)» (2007), «Етноцид українського гончарства та його блискуче втілення в Незалежній Українській Державі (самоїдство як ефективний засіб самознищення національної ідентичності)» (2007), «Гончарна велич і трагедія Макарового Яру доби Розстріляного Відродження» (2008, започаткувала академічну керамологічну серію «Гончарні школи України»; книга 1 з трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу»; стала лауреатом VI книжкової виставки-ярмарку «Хортицькі джерела» в номінації «Безмежна Україна», 2008), «Короткий довідник сучасних українських керамологів (культурна керамологія» (2008); стаття «Скопин: ідеологічний міф советського мистецтвознавства й реальні досягнення давнього гончарного центру Росії (керамологічні студії після I Міжнародного фестивалю гончарів)» зайняла 1 місце в номінації «Краща публікація на теми керамології, гончарства, кераміки», 1 місце в номінації «Краща резонансна публікація» I Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeToKe-2007» (за публікаціями 2004 року); стаття «Керамологічні сюжети в постсоветській археологічній науковій літературі: домінанта профанного» зайняла 1 місце, стаття «[Мельничук Лідія. Гончарство Поділля в другій половині XIX–XX століттях: Історико-етнографічне дослідження]» зайняла 2 місце, а стаття «Спадщина Івана Гончара»: неусвідомлена міра

По

Сучасні українські керамологи

відповідальності!» – 3 місце в номінації «Краща рецензія» I Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2007» (за публікаціями 2004 року); стаття «Анатомія гончарського суперміфа України (мистецтвознавчі студії як антураж приватного авантюризму)» зайняла 1 місце в номінації «Краща наукова стаття» та 1 місце в номінації «Краща резонансна публікація» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); стаття «[Івашків Галина. Декор традиційної української кераміки XVIII – першої половини XX століття (іконографія, домінантні мотиви, художні особливості)]» зайняла 1 місце, а стаття «Перше фундаментальне дослідження малих осередків українського гончарства» – 2 місце в номінації «Краща рецензія» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); упорядник і автор переднього слова книги «Гончарство Макарового Яру кінця XIX – середини XX століття: Документи і матеріали» (2008, книга 3 з трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу»); упорядник епохального трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу» (2008); засновник і керівник Дитячої студії народного гончарства Музею народної архітектури та побуту УРСР (1983–1985); ініціатор і організатор першого всеукраїнського свята народної творчості «День гончаря» (1985); ініціатор заснування Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (1986), Меморіального музею-садиби гончарки Олександрі Селюченко (1988), Меморіального музею-садиби гончарської родини Пошивайлів (1999), Колегіуму мистецтв у Опішному (1997), Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (2000), Українського керамічного товариства (2000); головний редактор видавництва «Українське Народознавство» Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному; головний редактор «Українського керамологічного журналу», національного культурологічного щорічника «Українське Гончарство», національних наукових щорічників «Українська керамологія» та «Бібліографія українського гончарства»; член Громадської Ради з питань

духовності і культури при Комітеті з питань культури і духовності Верховної Ради України (2003–2004); член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeToKe» (з 2007); організатор Національних симпозиумів гончарства в Опішному (1989, 1997–2001), Всеукраїнських гончарських фестивалів (Опішне, 2000–2001), Національних конкурсів художньої кераміки (Опішне, 2000–2001), Всеукраїнських наукових конференцій і Міжнародних наукових симпозиумів з проблем гончарства (Київ, 1985; Опішне, 1989, 1997–2001, 2008), фундатор Всеукраїнських і Міжнародних науково-практичних керамологічних семінарів (2006–2008), ініціатор та науковий директор I і II Міжнародних молодіжних гончарських фестивалів (2007–2008), ініціатор проведення міжнародної та всеукраїнської науково-практичних конференцій з проблем народної художньої культури (Опішне, 2001, 2006), Селюченківських наукових читань (Опішне, 1991, 1996, 2001, 2006), співорганізатор Слов'янського симпозиуму кераміки'2001; автор концепції Міжнародних молодіжних симпозиумів гончарства (2002); учасник Міжнародного симпозиуму кераміки в Осло (Норвегія, 1990), Міжнародного фестивалю європейської кераміки (Великобританія, 1992), I та III Міжнародних фестивалів гончарів у Скопині (Російська Федерація, 2002, 2007); голова Правління Українського керамічного товариства (з 2000); депутат Полтавської обласної ради (2002–2006); срібна медаль ВДНГ СРСР за внесок у справу дослідження та популяризації надбань українського гончарства (1990), дипломант XII Всесвітнього фестивалю молоді і студентів (1985), стипендіат Українського фонду культури (1988–1989), лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Івана Нечуя-Левицького (1995), лауреат Фонду міжнародних премій (1998), лауреат Міжнародного відкритого рейтингу популярності та якості «Золота фортуна» (2001); заслужений діяч науки і техніки України (2004); нагороджений медаллю «За вагомий внесок у розвиток музейної справи та охорони культурної спадщини» (2004).

- 📖 Віцєня Лідія. Олесь Пошивайло: «Опішне творить гончарський літопис українського буття» // Зоря Полтавщини. – Полтава, 2008. – №127-128. – 22 серпня. – С.2, 5
- 📖 Олесь Пошивайло // Бобрищев Константин. Их знают все. – Львов: «Школярник», 1999. – С.138-159
- 📖 Олесь Пошивайло, керамолог, етнолог, музеолог // Пошивайло Олесь. Гончарна велич і трагедія Макарового Яру доби Розстріляного Відродження. – Опішне: Українське Народознавство, 2008. – С.8-9
- 📖 Онищенко Володимир. Ювілей визначного керамолога // Шлях перемоги. – Київ, 2008. – №45. – 5 листопада. – С.8
- 📖 Онищенко Володимир. Керамолог-дослідник // Українська культура. – 2008. – №12. – С.17
- 📖 Пошивайло Олесь Миколайович // Віктор Міщанин. Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки. – Опішне: Українське Народознавство, 1999. – С.303-305
- 📖 Пошивайло Олесь Миколайович // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.525-558
- 📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164; тел./факс +38 (05353) 42175, 42416; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net, opishne_museum@poltava.ukrtel.net
- ✉ Вул.Перемоги, 22, кв.1, Опішне, Полтавщина, 38164; тел. +38 (05353) 43471; e-mail: oles_poshyvaylo@ukr.net

По

Сучасні українські керамологи

ПОШИВАЙЛО Світлана Григорівна

представник керамолінгвістики

30.09.1976 р.н., Опішне Зінківського району Полтавської області; закінчила філологічний факультет Харківського державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди за спеціальністю «Українська мова і література» (1999) та аспірантуру Інституту української мови НАН України за спеціальністю «Українська мова» (2006); тема кандидатської дисертації «Динаміка української народної гончарної лексики (Полтавщина)»; методист Національного архіву українського гончарства (1993–2000), старший науковий співробітник Відділу етнографії гончарства (з 2000) Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному; молодший науковий співробітник (2001–2004), учений секретар Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2005); брала участь у численних керамолого-лінгвістичних експедиціях до колишніх гончарних осередків Полтавської, Харківської, Луганської, Дніпропетровської, Донецької й Сумської областей та у формуванні колекцій Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (1993–2007); автор 22 керамологічних публікацій з проблем керамології, мовознавства, зокрема гончарної термінології, у періодичних виданнях і збірниках; головний напрям

наукових досліджень: лексика гончарів у сучасній українській мові та в її діалектах; член Українського керамічного товариства (з 2000); член Ученої ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2002).

📖 Литвиненко Світлана Григорівна // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія XXI сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.477–482

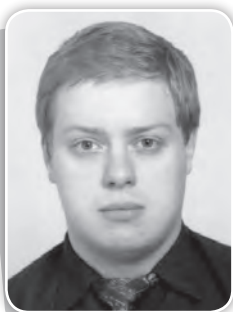
📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164; тел./факс +38 (05353) 42175, 42416; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net, opishne_museum@poltava.ukrtel.net

✉ Вул.Леніна, 5-В, кв.48, Опішне, Полтавщина, 38164; тел. +38 (050) 8467103

Сучасні українські керамологи

Ра

Сучасні українські керамологи

РАХНО Костянтин Юрійович

представник
етнографічної керамології

16.08.1979 р.н., Полтава; закінчив з відзнакою філологічний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені Володимира Короленка за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти, німецька, англійська мова і література» (2001); здобувач наукового ступеня при Інституті керамології – відділенні Інституту народознавства НАН України за спеціальністю «Етнологія»; тема кандидатської дисертації «Гончарство у культурі слов'ян (космогонія, міфологія, семантика, філософія)»; працював учителем англійської мови в Полтавській загальноосвітній школі №29 (2001–2002); керівником гуртка Навчально-дослідного центру учнівської молоді Полтави (2002–2003); молодший науковий співробітник Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2003), старший науковий співробітник Відділу сучасної кераміки Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2003); автор 80 публікацій з проблем керамології, історії та етнології у періодичних виданнях і збірниках; стаття «Зелений полив'яний посуд в українській і балкано-слов'янській

міфо-ритуальній традиції» зайняла 3 місце в номінації «Краща науково-популярна, публіцистична стаття» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); головний напрямок наукових досліджень: гончарство як частина духовної культури слов'ян, образ гончаря в слов'янській міфології.

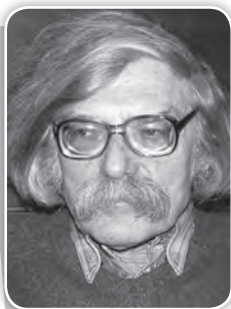
📖 Рахно Костянтин Юрійович // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія XXI сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.560-566

📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164; тел./факс +38 (05353) 42175, 42416; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net, opishne_museum@poltava.ukrtel.net

✉ Вул.Фурманова, 8-А, кв.76, Полтава, 36000; тел. +38 (05322) 37841; e-mail: krakhno@ukr.net

Ри

Сучасні українські керамологи

РИЖОВ Сергій Миколайович

представник
археологічної керамології

13.12.1949 р.н., Київ; закінчив історичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Історія, археологія» (1973); був здобувачем Інституту археології НАН України за спеціальністю «Археологія»; **старший науковий співробітник Відділу енеоліту – доби бронзи Інституту археології НАН України; кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Кераміка поселень трипільської культури Буго-Дністровського межиріччя як історичне джерело» (1999); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; автор монографії «Давня кераміка України: археологічні реконструкції» (2001, у співавторстві з Наталею Бурдо, Михайлом Відейком та Борисом Магомедовим); упорядник книги «Ольжич О. Археологія» (2007, разом із Юрієм Рассамакіним).**

✉ Просп. Героїв Сталінграда, 12, Київ, 04210;
тел. +38 (044) 4182775

✉ Бульвар Чоковольський, 40, кв.147, Київ, 01001; тел. +38 (044) 2420261

РОМАНЕЦЬ Тетяна Андріївна

представник
мистецтвознавчої керамології

21.04.1952 р.н., Берездів Хмельницької області; закінчила Київський державний художній інститут за спеціальністю «Мистецтвознавство» (1976); **кандидат мистецтвознавства**; кандидатська дисертація «Древние истоки форм и декора украинской народной керамики 2-й пол. XIX–XX вв.» (1988); автор монографії «Стародавні витоки мистецтва української народної кераміки» (1996) та керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; член Національної спілки художників України (з 1995).

Ро

Сучасні українські керамологи

✉ Просп.Перемоги, 19,
кв.198, Київ, 01001;
тел. +38 (044) 2364443;
e-mail: tassiana@
yandex.ru

Са

Сучасні українські керамологи

САКОВИЧ Ірина Валер'янівна

представник
мистецтвознавчої керамології

06.12.1926 р.н., Слущк Мінської області, Білорусь; закінчила із золотою медаллю Слущку середню школу №10 (1945); почала вчитися в Московському хіміко-технологічному інституті імені Дмитра Менделєєва (1945), але невдовзі перевелася на підготовче відділення Московського інституту прикладного та декоративного мистецтва (січень 1946); закінчила факультет кераміки цього ж інституту за спеціальністю «Декоративне мистецтво» (1952) та аспірантуру Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії імені Максима Рильського АН УРСР за спеціальністю «Образотворче мистецтво» (1959); працювала викладачем керамічного відділення Одеського державного художнього училища (1952–1956), молодшим науковим співробітником Відділу образотворчого мистецтва Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії імені Максима Рильського АН УРСР (1959–1981), художником у Малому колективному підприємстві «Ремібор» (1991–1993), а також науковим консультантом з художнього редагування видавничого відділу Української православної церкви (1993–1996); **старший науковий співробітник** (1974); **кандидат мистецтвознавства**; кандидатська дисертація «Украинская советская народная керамическая скульптура»

(1964); автор монографій: «Народна керамічна скульптура Радянської України» (1970), «Народні традиції в українській художній промисловості» (1975); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; член Національної спілки художників України (з 1967).

📖 Лист Ірини Сакович до Оксани Ликової
від 22.03.2007 // Національний музей-
заповідник українського гончарства
в Опішному, Національний архів українського
гончарства. – Ф.1. – Оп.3. – Од.зб.308. – 5 арк.

✉ Просп.Академіка Вернадського, 69-а, кв.44,
Київ, 03142;
тел. +38 (044) 4503528

Ск

Сучасні українські керамологи

СКЛЯРЕНКО Наталя Владиславівна

представник
мистецтвознавчої керамології

18.12.1977 р.н., Луцьк; закінчила Луцький державний технічний університет за спеціальністю «Дизайн» (2000) та аспірантуру Львівської національної академії мистецтв за спеціальністю «Декоративне і прикладне мистецтво» (2004); доцент кафедри дизайну Луцького державного технічного університету; кандидат мистецтвознавства; кандидатська дисертація «Гончарські осередки Кульчина та Рокити кінця XIX – XX століть (Історія, типологія, художні особливості)» (2006); автор монографії «Розвиток керамічного виробництва на Волині (археологічний, етнографічний, мистецький аспекти)» (2003, у співавторстві з Григорієм Охріменком і Михайлом Кучинком) та керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках.

- ✉ Вул.Львівська, 75, Луцьк, 43018;
тел. +38 (03322) 60596
- ✉ Вул.Шота Руставелі, 10, кв.26,
Луцьк, 43017;
тел. +38 (0332) 726133

СЛОБОДЯН Олег Олексійович

представник
мистецтвознавчої керамології

27.06.1947 р.н., Вигода Хмельницької області; закінчив факультет теорії та історії мистецтва Київського державного художнього інституту (1979); працював науковим співробітником (зберігачем фонду кераміки) Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини (1974–1978); викладач Косівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва імені Василя Касіяна Львівської національної академії мистецтв; кандидат мистецтвознавства; кандидатська дисертація «Пістинський центр гончарства XIX – першої половини XX століття (Історія, типологія, художні особливості, майстри)» (2001); доцент (з 2004); автор монографії «Пістинська кераміка XIX – першої половини XX століття» (2004) та близько 40 керамологічних публікацій

Сл

Сучасні українські керамологи

у періодичних виданнях і збірниках; упорядник каталогів «Виставка творів члена Спілки художників СРСР Павлини Йосипівни Цвілик (1891–1964)» (1976), «Виставка творів народного мистецтва Гуцульщини» (1978), альбому «Павлина Цвілик» (1982); член Національної спілки художників України (з 1990).

📖 Олег Слободян // Арсенич Петро, Гаврилів Богдан, Угорчак Юрій. Краєзнавці Прикарпаття. – Івано-Франківськ: Плай, 2002. – С.87

📁 Вул.Міцкевича, 2, Косів,
Івано-Франківська область, 78600;
тел. +38 (03478) 21260

✉ Вул.Незалежності, 19-б, кв.2, Косів,
Івано-Франківська область, 78600;
тел. +38 (03478) 22414

СМОРЖ Леонід Панасович

представник
мистецтвознавчої керамології

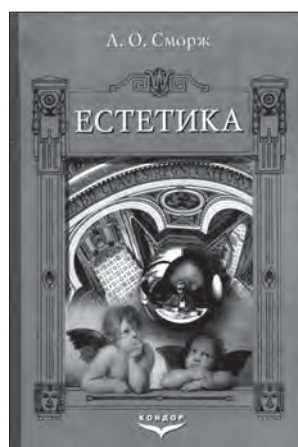
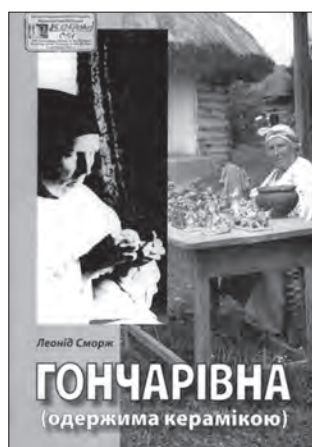
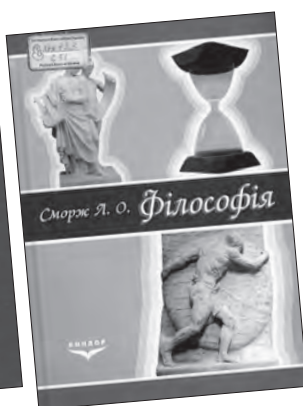
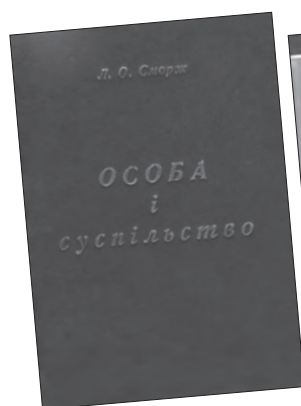
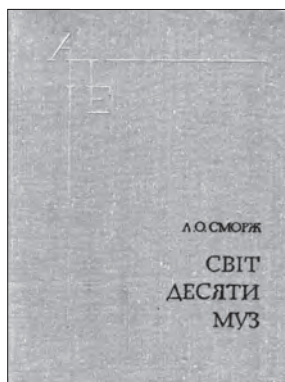
См

07.11.1927 р.н., Орданівка Диканського району Полтавської області; учасник II Світової війни (1943–1945); служив у Чорноморському та Балтійському флотах (1945–1950); закінчив з відзнакою Школу тренерів Державного інституту фізкультури (1953), філософський факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Філософія» (1958), аспірантуру Київського державного університету імені Тараса Шевченка (кафедра естетики, етики і логіки, 1964); працював на кафедрі психології цього ж університету (1958–1962), а згодом – викладачем, старшим викладачем, доцентом, професором Київського державного педагогічного інституту імені Олексія Горького (1964–2003), професором Київського Міжнародного університету (1997–2008); завідувач (2004–2006), провідний науковий співробітник (з 2007) **Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України; доктор філософських наук** (1981); кандидатська дисертація «Естетичний ідеал в кіномистецтві» за спеціальністю «Естетика» (1965); докторська дисертація «Искусство в свете ленинской теории отражения» за спеціальністю «Етика і естетика» (1986; дисертацію підготував 1974 року, проте з ідеологічних міркувань до захисту не був допущений; 1981 року захист відбувся, але ВАК СССР із-за звинувачень у антимарксистських поглядах рішення не затвердив); **професор** (з 1988); автор монографій: «Світ десяти муз: Мистецтво і дійсність» (1973), «Орфей в епоху звездолетов (Искусство в духовной жизни современного человека)» (1989), «Особа і суспільство (філософсько-психологічний аспект)» (2001), «Гончарівна (одержима керамікою)» (2004; зайняла 2 місце в номінації «Краща публікація на теми керамології, гончарства, кераміки» I Національного конкурсу публікацій

Сучасні українські керамологи

См

Сучасні українські керамологи

на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «*KeGoKe-2007*» (за публікаціями 2004 року); автор навчальних посібників: «*Філософія*» (2004), «*Естетика*» (2005); автор брошури «*Естетична цінність мистецтва*» (1972); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках, у тому числі присвячених творчості гончарки Олександри Селюченко; член редколегій «*Українського керамологічного журналу*» (2001–2005) та національного наукового щорічника «*Українська керамологія*» (2001–2002); член Наглядової ради Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2001); член Ученої ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2002); член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «*KeGoKe*» (з 2007); нагороджений орденами «*Отечественная война*» I ступеня, «*Слава*» III ступеня, «*За мужність*», «*Знак почёта*», медаллю «*За боевые заслуги*»; власник найбільшої в Україні приватної колекції опішненської кераміки; малює олією, виготовляє глиняні сюжетні твори на міфологічні теми, пише вірші.

- 📖 Леонід Сморж // Сморж Леонід. Гончарівна (одержима керамікою). – Опішне: Українське Народознавство, 2004. – С.4 обкладинки
- 📖 Сморж Леонід. Короткі спогади про минулі літа // Український керамологічний журнал. – 2002. – №4. – С.125-126
- 📖 Сморж Леонід Панасович // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.570-573
- 📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164; тел./факс +38 (05353) 42175, 42416; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net, opishne_museum@poltava.ukrtel.net
- ✉ Вул.Туполева, 16-в, кв.21, Київ, 01000; тел. +38 (044) 4437166

Сп

Сучасні українські керамологи

СПАНАТІЙ Любов Степанівна

представник керамолінгвістики

20.02.1955 р.н.; закінчила філологічний факультет Ужгородського державного університету (кафедра української мови, 1977); завідувач кафедри культури мовлення та редагування Миколаївського державного університету; кандидат філологічних наук; кандидатська дисертація «Гончарна лексика в говорах української мови» (1997); **доцент** (2000); автор понад 50 наукових праць у періодиці та збірниках, брошур, словників, у тому числі: «Діалектна лексика народних промислів Миколаївщини: Методичні рекомендації та матеріали для спецсеминару для студентів спеціальності «Українська мова і література» (1989), «Ораторське мистецтво: Методичні рекомендації для самостійної підготовки

Сп

Сучасні українські керамологи

студентів спеціальності «Правознавство» денної та заочної форми навчання до практичних занять» (1999), «Програма для збирання гончарної лексики» (2003), «Російсько-український словник художніх термінів» (2004, у співавторстві з Леонідом Шкарубою); головні напрямки наукових студій: українська діалектологія, зокрема лінгвістична географія українського гончарства, лексичні особливості говірок Бузько-Інгульського межиріччя; сучасна українська літературна мова, історія української мови; член редколегій «Українського керамологічного журналу» (2001–2005) та національного наукового щорічника «Українська керамологія» (2001–2002).

✉ Вул.Нікольська, 24, Миколаїв, 54030;
тел. +38 (0512) 358063

✉ Вул.Чкалова, 108, кв.25, Миколаїв, 54055;
тел. +38 (0512) 550571

Те

Сучасні українські керамологи

ТЕСЛЕНКО Ірина Борисівна

представник
археологічної керамології

13.12.1970 р.н., Лубни Полтавської області; закінчила історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Історик-археолог» (1993); **молодший науковий співробітник** Кримської філії Інституту археології НАН України; автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; досліджує кераміку Таврики XIV–XV століть.

📁 Вул.Ялтинська, 2, Сімферополь, АР Крим,
95007; тел. +38 (0652) 549116;
e-mail: lusta@alushta.ylt.crimea.com

✉ Вул.Ялтинська, 13, кв.49, Алушта,
АР Крим, 98500

ТКАЧУК Тарас Михайлович

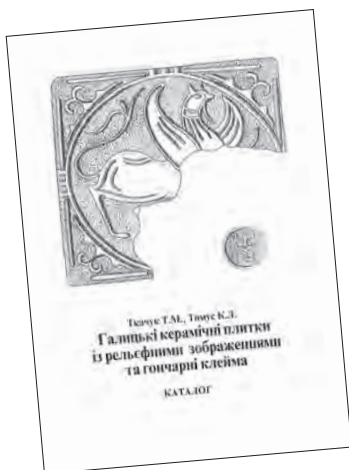
представник
археологічної керамології

06.02.1960 р.н., Львів; закінчив історичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Історія, археологія, музеєзнавство» (1987) та аспірантуру Інституту археології НАН України за спеціальністю «Археологія» (1996); **завідувач Відділу археології Національного заповідника «Давній Галич»**; кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Орнаментация мальованого посуду трипільсько-кукутенської спільності як знакові системи (етапи β II–CII–γII)» (1996); автор монографій: «Знакові системи трипільсько-кукутенської культурно-історичної спільності (мальований посуд

Тк

Сучасні українські керамологи

Тк

Сучасні українські керамологи

етапів βII–CII–γII)» (2005) та «Семіотичний аналіз трипільсько-кукутенських знакових систем (мальований посуд)» (2005, у співавторстві з Ярославом Мельником); перша монографія зайняла 3 місце, а друга – 2 місце в номінації «Краща монографія» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); автор каталогу «Галицькі керамічні плитки із рельєфними зображеннями та гончарні клейма (з фондів Історичного музею с.Кринос Національного заповідника «Давній Галич» у м.Галичі)» (1997, у співавторстві з К.Л.Тимус).

- ✉ Вул.Івана Франка, 1, Галич, Івано-Франківська область, 77100;
тел. +38 (03431) 21663, 22660
- ✉ Вул.Сорохтея, 9-б, кв.35, Івано-Франківськ, 76005;
тел. +38 (0342) 529096;
e-mail: tkachukt@gmail.com

ТРОЦЬКА Валентина Іванівна

**представник історичної
й археологічної керамології**

13.06.1959 р.н., Глинське Зіньківського району Полтавської області; закінчила історичний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені Володимира Короленка за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Історія» (2002); навчалася в аспірантурі Інституту археології НАН України за спеціальністю «Археологія» (2002–2003); здобувач наукового ступеня при Інституті керамології – відділенні Інституту народознавства НАН України (з 2004); тема кандидатської дисертації «Гончарство Середнього Подніпров'я X–XIII століть в історичних дослідженнях»; працювала інспектором Опішненської філії Зіньківського відділення Полтавської дирекції Укрдержстраху (1982–1994), методистом відділу археології та гончарства доби середньовіччя (1994–2001), молодшим науковим співробітником (2001–2002) Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному; науковим співробітником Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (2001–2002); **молодший науковий співробітник Відділу палеогончарства Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2002), старший науковий співробітник Відділу археологічної кераміки Національного музею-заповідника**

Тр

Сучасні українські керамологи

українського гончарства в Опішному (з 2002); автор 22 публікацій з проблематики керамології та археології в періодичних виданнях і збірниках; головні напрямки наукових досліджень: гончарство Середнього Подніпров'я Х–ХІІІ століть; гончарні інструменти в Україні (еволюція, регіональні особливості), випалювальні споруди Лівобережної України Х–ХVІІІ століть; учасниця археологічних розкопок у складі експедицій Інституту археології НАН України на Більському городищі (керівники Вячеслав Мурзін та Рената Ролле), Центру охорони та досліджень пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації (керівник Олександр Супруненко), Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (керівники Анатолій Гейко, Анатолій Щербань, Оксана Коваленко); очолювала археологічну експедицію Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (1999–2003); проводила охоронні розкопки й розвідки пам'яток скіфського часу й доби Київської Русі (1999–2003); досліджувала гончарні горни кінця ХVІІІ – початку ХХ століття в Опішному та в навколишніх селах (1996, 1999, 2000, 2003); учасник керамологічних експедицій до гончарних осередків Чернігівської (2003), Полтавської (2002–2008) та Луганської (2007) областей; брала участь у формуванні колекцій Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (1994–2008); член Українського керамічного товариства (з 2000), Ученої ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2002).

✉ Троцька Валентина Іванівна // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.575–579.

✉ Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел./факс +38 (05353) 42175, 42416;
e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net,
opishne_museum@poltava.ukrtel.net

✉ Вул.Швейцарська, 26, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел. +38 (05353) 42648, +38 (066) 6123871

ХАНКО Віталій Миколайович

представник історичної
й мистецтвознавчої керамології

Ха

31.08.1937 р.н., Полтава; закінчив Миргородський державний керамічний технікум імені Миколи Гоголя (відділення художньої кераміки, 1962), факультет теорії та історії мистецтва Інституту живопису, скульптури та архітектури імені Іллі Рєпіна (Ленінград, Росія, 1969); працював художником скла Романівського скляного заводу в Дзержинську Житомирської області (1962–1966), викладачем художніх дисциплін Миргородського державного керамічного технікуму імені Миколи Гоголя (1966–1969), завідувачем відділу (1970–1986), заступником з наукової роботи директора (1987–1995) Полтавського художнього музею; **доцент кафедри образотворчого мистецтва архітектурного факультету Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка** (з 1995); доцент кафедри товарознавства непродовольчих товарів Полтавського університету споживчої кооперації України (з 2002); автор близько 700 публікацій у періодичних виданнях, збірниках, енциклопедіях; автор довідкових праць: «Словник мистців Полтавщини» (2002), «Миргородський мистецький словник (кінець XVIII – початок XXI сторіччя): Персоналії» (книга зайняла 1 місце в номінації «Краща публікація з окремими сюжетами на теми керамології, гончарства, кераміки» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року), «Мистецтвознавча думка на Полтавщині» (2007); автор 26 каталогів, у тому числі: «Борис Піаніда: Каталог виставки. Живопис. Графіка. Монументально-декоративне мистецтво» (1981), «Заслужений художник Української РСР Іван Михайлович Віцько: Каталог виставки творів» (1983); брошур: «Лекції з історії мистецтва. Загальна інформація», «Лекції з історії мистецтва. Зшиток 1: Історія зарубіжного мистецтва від палеоліту до XII ст.», «Лекції з історії мистецтва. Зшиток 2:

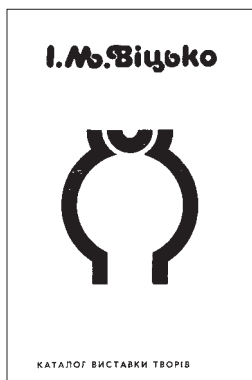
Сучасні українські керамологи

Ха

Сучасні українські керамологи

Історія зарубіжного мистецтва XIII–XX ст., «Лекції з історії мистецтва. Зшиток 3: Історія українського мистецтва від палеоліту до XVIII ст.», «Лекції з історії мистецтва. Зшиток 4: Історія українського мистецтва XIX–XX ст.», «Лекції з історії мистецтва. Зшиток 5: Історія кераміки» (2006); упорядник альбому «Михайло Коргун: Різьбяр» (1994); упорядник покажчиків: «Опанас Сластьон» (1988), «Полтавський художній музей: 1919–1994» (1994), «Остап Ханко: Біографічний і книгографічний покажчик: Мислення. Естетика. Мистецтвознавство. Націологія. Керамологія. Етнографія» (2006); упорядник збірника «Миргородський керамічний

технікум: історія, діячі, навчальний процес» (1996); головні напрямки наукових досліджень: мистецьке життя Полтавщини, зокрема народні промисли і ремесла, український архітектурний стиль, життєписи діячів мистецтва і науки; член Національної спілки художників України (з 1987), Національної спілки майстрів народного мистецтва України (з 1991), Асоціації українських мистців (з 1993), Міжнародної асоціації критиків мистецтва в Парижі (з 1997); член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007); заслужений працівник культури України (1994).

- 📖 Білокінь Сергій. Ханко Віталій Миколайович // Українські історики ХХ століття: Біобібліографічний довідник /Серія «Українські історики». – К.: Інститут історії України НАН України, 2006. – Вип.2. – Ч.3. – С.245-246
- 📖 Віталій Ханко – мистецтвознавець: Біобібліографічний покажчик /Укладач Людмила Саприкіна. – Полтава: Полтавський художній музей та ін., 1993. – 64 с.
- 📖 Клименко Олена. Віталій Ханко // АНТ. – 2003. – №10-12. – С.127-128
- 📖 Лащук Юрій. Віталію Ханкові – шістдесят! // Образотворче мистецтво. – 1997. – №2. – С.10.
- 📖 Степовик Дмитро. Сіач на ниві національного: Мистецтвознавець Віталій Ханко. – К.: Видавець Остап ханко, 2007. – 20 с.: іл.
- 📖 Федорук Олександр. Ратай українського поля: Мистецтвознавець Віталій Ханко. – К.: Видавець Остап Ханко, 2007. – 16 с.: іл.
- 📖 Ханки // Словник мистців Полтавщини (Архітектори, будівничі, гравери, графіки, декоратори, дослідники й популяризатори мистецтва, керамісти, майстри народного мистецтва, ікономаляри, живописці, мистці gobелена, порцеляни й фаянсу, скульптори). Середина XVII – початок XXI ст. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2002. – С.195-196
- 📖 Ханки // Ханко Віталій. Миргородський мистецький словник (кінець XVIII – початок XXI сторіччя): Персоналії. – Полтава: Інститут історії НАН України, 2005. – С.285-294
- 📖 Ханко Віталій // Ханко Віталій. Мистецтвознавча думка на Полтавщині. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2007. – С.111-119
- 📖 Ханко Остап. Ювілейне сімдесятиліття: Мистецтвознавець Віталій Ханко. – К.: Видавець Остап Ханко, 2007. – 12 с.
- 📁 Просп.Першотравневий, 24, Полтава, 36601; тел. +38 (05322) 24258
- ✉ Вул.Кіндратенка, 7, кв.23, Полтава, 36009; тел. +38 (0532) 534561

ХАНКО Остап Віталійович

представник
мистецтвознавчої керамології

17.06.1975 р.н., Полтава; закінчив Відділ художньої кераміки Миргородського державного керамічного технікуму імені Миколи Гоголя (1995), архітектурний факультет Полтавського державного технічного університету імені Юрія Кондратюка за спеціальністю «Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво» (2001); працював старшим лаборантом Охоронної археологічної експедиції Центру охорони та досліджень пам'яток археології Полтавської облдержадміністрації (1998), редактором відділу журналу «Образотворче мистецтво» (2001–2004), дизайнером-програмістом текстильного підприємства ПП «БМТ-Стиль» (2004–2005), дизайнером поліграфічного підприємства СП «Інтертехнодрук-Поліграфсервіс» (2005);

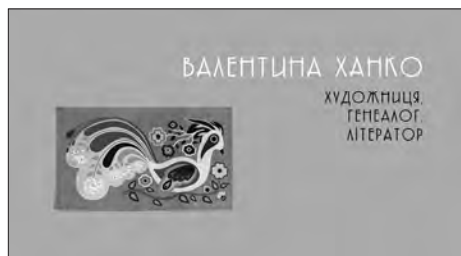
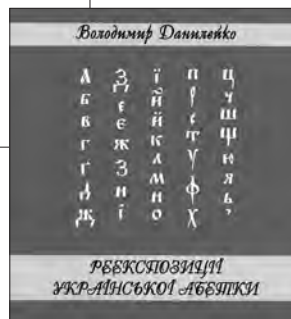
Ха

Сучасні українські керамологи

Ха

Сучасні українські керамисти

Ха

Сучасні українські керамологи

засновник власного видавництва (2005); автор книг, у тому числі: «Ключ: Систематизація мислительних понять В.Данилейка» (2006), «Мислитель» (2006), «Камінний спалах: Петро Печорний. Кераміка і графіка» (2006, у співавторстві з Володимиром Підгорою), «Право нації: Теорія націології» (2007); автор керамологічних і мистецтвознавчих публікацій у періодичних виданнях і збірниках; упорядник книг, брошур і каталогів, у тому числі: «Данилейко Володимир. Думки» (2006), «Данилейко Володимир. Реекспозиції української абетки» (2007), «Валентина Ханко. Спогади художниці: У 2-х книгах» (2007), «Валентина Ханко. Декоративно-ужиткове мистецтво, графіка, малярство: Каталог творів» (2007), «Валентина Ханко: Пером і пензлем» (2007), «Ювілейне сімдесятиліття: Мистецтвознавець Віталій Ханко» (2007), «Валентина Ханко: художниця, генеалог, літератор» (2007), «Петро Печорний. На отчій землі: Спогади» (2008); член Національної спілки художників України (з 2002).

- 📖 Остап Ханко: Біографічний і книгографічний показчик: Мислення. Естетика. Мистецтвознавство. Націологія. Керамологія. Етнографія /Упорядник Віталій Ханко. – К.: Видавець Остап Ханко, 2007. – 76, [IV] с.: іл.
- 📖 Ханки // Словник мистців Полтавщини (Архітектори, будівничі, гравери, графіки, декоратори, дослідники й популяризатори мистецтва, керамісти, майстри народного мистецтва, ікономаляри, живописці, мистці гобелена, порцеляни й фаянсу, скульптори). Середина XVII – початок XXI ст. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2002. – С.195-196
- 📖 Ханки // Ханко Віталій. Миргородський мистецький словник (кінець XVIII – початок XXI сторіччя): Персоналії. – Полтава: Інститут історії НАН України, 2005. – С.285-294
- 📖 Ханко Остап // Ханко Віталій. Мистецтвознавча думка на Полтавщині. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2007. – С.119-121
- ✉ Вул.Кіндратенка, 7, кв.23, Полтава, 36009; тел. +38 (0532) 534561

ЦВЕК Олена Василівна

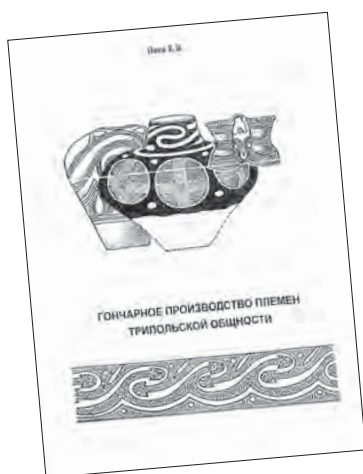
представник
археологічної керамології

03.08.1931 р.н., Київ; закінчила історико-філософський факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Історик-археолог» (1959); працювала в Інституті археології НАН України (з 1959) на посадах лаборанта, наукового співробітника, нині – там само на посаді старшого наукового співробітника; кандидат історичних наук; кандидатська дисертація «Трипольська культура междуречья Южного Буга и Днепра» (1987); старший науковий співробітник; автор монографій: «Гончарное производство племен трипольской общности» (2004), «Поселення східно-

Цв

Сучасні українські керамологи

трипільської культури (Короткий нарис)» (2006); автор понад 60 керамологічних і археологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках.

📖 До 70-річчя Олени Василівни Цвек // Археологія.
– 2002. – №1. – С.142-143.

📖 Цвек Олена Василівна // Мезенцева Галина. Дослідники археології України: Енциклопедичний словник-довідник. – Чернівці: Сіверянська думка, 1997. – С.55.

📍 Просп. Героїв Сталінграда, 12,
Київ, 04210;

тел. +38 (044) 4182775;

факс. +38 (044) 4183306

✉ Вул.Тампере, 13-а, кв.45, Київ, 02105;

тел. +38 (044) 5733199,

+38 (050) 880-87-02

ЧЕЧЕЛЬ

Жанна Анатоліївна

представник
мистецтвознавчої керамології

Че

Сучасні українські керамологи

26.03.1976 р.н., Опішне Зінківського району Полтавської області; закінчила факультет культурології Харківської державної академії культури за спеціальністю «Історія і теорія культури» (1999) та аспірантуру Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв за спеціальністю «Історія, теорія і практика культури» (2007); тема кандидатської дисертації «Антропоморфна та зооморфна пластика в гончарстві України другої половини XIX–XX століття»; працювала інженером Аудіовізуальної студії Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (1994–1995), учителем історії мистецтва Колегіуму мистецтв у Опішному (1998–2006), заступником директора з мистецьких дисциплін Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату I–III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному» (2001–2004); молодший науковий співробітник Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2004), старший науковий співробітник Відділу етнографії гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2004); брала участь у підготовці й проведенні I та II Всеукраїнських гончарських фестивалів (2000, 2001), регіонального конкурсу-пленеру «Мальовнича

Україна» (2003); авторка 9 публікацій з проблем керамології та художньої освіти в періодичних виданнях і збірниках; стаття «Критичні нотатки на скрижзелях святкового дня» зайняла 2 місце в номінації «Краща резонансна публікація» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); головний напрямок наукових досліджень: зооморфний та антропоморфний глиняний посуд України XIX–XX століть, сучасна практика українського народного гончарства.

📖 Чечель Жанна Анатоліївна // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія XXI сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Онішне: Українське Народознавство, 2007. – С.580–582

📁 Вул.Партизанська, 102, Онішне, Полтавщина, 38164;
тел./факс +38 (05353) 42175, 42416;
e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net,
opishne_museum@poltava.ukrtel.net
✉ Вул.Лесі Українки, 62, Онішне, Полтавщина, 38164;
тел. +38 (05353) 42389

ЧМІЛЬ

Леся Володимирівна

**представник
археологічної керамології**

22.09.1966 р.н., Лісники Києво-Святошинського району Київської області; закінчила історичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Історія, археологія, музеєзнавство» (1989); старший лаборант (1989–2003), **молодший науковий співробітник Відділу археології Києва Інституту археології НАН України** (з 2003); тема кандидатської дисертації «Глиняний посуд Середнього Подніпров'я XVI–XVIII століть»; автор публікацій про пізньосередньовічну кераміку в періодичних виданнях і збірниках.

📁 Вул.Володимирська, 3, Київ, 01025;
тел. +38 (044) 2784405

✉ Обсерваторія КНУ, буд.1, кв.1, Лісники,
Києво-Святошинський район,
Київська область, 08172;
тел. +38 (066) 4016156

ЧМ

Сучасні українські керамологи

Шк

Сучасні українські керамологи

ШКОЛЬНА Ольга Володимирівна

представник
мистецтвознавчої керамології

12.05.1974 р.н., Київ; закінчила мистецтвознавчий факультет Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури (2000), аспірантуру Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України (2005) та Львівської національної академії мистецтв за спеціальністю «Декоративне і прикладне мистецтво» (2008); **молодший науковий співробітник Відділу образотворчого мистецтва Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України; докторант Львівської національної академії мистецтв (з 2008); кандидат мистецтвознавства; кандидатська дисертація «Творчість і мистецько-педагогічна діяльність Михайла Жука в контексті становлення української школи художників фарфору (перша половина ХХ століття)» (2007); автор керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; головні напрямки наукових досліджень: гончарна промисловість, мистецтво фарфору-фаянсу, майоліка; працює над темою «Фарфор-фаянс України від модерну до постмодерну, керамічна промисловість ХІХ–ХХ століть»; член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeToKe» (з 2008).**

📍 Вул.М.Грушевського, 4, Київ, 01001;
тел. +38 (044) 2294522, 2783454; факс +38 (044) 2282763;
e-mail: etnolog@etnolog.org.ua

✉ Вул.Краснова, 17, кв.186, Київ, 03115;
тел. +38 (050) 9680330;
e-mail: ljolja2005@ukr.net

ШМАГАЛО Ростислав Тарасович

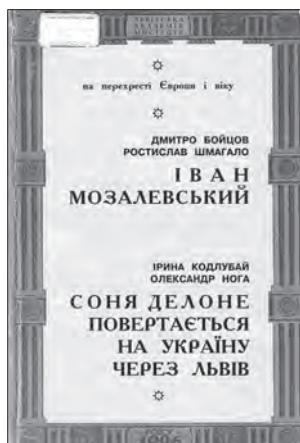
представник
мистецтвознавчої керамології
й керамопедагогіки

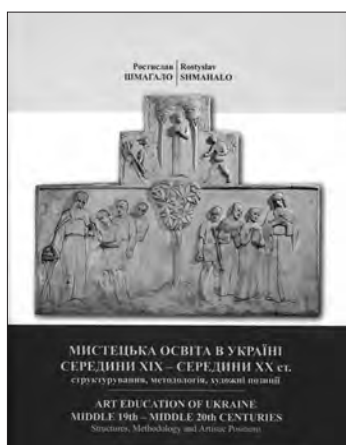
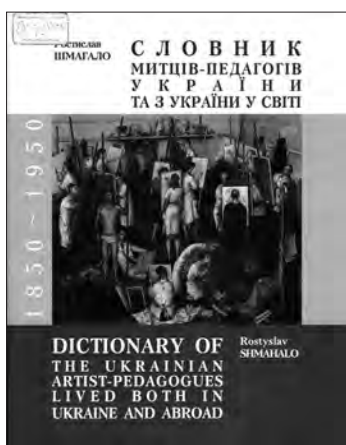
Шм

Сучасні українські керамологи

30.03.1965 р.н., Львів; закінчив факультет декоративно-прикладного мистецтва Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва за спеціальністю «Художня кераміка» (1989) та аспірантуру Московського вищого художньо-промислового училища (1992); працює в Львівській національній академії мистецтв (з 1992), **декан факультету історії та теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв** (з 1997); керівник, автор сценаріїв і ведучий мистецької телепередачі «Мальовид» на Львівському державному телебаченні (1995–2000); **професор** (з 2006); **доктор мистецтвознавства**; кандидатська дисертація

«Гончарные промыслы Украины конца XIX – начала XX веков (Исследование организационно-творческих процессов)» (1992); докторська дисертація «Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX століття: структурування, методологія, художні позиції» (2005); автор монографій: «Кераміка Галичини кінця XIX – початку XX ст. в контексті міжнародних зв'язків: Контакти і взаємовпливи» (1994, у співавторстві з Олесем Ногою), «На перехресті Європи і віку. Іван Мозалевський» (1996, у співавторстві з Дмитром Бойцовим), «Словник митців-педагогів України та з України у світі (1850–1950)» (2002), «Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст.: структурування, методологія, художні позиції» (зайняла 2 місце в номінації «Краща публікація з окремими сюжетами на теми керамології, гончарства, кераміки» II Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2008» (за публікаціями 2005 року); автор 4 навчально-методичних посібників та понад 110 публікацій з проблем кераміки й художньо-промислової освіти в періодичних виданнях і збірниках України та зарубіжжя; стаття «Де криється архаїка істини» зайняла 3 місце в номінації «Краща науково-популярна, публіцистична стаття» I Національного конкурсу публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe-2007» (за публікаціями 2004 року); головні

напрямки наукових досліджень: історія мистецької освіти, історія декоративно-ужиткового мистецтва, мистецтво Сходу; член Наглядової ради Українського керамічного товариства (з 2000); член правління Співки критиків та істориків мистецтва (з 2000), голова і член журі всеукраїнських і національних симпозиумів гончарства в Опішному (1999, 2001), у Слов'янську (2001); ІІ Міжнародного молодіжного гончарського фестивалю (2008); учасник міжнародних симпозиумів і конференцій з мистецтва «Hefaiston» (Чехія, 1996), «Ferraculum» (Австрія, 2000, 2002); член редколегій «Українського керамологічного журналу» (2001–2005) та національного наукового щорічника «Українська керамологія» (2001–2002); член Національної спілки художників України (з 1995), член Українського керамічного товариства (з 2000); стипендіат мистецтвознавчої фундації «Getty» (Каліфорнія, США, 1996); нагороджений відзнакою Міністерства освіти і науки України «За наукові досягнення» (2007).

✉ Вул.Кубійовича, 38, Львів, 79011;
тел. +38 (0322) 761475

✉ Вул.К.Левицького, 73, кв.6, Львів, 79017;
тел. +38 (0322) 752778, +38 (067) 9310405;
e-mail: shmahalo@mail.ru

ШТ

Сучасні українські керамологи

ШТАНКІНА Ірина Валеріївна

представник
мистецтвознавчої керамології

16.05.1957 р.н., Іркутськ, Росія; закінчила факультет музеєзнавства та охорони пам'яток історії й культури Російського державного гуманітарного університету за спеціальністю «Музейна справа й охорона пам'яток історії та культури» (1993); працювала завідувачем відділу народного декоративного мистецтва Чернігівщини Чернігівського історичного музею імені Василя Тарновського; **заступник з навчальної роботи декана Чернігівського факультету Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв** (з 2008); **кандидат мистецтвознавства**; кандидатська дисертація «Чернігівські кахлі кінця XVI – початку XX століть (генеза, типологія, художньо-стилістичні особливості)» (2007); автор 7 керамологічних публікацій у періодичних виданнях і збірниках; головні напрямки наукових досліджень: кахлярство, художнє шитво та інші художні промисли Чернігівщини; нині досліджує гончарство Чернігівщини XIX–XX століть; член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2008).

✉ Вул. Молодчого, 4, Чернігів, 14013;

тел. +38 (0462) 958434

✉ Просп. Перемоги, 67, кв.41, Чернігів, 14000;

тел. +38 (0462) 678875;

e-mail: stankina.irina@cn.relc.com

ЩЕРБАК Василь Артемович

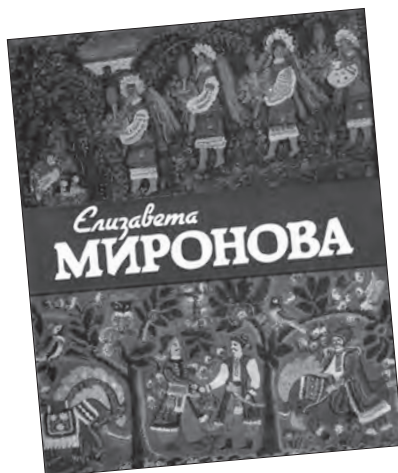
представник
мистецтвознавчої керамології

14.04.1928 р.н., Матяшівка Київської області; закінчив Київське училище прикладного мистецтва (1950) та філологічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Українська мова та література» (1955); працював редактором видавництва «Держлітвидав України» (1956–1958), старшим редактором журналу «Народна творчість та етнографія» (1958–1961), науковим співробітником Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії імені Максима Рильського АН УРСР (1961–1974), інструктором Відділу культури Центрального комітету Компартії УРСР (1974–1983), доцентом кафедри теорії

Ще

Сучасні українські керамологи

Ще

Сучасні українські керамологи

та історії мистецтва (1983–1993), старшим науковим співробітником проблемної науково-дослідної лабораторії (з 1994) Київського державного художнього інституту (нині – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури); **старший науковий співробітник Української академії мистецтв**; кандидат **мистецтвознавства**; кандидатська дисертація «Современная украинская майолика (Тенденции развития и художественные особенности)» (1970); доцент (з 1984); автор монографії «Сучасна українська майоліка» (1974), упорядник альбому «Єлизавета Миронова» (1987); упорядник каталогів «Пластика малих форм. Фарфор» (1976), «Декоративний живопис: Марфа Тимченко, Іван Скицюк, Олена Скицюк» (1992); упорядник комплекту листівок «Майоліка Опішні» (1975); автор керамологічних і мистецтвознавчих публікацій у періодичних виданнях і збірниках; досліджує теорію та історію декоративно-ужиткового мистецтва, особливо активно друкувався впродовж 1970-х років; член Національної спілки художників України (з 1974); заслужений діяч мистецтв України (2004).

📖 Василь Щербак // АНТ. – 1999. – №1. – С.37

📍 Вул.Воровського, 20, Київ, 04053;
тел. +38 (044) 4863572

✉ Вул.Предславинська, 38, кв.105, Київ, 03150;
тел. +38 (044) 5286398, +38 (066) 8058534

ЩЕРБАНЬ Анатолій Леонідович

представник археологічної
й музеєзнавчої керамології

15.04.1978 р.н., Диканька Полтавської області; закінчив Полтавський політехнічний коледж (1997), історичний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені Володимира Короленка за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти, історія і правознавство» (2001), аспірантуру Інституту археології НАН України за спеціальністю «Археологія» (2005); стажувався в Лабораторії «Історія кераміки» Інституту археології Російської академії наук під керівництвом видатного керамолога, доктора історичних наук Олександра Бобринського (2005) та на базі постійнодіючої Експериментальної керамологічної експедиції Самарського державного педагогічного університету під керівництвом відомих керамологів Ірини Васильєвої та Наталі Салугіної (Самара, Росія, 2007); працював старшим викладачем Кафедри образотворчого мистецтва і культурології Полтавського державного педагогічного університету імені Володимира Короленка (2006–2007); молодший науковий співробітник (з 2001), завідувач Відділу палеогончарства (з 2005) Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, старший науковий співробітник Відділу археологічної кераміки Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2002); кандидат історичних

Ще

Сучасні українські керамологи

Ще

Сучасні українські керамологи

наук; кандидатська дисертація «Прядіння і ткацтво у населення Лівобережного Лісостепу України VII – початку III ст. до н.е. (за керамічними матеріалами)» (2005); автор монографії «Прядіння і ткацтво у населення Лівобережного Лісостепу України VII – початку III століття до н.е. (за глиняними виробами)» (2007) та 30 публікацій з проблематики керамології й археології у періодичних виданнях і збірниках; головний напрямок наукових досліджень: глиняні вироби, пов'язані з прядінням і ткацтвом, у населення VII – початку III ст. до н.е. Лівобережного Лісостепу України, декорування глиняних виробів; пам'ятки археології в окрузі Диканьки та Опішного; нині досліджує тему «Оздоблення давніх глиняних виробів у Дніпровському Лівобережжі України»; учасник археологічних розкопок на Більському городищі в складі експедицій Полтавського державного педагогічного університету імені Володимира Короленка (під керівництвом Петра Гавриша, 1997–2000), Центру охорони і досліджень пам'яток археології Управління культури Полтавської облдержадміністрації (під керівництвом Олександра Супруненка та Ірини Кулатової, 1998–2000), Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному та Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (2001–2008); проводив археологічні розвідки в Диканському та Зіньківському районах Полтавської області (1996–2002), керамологічні експедиції до гончарних осередків Черкаської області (2002–2003); відкрив на території Диканського та Зіньківського районів близько 30 нових поселень та могильників доби енеоліту – раннього середньовіччя; брав участь у формуванні колекцій кераміки Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (2002–2008); автор програми спеціального курсу «Археологія. Давня кераміка України» та співавтор програми спеціального курсу «Основи

керамології» для мистецьких навчальних закладів України, яка використовується в навчальній роботі Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату «Колегіум мистецтв у Опішному»; член Ученої ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2002); член Національної експертної керамологічної ради щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe» (з 2007).

📖 Щербань Анатолій Леонідович // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужинок, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.585-593

📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164; тел./факс +38 (05353) 42175, 42416; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net, opishne_museum@poltava.ukrtel.net

✉ Вул.Леніна, 5, кв.4, Опішне, Полтавщина, 38164; тел. +38 (066) 9350246

Ще

Сучасні українські керамологи

ЩЕРБАНЬ Олена Василівна

**представник етнографічної керамології
й керамопедагогіки**

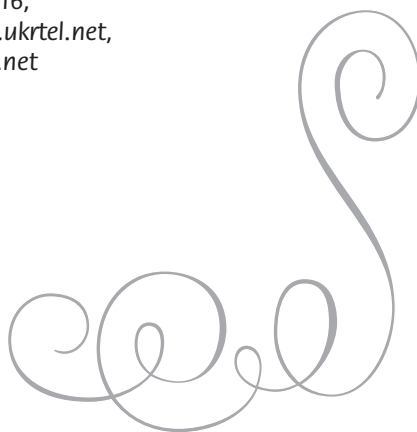
27.06.1980 р.н., Мала Данилівка Дергачівського району Харківської області; закінчила історичний факультет Полтавського державного педагогічного університету імені Володимира Короленка за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Історія та основи економіки» (2002), аспірантуру Інституту народознавства НАН України за спеціальністю «Етнологія» (2007), тема кандидатської дисертації «Гончарні навчальні заклади Опішного кінця XIX – XX століття та їх роль у збереженні й розвитку мистецьких традицій визначного центру народної художньої культури України (історичний досвід і перспективи)»; **молодший науковий співробітник Відділу керамології новітнього часу Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (з 2002), старший науковий співробітник Відділу етнографії гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (з 2002); авторка 37 публікацій з проблематики керамології та етнопедагогіки в періодичних виданнях і збірниках; головні напрями наукових досліджень: етнопедагогіка, гончарне шкільництво, передовсім діяльність гончарних навчальних закладів Опішного та їх вплив на стан місцевого гончарства;**

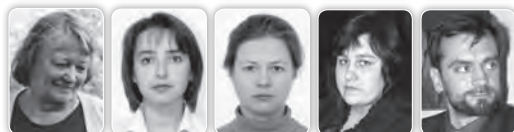
глиняний посуд у культурі харчування українців; проводила керамологічні експедиції до гончарних осередків Полтавської (2002–2008), Черкаської (2002–2004), Івано-Франківської (2007) областей; вивчала досвід роботи вчених Білорусі щодо вивчення й популяризації сучасного народного гончарства (Мінськ, 2007); брала участь у підготовці каталогу українських та зарубіжних керамологів (2003–2004), у формуванні колекцій кераміки Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (2002–2008); лауреат Премії імені Василя Скуратівського (2008); депутат Опішненської селищної ради (з 2006).

📖 Щербань Олена Василівна // Пошивайло Олесь. Українська академічна керамологія ХХІ сторіччя. Теорія, історія, сучасний ужиток, майбутній поступ. Книга 1 (2002–2005). – Опішне: Українське Народознавство, 2007. – С.594-599

📁 Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164; тел./факс +38 (05353) 42175, 42416; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net, opishne_museum@poltava.ukrtel.net

✉ Вул.Леніна, 5, кв.4, Опішне, Полтавщина, 38164; тел. +38 (066) 1845061

**Статистичні
матеріали
про
сучасних
українських
керамологів**

МІСЦЯ РОБОТИ КЕРАМОЛОГІВ

Науково-дослідні інститути Національної академії наук України (29*)

- Інститут археології НАН України, Київ (5): Лариса Виногородська, Надія Гаврилюк, Сергій Рижов, Олена Цвек, Леся Чміль
- Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, Опішне (14): Анатолій Гейко, Оксана Коваленко**, Оксана Ликова, Людмила Метка, Віктор Міщанин, Людмила Овчаренко**, Світлана Пошивайло, Олесь Пошивайло, Костянтин Рахно**, Леонід Смерж**, Валентина Троцька**, Жанна Чечель**, Анатолій Щербань, Олена Щербань**
- Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського НАН України, Київ (3): Галина Істоміна, Олена Клименко, Ольга Школьна
- Інститут народознавства НАН України, Львів (5): Галина Івашків, Агнія Колупаєва, Олег Кошовий, Романа Мотиль, Олесь Нога
- Інститут українознавства НАН України, Львів (1): Віра Гупало
- Кримська філія Інституту археології НАН України, Сімферополь (1): Ірина Тесленко

Вищі навчальні заклади (15)

- Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпропетровськ (1): Ніна Левун
- Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Кіровоград (1): Ірина Козир
- Косівський державний інститут прикладного та декоративного мистецтва імені Василя Касіяна, Косів (1): Олег Слободян
- Луцький державний технічний університет, Луцьк (1): Наталя Скляренко
- Львівська національна академія мистецтв, Львів (4): Орест Голубець, Василь Гудак, Марія Лосик, Ростислав Шмагало

*Тут і далі в статистичних матеріалах у дужках зазначено чисельні показники

** Робота за сумісництвом

- **Миколаївський державний університет, Миколаїв (1):**
Любов Спанатій
- **Ніжинський державний педагогічний університет імені Миколи Гоголя, Ніжин (1):** *Валентина Бережняк*
- **Полтавське музичне училище, Полтава (1):** *Олег Белько*
- **Полтавський державний педагогічний університет імені Володимира Короленка, Полтава (1):** *Оксана Коваленко*
- **Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, Полтава (1):** *Віталій Ханко*
- **Таврійський національний університет імені Володимира Вернадського, Сімферополь (1):** *Володимир Власов*
- **Чернігівський факультет Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Чернігів (1):** *Ірина Штанкіна*

Музейні заклади (17)

- **Відділ «Судацька фортеця» Національного заповідника «Софія Київська», Судак (1):** *Вадим Майко*
- **Луганський обласний краєзнавчий музей, Луганськ (1):**
Наталія Каплун
- **Музей народної архітектури та побуту у Львові, Львів (1):**
Надія Боренько
- **Національний заповідник «Давній Галич», Галич (1):** *Тарас Ткачук*
- **Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному, Опішне (11):** *Анатолій Гейко**, Оксана Ликова**, Людмила Метка**, Віктор Міщанин**, Світлана Пошивайло**, Олесь Пошивайло**, Костянтин Рахно, Валентина Троцька, Жанна Чечель, Анатолій Щербань**, Олена Щербань*
- **Полтавський краєзнавчий музей, Полтава (1):** *Галина Галян*
- **Український центр народної культури «Музей Івана Гончара», Київ (1):** *Ігор Пошивайло*

Інші організації (2)

- **Українська академія мистецтв, Київ (1):** *Василь Щербак*
- **Видавництво Остапа Ханка, Полтава (1):** *Остап Ханко*

Пенсіонери (18)

Надія Боренько, Лариса Виногородська, Надія Гаврилюк, Галина Галян, Василь Гудак, Леся Данченко, Олег Кошовий, Ніна Левун, Ніна Лейпунська, Марія Лосик, Сергій Рижов, Тетяна Романець, Ірина Сакович, Олег Слободян, Леонід Сморгж, Віталій Ханко, Олена Цвек, Василь Щербак

Місяця роботи в керамологів

ФАХОВА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ КЕРАМОЛОГІВ

- **Мистецтвознавча (художня) керамологія (22):** Орест Голубець, Василь Гудак, Леся Данченко, Галина Івашків, Галина Істоміна, Олена Клименко, Азнія Колупаєва, Олег Кошовий, Романа Мотиль, Олесь Нога, Тетяна Романець, Ірина Сакович, Наталя Скляренко, Олег Слободян, Леонід Сморгж, Віталій Ханко, Остап Ханко, Жанна Чечель, Ольга Школьна, Ростислав Шмагало, Ірина Штанкіна, Василь Щербак
- **Археологічна керамологія (16):** Лариса Виногородська, Володимир Власов, Надія Гаврилюк, Анатолій Гейко, Віра Гупало, Оксана Коваленко, Ірина Козир, Ніна Лейпунська, Марія Лосик, Вадим Майко, Сергій Рижов, Ірина Тесленко, Валентина Троцька, Олена Цвек, Леся Чміль, Анатолій Щербань
- **Музеєзнавча керамологія (12):** Надія Боренько, Галина Галян, Анатолій Гейко, Галина Івашків, Наталя Каплун, Олена Клименко, Оксана Коваленко, Оксана Ликова, Вадим Майко, Людмила Метка, Олесь Пошивайло, Анатолій Щербань
- **Етнографічна (антропологічна) керамологія (11):** Надія Боренько, Анатолій Гейко, Оксана Коваленко, Оксана Ликова, Людмила Метка, Віктор Міщанин, Людмила Овчаренко, Ігор Пошивайло, Олесь Пошивайло, Костянтин Рахно, Олена Щербань
- **Історична керамологія (5):** Олег Белько, Галина Галян, Наталя Каплун, Валентина Троцька, Віталій Ханко
- **Керамопедагогіка (5):** Василь Гудак, Орест Голубець, Людмила Овчаренко, Ростислав Шмагало, Олена Щербань
- **Керамолінгвістика (4):** Валентина Бережняк, Ніна Левун, Світлана Пошивайло, Любов Спанатій
- **Технічна керамологія (1):** Марія Лосик

БАЗОВА ОСВІТА КЕРАМОЛОГІВ

- **Історія (15):** Олег Белько, Анатолій Гейко, Віра Гупало, Галина Івашків, Наталя Каплун, Оксана Коваленко, Ірина Козир, Олег Кошовий, Вадим Майко, Людмила Овчаренко, Олесь Пошивайло, Валентина Троцька, Леся Чміль, Анатолій Щербань, Олена Щербань
- **Філологія (10):** Валентина Бережняк, Надія Боренько, Галина Галян, Ніна Левун, Оксана Ликова, Ігор Пошивайло, Світлана Пошивайло, Костянтин Рахно, Любов Спанатій, Василь Щербак
- **Археологія (7):** Володимир Власов, Надія Гаврилюк, Ніна Лейпунська, Сергій Рижов, Ірина Тесленко, Тарас Ткачук, Олена Цвек
- **Мистецтвознавство (6):** Лариса Виногородська, Олена Клименко, Тетяна Романець, Олег Слободян, Віталій Ханко, Ольга Школьна
- **Художня кераміка (6):** Орест Голубець, Василь Гудак, Романа Мотиль, Олесь Нога, Ірина Сакович, Ростислав Шмагало
- **Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво (2):**
Галина Істоміна, Остап Ханко
- **Художнє моделювання (1):** Агнія Колупаєва
- **Дизайн (1):** Наталя Складенко
- **Філософія (1):** Леонід Сморж
- **Культурологія (1):** Жанна Чечель
- **Музеологія (1):** Ірина Штанкіна
- **Педагогіка (1):** Людмила Метка
- **Технологія силікатних матеріалів (1):** Марія Лосик
- **Біологія (1):** Леся Данченко
- **Метеорологія (1):** Віктор Міщанин

Базова освіта керамологів

НАУКОВІ СТУПЕНІ Й ДИСЕРТАЦІЙНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ КЕРАМОЛОГІВ

Доктор наук (5)

- Доктор мистецтвознавства (2):

Спеціальність «Декоративне і прикладне мистецтво» (1):

Ростислав Шмагало

Спеціальність «Образотворче мистецтво» (1):

Орест Голубець

- Доктор історичних наук (2):

Спеціальність «Археологія» (1): *Надія Гаврилюк*

Спеціальність «Етнологія» (1): *Олесь Пошивайло*

- Доктор філософських наук (1):

Спеціальність «Естетика» (1): *Леонід Сморг*

Кандидат наук (34)

- Кандидат історичних наук (14):

Спеціальність «Археологія» (11): *Лариса Виногородська, Володимир Власов, Анатолій Гейко, Віра Гупало, Ірина Козир, Ніна Лейпунська, Вадим Майко, Сергій Рижов, Тарас Ткачук, Олена Цвек, Анатолій Щербань*

Спеціальність «Етнологія» (3): *Людмила Метка, Віктор Міщанин, Ігор Пошивайло*

- Кандидат філологічних наук (3):

Спеціальність «Українська мова» (3): *Валентина Бережняк, Ніна Левун, Любов Спанатій*

• Кандидат мистецтвознавства (16):

Спеціальність «Декоративне і прикладне мистецтво» (13):

Василь Гудак, Галина Івашків, Галина Істоміна, Олена Клименко,
Агнія Колупаєва, Олег Кошовий, Романа Мотиль, Олесь Нога,
Тетяна Романець, Наталя Скляренко, Олег Слободян, Ольга Школьна,
Ірина Штанкіна

Спеціальність «Образотворче мистецтво» (3): Леся Данченко,

Ірина Сакович, Василь Щербак

• Кандидат технічних наук (1):

Спеціальність «Технологія силікатних і тугоплавких неметалевих матеріалів» (1): Марія Лосик

Без наукового ступеня (16)

Олег Белько, Надія Боренько, Галина Галян, Наталя Каплун,
Оксана Коваленко, Оксана Ликова, Людмила Овчаренко,
Світлана Пошивайло, Костянтин Рахно, Ірина Тесленко,
Валентина Троцька, Віталій Ханко, Остап Ханко, Жанна Чечель,
Леся Чміль, Олена Щербань

Наукові ступені й дисертаційна спеціалізація керамологів

РОКИ НАРОДЖЕННЯ КЕРАМОЛОГІВ

- 1926 (1):** Ірина Сакович
1927 (1): Леонід Сморж
1928 (1): Василь Щербак
1930 (2): Леся Данченко, Ніна Лейпунська
1931 (1): Олена Цвек
1937 (1): Віталій Ханко
1941 (1): Василь Гудак
1946 (1): Галина Галян
1947 (3): Лариса Виногородська, Олег Кошовий, Олег Слободян
1948 (1): Марія Лосик
1949 (3): Надія Боренько, Ніна Левун, Сергій Рижов
1951 (1): Надія Гаврилюк
1952 (1): Тетяна Романець
1954 (2): Орест Голубець, Олена Клименко
1955 (1): Любов Спанатій
1957 (1): Ірина Штанкіна
1958 (2): Віра Гупало, Олесь Пошивайло
1959 (2): Олесь Нога, Валентина Троцька
1960 (1): Тарас Ткачук
1962 (3): Валентина Бережняк, Галина Івашків, Віктор Міщанин
1965 (3): Ірина Козир, Агнія Колупаєва, Ростислав Шмагало
1966 (4): Анатолій Гейко, Вадим Майко, Людмила Метка, Леся Чміль
1967 (2): Володимир Власов, Ігор Пошивайло
1968 (1): Романа Мотиль
1970 (2): Людмила Овчаренко, Ірина Тесленко
1974 (1): Ольга Школьна
1975 (1): Остап Ханко
1976 (5): Олег Белько, Наталя Каплун, Оксана Ликова,
Світлана Пошивайло, Жанна Чечель
1977 (2): Оксана Коваленко, Наталя Склярєнко
1978 (1): Анатолій Щербань
1979 (2): Галина Істоміна, Костянтин Рахно
1980 (1): Олена Щербань

ДНІ НАРОДЖЕННЯ КЕРАМОЛОГІВ

СІЧЕНЬ (0)

ЛЮТИЙ (3)

05.02.1947 – Лариса Виногородська

06.02.1960 – Тарас Ткачук

20.02.1955 – Любов Спанатій

БЕРЕЗЕНЬ (4)

04.03.1976 – Оксана Ликова

05.03.1962 – Галина Івашків

26.03.1976 – Жанна Чечель

30.03.1965 – Ростислав Шмагало

КВІТЕНЬ (4)

06.04.1965 – Ірина Козир

14.04.1928 – Василь Щербак

15.04.1978 – Анатолій Щербань

21.04.1952 – Тетяна Романець

ТРАВЕНЬ (7)

09.05.1930 – Ніна Лейпунська

12.05.1974 – Ольга Школьна

16.05.1957 – Ірина Штанкіна

22.05.1966 – Людмила Метка

22.05.1967 – Володимир Власов

23.05.1949 – Надія Боренько

31.05.1977 – Оксана Коваленко

ЧЕРВЕНЬ (8)

11.06.1941 – Василь Гудак

13.06.1959 – Валентина Троцька

17.06.1962 – Валентина Бережняк

17.06.1975 – Остап Ханко

17.06.1976 – Наталя Каплун

27.06.1947 – Олег Слободян

27.06.1980 – Олена Щербань

28.06.1967 – Ігор Пошивайло

ЛИПЕНЬ (3)

23.07.1979 – Галина Істоміна

28.07.1951 – Надія Гаврилюк

29.07.1976 – Олег Белько

СЕРПЕНЬ (4)

03.08.1931 – Олена Цвек

16.08.1979 – Костянтин Рахно

31.08.1937 – Віталій Ханко

31.08.1970 – Людмила Овчаренко

ВЕРЕСЕНЬ (5)

10.09.1962 – Віктор Міщанин

22.09.1966 – Леся Чміль

23.09.1930 – Леся Данченко

23.09.1954 – Олена Клименко

30.09.1976 – Світлана Пошивайло

ЖОВТЕНЬ (3)

02.10.1949 – Ніна Левун

25.10.1954 – Орест Голубець

31.10.1958 – Віра Гупало

Дні народження керамологів

ЛИСТОПАД (3)

06.11.1958 – Олесь Пошивайло

07.11.1927 – Леонід Сморж

27.11.1959 – Олесь Нога

06.12.1968 – Романа Мотиль

07.12.1947 – Олег Кошовий

08.12.1966 – Вадим Майко

13.12.1949 – Сергій Рижов

13.12.1970 – Ірина Тесленко

18.12.1977 – Наталя Скляренко

19.12.1965 – Агнія Колупаєва

23.12.1966 – Анатолій Гейко

29.12.1946 – Галина Галян

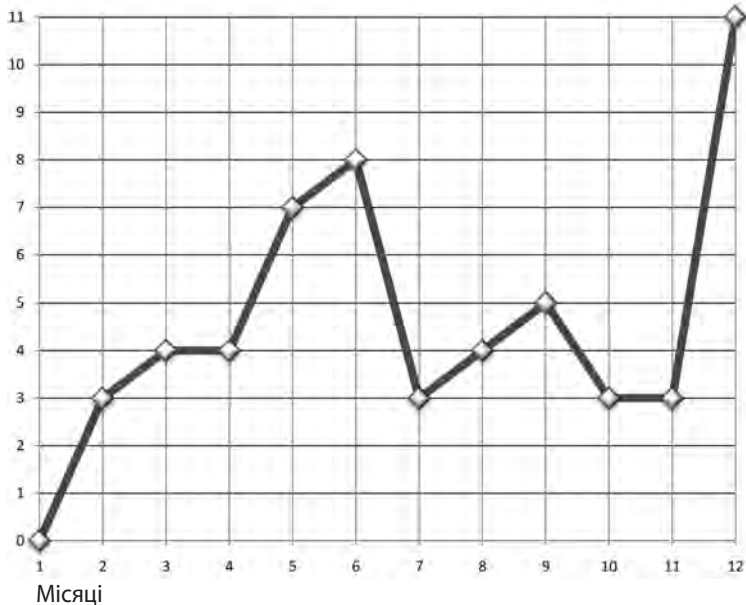
ГРУДЕНЬ (11)

01.12.1948 – Марія Лосик

06.12.1926 – Ірина Сакович

РІЧНА ДИНАМІКА народжуваності керамологів (1926–1980)

Чисельність керамологів

Дні народження керамологів / Річна динаміка...

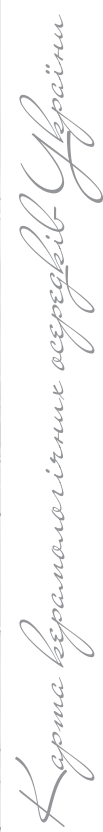
КЕРАМОЛОГІЧНІ ОСЕРЕДКИ УКРАЇНИ

- **Галич (1):** Тарас Ткачук
- **Дніпропетровськ (1):** Ніна Левун
- **Київ (14):** Лариса Виногородська, Надія Гаврилюк, Леся Данченко, Галина Істоміна, Олена Клименко, Ніна Лейпунська, Ігор Пошивайло, Сергій Рижов, Тетяна Романець, Ірина Сакович, Олена Цвек, Леся Чміль, Ольга Школьна, Василь Щербак
- **Кіровоград (1):** Ірина Козир
- **Косів (1):** Олег Слободян
- **Луганськ (1):** Наталя Каплун
- **Луцьк (1):** Наталя Скляренко
- **Львів (11):** Надія Боренько, Орест Голубець, Василь Гудак, Віра Гупало, Галина Івашків, Агнія Колупаєва, Олег Кошовий, Марія Лосик, Романа Мотиль, Олесь Нога, Ростислав Шмагало
- **Миколаїв (1):** Любов Спанатій
- **Ніжин (1):** Валентина Бережняк
- **Опішне (14):** Анатолій Гейко, Оксана Коваленко, Оксана Ликова, Людмила Метка, Віктор Міщанин, Людмила Овчаренко, Світлана Пошивайло, Олесь Пошивайло, Костянтин Рахно, Леонід Смерж, Валентина Троцька, Жанна Чечель, Анатолій Щербань, Олена Щербань
- **Полтава (4):** Олег Белько, Галина Галян, Віталій Ханко, Остап Ханко
- **Сімферополь (2):** Володимир Власов, Ірина Тесленко
- **Судак (1):** Вадим Майко
- **Чернігів (1):** Ірина Штанкіна

Керамологічні осередки України

Карта керамологічних осередків України

Карта кіровоградських асередків України

*D*ОВІДКОВІ
МАТЕРІАЛИ

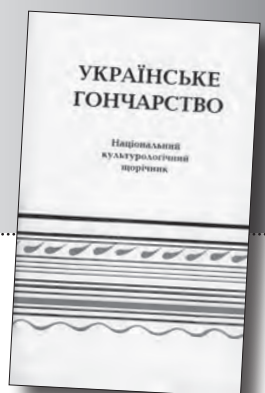

НАЦІОНАЛЬНИЙ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЩОРІЧНИК «УКРАЇНСЬКЕ ГОНЧАРСТВО» (1993–1999)

«Українське Гончарство»

Українське Гончарство:
Національний культурологічний
щорічник. Науковий збірник за минулі
літа /За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.

– Київ-Опішне: Молодь-Українське Народознавство,
1993. – Кн.1. – 522 с.: іл.

Апостолами України на тлі віків постають Гончарі, які своїми невідвладними часу творіннями натхненно проповідували основоположні світоглядні ідеї Вітчизни. Вони творили глиняні письмена, звернені в прийдешність, а тому й сьогодні промовляють до нас, наснажуючи Вірою в прадавність і самодостатність власної культури. Книга є першим на терені України збірником оригінальних матеріалів, цілком присвячених одному з найдревніших і найтаємниченіших ремесел. Його мета — через розмаїтість просторових і часових особливостей гончарних центрів створити цілісний образ самобутнього явища народної культури і в такий спосіб явити світові наші духовні надбання.

ЗМІСТ

Таїна правічного мовчання. *Переднє слово Олеся Пошивайла*

I. Гончарство України: проблеми і перспективи. Республіканський науково-практичний семінар. Київ. Академія наук УРСР, Музей народної архітектури та побуту УРСР. 27-29 вересня 1985 року.

Збережені тези виступів учасників семінару:

Показ ремесел у Музеї народної архітектури та побуту УРСР та питання музейних сувенірів

Петро Вовченко

Про кераміку Східнопоміського регіону України

Василь Гудак

Традиційні та нові риси в творчості сучасних українських гончарів

Олена Клименко

Роль керамічних виробів у формуванні сучасної системи етнічних символів України

Тамара Косміна

Художня спадщина і сучасна творча практика в гончарстві України

Юрій Лашук

Гончарство Правобережного Полісся

Лідія Орел

До питання про походження форм українського народного гончарного посуду: макітра

Тетяна Романець

Деякі питання розвитку сучасного гончарства

Станіслав Смолінський

II. Гончарство України: минуле й сьогодення.

Перша республіканська науково-практична конференція.

Опішне. 8-10 червня 1989 року

Розділ 1. Пленарне засідання

Походження гончарства

Олександр Бобринський

Традиції гончарного промислу у творчості художників-керамістів

Орест Голубець

Дещо про українську кераміку

Юрій Лашук

Слово на захист черепків

Петро Лінінський

Зберегти надбання українського гончарства

Олесь Пошивайло

Роль мистецтва в гармонізації і духовному оздоровленні сучасної людини

Леонід Сморж

Розділ 2. Історичні шляхи розвитку гончарства України. Секція 1

До питання про спадщину первісної епохи в українському народному гончарстві

Тетяна Романець

Періодизація гончарного виробництва (За археологічними матеріалами України)

Валентина Корпусова

Найдавніше гончарство степової України та його етнокультурні зв'язки

Юрій Шилов

Про два символи родючості на українській кераміці

Олександр Бобринський

Технологія виготовлення та форми неолітичного посуду Середнього

Підніпров'я

Олена Тітова

Гончарство трипільської культури

Олена Цвек

Пізньютрипільська кераміка басейну р.Савранки

Віктор Косаківський

«Українське Гончарство»

Про місце посуду у похованнях (За матеріалами поховань доби бронзи України)

С.Ляшко, О.Білов

Класифікація гончарних печей Верхнього Потисся латено-римського часу

В'ячеслав Котигорошко

Пізноримські гончарні майстерні в басейні р.Міц Закарпатської області

Олександр Дзембас

Кераміка нововідкритих могильників черняхівської культури Західного Поділля

Ігор Герета

До питання про деякі технологічні процеси в гончарному виробництві племен Черняхівської культури (II–V ст. н.е.)

Іван Щегельський

Печі для випалу кераміки з черняхівських поселень Південно-Західної України

Олександр Малюкевич

Гончарні горни I–II тис. н.е. з розкопок Лівобережної слов'яно-руської експедиції ІА АН УРСР

Л.Белінська, В.Приймак, О.Сухобоков

Шляхи еволюції гончарного ремесла східних слов'ян Середнього Подніпров'я VIII–IX ст. н.е. (на прикладі поселення Обухів-II)

Вадим Майко

Орнаментация слов'янської кераміки Середнього Подніпров'я у VIII–IX ст.

Валентина Петрашенко

Найдавніша слов'янська кераміка з Опішного

Олег Сухобоков, Світлана Юренко

Керамічне виробництво на Прикарпатті та Волині в період Київської Русі

Марія Піцишин

Орнамент давньоруських гончарних виробів з Прикарпаття

Віра Гупало

Давньоруська кераміка Тернопільщини

Олег Гаврилюк

Кахлі XVII століття з Умані

Ольга Діденко

Хрещаті кахлі

Ольга Діденко

Гончарний комплекс кінця XVII – початку XVIII ст. із Переяслава

Микола Буїлук

Пізносередньовічний гончарний комплекс на Видубичах у Києві

Іван Мовчан

Використання кераміки в декорі житлових та громадських споруд Харкова

Юрій Старостенко

До історії народної кераміки Опішні дореволюційного часу

Олена Клименко

Порівняльний аналіз орнаментативних тканин та керамічних виробів (На матеріалах фондових колекцій Рівненського краєзнавчого музею)

Алла Українець

Українські народні прислів'я та приказки про гончарство

Любов Спанатій

Глина і писемність

Василь Хитрук

Розділ 3. Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку гончарного художнього промислу України. Секція 2

До проблеми відродження народного мистецтва (Канон та свобода.

Співробітництво художньої інтелігенції з майстрами народного мистецтва)

Віктор Соловійов

Про необхідність збирання не тільки мальованої та незвичайної, а й взагалі майже усієї старої побутової кераміки

Андрій Іллінський

Проблеми буковинського гончарства

Валентина Бордіян

Коломия — центр гончарства

Романа Баран

З історії розвитку гончарства та техніка і технологія гончарського виробництва на Закарпатті

Ярослав Байрак

Гончарство Поділля. Комплексний збір пам'яток гончарства Смотрича у

Кам'янець-Подільському історичному музеї-заповіднику

Юрій Савін

Гончарство села Лісове на Поділлі

Василь Гудак

Кераміка с.Верба Коропського району Чернігівської області

Лідія Орел

Ремесло і побут сумських гончарів

Тетяна Єршова, Людмила Федевич

До питання про вивчення гончарства на Півдні України

Ірина Несен

Термінологіка гончарів Миколаївщини

Любов Спанатій

Гончарство у підготовці художників декоративного мистецтва і його роль у формуванні архітектурно-художнього середовища сучасного інтер'єра

Вікторія Бондаренко, Юрій Старостенко

До проблеми засвоєння історико-етнографічних особливостей народної кераміки в навчальному процесі на кафедрі художньої кераміки у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва

Василь Гудак

З досвіду роботи з народними майстрами в лабораторії архітектурно-художньої кераміки КиївЗНДІЕПу

Наталія Крутенко

Розділ 4. Українське гончарство в музейних збірках і приватних колекціях, державних архівах і на виставках народного мистецтва. Секція 3

Кераміка в колекції Державного музею українського народного декоративного мистецтва УРСР

Наталія Мішутіна

Західноукраїнська кераміка в збірці Музею народної архітектури і побуту у Львові

Надія Боренько

«Українське Гончарство»

Колекція культових глиняних предметів з фонду Вінницького краєзнавчого музею

АЛіпська

Українська народна глиняна іграшка в збірці Художньо-педагогічного музею іграшки АПН СРСР

Наталя Лук'янчук

Народне мистецтво в США

Михайло Селівачов

Розділ 5. Рекомендації Першої республіканської науково-практичної конференції «Гончарство України: минуле й сьогодення»

III. Полтавщина. Гончарський збірник за рік 1988-й

Українське гончарство — феномен народного мистецтва слов'янського світу

Юрій Лашук

Розвідки з історії лівобережного гончарства: I. Народна метрологія в гончарному промислі Лівобережної України XIX–XX ст. II. Народне цеглярство Полтавщини XIX – першої половини XX ст. III. Унікальна пам'ятка кахлярського мистецтва Полтавщини

Олесь Пошивайло

Осередки гончарства на Полтавщині

Віталій Ханко

До питання про роботу полтавського земства з гончарями Опішні

Олена Клименко

Хомутецькі гончарі

Галина Галян

Поетичний світ Олександрів Селюченко

Наталя Крутенко

Ічнянські кахлі

Лідія Орел

IV. Наукове життя Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному

Наукова концепція Музею гончарства в Опішні

Ростислав Забашта, Олесь Пошивайло

Положення про Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному (проект)

Матеріали розширеного засідання науково-методичної ради Музею гончарства в Опішні, 18 червня 1988 року

Республіканський симпозіум гончарства в Опішні. Основні документи

Українське Гончарство: Національний культурологічний щорічник. За рік 1994

/За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.

– Опи́шне: Українське Народознавство, 1995. –
Кн.2. – 576 с.: іл.

«Українське Гончарство»

Друга книга відомого в науковому світі щорічника продовжує публікації з поля археології, етнографії, мистецтва українського гончарства. Звіти про польові етнографічні експедиції висвітлюють традиційні прийоми роботи майстрів численних гончарних центрів України. Вперше публікуються унікальні матеріали про гончарні осередки Сумщини, Волині, Житомирщини. Свої рубрики започатковують Аудіовізуальний Фонд Українського Гончарства, Архів Українського Гончарства. Друкуються проблемні та дискусійні статті, рецензії, нові надходження Гончарської Книгозбірні України, основоположні документи з діяльності Державного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. Окремий розділ присвячено 100-літтю від дня народження славного українського гончаря Федора Гнідого.

Для етнологів, істориків, мистецтвознавців, краєзнавців, народних майстрів-гончарів, художників-керамістів, усіх, хто цікавиться духовною спадщиною українців.

ЗМІСТ

Переднє слово Президента України Леоніда Кучми

Слово до читачів Голови Полтавської обласної державної адміністрації

Миколи Залудяка

Гончарство і Україна

Олесь Пошивайло (Опи́шне)

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Стародавнє керамічне виробництво: основні ступені розвитку

(за археологічними матеріалами України)

Валентина Корпусова (Київ)

Дослідження Глинського городища

Анатолій Гейко (Опи́шне)

Коріння слов'янського горщика

Надія Гаврилюк (Київ)

Автуничі — селище гончарів X–XIII століть

Ігор Готун, Леся Шевцова (Київ)

Керамічні світильники та свічники XI–XVIII століть із Київщини

Марина Сергєєва (Київ)

Пізньосередньовічна кераміка Хорольського городища

Олександр Супруненко (Полтава)

ПОЛЬОВІ ЕТНОГРАФІЧНІ ЕКСПЕДИЦІЇ

Етнографічна експедиція до села Велика Павлівка Зінківського району
Полтавської області

Микола Коека (Котельва)

Гончарство села Глинськ Роменського району Сумської області

Анатолій Гейко, Світлана Козача (Опішне)

Гончарство Кролевецького району Сумської області

Ніна Панічева, Віктор Самарський (Опішне)

Минуле і сучасне гончарства Межиріччя на Сумщині

Світлана Шкурпела, Ніна Панічева (Опішне)

Гончарство села Шатрище Ямпільського району Сумської області

Сергій Панета, Володимир Редчук (Опішне)

Відродження на Волині

Сергій Панета, Віктор Самарський (Опішне)

Гончарство на Житомирщині

Любов Гарбузова (Житомир)

КОСМОЛОГІЯ ГОНЧАРСТВА: ГІПОТЕЗИ, ТЕОРІЇ, КОНЦЕПЦІЇ

Глина: земна іпостась Космічної Праматері

Ігор Пошивайло (Полтава)

Міфологічно-космологічні сюжети на черняхівському гончарному посуді (II–V ст. н.е.)

Іван Щегельський (Кам'янець-Подільський)

ЗАРУБІЖНЕ ГОНЧАРСТВО

Кераміка и керамическое производство западных и центральных уездов
Новгородской губернии (конец XIX – первая треть XX века)

Юлія Хабрат (Новгород, Російська Федерація)

МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Кераміка Трипілля, Античної Греції, сучасної України: Збіг чи спадкоємність?

Юрій Лашук (Львів)

РОЗВІДКИ

Стародавнє знаряддя праці гончарів

Анатолій Гейко (Опішне)

Пізньюсередньовічне гончарство Опішного

Лілія Хохлачова (Опішне)

ГОНЧАРСЬКИЙ РОДОВІД

Деяко про гончарів мого роду

Микола Вакуленко (Ялта)

Гончарська династія Герасименків

Віктор Міщанин (Опішне)

ЮВІЛЕЇ

До 100-річчя від дня народження Федора Гнідого.

Горном чарований

Вікторія Слив'як (Валки)

Сучасний стан валківського гончарства

Тамара Лисенко (Харків)

ДЕРЖАВНИЙ МУЗЕЙ-ЗАПОВІДНИК УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА В ОПІШНОМУ

Видавництво «Українське Народнознавство». Положення

Дитяча Школа Народних Мистецтв у Опішному. Положення

АРХІВ УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА

Подорожі по Чернігівщині; уривки з щоденників, рр. 1921–1926, головним чином про гончарство чернігівське

Євгенія Спаська

Пузирьовський посуд

Євгенія Спаська

Кахльові печі в садибі «Покорщина»

Євгенія Спаська

Документи про гончарство в Україні на початку XX століття з ЦДІА СРСР

Відомості про осередки гончарного виробництва по Черкаській області

Євген Найден, Урсул

АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ ФОНД УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА

Гончарні світи України

Нові надходження

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ УКРАЇНИ

Нові надходження

РЕЦЕНЗІЇ

Народне гончарство гуцулів очима деяких сусідів

Юрій Лащук (Львів)

Рукопис книги Людмили Омеляненко «Опішненська іграшка»

Олесь Пошивайло (Опішне)

Автореферат кандидатської дисертації Олени Падовської «Килими Поділля»

Олесь Пошивайло (Опішне)

«Українське Гончарство»

Українське Гончарство:
Національний культурологічний
щорічник. За рік 1995
/За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.
 – Описне: Українське Народознавство, 1996. –
 Кн.3. – 576 с.: іл.

Третя книга відомого в науковому світі щорічника продовжує публікації з поля археології, історії, етнології і мистецтва українського гончарства. Матеріали польових досліджень поєднуються з теоретичними студіями і опрацюванням музейних колекцій. Започатковуються нові рубрики — «Світове гончарство» та «Дисертації». Публікуються проблемні та дискусійні статті, рецензії, унікальні фотографії, нові надходження Гончарської Книгозбірні України.

Для етнологів, істориків, мистецтвознавців, краєзнавців, народних майстрів-гончарів, художників-керамістів, усіх, хто цікавиться духовною спадщиною українців.

ЗМІСТ

Гончарство і Українська Мова. *Переднє слово Олеся Пошивайла*

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Новий комплекс ранньоскіфської кераміки із Поросся

Світлана Бессонова, Валерій Романюк (Київ)

Ранньосередньовічні керамічні комплекси Пастирського городища

Олег Приходнюк (Київ)

Археологічні розвідки в околицях Опішного

Анатолій Гейко (Опішне)

Деякі питання типології і технології виготовлення кухонного посуду X–XI століть із Судака

Ігор Баранов, Вадим Майко (Сімферополь)

Гончарний осередок давньоруського часу на Київщині

Ігор Готун, Андрій Петраускас (Київ)

Керамічні комплекси Луцька доби пізнього середньовіччя (результати досліджень 1987–1992 років)

Святослав Терський (Львів)

Люльки з розкопок Гончарів-Кожум'як (на Києво-Подолі)

Андрій Чекановський, Леся Чміль (Київ)

Гончарний комплекс рубежу XVIII століття з Великої Кужелови на Поділлі

Володимир Захар'єв (Хмельницький)

ПОЛЬОВІ ЕТНОГРАФІЧНІ ЕКСПЕДИЦІЇ

Гончарство Зінківського та Котелевського районів Полтавської області

Олесь Пошивайло (Опішне)

Гончарство містечка Котельви Полтавської області

Микола Коека (Котельва)

Гончарство Васильківського та Обухівського районів Київської області

Людмила Микитенко, Віктор Самарський (Опішне)

Гончарство сіл Громи та Томашівка Уманського району Черкаської області

Микола Коека (Котельва)

Гончарні центри Черкащини (Смілянський та Чигиринський райони)

Світлана Шкурпела, Ніна Панічева (Опішне)

Гончарні осередки Черкаської, Чернігівської, Львівської, Хмельницької, Харківської та Тернопільської областей

Олена Клименко (Київ)

Гончарні осередки Тернопільщини

Вікторія Гирман, Світлана Козача (Опішне)

Гончарний промисел Коломиї

Ростислав Забашта (Львів)

Гончарство села Коболчин Сокирянського району Чернівецької області

Тетяна Алексєєчкіна, Світлана Шкурпела (Опішне)

КОСМОЛОГІЯ ГОНЧАРСТВА: ГІПОТЕЗИ, ТЕОРІЇ, КОНЦЕПЦІЇ

Образ Гончаря і Гончарства в міфопоетичній моделі світу

Ігор Пошивайло (Полтава)

Першоджерела українського гончарства

Світлана Козача (Опішне)

СВІТОВЕ ГОНЧАРСТВО

Происхождение гончарного круга

Олександр Бобринський (Москва, Російська Федерація)

МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Сакральні сюжети і мотиви в гончарстві Покуття

Юрій Лащук, Інна Лобурак (Львів)

РОЗВІДКИ

Перша знахідка ліпного трипільського змія

Володимир Захар'єв (Хмельницький)

Так скільки ж років українським холодильникам?

Юрій Турчинський (Кривий Ріг)

ГОНЧАРСЬКИЙ РОДОВІД

Репресовані гончарі Малих Будищ

Віктор Міщанин (Опішне)

«Українське Гончарство»

ДИСЕРТАЦІЇ

Докторська дисертація Олеся Пошивайла «Етнографія українського гончарства: Лівобережна Україна»

Офіційні опоненти:

Олександр Бобринський (Москва)

Валентин Зеленчук (Кишинев)

Степан Макачук (Львів)

Відгуки:

Провідна організація — Інститут народознавства НАН України
(Роман Сілецький, Львів)

Науково-дослідний інститут Російської Академії наук «Музей Антропології і Етнографії імені Петра Великого (Кунсткамера)»
(Тетяна Богомазова, Санкт-Петербург, Російська Федерація)

Російський етнографічний музей
(Ірина Шангіна, Ольга Карпова, Санкт-Петербург, Російська Федерація)

Юрій Алексєєв (Київ)

Платон Білецький (Київ)

Валентина Борисенко (Київ)

Павло Гриценко (Київ)

Василь Гудак (Львів)

Володимир Качкан (Київ)

Юрій Лашук (Львів)

Леонід Новиченко (Київ)

Мирослав Попович (Київ)

Леонід Сморг (Київ)

Микола Чмихов (Київ)

Заява про вихід зі складу спеціалізованої вченої ради Д.016.36.01

Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології

імені Максима Рильського НАН України

Анатолій Пономарьов, Григорій Логвин, Людмила Міляєва, Василь Афанасьєв,

Всеволод Наулко

Витяг з апеляції Олеся Пошивайла до Вищої атестаційної комісії України

на рішення спеціалізованої вченої ради Д.016.36.01

Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології

імені Максима Рильського НАН України

Відповідь ВАК України на апеляцію Олеся Пошивайла

Публікації в періодиці:

День Геростратів, або Чому 22 квітня 1994 року заявили про свій вихід зі складу спеціалізованої вченої ради п'ять відомих докторів наук?

Василь Неїжмак («Україна молода», Київ-Полтава)

Колективізм по-малоруськи: «Не висовуйсь!»

Микола Цівірко («Вечірній Київ», Київ)

Защита диссертации обнаружила противостояние. Пять докторов против директора института. (Самый крупный за послемаланчуковские времена конфликт разразился недавно в Институте искусствоведения, фольклористики и этнологии НАН Украины)

Ніна Климковська («Киевские ведомости», Київ)

Кольорова постать у чорно-білій історії

Людмила Микитюк («Голос України», Київ)

Відгуки:

Провідна організація — Інститут української археографії та джерелознавства
імені Михайла Грушевського НАН України

(Всеволод Наулко, Київ)

Офіційний опонент — Валентина Борисенко (Київ)

Неофіційний опонент — Юрій Лашук (Львів)

Заключне слово Олеся Пошивайла

**Кандидатська дисертація Олеся Ноги «Художньо-промислова кераміка Галичини
кінця XIX – початку XX століття»**

Відгуки:

Провідна організація — Національний музей у Львові (Г.В.Врочинська, Львів)

Офіційний опонент — Юрій Лашук (Львів)

Офіційний опонент — Ростислав Шмагало (Львів)

Петро Гончар (Київ)

Василь Гудак (Львів)

Микола Моздир (Львів)

Христина Саноцька (Львів)

М.П.Фіголь, В.Г.Лугань (Івано-Франківськ)

В.А.Шпільчак (Івано-Франківськ)

Публікації Олеся Ноги за темою дисертації

**Кандидатська дисертація Олени Клименко «Народна кераміка Опішного
(до проблеми традицій та інновацій в народних художніх промислах)»**

Відгуки:

Провідна організація — Українська академія мистецтва

(Людмила Міляєва, Володимир Могилевський, Київ)

Офіційний опонент — Фаїна Петрякова (Львів)

Офіційний опонент — Орест Голубець (Львів)

Олександра Данченко (Київ)

Наталія Мішутіна (Київ)

Олесь Пошивайло (Опішне)

Тамара Придатко (Київ)

Володимир Прядка (Київ)

Михайло Станкевич (Львів)

Основні публікації Олени Клименко за темою дисертації

ДЕРЖАВНИЙ МУЗЕЙ-ЗАПОВІДНИК УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА В ОПІШНОМУ

Відкриття Науково-дослідницького центру українського гончарства

АРХІВ УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА

Бесіди з гончарями Смотрича Дунаєвського району Хмельницької області

Юрій Савін (Кам'янець-Подільський)

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ УКРАЇНИ

Нові надходження

РЕЦЕНЗІЇ

Постраничные замечания по книге А.Н.Пошивайло «Этнография украинского
гончарства: Левобережная Украина» (Киев, 1993, 398 стр.)

Олександр Бобринський (Москва, Російська Федерація)

«Українське Гончарство»

**Українське Гончарство:
Національний культурологічний
щорічник. За роки 1996-1999
/За редакцією доктора історичних наук
Олесь Пошивайла.**

– Опішне: Українське Народознавство, 1999. –
Кн.4. – 656 с.: іл.

Четверта книга відомого в науковому світі щорічника продовжує публікації з поля археології, історії, етнології і мистецтва українського гончарства. Матеріали польових досліджень поєднуються з теоретичними студіями і опрацюванням музейних колекцій. Започатковуються нові рубрики — «Методологія керамологічних досліджень», «Термінологія гончарства», «Технологія гончарства», «Технічна кераміка», «Реставрація кераміки», «Дослідження молодих керамологів», «Гончарські скарбниці», «Керамологічні раритети». Публікуються проблемні і дискусійні статті, рецензії, унікальні фотографії, нові надходження Гончарської Книгозбірні України.

Для етнологів, істориків, мистецтвознавців, краєзнавців, народних майстрів-гончарів, художників-керамістів, технологів, усіх, хто цікавиться ДУХОВНОЮ СПАДЩИНОЮ УКРАЇНЦІВ.

ЗМІСТ

Повертаймо собі своє! (Гончарська столиця України: по-українськи «Опішне», а не «Опішня»)

Олесь Пошивайло (Опішне)

Гончарство — це державна кераміка! Гончарство — це кераміка державна!

Сергій Радько (Опішне)

О, не спинись, гончарний круже!

Володимир Данилейко (Полтава)

МЕТОДОЛОГІЯ КЕРАМОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Формализованные методы в исследовании керамики (историографический обзор российской и украинской литературы)

Валентина Петрашенко (Київ)

АРХЕОЛОГІЧНА КЕРАМІКА

Керамічний комплекс населення південно-східного Криму другої половини Х століття

Вадим Майко (Сімферополь)

Матеріали Київської Русі зі Свиридівського городища

Валентина Троцька (Опішне)

Ляльки Кам'янської Січі

Сергій Плецький (Запоріжжя)

Пізньюсередньовічні пам'ятки Полтавщини

Анатолій Гейко (Опішне)

ПОЛЬОВІ ЕТНОГРАФІЧНІ ЕКСПЕДИЦІЇ

Сучасний стан і перспективи розвитку гончарного промислу Полтавщини,
Кіровоградщини, Черкащини

Галина Івашків (Львів), Світлана Козача (Опішне)

Кустарі-цегельники та пічники сіл Малі Будища, Глинське, Хижняківка і Старі Млини
Віктор Міщанин (Опішне)

КОСМОЛОГІЯ ГОНЧАРСТВА

Семіотика гончарних виробів (обрядово-культові аспекти)

Ігор Пошивайло (Київ)

Міфорицальні функції печі та гончарних виробів у казках Карпат та літературній казці
Надія Кухта (Київ)

МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Школи декоративно-ужиткової кераміки Західної України
кінця XIX – початку XX століть

Ростислав Шмагало (Львів)

Проблеми та перспективи мистецької кераміки України на межі тисячоліть
Тетяна Зінченко (Опішне)

Фляндрівка — художній скарб українського гончарства
Світлана Пошивайло (Опішне)

ТЕРМІНОЛОГІЯ ГОНЧАРСТВА

Назви гончарного круга і його частин у говорах української мови
Любов Спанатій (Миколаїв)

ТЕХНОЛОГІЯ ГОНЧАРСТВА

Температура випалювання кераміки раннього залізного віку
Анатолій Гейко, Тетяна Литвиненко (Опішне)

Народна технологія гончарного виробництва гончарів містечка Опішне,
що на Полтавщині, у другій половині XIX – на початку XX століття
Ольга Пошивайло (Опішне)

ТЕХНІЧНА КЕРАМІКА

Каолінітові та монтморилонітові глини — основа керамічних виробів
Раїса Шуляк, Володимир Устиченко (Харків)

Корундокарбідкремнісві вогнетривки з нітридотримуючими зв'язками
Ростислав Федорук, Микола Пітак, Людмила Савіна (Харків)

Технічна кераміка з діоксиду цирконію для плавлення металевих нікелю
*Анатолій Караулов, Тетяна Гальченко, Наталія Чуднова, Олена Лоєнко,
Наталія Пащенко (Харків)*

Салон і кераміка на його основі

Микола Пітак, Ростислав Федорук, Людмила Савіна (Харків)

Корундова конструкційна кераміка та металокерамічні вузли на її основі
*Володимир Примаченко, Павло Криворучко, Неля П'яних, Леонід Рабінков,
Юрій Бараннік, Ніна Гріч, Олена Денисенко (Харків)*

Окис алюмінію — від фарфору і дорогоцінного каміння до ендопротезів
для реконструктивно-відновної хірургії кісткових тканин людини
*Валерій Мартиненко, Микола Корж, Павло Криворучко, Лариса Дергапуцька,
Неля П'яних, Станіслав Шевченко, Геннадій Грунтовський (Харків)*

«Українське Гончарство»

Биокерамические материалы для медицинских целей

Яна Гончаренко (Харків)

Технологические аспекты производства керамики с использованием золь-гель процесса

Галина Семченко, Олена Старолат (Харків)

Використання шамотно-каолінового пилу в керамічних масах різноманітного призначення

Микола Біломеря, Вікторія Мнуськіна, Юрій Петренко (Донецьк)

ДО 80-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ОЛЕКСАНДРИ СЕЛЮЧЕНКО (1921–1987)

Олександра Селюченко як творча особистість і художник

Леонід Сморж (Київ)

Її праця — це казка в глині

Лідія Орел (Київ)

Феномен доби: Олександра Селюченко

Наталя Олійник (Опішне)

Про збірку Олександри Селюченко в Полтавському краєзнавчому музеї

Галина Галян (Полтава)

РЕСТАВРАЦІЯ КЕРАМІКИ

Деякі поради реставраторам кераміки

Ірина Чирка (Опішне)

РОЗВІДКИ

Керамічний осередок у Глинську

Юрій Лашук (Львів)

Гончарі-мисковики з Малих Будищ

Віктор Міщанин (Опішне)

Гончарство села Миколаївка Бердянського району Запорізької області

Віктор Самарський (Опішне)

Слобожанщина в творчості будянського кераміста Галини Чернової

Тетяна Безрукова (Буди)

ДИСЕРТАЦІЇ

Кандидатська дисертація Любові Спанатій «Гончарна лексика в говорах української мови»

Відгуки:

Провідна установа — Херсонський державний педагогічний інститут (*М.Пентиліук*)

Офіційний опонент — П.Гриценко (*Київ*)

Офіційний опонент — Ю.Юсип-Якимович (*Ужгород*)

Г.Аркушин (*Луцьк*)

В.Бережнюк (*Ніжин*)

Й.Дзендзелівський (*Ужгород*)

М.Калько (*Черкаси*)

М.Лесюк (*Івано-Франківськ*)

Г.Півторак (*Київ*)

А.Поповський (*Дніпропетровськ*)

О.Пошивайло (*Опішне*)

В.Склярєнко (*Київ*)

З.Терлак (Львів)

В.Ткаченко (Київ)

М.Торчинський (Умань)

В.Чабаненко (Запоріжжя)

Публікації Любові Спанатій за темою дисертації

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ КЕРАМОЛОГІВ

Синтез етнічних традицій у творчості Уляни Ярошевич

Оксана Ракус (Львів)

ЮВІЛЕЇ

Фарфор Баранівки (до 200-літнього ювілею)

Файна Петрякова (Львів)

Історія Українського науково-дослідного інституту вогнетривів за 70 років і перспективи його розвитку

Володимир Примаченко, Микола Пітак, Валерій Мартиненко (Харків)

До сторічного ювілею керамічної науки в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут»

Олексій Крупа, Микола Племянніков (Київ)

ГОНЧАРСЬКІ СКАРБНИЦІ

Зооморфна пластика раннього залізного віку з території Середнього Подністров'я в колекції Національного музею історії України

Ольга Малеева (Київ)

Переосмислення традицій: львівська професійна школа кераміки в збірці

Хмельницького музею сучасного українського мистецтва

Людмила Тимофєєва (Хмельницький)

Відкриття Меморіального музею-садиби гончарської родини Пошивайлів

ГОНЧАРСЬКІ РАРИТЕТИ

Мотиви малоросійського орнаменту гончарного виробництва

Украинское народное творчество. Серия VI. Гончарные изделия. Выпуск 1-ый.

Типы украинской гончарной посуды

РЕЦЕНЗІЇ

Дисертація Парсамова Сергія Суреновича «Демонологія водяної стихії у східнослов'янських і угро-фінських народів: досвід порівняльно-історичного вивчення»

Олесь Пошивайло (Опішне)

Народне мистецтво — сприятливий ґрунт для історичної міфотворчості

Олесь Пошивайло (Опішне)

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРКА УКРАЇНИ

Бібліографія українського гончарства за роки 1996–1999

Нові надходження

«Українське Гончарство»

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЩОРІЧНИК «БІБЛІОГРАФІЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА» (2000–2007)

**Бібліографія
Українського Гончарства. 1999:
Національний науковий щорічник**
/За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.
– Опішне: Українське Народознавство, 2000. –
Вип.1. – 120 с.: іл.

Національний науковий щорічник охоплює публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію 1999 року. Тематичне спрямування матеріалів – від археології, історії, етнографії і мистецтва гончарювання до найрізноманітніших проблем технічної кераміки. До реєстру включено книги, брошури, журнали, буклети, статті, повідомлення, що надійшли до Гончарської Книгозбірні України та Національного архіву українського гончарства в Опішному. Всі бібліографічні позиції мають анотації (за винятком тих, у яких назва публікації відображає її зміст) та суцільну нумерацію. Подано також огляд керамологічної літератури, інформацію про нові надходження до Гончарської Книгозбірні України, список добродійників.

Для керамологів, мистців, краєзнавців, бібліотечних працівників, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

Переднє слово Олеся Пошивайла.....	4
Публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію (періодичні видання, книги).....	7
* Іменний покажчик	64
* Географічний покажчик	68
Огляд нових книг:	69
* Українське Гончарство: Національний культурологічний щорічник За роки 1996–1999.....	70
* Віктор Міщанин. Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки.....	76
* Українці: Історико-етнографічна монографія у двох книгах	77
Покажчик статей Національного культурологічного щорічника «Українське Гончарство». 1993–1999	84
Нові зарубіжні надходження Гончарської Книгозбірні України	93
Гончарська Книгозбірня України щиро сердечно дякує своїм добродійникам	95
Інформація	115

**Бібліографія
Українського Гончарства. 2000:
Національний науковий щорічник
/За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.**

– Описне: Українське Народознавство, 2001.
– Вип.2. – 120 с.: іл.

Національний науковий щорічник охоплює публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію 2000 року. Тематичне спрямування матеріалів – від археології, історії, етнографії і мистецтва гончарювання до найрізноманітніших проблем технічної кераміки. До реєстру включено книги, брошури, журнали, буклети, статті, повідомлення, що надійшли до Гончарської Книгозбірні України та Національного архіву українського гончарства в Опішному. Всі бібліографічні позиції мають анотації (за винятком тих, у яких назва публікації відображає її зміст) та суцільну нумерацію, починаючи з першого випуску. Подано також огляд керамологічної літератури, інформацію про нові надходження до Гончарської Книгозбірні України, каталог особистої бібліотеки славетної гончарки, корифея української глиняної іграшки Олександри Селюченко, список добродійників.

Для керамологів, мистців, краєзнавців, бібліотечних працівників, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

Гончарська бібліографія 2000-го року	4
Публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію (періодичні видання, книги)	7
* Додаток публікацій про українське гончарство, кераміку, керамологію за 1999 рік	59
* Іменний покажчик	63
* Географічний покажчик	67
Огляд нових книг:	69
* Семченко Г.Д. Конструкционная керамика и огнеупоры	69
* Пошивайло Олесь. Гончарська столиця України: Видавництво «Українське Народознавство»	73
* Пошивайло Ігор. Феноменологія гончарства: Семіотико-етнологічні аспекти	74
До 80-річчя корифея української керамічної іграшки	
Олександри Селюченко	79
* Бібліотечка Олександри Селюченко	80
* Коротка бібліографія публікацій про Олександру Селюченко	85
Нові надходження Гончарської Книгозбірні України	103
Гончарська Книгозбірня України щирою серцею дякує своїм добродійникам	105
Інформація видавництва «Українське Народознавство»	112

«Бібліографія Українського Гончарства»

**Бібліографія
Українського Гончарства. 2001:
Національний науковий щорічник
/За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.**

– Опишне: Українське Народознавство, 2002.
– Вип. 3. – 136 с.: іл.

Національний науковий щорічник охоплює публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію 2001 року. Тематичне спрямування матеріалів – від археології, історії, етнографії і мистецтва гончарювання до найрізноманітніших проблем технічної кераміки. До реєстру включено книги, брошури, журнали, буклети, статті, повідомлення, що надійшли до Гончарської Книгозбірні України та Національного архіву українського гончарства в Опішному. Всі бібліографічні позиції мають анотації (за винятком тих, у яких назва публікації відображає її зміст) та суцільну нумерацію, починаючи з першого випуску. Подано також огляд керамологічної літератури, короткий бібліографічний показник про медико-біологічні аспекти використання глини і глиняних виробів у побуті давнього і сучасного населення України, інформацію про нові надходження до Гончарської Книгозбірні України, добірку екслібрисів роботи Анни Терехової, список добродійників.

Для керамологів, мистців, краєзнавців, бібліотечних працівників, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

Гончарська бібліографія 2001-го року	4
Публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію (книги, періодичні видання тощо)	7
* Додаток публікацій про українське гончарство, кераміку, керамологію за 2000 рік	78
* Іменний показник	81
* Географічний показник	86
* Перелік використаних періодики і видань, що продовжуються	89
Огляд деяких керамологічних видань 2001 року:	90
* «Керамика в Украине»: Журнал-каталог	90
* Нога Олесь. Українська художньо-промислова кераміка Галичини (1840–1940)	93
* Рижов С.М., Бурдо Н.Б., Відейко М.Ю., Магомедов Б.В. Давня кераміка України: Археологічні джерела та реконструкції	95
* Симпозиум кераміки 2001: Каталог	96

* Туровский Е.Я., Николаенко М.Ю., Горячук В.Н., Ладюков И.В. Древние амфоры в Северном Причерноморье	98
* Українська керамологія: Національний науковий щорічник. 2001	99
* Ceramics in Society	100
Деякі керамологічні надходження Гончарської Книгозбірні України	102
«Гончарські» екслібри Анни Терехової	104
* Довідка «БУГ»: Анна Терехова про себе	108
Гончарській Книгозбірні України – 15 років	109
Медико-біологічні аспекти використання глини і глиняних виробів у побуті давнього і сучасного населення (коротка бібліографія публікацій)	115
Гончарська Книгозбірня України щиросердно дякує своїм добродійникам	118
Інформація видавництва «Українське Народознавство»	131

«Бібліографія Української Гончарської»

**Бібліографія
Українського Гончарства. 2002:
Національний науковий щорічник
/За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.**

– Орієнтація: Українське Народознавство, 2003.
– Вип. 4. – 144 с.: іл.

Національний науковий щорічник охоплює публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію 2002 року. Тематичне спрямування матеріалів – від археології, історії, етнографії і мистецтва гончарювання до найрізноманітніших проблем технічної кераміки. До реєстру включено книги, брошури, журнали, буклети, статті, повідомлення, що надійшли до Гончарської Книгозбірні України та Національного архіву українського гончарства в Опішному. Всі бібліографічні позиції мають анотації (за винятком тих, у яких назва публікації відображає її зміст) та суцільну нумерацію, починаючи з першого випуску. Подано також огляд керамологічної літератури, інформацію про нові надходження до Гончарської Книгозбірні України, список добродійників.

Для керамологів, мистців, краєзнавців, бібліотечних працівників, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

Гончарська бібліографія 2002-го року	4
Публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію (періодичні видання, книги тощо)	7
Додаток публікацій про українське гончарство, кераміку, керамологію за 2001 рік	83
* Іменний покажчик	90
* Географічний покажчик	95
* Перелік використаних періодики і видань, що продовжуються	98
Огляд деяких керамологічних видань 2002 року:	99
* Микола Вакуленко: Альбом	99
* Крутенко Наталія. Розповіді про кераміку	101
* Міщанин Віктор. Хутори ви мої, хутори... Минуле та сьогодення хуторів Безруки і Хижняківка	103
* Старченко Віталій. Глина для Бога: Поезії	105
* Українська керамологія: Національний науковий щорічник. 2002	106
Деякі керамологічні надходження Гончарської Книгозбірні України	108
Каталог особистої бібліотеки славетного керамолога Юрія Лашука	110
Гончарська Книгозбірня України щиро дякує своїм добродійникам	129
Інформація видавництва «Українське Народознавство»	141

**Бібліографія
Українського Гончарства. 2003:
Національний науковий щорічник
/За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.**

– Описне: Українське Народознавство, 2004.
– Вип.5. – 144 с.: іл.

Національний науковий щорічник охоплює публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію 2003 року. Тематичне спрямування матеріалів – археологія, історія, етнографія і мистецтво гончарювання. До реєстру включено книги, брошури, журнали, буклети, статті, повідомлення, що надійшли до Гончарської Книгозбірні України та Національного архіву українського гончарства в Опішному. Всі бібліографічні позиції мають анотації (за винятком тих, у яких назва публікації відображає її зміст) та суцільну нумерацію, починаючи з першого випуску. Подано також огляд керамологічної літератури, інформацію про нові надходження до Гончарської Книгозбірні України, список добродійників.

Для керамологів, етнологів, істориків, археологів, мистецтвознавців, краєзнавців, бібліотечних працівників, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

Гончарська бібліографія 2003-го року	4
Публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію (періодичні видання, книги тощо)	7
* Додаток публікацій про українське гончарство, кераміку, керамологію за 2002 рік	73
* Іменний покажчик	84
* Географічний покажчик	91
* Перелік використаних періодики і видань, що продовжуються	94
Огляд деяких керамологічних видань 2003 року	96
* Мельничук Лідія. Олексій Луцишин: Спомин про Майстра	96
* Спанатій Любов. Програма для збирання гончарної лексики	98
* Охріменко Григорій, Кучинко Михайло, Кубицька Наталія. Розвиток керамічного виробництва на Волині (археологічний, етнографічний, мистецький аспекти)	99
Деякі керамологічні надходження Гончарської Книгозбірні України	102

«Бібліографія Українського Гончарства»

Гончарська Книгозбірня України: каталоги колекційних книг	
із приватних бібліотек:	104
* Колекція книг із приватної бібліотеки знаної родини	
українського керамолога, мистецтвознавця Пантелеймона Мусієнка	
та кераміста-технолога Ніни Федорової	105
Мусієнко Пантелеймон. Федорова Ніна	105
Каталог	106
Наукові праці	107
* Колекція книг із приватної бібліотеки знаного керамолога	
і мистецтвознавця Олександра Тищенка	108
Тищенко Олександр	108
Каталог	109
Наукові праці	113
* Колекція книг із приватної бібліотеки славетних українських	
мистців-керамістів Надії та Валерія Протор'євих	115
Протор'єви	115
Каталог	116
Матеріали до бібліографії про Надію та Валерія Протор'євих	117
Твори	118
* Колекція книг із приватної бібліотеки мистця-кераміста	
Трохима Демченка	124
Демченко Трохим	124
Каталог	125
Твори	126
Гончарська Книгозбірня України щиро сердно дякує своїм добродійникам	131
Інформація Національного музею-заповідника українського	
гончарства в Опішному	140

**Бібліографія
Українського Гончарства. 2004:
Національний науковий щорічник
/За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.**

– Опи́шне: Українське Народо́знавство, 2007.
– Вип.6. – 248 с.: іл.

Національний науковий щорічник охоплює публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію 2004 року. Тематичне спрямування матеріалів – археологія, історія, етнографія і мистецтво гончарювання. До реєстру включено книги, брошури, журнали, буклети, статті, повідомлення, що надійшли до Гончарської книгозбірні України, Національного архіву українського гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному, а також Керамологічної бібліотеки України та Українського керамологічного архівного фонду Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України. Усі бібліографічні позиції мають анотації та суцільну нумерацію, починаючи з першого випуску. Подано додаток публікацій 2003 року, огляд керамологічної літератури, інформацію про нові надходження до Гончарської Книгозбірні України та Керамологічної бібліотеки України; коротку бібліографію публікацій про заслуженого майстра народної творчості України Миколу Вакуленка з його біографією та репродукціями творів. Надруковано також каталоги колекційних книг із приватних бібліотек українського етнографа Лідії Орел та вченого-керамолога Отара Мchedлова-Петросяна; список добродійників.

Для керамологів, етнологів, істориків, археологів, мистецтвознавців, краєзнавців, бібліотечних працівників, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

4	Гончарська бібліографія 2004 року	
7	Публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію 2004 року (періодичні видання, книги тощо)	
109	Додаток публікацій про українське гончарство, кераміку, керамологію 2003 року (періодичні видання, книги тощо)	
	* Іменний покажчик.....	123
	* Географічний покажчик.....	131
	* Перелік використаних періодики і видань, що продовжуються.....	136
138	Огляд деяких керамологічних видань 2004 року	
	* Бібліографія українського гончарства. 2003: Національний науковий щорічник.....	138
	* Сморгж Леонід. Гончарівна (одержима керамікою)	139

«Бібліографія Українського Гончарства»

* Фундаментальна наукова праця про народного мистця.....	142
* Мельничук Лідія. Гончарство Поділля в другій половині XIX – XX століттях: історико-етнографічне дослідження.....	146
* Мельничук Лідія Семенівна. Гончарство Поділля в системі етнокультури українців (друга половина XIX–XX століття): Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук.....	154
* Івашків Галина Михайлівна. Декор традиційної української кераміки XVIII – першої половини XX століття (іконографія, домінуючі мотиви, художні особливості): Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства.....	156
* Беларуская міфалогія: Энцыклапедычны слоўнік	163
* Спадщина Івана Гончара: Компакт-диск.....	165
* Шкаруба Л.М., Спанатій Л.С. Російсько-український словник художніх термінів	169
178 Деякі керамологічні надходження Гончарської книгозбірні України та Керамологічної бібліотеки України	
181 Микола Вакуленко: короткий життєпис і бібліографія	
* Життєпис.....	181
* Бібліографія публікацій про Миколу Вакулєнка	182
* Твори	186
189 Гончарська книгозбірня України: каталоги колекційних книг із приватних бібліотек:	
* Колекція книг із приватної бібліотеки знаного етнографа й музеєзнавця Лідії Орєл	189
Життєпис.....	189
Каталог	190
* Колекція книг із приватної бібліотеки керамолога Отара Петровича Мчєдлова-Петросяна	193
Життєпис.....	193
Каталог	194
205 Гончарська Книгозбірня України та Керамологічна бібліотека України щиросердно дякують своїм добродійникам	
226 Інформація	

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЩОРІЧНИК «УКРАЇНЬСЬКА КЕРАМОЛОГІЯ» (2001–2002)

Українська Керамологія:
Національний науковий щорічник. 2001
/За редакцією доктора історичних наук
Олесь Пошивайла.

– Опи́сьне: Українське Народо́знавство, 2001.
– Кн.1. – 384 с.: іл.

«Українська Керамологія»

Збірник продовжує традиції відомого в науковому світі Національного культурологічного щорічника «Українське Гончарство» (1993. – Кн.1.; 1995. – Кн.2; 1996. – Кн.3; 1999. – Кн.4). Він присвячений вивченню різноманітних проблем вітчизняного гончарства, кераміки.

Статті провідних українських керамологів висвітлюють питання: виникнення, еволюція і сучасний стан гончарства в Україні; основні закономірності розвитку технічних знань, форм та орнаментики кераміки; міфори́туальні функції гончарних виробів, археологічна кераміка та її інтерпретація, польові етнографічні матеріали, творчість народних майстрів-гончарів і художників-керамістів, визначні постаті українського гончарства, термінологіка гончарства, керамічні навчальні заклади і підприємства, музейні колекції кераміки, симпозиуми, ювілеї, архів Юрія Лашука, Українське керамічне товариство.

Для вчених-керамологів, кераміків, народних майстрів-гончарів і художників-керамістів, краєзнавців, усіх, хто цікавиться Духовною Спадищиною Українців.

ЗМІСТ

- 3..... Обрії української керамології
Олесь Пошивайло

АРХЕОЛОГІЧНА КЕРАМІКА

- 14..... Керамічний комплекс однієї групи праболгарських пам'яток
Таврики другої половини VII століття
Вадим Майко (Сімферополь)
- 32..... Керамічні миски і тарілки XVII–XVIII століть із Києва
Леся Чміль (Київ)

ІСТОРІЯ

- 54.....Історія бубнівського гончарного промислу на Поділлі
Лідія Мельничук, Ігор Мельничук (Вінниця)
- 64.....Гончарство в селах Постава, Городище та Лісова Слобідка
Чорнухінського району Полтавської області
Віктор Міщанин (Опішне)

ГОНЧАРСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ

- 78.....Лінгвогеографічний аспект дослідження назв гончарських
виробів та їх складових частин в українській мові
Любов Спанатій (Миколаїв)

МИСТЕЦТВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

- 128.....Аналіз художніх особливостей творів гончарних промислів
(в аспекті народних традицій і запитів ринку)
Ростислав Шмагало (Львів)
- 154.....Керамічні матеріали у формуванні архітектурного середовища
сучасних інтер'єрів
Вікторія Бондаренко, Іван Ікол (Харків)

СИМПОЗІУМИ

- 162.....Українська народна і професійна кераміка як невід'ємні
складові суспільні чинники відродження духовності
Василь Гудак (Львів)
- 174.....Національна сутність як умова розвитку сучасного українського
мистецтва (враження учасника Всеукраїнського симпозиуму-практикуму
«Поезія гончарства на майданах і в парках України»)
Олег Перець (Полтава)
- 178.....Львівська осінь в Опішному, або Симпозиум гончарства в портретах
Наталія Олійник (Опішне)

ГОНЧАРСЬКІ СКАРБНИЦІ

- 204.....Кахлі XVII – початку XX століть у колекції Чернігівського
історичного музею імені Василя Тарновського
Ірина Штанкіна (Чернігів)

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 220.....Трипільська антропоморфна пластика Центрального Поділля
Володимир Захар'єв (Дунаївці)
- 227.....Ритуально-культовий календар племен черняхівської культури
(II–V ст. н.е.)
Алла Щегельська (Кам'янець-Подільський)
- 234.....Класики українського мистецтва – викладачі та вихованці
навчально-керамічного осередку в Миргороді
Віталій Ханко (Полтава)
- 238.....Три Матері-Берегині: до мистецько-історичного образу Марусі
Чурай, Катерини Білокур і Олександри Селюченко
Людмила Настенко (Київ)

243 Незабутні...
Леонід Сморж (Київ)

255 Дивоколо
Антон Грив (Тернопіль)

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ КЕРАМОЛОГІВ

264 Гончарський промисел у Комишні
Остап Ханко (Полтава)

281 Скульптурна пластика королівської мануфактури
порцеляни у Відні (1718–1864)
Наталія Миколюк (Львів)

ЮВІЛЕЇ

308 Олександра Селюченко: доля і характер
Леонід Сморж (Київ)

ГОНЧАРНІ СВІТИ УКРАЇНИ

338 Фотоархів Юрія Лашука: Смотрич
Олесь Пошивайло, Ольга Правденко (Опішне)

УКРАЇНСЬКЕ КЕРАМІЧНЕ ТОВАРИСТВО

362 Статут Українського керамічного товариства (УКТ)

372 Керівництво та керівні органи Українського керамічного товариства
..... Інформація Інституту керамології – відділення Інституту
народознавства НАН України та Національного музею-заповідника
українського гончарства в Опішному

«Українська Керамологія»

**Українська Керамологія:
Національний науковий щорічник. 2002
/За редакцією доктора історичних наук
Олеся Пошивайла.**

– Опи́шне: Українське Народознавство, 2002.
– Кн.2. – 480 с.: іл.

Книгу присвячено різноманітним питанням народної культури українців. Наукові дослідження провідних вітчизняних учених порушують проблеми збереження й творчого розвитку визначних центрів народного мистецтва України, мистецької освіти, ролі музеїв у підтримці художніх ремесел.

Статті сучасних українських керамологів висвітлюють особливості історичного розвитку гончарства на етнічних українських землях, аналізують закономірності виникнення та занепаду окремих осередків художнього промислу, популяризують творчість талановитих народних мистців.

Продовжується публікація унікальних фотоматеріалів з особистого архіву славетного дослідника українського гончарства Юрія Лашука.

Для вчених, мистців, краєзнавців, усіх, хто цікавиться Духовною Спадищиною України.

ЗМІСТ

- 3 Творити без упину!
Переднє слово Степана Павлюка
- 5 Збереження визначних центрів народної художньої культури українців:
уроки історії і шлях реанімації
Слово головного редактора Олеся Пошивайла

ПРОБЛЕМИ

- 14 Міжнародна науково-практична конференція «Відродження визначних центрів народного мистецтва України: блеф романтиків чи прогноз аналітиків?»
- 38 Решетилівка – визначний осередок народної творчості Полтавщини
Олександр Бабенко (Полтава)
- 41 Роль музеїв у збереженні й розвитку художніх ремесел
Людмила Булгакова (Львів)
- 44 Інформаційно-інтелектуальний феномен національної свідомісної самоідентифікації і народна художня культура
Володимир Буряк (Дніпропетровськ)
- 55 Мистецька освіта Галичини: відродження визначних шкіл народного мистецтва
Олена Волинська (Івано-Франківськ)
- 66 Подільська витинанка: повернення із забуття
Марія Гоцуляк (Могилів-Подільський)

- 74..... Наука як важливий чинник відродження визначних центрів народної художньої культури
Файна Петрякова (Львів)
- 79..... Міф про відродження народного мистецтва: погляд мистецтвознавця
Юлія Смолій (Київ)
- 84..... Світло традиційної «Петриківки» та її сьогоденна тінь
Віталій Старченко (Дніпропетровськ)
- 90..... Сучасний стан полтавсько-решетилівського килима і його перспективи
Леонід Товстуха (Решетилівка)
- 93..... Механізм відродження українського народного мистецтва (роздуми і пропозиції)
Остан Ханко (Полтава)
- 120 Меморіальна скульптура майстрів каменяряського осередку селища Язловець Бучацького району на Тернопільщині
Лідія Хом'як (Івано-Франківськ)
- 134 Народні промисли і художньо-промислова освіта Галичини кінця XIX – початку XX століття: шляхи інтеграції
Ростислав Шмагало (Львів)
- АРХЕОЛОГІЧНА КЕРАМІКА**
- 148 Про технологію виготовлення кераміки населенням дніпровського лісостепового Лівобережжя в скіфську епоху
Анатолій Гейко (Полтава)
- 153 Дослідження керамічних комплексів криниць на городищі Звенигород
Віра Гупало, Марія Лосик (Львів)
- ІСТОРІЯ ГОНЧАРСТВА**
- 172 Гончарські карби Полісся
Ігор Пошивайло (Київ)
- 186 Гаварецька димлена кераміка: історія та сучасність
Романа Мотиль (Львів)
- 189 До історії пистинської кераміки
Олег Слободян (Косів)
- 195 Гончарний промисел на Миколаївщині: екскурс у минуле
Любов Спанатій (Миколаїв)
- 200 Хутір Безруки – ще один осередок українського гончарства
Віктор Міщанин (Опішне)
- ЕТНОГРАФІЯ ГОНЧАРСТВА**
- 206 Виникнення, побутування та загибель гончарних осередків на Київському Поліссі: релікти чи історична пам'ять?
Надія Борецько (Львів)
- 218 Великобудищанський осередок гончарювання
Остан Ханко (Полтава)

МИСТЕЦТВО КЕРАМІКИ

- 244 Українська кераміка ХХ століття поза Батьківщиною
Ростислав Шмагало (Львів)
- 277 До питання збереження і розвитку опішненського гончарного мистецтва українською діаспорою в США
Райса Захарчук-Чугай (Львів)
- 280 Гончарі Полтавщини на виставках 1846–1913 років
Віталій Ханко (Полтава)
- 286 Історія і сучасність у народній тематичній пластиці малих форм (на прикладі творчості майстра народного мистецтва Івана Гончара)
Василь Гудак (Львів)
- 292 Гончарство: ремесло і мистецтво. Що відроджуємо?
Тетяна Зіненко (Опішне)

ТЕХНІЧНА КЕРАМІКА

- 296 Матеріалознавчі аспекти в розвитку художніх промислів і викладанні технічних дисциплін
Ігор Немец (Белгород, Російська Федерація)
- 301 Фундаментальні дослідження – запорука створення новітніх композиційних матеріалів
Галина Семченко (Харків)

КЕРАМІКА В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

- 304 Навчання народним ремеслам в умовах сучасного міста
Ярослава Музиченко (Київ)
- 306 Педагогічні роздуми до теми
Галина Редчук (Опішне)
- 310 Позашкільне професійне навчання дітей у гуртках декоративно-ужиткового мистецтва: практика, можливості й перспективи
Галина Жук (Суми)

ДИСЕРТАЦІЇ

- 314 Кандидатська дисертація Олега Слободяна «Пистинський центр гончарства ХІХ – першої половини ХХ століття. (Історія, типологія, художні особливості, майстри)»

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ КЕРАМОЛОГІВ

- 340 Традиції української народної глиняної іграшки в контексті розвитку сучасного мистецтва
Дарія Базилевич (Львів)
- 346 Керамічна пластика Івана Сколоздри (дослідження маловідомої грані таланту народного майстра)
Наталія Маруняк (Львів)

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 356 Перспективи Будянського осередку
Лариса Антонова (Буди)
- 359 «Бубнівка–2000»
Володимир Онищенко (Київ)

- 362 Роль губернських земств у відродженні визначних центрів народної художньої культури українців
Людмила Овчаренко (Опішне)
- 367 Народний майстер в Опішному: вчора, сьогодні, завтра
Василь Омеляненко (Опішне)
- 370 Молода генерація опішенських майстрів: розвиток традицій чи їх заперечення?
Людмила Метка (Опішне)
- 377 Потенційний опішенський сувенір
Галина Галян (Полтава)

НЕЗАБУТНІ

- 384 Олександра Селюченко як носій архетипу і міфотворець
Леонід Сморж (Київ)
- 391 «Ведемо ми розмову душею»
Роман Корогодський (Київ)

ЮВІЛЕЇ

- 402 Юрій Лашук: пройдене і пережите (до 80-ліття славетного українського керамолога)
Юрій Лашук (Львів)

ГОНЧАРНІ СВІТИ УКРАЇНИ

- 412 Фотоархів Юрія Лашука: Дибинці
Олесь Пошивайло (Опішне)
- 463 Інформація Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному
- 471 ANNOTATION

«Українська Керамологія»

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЧАСОПИС «УКРАЇНСЬКИЙ КЕРАМОЛОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ» (2001-2005)

**Український
Керамологічний Журнал**
2001 • №1 (1) • 112 с.

- 3.....Указ Президента України
4.....Terra incognita українського світу
Головний редактор *Олесь Пошивайло*

МИСТЕЦТВО

- 7.....Величне, із саявом тисячоліть
Юрій Лашук (Львів)
12.....Мистецькі симпозиуми як засіб
становлення полтавської художньої школи
Олег Перець (Полтава)
19.....Кам'янець-Подільська художньо-промислова школа (1905–1933)
та її внесок у розвиток української кераміки
Володимир Хижинський (Луцьк)

МИСТЕЦЬКА ГАЛЕРЕЯ

- 25.....Світлана Пасічна: шлях мистця словами сина
Микола Пасічний (Полтава)

ВИСТАВКИ

- 35.....Опішне у Києві
Світлана Конюшенко (Опішне)
38.....Це він сказав словами
Сергій Радько (Опішне)

ТЕХНОЛОГІЯ

- 39.....Забарвлення керамічних мас, ангобів та глазурі
Микола Біломеря (Донецьк)
42.....Кристалічні поливи для художньої кераміки
Олег Косий, Ніна Чопенко (Опішне)

РЕСТАВРАЦІЯ

- 45.....Пошкодження кераміки, викликані діяльністю мікроорганізмів,
та методи боротьби з ними
Галина Шиянова (Київ)

ЮВІЛЕЇ

- 49..... Олександра Селюченко: доля і характер
Леонід Сморж (Київ)
- 59..... Мотрона Назарчук: спогади
Світлана Пошивайло (Опішне)

МИСТЦІ ПРО КЕРАМІКУ

- 68..... «...І корабель пливе» або про львівську кераміку і не тільки...
Ганна-Оксана Луца (Львів)

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 70..... Про можливості палеоботанічних досліджень при вивченні викопної кераміки (за матеріалами ранньоскіфських пам'яток Лівобережної України)
Галина Пашкевич (Київ)
- 74..... Таврований давньоруський посуд
Валентина Троцька (Опішне)
- 76..... Землекористування гончарських господарств села Малі Будища Опішенського району Полтавської округи (середина 1920-х років)
Віктор Міщанин (Опішне)
- 79..... Гончарний промисел з погляду сучасності
Василь Гудак (Львів)
- 83..... Заснування Українського керамічного товариства
Олесь Пошивайло (Опішне)
- 92..... Унікальний скарб: творча спадщина Юрія Лашука
Ольга Правденко (Опішне)

ПОДІЇ

- 93..... Презентація видавництва «Українське Народознавство»
Наталя Олійник (Опішне)
- 94..... Видавництво «Українське Народознавство» – феномен екології гончарської культури України
Іван Драч (Київ)

ГОНЧАРСЬКІ ІМЕННИКИ

- 96..... Ярослав Славінський (Львів)
- 97..... Микола Теліженко (Черкаси)
- 98..... Ольга Безпалків (Львів)

НЕЗАБУТНІ

- 99..... Михайло Денисенко
- 103 Яків Падалка

НОВІ ВИДАННЯ

- 106 Бібліографія українського гончарства. 1999: Науковий щорічник
- 109 Феноменологія гончарства: Семіотико-етнологічні аспекти

НАШІ АВТОРИ

«Український Керамологічний Журнал»

**Український
Керамологічний Журнал**
2001 • №2 (2) • 160 с.

- 5 До питання наукової термінології
в українській археології: по-українськи
«кружало», а не «пряслице»
Головний редактор Олесь Пошивайло

АРХЕОЛОГІЧНА КЕРАМІКА

- 11 Горщик з календарним орнаментом
у зрубному комплексі в Пооріллі
Олександр Супруненко (Полтава)
- 14 Класифікація кружал і важків VIII–III ст. до н.е.
з лісостепу України
Анатолій Щербань (Опішне)

МИСТЕЦТВО

- 17 «Австрійські часи» в малюнках покутських гончарів
Юрій Лащук (Львів)
- 24 Мистецтво гончарів старої Полтавщини
Віталій Ханко (Полтава)
- 30 Про що розповідають горщики, або що в них втілено
Василь Гудак (Львів)

ТЕХНОЛОГІЯ

- 33 Декоративна авантюринова глазур для майолікових виробів
Віктор Голєус, Сергій Маценко (Дніпропетровськ)
- 35 Хімічна стійкість полив'яних покриттів
Ярослав Андрієць, Олег Косий (Опішне)

РЕСТАВРАЦІЯ

- 37 Колір керамічних матеріалів
Ірина Чирка (Опішне)

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 40 Дослідження гончарних горнів у Опішному
Валентина Троцька (Опішне)
- 44 Бурлики – миньківецькі гончарі часів НЕПу
Володимир Захар'єв (Дунаївці)
- 47 Співає-крутиться гончарний круг у Миколаєві
Любов Спанатій (Миколаїв)

КЕРАМІКА В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

- 50..... Тенденції розвитку навчання гончарства
Володимир Ткачук (Херсон)
- 55..... Роль шкільних наукових конференцій у вивченні історії фаянсу
Слобожанщини
Тетяна Безрукова (Буди)
- 58..... З досвіду роботи гуртка «Кераміка» Новодністровського дитячого
будинку творчості Сокирянського району Чернівецької області
Іван Гончар (Новодністровськ)
- 61..... Кераміка в навчальних закладах
Віра Чернієнко (Рівне)

СИМПОЗИУМИ

- 63..... Слов'янський симпозиум кераміки '2001: ще один центр творення
гончарської культури України?
Олесь Пошивайло (Опішне)
- 99..... Новий смак давньої насолоди (про «раку-кераміку»
в Україні і не тільки)
Тетяна Зіненко (Опішне)

ВИСТАВКИ

- 103 Лови: Діалог наодинці з собою
Ганна-Оксана Липа (Львів)
- 110 Гончарське видавництво України: нові конкурси і чергові
нагороди
Вікторія Спільник (Опішне)

ТОЧКА ЗОРУ: МИСТЦІ ПРО ГОНЧАРСТВО

- 111 Думки про гончарну майстерню
Сергій Радько (Опішне)

АРХІВ УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА

- 113 Автобіографія Федоровой Нины Ивановны
- 116 Мусієнко Пантелейомон Никифорович
- 120 Воспоминания Е.С.Железняка, записанные с его слов
- 121 Гончар Степан Дяків: Автобіографія

ЮВІЛЕЇ

- 123 Галина Чернова (Поліщук): Автобіографія. Спогади.
- 125 Олександра Селюченко (До 80-річчя від дня народження)
Віктор Фурман (Полтава)
- 127 Гончарський рід Різників (До сторіччя від дня народження
опішненського гончаря Демида Антоновича Різника)
Віктор Міщанин (Опішне)

«Український Керамологічний Журнал»

КОНФЕРЕНЦІЇ

- 135 Міжнародна наукова конференція «Історико-культурні зв'язки Причорномор'я та Середземномор'я X–XVIII ст. за матеріалами полив'яної кераміки»
Сергій Бочаров, Вадим Майко (Сімферополь)
- 138 III Селюченківські наукові читання
Людмила Метка (Опішне)

УКРАЇНСЬКЕ КЕРАМІЧНЕ ТОВАРИСТВО

- 145 Перше засідання Президії УКТ і першочергові завдання діяльності Українського керамічного товариства
Олесь Пошивайло (Опішне)

НЕЗАБУТНІ

- 150 Ольга Шиян

НОВІ ВИДАННЯ

- 152 Українська керамологія. 2001
- 153 Бібліографія українського гончарства. 2000
- 154 «Керамика в Украине»
- 156 «Ceramics in Society»

ІНФОРМАЦІЯ ВИДАВНИЦТВА «УН»

НАШІ АВТОРИ

**Український
Керамологічний Журнал
2002 • №1 (3) • 162 с.**

- 5.....Монументалізація українського
гончаротворення
Головний редактор Олесь Пошивайло

КОНЦЕПЦІЇ

- 7.....Концепція діяльності Інституту
керамології – відділення Інституту
народознавства НАН України
та розгортання в Україні
керамологічних досліджень

АРХЕОЛОГІЧНА КЕРАМІКА

- 11.....До атрибуції однієї унікальної середньовічної посудини салтівської
культури Подоння
Вадим Майко
- 13.....Керамічні штампи початку раннього залізного віку
Анатолій Щербань
- 17.....Знахідка гончарного горна в Опішному
Валентина Троцька
- 20.....Глиняні «хлібці» скіфського часу
Олена Щербань

ГОНЧАРСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ

- 23.....До історії деяких гончарських термінів
Світлана Литвиненко

СИМПОЗИУМИ

- II Національний симпозиум гончарства «Опішне-2001»
під патронатом Президента України та Верховної Ради України
- 25.....II Національний конкурс художньої кераміки
Оксана Ликова
- 29.....Міжнародний творчий практикум художників-керамістів
Валентина Мотрій
- 33.....Фотонарис I. Конкурс кераміки
- 45.....Фотонарис II. Творчий практикум
- 65.....Відшумів симпозиум
Сергій Радько

ЕТЮДИ ПРО МИСТЦІВ

- 67.....Декілька штрихів до творчого портрета художника Володимира
Шаповалова
Вікторія Бондаренко

«Український Керамологічний Журнал»

- 73.....Тяжіння опішненської глини
Ольга Гурман
- 76.....Художник-кераміст Галина Жук
Валентина Троцька
- 78.....Шлях до прекрасного
Валентина Троцька
- 80.....Мистці Черкащини в столиці гончарства
Світлана Пошивайло
- 82.....Сучасна кераміка – матеріал безмежних можливостей
Людмила Овчаренко
- 86.....Фантазія в глині
Ольга Карунна
- 88.....«З глини постали – в глину підемо...»
Оксана Андрушенко
- 93.....Подружжя талановитих мистців
Світлана Литвиненко
- 96.....Трипільська Оранта
Юлія Городнича
- 98.....Спростити все, що спрощується
Людмила Гурін
- 100.....Магнетизм опішненської землі
Галина Панасюк
- 103.....Ірина Норець
Марія Яценко
- 105.....«Кераміка – це те, що залишається, коли вже нічого не лишається»
Галина Панасюк
- 108.....Складна простота Лариси Антонової
Людмила Метка
- 110.....Опішне відкриває молоді таланти
Ярослав Андрієць
- 112.....Гідне майбутнє гончарської справи
Юлія Городнича

ВИСТАВКИ

- 114.....Маленький ювілей на межі тисячоліть
Володимир Онищенко
- 116.....Життя = творчість = гра
Володимир Хижинський

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 118.....Інститут керамології – відділення Інституту народознавства
НАН України в 2001 році
- 122.....Національний музей-заповідник українського гончарства
в Опішному в 2001 році
- 123.....Колегіум мистецтв у Опішному в 2001 році

ДИСЕРТАЦІЇ

- 124.....Пистинський центр гончарства XIX – першої половини XX століття
(Історія, типологія, художні особливості, майстри)

ВСЕУКРАЇНСЬКА ДИСКУСІЯ

- 126 Традиційні роздуми про гончарну майстерню
Володимир Онищенко

ЮВІЛЕЇ

- 128 Патріарху української керамології – Юрію Лащуку – лише 80!
131 Людина-легенда

УКРАЇНСЬКЕ КЕРАМІЧНЕ ТОВАРИСТВО

- 132 Перспективи розвитку технічної кераміки в Україні
Галина Семченко
135 Міжрегіональна і міжгалузева співпраця керамологів –
знамено новітньої України
Олесь Пошивайло

КОНФЕРЕНЦІЇ

- 139 Міжнародна науково-практична конференція «Відродження
визначних центрів народного мистецтва України:
блеф романтиків чи прогноз аналітиків?»
146 Народне мистецтво – першооснова духовного життя народу:
Рекомендації органам центральної і місцевої виконавчої влади
щодо ефективної підтримки осередків народного мистецтва
й використання їхнього потенціалу для культурно-економічного
розвитку України (витяг)
149 Перші наукові читання імені академіка НАН України Анатолія
Бережного «Фізико-хімічні проблеми керамічного
матеріалознавства»
152 Всеукраїнські семінари «Актуальні питання української
лінгвогеографії» та «Актуальні проблеми української діалектології»

ОФІЦІЙНА ХРОНІКА

- 154 Розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про затвердження складу наглядових рад Національного музею Тараса
Шевченка та Національного музею-заповідника українського гончарства»

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

- 155 З'ява нового журналу
Віталій Ханко
156 Марія Гоцуляк
158 Михайло Худаш

НОВІ ВИДАННЯ

- 159 Нога Олесь. Українська художньо-промислова кераміка Галичини
(1840–1940)
160 Давня кераміка України. – Ч.1.

«Український Керамологічний Журнал»

**Український
Керамологічний Журнал
2002 • №2 (4) • 160 с.**

- 5.....Спадкоємність гончаротворення
України
Головний редактор Олесь Пошивайло

АРХЕОЛОГІЧНА КЕРАМІКА

- 11.....Давні кахлі з Дубна і Львова
(за археологічними матеріалами)
Віра Гупало, Марія Лосик, Ольга Кіндії

ЕТНОГРАФІЯ ГОНЧАРСТВА

- 21.....Гончарство Луганщини (за матеріалами етнографічної експедиції)
Людмила Метка

МИСТЦІ ПРО ГОНЧАРСТВО

- 29.....Любительство, гончарство, молитва
Сергій Радько
30.....«Хижняківські університети» Івана Білика
Віктор Міщанин

СИМПОЗИУМИ

- 38.....II Всеукраїнський гончарський фестиваль
Людмила Овчаренко
49.....Фотолітопис II Всеукраїнського гончарського фестивалю
Олесь Пошивайло

ТЕХНІЧНА КЕРАМІКА

- 65.....Практичне використання фундаментальних досліджень в області
створення новітніх композиційних матеріалів
Галина Семченко

КЕРАМІКА В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИХ ЗАКЛАДАХ

- 71.....Досвід підготовки фахівців з кераміки у Донецькому національному
технічному університеті
Володимир Пугач, Анатолій Панасенко
73.....Проблема з проблемами (навчання – стежка від душі до душі)
Галина Редчук
77.....Гурток «Кераміка» Чугуївського центру туризму та краєзнавства
Любов Липчанська
78.....Гончарство в Ужгородській дитячій школі мистецтв
Вячеслав Вінковський

83..... Студія кераміки Ялтинського міського підліткового центру:
вивіски змінювалися та підвал залишався той самий
Микола Вакуленко

87..... «Зернятко» та його паростки
Олена Чапля

91..... Гончарство в Будинку творчості дітей та молоді м.Лутугине
на Луганщині
Людмила Воронова

КОЛЕГІУМ МИСТЕЦТВ У ОПІШНОМУ

94..... Сьогодення Колегіуму мистецтв у Опішному
Світлана Педченко

99..... Яскрава сторінка в літописі гончарського буття України
Валентина Зубань

104..... Національне художнє виховання в гончарській столиці України
Тетяна Зубенко

108..... Творимо художній світ дитини
Галина Редчук

114..... Вчитися бачити прекрасне
Наталія Матвійчук

117..... Деякі психолого-педагогічні аспекти діяльності спеціалізованої
художньої школи в осередку народного мистецтва
Сергій Талахно

ЦЕНТР ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В ЖИТОМИРІ

119..... Як «нищі туляться» до кераміки вже 25 років
Ірина Ратнер

125..... Ірина Ратнер – творець пластичних філософем
Ірина Вишневецька

ГАЛИЦЬКА ДИТЯЧА ХУДОЖНЬО-РЕМІСНИЧА ШКОЛА

128..... Регіональна школа відродження національного мистецтва
Стефанія Сидорук

129..... Шляхом опанування прадавнього ремесла
Петро Перекліта

ВИСТАВКИ

131..... Знайомтесь: Оксана Липа
Володимир Онищенко

ПОВІДОМЛЕННЯ

133..... Дещо про кераміку Глинського селища
Анатолій Гейко

«Український Керамологічний Журнал»

136.....Деякі знахідки черняхівської культури в зібранні
Полтавського краєзнавчого музею

Роман Рейда, Роман Луговий

139.....Культура Трипілля виходить з підпілля

Олексій Трачук

144.....У Києві, на Подолі...

Володимир Онищенко

ЧУЖОЗЕМНЕ ГОНЧАРСТВО

147.....The 53rd International Competition for Contemporary Ceramic Art
will be held in Faenza

КОНФЕРЕНЦІЇ

150.....Науково-практична конференція «Актуальні проблеми виробництва
теплоізоляційних шамотних матеріалів та їх використання»

Галина Семченко, Дмитро Козлов, Ніна Чопенко

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

152.....Відкритий лист Об'єднання громадян «Товариство Коло-Ра»
про кераміку як джерело свідомості

Олексій Трачук

153.....Суб'єктивні враження від побаченого в Опішному

Олександр Міловзоров

154.....Леонід Сморг

155.....Український керамологічний журнал

Василь Гудак

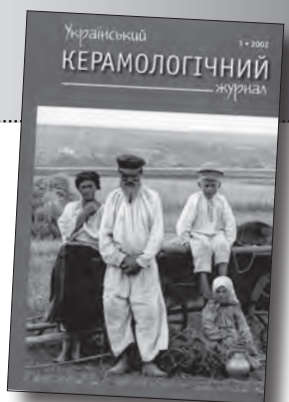
НОВІ ВИДАННЯ

157.....Українська керамологія. 2002

158.....Древние амфоры в Северном Причерноморье:
Справочник-определитель

РЕКЛАМА

**Український
Керамологічний Журнал
2002 • №3 (5) • 160 с.**

5.....Дорогі творці і приятелі «Українського керамологічного журналу»!

6.....Керамологічна критика:
«од молдаванина до фінна
все мовчить»

Головний редактор Олесь Пошивайло

ІСТОРІЯ ГОНЧАРСТВА

10.....Економічне становище опішненських гончарів наприкінці XIX – на початку XX століття

Людмила Метка

ЕТНОГРАФІЯ ГОНЧАРСТВА

17.....Гончар – Перунів жрець

Костянтин Рахно

ТЕХНІЧНА КЕРАМІКА

25.....Механохімічний синтез колоїдних силікатів – термінал малоенергоємних виробництв вогнетривів і будматеріалів

Ігор Нємец

ГОНЧАРСЬКІ СКАРБНИЦІ

34.....Жива книга кахельного ремесла

Галина Івашків

ДЖЕРЕЛА

43.....Опішне кінця 1940-х – початку 1950-х років

Сергій Нечипоренко

ГОНЧАРСЬКІ ШКОЛИ

56.....Макаровярівська керамічна кустарно-промислова школа (1927–1935)

Людмила Овчаренко

ПОВІДОМЛЕННЯ

68.....Про один тип антропоморфних статуєток ранньоскіфського часу

Анатолій Щербань

71.....Микола Піщенко: Гончарний круг долі

Віктор Самарський

74.....До історії гончарного промислу Миколаївщини

Любов Спанатій

«Український Керамологічний Журнал»

- 76.....Заручена з мистецтвом
Людмила Овчаренко
- 80.....Спогади про гончарство з вуст вишивальниці
Віктор Міщанин
- 85.....Кераміка Петра Мося
Тетяна Литовко
- 87.....Пантелеймонівська кераміка
Микола Біломеря, Олександр Непотачов
- 89.....Історик мистецтва від Бога
Володимир Онищенко

МИСТЦІ ПРО ГОНЧАРСТВО

- 90.....Думки щодо державного стилю, державного іміджу
і наше ставлення до цього
Сергій Радько
- 92.....Бабушина хата
Микола Вакуленко
- 96.....Ми – подружжя керамістів
Вячеслав Віньковський

ВИСТАВКИ

- 98.....«Будьмо!»
Володимир Онищенко
- 100.....«Гуцульщина з приватних збірок Львова»
Володимир Онищенко

ГАЛЕРЕЯ

- 101.....Петро Мось
- 104.....Шевченківські лауреати: Іван Білик

КОНФЕРЕНЦІЇ

- 113.....«Діалектна лексикографія»
Світлана Литвиненко

ОФІЦІЙНА ХРОНІКА114

РЕЦЕНЗІЇ

- 115.....Учорашній день української керамології
Олесь Пошивайло
- 122.....Кубатура «скульптури» – «пластики» з фарфору
Файна Петрякова
- 125.....Слово на захист студентських керамологічних студій
Олесь Пошивайло
- 129.....Чи можна «боси та взути в постоли» дійти до Трипілля?
Володимир Онищенко

НЕЗАБУТНІ

- Фаїна Петрякова (20.09.1931 – 05.06.2002)
 131 «Бог у деталях» (спогад про Фаїну Петрякову)
Ростислава Грималюк
 134 Сяйлива
Наталка Космолінська
 Анатолій Пономарьов (07.10.1939 – 07.01.2002)
 135 Етнології віддане серце
Олесь Пошивайло
 Параска Біляк (10.10.1914 – 27.12.2001)
 138 Нев'янучі квіти Параски Біляк
Олесь Пошивайло, Валентина Мотрій
 142 Життя, віддане кераміці
Леонід Сморж

ЧУЖОЗЕМНЕ ГОНЧАРСТВО

- 144 1-й Міжнародний фестиваль гончарів у Скопині

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

- 146 Валентина Живко
 149 Володимир Онищенко
 149 Віталій Ханко
 150 Етюд про музей
Анатолій Щербань

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ УКРАЇНИ

- 151 Крутенко Наталя. Розповіді про кераміку
 152 Віталій Старченко. Глина для Бога: Поезії
 153 Симпозиум кераміки 2001: Каталог

ІНФОРМАЦІЯ

НАШІ АВТОРИ

«Український Керамологічний Журнал»

**Український
Керамологічний Журнал
2002 • №4 (6) • 160 с.**

- 3 Гончарні осередки України:
від зеніту до заходу
Головний редактор Олесь Пошивайло

СЛОВО ЧЛЕНІВ РЕДКОЛЕГІЇ «УКЖ»

- 9 Ікони, які дивляться у майбутнє
Дмитро Степовик
16 Глиняні скрижалі Трипілля
Ігор Пошивайло

ЕТНОГРАФІЯ ГОНЧАРСТВА

- 23 Провідні гончарні осередки Луганщини
першої половини XX століття
Людмила Метка

ЕТЮДИ ПРО МИСТЦІВ

- 30 Козаки зайцями не бувають...
Володимир Онищенко

ГАЛЕРЕЯ

Ілюстративні матеріали до статей:

- 35 Провідні гончарні осередки Луганщини першої половини
XX століття
40 Мотив «волошки» у декоруванні керамічних виробів
43 «Лист Нащадкам»
44 Субстанція життя в стилі Радька
50 «Передчуття Світанку»
51 Спомин про майстра
52 Велич і трагедія Гавареччини
Олесь Пошивайло

ГОНЧАРНІ ОСЕРЕДКИ УКРАЇНИ : ГАВАРЕЧЧИНА

- 68 До проблеми збереження Гаварецького осередку димленої кераміки
Романа Мотиль
70 Щоб не зупинився гончарний круг
Ярослав Кравченко
74 Краса ночі і безмір космосу (спогад про спроби відродження
Гавареччини)
Дарія Ткач

82..... Гавареччина Ярослава Славінського

Олесь Пошивайло

ГОНЧАРСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ

86..... Гончарська лексика як об'єкт лексикографічного опису

Світлана Литвиненко

МИСТЕЦТВО КЕРАМІКИ

88..... Мотив «волошки» у декорванні керамічних виробів

Галина Івашків

ВИСТАВКИ

96..... «Лист Нащадкам»

Людмила Шилімова-Ганзенко

98..... Субстанція життя в стилі Радька

Людмила Гурин

101 «Передчуття Світанку»

Наталія Матвійчук

ОФІЦІЙНА ХРОНІКА

103 Закон України «Про народні художні промисли»

106 Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації Закону України «Про народні художні промисли»

106 Перелік видів виробництва і груп виробів народних художніх промислів

108 Типове положення про заповідні території народних художніх промислів

108 Положення про Державну художньо-експертну раду з народних художніх промислів

109 Порядок надання статусу підприємства народних художніх промислів

ЮВІЛЕЇ

110 Сторінки з історії гончарського роду Пічок (до 150-річчя з дня народження Павла Пічки – корифея малобудищанського гончарства)

Віктор Міщанин

122 «У мистецтві головне – відсутність фальші»

Оксана Ликова

124 Патрону опішненських гончарів – Леоніду Сморжу – 75!

Олесь Пошивайло

125 Короткі спогади про минулі літа

Леонід Сморж

НЕЗАБУТНІ

Олексій Луцишин (28.09.1922 – 24.11.2001)

127 Спомин про майстра

Лідія Мельничук

«Український Керамологічний Журнал»

Григорій Денисенко (09.03.1925 – 02.08.2002)

132.....Гончарський подвижник

Володимир Онищенко

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

134.....Керамологічні перегони Опішного

Ігор Пошивайло

136.....Михайло Худаш

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ УКРАЇНИ

138.....Гончарській Книгозбірні України – 15 років

143.....Микола Вакуленко: Альбом

144.....Віктор Міщанин. Хутори ви мої, хутори...

145.....Антологія альтернативної української поезії зміни епох

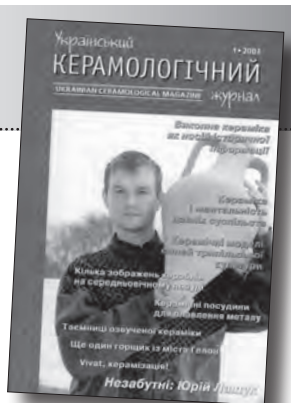
147.....Видавництву «Українське Народознавство» – 10 років

ІНФОРМАЦІЯ

НАШІ АВТОРИ

ЗМІСТ «УКЖ» ЗА 2002 РІК

**Український
Керамологічний Журнал
2003 • №1 (7) • 192 с.**

- 7..... Археологічна цілина українського світу
Головний редактор Олесь Пошивайло

СЛОВО ЧЛЕНІВ РЕДКОЛЕГІЇ «УКЖ»

- 10..... Слово про археологічну кераміку
Петро Толочко (Київ)

АРХЕОЛОГІЧНА КЕРАМІКА УКРАЇНИ

- 13..... Викопна кераміка як носій історичної інформації
Роман Берест (Львів)
- 18..... До питання про кераміку і ментальність давніх суспільств (за матеріалами доби ранньої бронзи Північно-Західного Причорномор'я)
Світлана Іванова (Одеса)
- 25..... Керамічні моделі саней трипільської культури
Наталія Бурдо (Київ)
- 31..... Об'ємні глиняні символи трипільської культури
Михайло Відейко (Київ)
- 35..... Про один поховальний комплекс чорноліської культури в Нижньому Поворсклі
Ірина Кулатова, Олександр Супруненко (Полтава)
- 44..... Кераміка ранньослов'янського поселення Обухів-VII у Київському Подніпров'ї
Наталія Абашина, Андрій Скиба (Київ)
- 49..... Аланський середньовічний посуд Криму VIII – першої половини X століття
Вадим Майко, Сергій Сьомин (Сімферополь)
- 55..... Кілька зображень кораблів на середньовічному посуді з Криму
Ірина Тесленко (Сімферополь)

ЧУЖОЗЕМНЕ ГОНЧАРСТВО

- 62..... Керамические сосуды для плавки металла
Татьяна Нохрина (Новосибирск, Россия)
- 66..... Керамика курганного могильника Танай-7 в кругу памятников ирменской культуры Кузнецкой котловины
Людмила Мильникова, Ирина Невзорова (Новосибирск, Россия)
- 79..... Керамика позднеирменской культуры (по материалам поселенческого комплекса Омь-1 в Центральной Барабе)
Людмила Мильникова, Марина Чемякина (Новосибирск, Россия)
- 91..... Керамические сосуды из жилищ памятника Букинский Ключ-1
Сергей Нестеров, Ольга Кудрич (Новосибирск, Россия)

«Український Керамологічний Журнал»

- 97.....К вопросу о технике нанесения штампованного декора на раннеальштаттской лощёной столовой керамике Карпато-Дунайско-Понтийского региона
Андрей Ничик (Кишинёу, Молдова), Сорин Аилинкэй (Тульча, Румыния)
- 108.....К вопросу о технологии изготовления глиняной посуды у племен культуры штрихованной керамики на территории Беларуси (по материалам городища Ивань)
Наталья Дубицкая (Минск, Беларусь)
- 111.....Секреты озвученной керамики
Рустам Сингатулин (Саратов, Россия)

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 117.....Про деякі особливості сушіння глиняних виробів скіфського часу
Анатолій Гейко (Полтава)
- 119.....Ще один горщик із міста Гелон
Петро Гавриш (Полтава)
- 121.....Комплекс кераміки черняхівської культури з Водяного
Роман Рейда, Роман Луговий (Полтава)
- 124.....Горщики XI–XII століть з Волинсько-Подільського пограниччя
Ярослав Онищук (Львів)
- 127.....Vivat, керамізація!
Тетяна Зіненко (Опішне)
- 134.....Добрий день, батону Гія!
Володимир Онищенко (Київ)
- 137.....Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України в 2002 році
- 141.....Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному в 2002 році
- 146.....Колегіум мистецтв у Опішному в 2002 році

ОФІЦІЙНА ХРОНІКА

- 151.....Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України»
- 151.....Порядок визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України
- 153.....Постанова Кабінету Міністрів України «Про занесення пам'яток історії, монументального мистецтва та археології національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України»
- 153.....Перелік пам'яток історії, монументального мистецтва та археології національного значення, які заносяться до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (витяг)
- 153.....Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України»

- 154 Порядок видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою на території України
- 155 Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць»
- 155 Порядок визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць
- 157 Указ Президента України «Про нагородження активістів Українського фонду культури» (витяг)
- 157 Указ Президента України «Про нагородження працівників культури та аматорів народного мистецтва» (витяг)
- 157 Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про передачу цілісного майнового комплексу Національного музею-заповідника українського гончарства у державну власність»

ЮВІЛЕЇ

- 158 На спогад про гончаря Лаврентія Онищенка
(до 100-річчя від дня народження)
Віктор Міщанин (Опішне)
- 161 Степанові Павлюку – 55!
Ганна Врочинська (Львів)
- 165 «Із опішненської глини твориться наша історія»
Олесь Пошивайло (Опішне)

НЕЗАБУТНІ

- 166 Юрій Лашук (15.03.1922 – 04.01.2003)
Прощальне слово про Патріарха української керамології
Олесь Пошивайло (Опішне)

КОНФЕРЕНЦІЇ

- 170 Міжнародна наукова конференція «Проблеми історії та археології України» (до 100-річчя XII Археологічного з'їзду)
Анатолій Щербань (Опішне)
- 173 Другі регіональні читання «Пам'яті Михайла Рудинського»
Валентина Троцька (Опішне)

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

- 176 Журнал не видихається!
Михайло Селівачов (Київ)

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ УКРАЇНИ

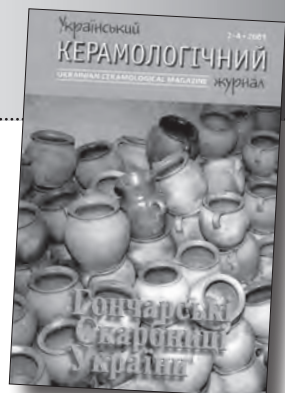
- 178 Бібліографія українського гончарства. 2001
- 179 Книга – переможець року
- 180 Гончарські екслібриси Анни Терехової

ІНФОРМАЦІЯ

НАШІ АВТОРИ

«Український Керамологічний Журнал»

**Український
Керамологічний Журнал
2003 • №2-4 (8-10) • 192 с.**

- 5.....Музейний ландшафт гончарської
України
Головний редактор Олесь Пошивайло

ЕТНОГРАФІЯ ГОНЧАРСТВА

- 25.....Божественні близнюки в міфології
українського гончарства
Костянтин Рахно (Опішне)

ГОНЧАРСЬКІ СКАРБНИЦІ УКРАЇНИ

- 34.....Скарби Національного музею-заповідника українського
гончарства в Опішному
Оксана Ликова, Олесь Пошивайло (Опішне)
- 44.....Основні етапи формування збірки народної кераміки
в Музеї етнографії та художнього промислу
Галина Івашків (Львів)
- 60.....Вироби дрібної пластики XIV–XVIII століть з Києва
в археологічному зібранні Національного музею історії України
Олена Попельницька (Київ)
- 70.....Два предмети зі столового сервізу графа Олександра Безбородька
з колекції Національного музею історії України
Ольга Іванова (Київ)

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 75.....Колекція кераміки Українського центру народної культури
«Музей Івана Гончара»
Аліна Чашкова (Київ)
- 77.....Меморіальний музей-садиба гончарської родини Пошивайлів
Марія Яценко (Опішне)
- 86.....Меморіальний музей-садиба гончарівни Олександри Селюченко
Марія Яценко, Олесь Пошивайло (Опішне)
- 92.....Колекція кераміки Донецького обласного художнього музею
Валентина Козловська (Донецьк)
- 94.....Народна кераміка Межиріча у фондах Сумського художнього музею
Вікторія Загорко (Суми)
- 97.....Колекція кераміки Музею історії запорозького козацтва
Наталія Чергік (Запоріжжя)
- 98.....Заметки об истории сосудов с секретами в Украине
Анатолий Калинин (Москва, Россия)

ЧУЖОЗЕМНЕ ГОНЧАРСТВО

- 101 Колекція кераміки додинастичного Єгипту в Полтаві
Олександр Супруненко, Олександр Тітков (Полтава)
- 108 Подорожній фотонарис про мадярську кераміку
Ігор Пошивайло (Київ)

ПОСТАТІ

- 112 Володимир Гагенмейстер
Людмила Овчаренко (Опішне)

ТОЧКА ЗОРУ

- 121 Мистецтвознавство: розповідь про неспокій
(соціальні явища у формотворенні елітарної науки)
Олексій Роготченко (Київ)
- 127 Професійність і мистецтво
Остап Ханко (Полтава)
- 131 Провінція і столиця – вічне!
Тетяна Зіненко (Опішне)
- 133 Роздуми над прожектами Остапа Ханка (про стан і перспективи народномистецьких осередків)
Галина Галян (Полтава)

ДИСЕРТАЦІЇ

- 134 «Генезис основних персонажів української міфології
(на матеріалах язичницького культу князя Володимира)»

КОНФЕРЕНЦІЇ

- 137 «Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні»

ЮВІЛЕЇ

- 138 «Обрій біг загальмував...» (Сергію Радьку – 40!)
- 140 Потрібно любити Україну!
Петро Бондаревський (Полтава)
- 142 Поріднений з гончарівниками Опішного
(Петру Бондаревському – 65!)

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

- 143 Хочу зробити Музей гончарства Буковини!
Іван Гончар (Новодністровськ)
- 145 Берегите нашу историю!
Вера Мордина (Кубань, Россия)
- 146 Наши корни с Украины
Алексей Максименко (Кубань, Россия)
- 147 Катерина Хохлова (Москва, Россия)
- 147 Олена Клименко (Київ)

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ УКРАЇНИ

148 Нова «гончарська» серія у філокартії України

ІНФОРМАЦІЯ

НАШІ АВТОРИ

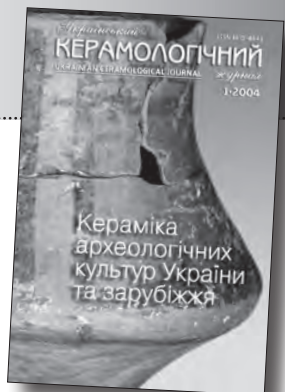
ЗМІСТ «УКЖ» ЗА 2003 РІК

ГАЛЕРЕЯ

Ілюстративні матеріали до статей:

- 161 Скарби Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному
- 173 Основні етапи формування збірки народної кераміки в Музеї етнографії та художнього промислу
- 180 Колекція кераміки Українського центру народної культури «Музей Івана Гончара»
- 185 Колекція кераміки Донецького обласного художнього музею
- 187 Заметки об истории сосудов с секретами в Украине
- 188 Подорожній фотонарис про малярську кераміку
- 190 «Обрій біг загальмував...» (Сергію Радьку – 40!)

**Український
Керамологічний Журнал
2004 • №1 (11) • 192 с.**

- 7..... Керамологічні сюжети в постсовєтській археологічній науковій літературі: домінанта профанного
Головний редактор Олесь Пошивайло

СЛОВО ЧЛЕНІВ РЕДКОЛЕГІЇ «УКЖ»

- 16..... Соціалізм на церковному згарищі
Володимир Пащенко (Полтава)

АРХЕОЛОГІЧНА КЕРАМІКА

- 25..... Історія дослідження кераміки доби раннього заліза та археологічне матеріалознавство
Надія Гаврилюк (Київ)
- 30..... Про характер та обсяги виробництва глиняного посуду в трипільських протомістах
Михайло Відейко (Київ)
- 37..... Застосування оброблених уламків глиняного посуду доби пізньої бронзи – раннього заліза (за матеріалами Більського городища)
Петро Гавриш (Полтава), Анатолій Гейко (Опішне)
- 45..... Технологічні особливості виготовлення глиняних кружал як формотворчий фактор
Анатолій Щербань (Опішне)

ЧУЖОЗЕМНЕ ГОНЧАРСТВО

- 51..... Технология изготовления глиняной посуды населением зарубинецкой культуры на поселении Городище на р.Ясельда в Припятском Полесье
Наталья Дубицкая (Минск, Беларусь)
- 56..... Древнерусская керамика городища Маламахово на Верхней Оке
Олег Прошкин (Калуга, Россия)
- 69..... Хронология древнерусской глиняной посуды бассейна Верхней Оки
Игорь Болдин (Калуга, Россия)
- 81..... Неразрушающий метод изучения технологии древнего гончарства
Валерий Ломан (Караганда, Казахстан)
- 84..... Палеофонографические исследования сарматской керамики: первые результаты
Рустам Сингатулин (Саратов, Россия)

ІСТОРІЯ ГОНЧАРСТВА

- 89..... Матеріали до історії гончарства Полтави XVIII століття
Оксана Коваленко (Опішне)

ЕТНОГРАФІЯ ГОНЧАРСТВА

- 97..... Відгомін антропологічних міфів на європейській кераміці
Костянтин Рахно (Опішне)

«Український Керамологічний Журнал»

- 102..... Гончарство Харківщини середини ХХ століття
(за матеріалами керамологічних експедицій)
Людмила Метка (Опішне)
- 112..... Збут виробів гончарями малих осередків Опішненського гончарного
регіону наприкінці ХІХ – у першій половині ХХ століття
Віктор Міщанин (Опішне)

ГОНЧАРНІ ШКОЛИ

- 119..... Гончарні школи містечка Глинськ Роменського повіту Полтавської
губернії (кінець ХІХ – початок ХХ століття)
Людмила Овчаренко (Опішне)

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 133..... Глиняний посуд у поховальному обряді пісочинського курганного
могильника
Леонід Бабенко (Харків)
- 139..... Провінційно-римська традиція і посуд з Жовниного в зібранні
Кременчуцького краєзнавчого музею
Ірина Кракало (Кременчук)
- 145..... Горщик-урна черняхівської культури з Яресьок
Роман Луговий (Полтава), Роман Рейда (Київ)
- 147..... Глиняні моделі культових споруд ІХ–Х століть з Південно-Східного
Криму
Вадим Майко (Судак)
- 150..... Датування середньовічної кераміки Буковини монетними
знахідками
Сергій Пивоваров (Чернівці)
- 156..... Інститут керамології – відділення Інституту народознавства
НАН України в 2003 році
Олесь Пошивайло, Людмила Овчаренко (Опішне)
- 164..... Національний музей-заповідник українського гончарства
в Опішному в 2003 році
Оксана Ликова, Олесь Пошивайло (Опішне)

КРИТИКА

- 169..... Розкажіть онуку, ...як не треба писати!

КОНФЕРЕНЦІЇ

- 174..... «Трипільська цивілізація у спадщині України»
- 178..... «Ржищівський вінок»: перший фольклорно-етнографічний,
археологічний фестиваль 2003 року

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ УКРАЇНИ

- 182..... Мьельникова Л.Н., Чемякина М.А. Традиции и новации в гончарстве
древних племён Барабы (по материалам поселенческого комплекса Омь-1)
- 184..... Дубицкая Н.Н. Керамическое производство Белорусского
Поднепровья в VIII в. до н.э. – V в. н.э.
- 185..... Мельничук Лідія. Олексій Луцишин: спомин про Майстра

НАШІ АВТОРИ

ІНФОРМАЦІЯ

**Український
Керамологічний Журнал
2004 • №2-3 (12-13) • 192 с.**

«Український Керамологічний Журнал»

- 7..... Консервация і реставрація гончарських раритетів в Україні
Головний редактор *Олесь Пошивайло*

СЛОВО ЧЛЕНІВ РЕДКОЛЕГІЇ «УКЖ»

- 23..... Проблеми технічної кераміки в Україні
Галина Семченко (Харків)

ЕТНОГРАФІЯ ГОНЧАРСТВА

- 27..... Українське відьмацтво як продукт еволюції гендерних відносин
Костянтин Рахно (Опішне)

РЕСТАВРАЦІЯ КЕРАМІКИ

- 34..... Методологія і технологія реставрації кераміки (історичний огляд)
Тетяна Краснова (Харків)
- 43..... Клеї для реставрації археологічної кераміки
Ганна Шлянова (Київ)
- 47..... Руїнування археологічної кераміки з фондів Національного музею історії України
Тетяна Митківська, Елеонора Коваль (Київ)
- 52..... Атрибуція і реставрація глиняних виробів XVI–XVII століть з Острогу
Ірина Костюк, Олена Попельницька (Київ)

ЧУЖОЗЕМНЕ ГОНЧАРСТВО

- 59..... О реставрации и консервации двухпротомных зооморфных фигур из Цихегоджи-Археополиса
Эка Месхидзе, Нино Кебуладзе (Тбилиси, Грузия)
- 62..... Балхарская керамика
Марика Чемя (Тбилиси, Грузия)
- 64..... Скопин – центр российского гончарства
Екатерина Хохлова (Москва, Россия)
- 73..... Скопин: ідеологічний міф советського мистецтвознавства й реальні досягнення давнього гончарного центру Росії (керамологічні студії після I Міжнародного фестивалю гончарів)
Олесь Пошивайло (Опішне)

ГОНЧАРНІ ШКОЛИ

- 105..... Земська гончарна навчальна майстерня в селі Олешня Чернігівської губернії (1895–1898)
Людмила Овчаренко (Опішне)
- 119..... До історії Миргородської художньо-промислової школи імені Миколи Гоголя (1896–1915)
Олег Белько (Полтава)

124Опішненська школа майстрів художньої кераміки (1936–1941)

Олена Щербань (Опішне)

134Бухгалтер Опішненської художньої керамічної школи-майстерні
(за матеріалами кримінальної справи)

Віктор Міщанин (Опішне)

ПОВІДОМЛЕННЯ

139Гончарна артіль інвалідів «Селянин» у селі Таромське

Дніпропетровської області (1931–1937)

Людмила Метка (Опішне)

ДИСЕРТАЦІЇ

144«Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття
(соцреалізм і свобода творчості)»

НЕЗАБУТИ

Петро Лінинський (01.10.1920 – 10.07.2003)

149Хранитель кахельних літописів

Олесь Пошивайло (Опішне)

155Спогад про одну зустріч

Ірина Чирка (Опішне)

156Мої зустрічі з Маестро

Любомир Сенік (Львів)

158У вінок шани

Раїса Захарчук-Чугай (Львів)

160Штрихи до портрета

Микола Моздир (Львів)

162Слово про збирача кераміки і реставратора

Галина Івашків (Львів)

167Моя співпраця з Петром Лінинським

Борис Возницький (Львів)

168Спомин про Петра Лінинського («перерваний стаж»:

20.03 – 05.05.1987)

Тарас Лозинський (Львів)

КОНФЕРЕНЦІЇ

169«Реставрація музейних пам'яток в сучасних умовах:

Проблеми та шляхи їх вирішення»

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

170А я ще щось намалюю...

Мотрона Назарчук (Запоріжжя)

НАШІ АВТОРИ

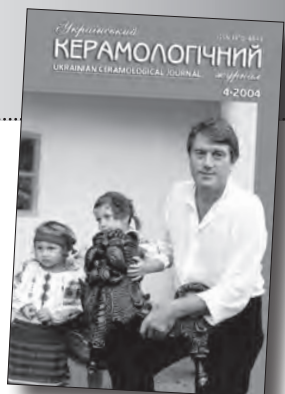
ІНФОРМАЦІЯ

ГАЛЕРЕЯ

Ілюстративні матеріали до статей:

177Скопин: ідеологічний міф радянського мистецтвознавства
й реальні досягнення давнього гончарного центру Росії
(керамологічні студії після I Міжнародного фестивалю гончарів)

**Український
Керамологічний Журнал
2004 • №4 (14) • 192 с.**

«Український Керамологічний Журнал»

- 7..... Гончарство як індикатор етносуспільних пріоритетів
Головний редактор Олесь Пошивайло

СЛОВО ЧЛЕНІВ РЕДКОЛЕГІЇ «УКЖ»

- 15..... Від Сяну і по Дон русин всюди автохтон...»: до питання етнічної ідентифікації русинів
Всеволод Наулко (Київ)

ЕТНОГРАФІЯ ГОНЧАРСТВА

- 21..... Проблеми та напрямки дослідження сакрального в українському гончарстві
Костянтин Рахно (Опішне)
- 27..... Про виготовлення глиняного посуду в Каневі
Анатолій Щербань, Олена Щербань (Опішне)
- 39..... Олешнянська земська гончарна майстерня: безрезультативні спроби модернізації народної технології гончарства
Людмила Овчаренко, Олесь Пошивайло (Опішне)

ІСТОРІЯ ГОНЧАРСТВА

- 48..... До історії гончарного промислу села Макарів Яр
Наталя Каплун, Наталя Смілянська (Луганськ)
- 60..... Черниговские Вишенки как центр постхабанского гончарного производства последней трети XVIII века
Марина Васильева (Вологда, Россия)

ГОНЧАРСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ

- 75..... Лінгвогеографічний аспект дослідження номінацій майстра посуду та інших виробів із глини в українській мові
Любов Спанатій (Миколаїв)
- 79..... Варіанти українських назв глиняних іграшок
Світлана Литвиненко (Опішне)
- 85..... Гончарська термінологія кінця XVII – початку XVIII століття у творах Климентія Зіновієва
Оксана Коваленко (Опішне)

ЧУЖОЗЕМНЕ ГОНЧАРСТВО

- 88..... Кераміка у Національному музеї в Кракові
Божена Костух (Краків, Польща)

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 91..... Нотатки про традиційні правила поводження з новим
глиняним посудом
Олена Щербань (Опішне)
- 95..... Етюди з історії гончарства Луганщини
Людмила Метка (Опішне)
- 101..... Малобудищанський гончарський рід Чуприн
Віктор Міщанин (Опішне)
- 108..... Вдячна піч
Магдалина Ласло-Куцюк (Бухарест, Румунія)

ВИСТАВКИ

- 110..... Великі Українські Гончарівники
Світлана Пругло (Опішне)
- 114..... Добра усмішка майстра (спогад на відкритті виставки)
Віктор Фурман (Полтава)
- 116..... Російський етнографічний музей: виставка «Не святі горшки
ліплять»
Ірина Штанкіна (Чернігів)

ДИСЕРТАЦІЇ

- 121..... Гончарство Поділля в системі етнокультури українців
(друга половина XIX – XX століття)

КРИТИКА

- 125..... «Спадщина Івана Гончара»: неусвідомлена міра відповідальності!
- 129..... Мельничук Лідія. Гончарство Поділля в другій половині
XIX – XX століттях: історико-етнографічне дослідження

КОНФЕРЕНЦІЇ

- 135..... Проблеми ревалоризації феномена української народної іграшки
в сучасних культурно-освітніх умовах
- 136..... Педагогічний потенціал образу жінки в українському
образотворчому мистецтві

НЕЗАБУТНІ

- 138..... Опішненське причастя Івана Гончара
Ігор Пошивайло (Київ)

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ УКРАЇНИ

- 144..... Беларуская міфалогія
- 145..... Мардус Оксана. На білих кахлях
- 147..... Поверин Александр. Гончарное дело. Чернолощенная керамика
- 149..... Александр Попов: Керамика

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

- 152 Музей у Коболчині буде!
Іван Гончар (Коболчин)
- 155 Чего не знала, обязательно должна узнать...
Вера Мордина (Кубань, Россия)
- 156 Про українців у Новій Зеландії. Пам'ятайте, ми з вами!
Наталя Пошивайло-Таулер (Нова Зеландія)

НАШІ АВТОРИ

ЗМІСТ «УКЖ» ЗА 2004 РІК

ІНФОРМАЦІЯ

ГАЛЕРЕЯ

Ілюстративні матеріали до статей:

- 173 Про виготовлення глиняного посуду в Каневі
- 175 Кераміка у Національному музеї в Кракові
- 176 Великі Українські Гончарівники
- 178 Опішненське причастя Івана Гончара
- 188 З нових надходжень Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному

«Український Керамологічний Журнал»

**Український
Керамологічний Журнал
2005 • №1-4 (15-18) • 336 с.**

- 9.....Анатомія гончарського суперміфа
України (мистецтвознавчі студії
як антураж приватного авантюризму)
Головний редактор Олесь Пошивайло

МИСТЕЦТВО ГОНЧАРСТВА

- 71.....Трипільська культура як мистецький
феномен доби неоліту
Романа Мотиль (Львів)
- 81.....Зібрання кахель XIV–XVIII століть Національного
музею історії України: огляд колекції, історія формування
Олена Попельницька (Київ)
- 93.....Прадавні та християнські мотиви на кахлях зі збірки
Петра Лінинського
Галина Івашків (Львів)
- 108.....Ніжинські та ічнянські кахлі XIX – початку XX століття та їх автори
Ірина Штанкіна (Чернігів)
- 120.....Народні традиції у відродженні світоглядних позицій мистця,
народу
Василь Гудак (Львів)

ЕТНОГРАФІЯ ГОНЧАРСТВА

- 131.....Зелений полив'яний посуд в українській і балкано-слов'янській
міфо-ритуальній традиції
Костянтин Рахно (Опішне)

ГОНЧАРНІ ШКОЛИ

- 134.....Миргородська художньо-промислова школа імені Миколи Гоголя:
перші роки діяльності (1896–1902)
Людмила Овчаренко (Опішне)
- 143.....Доля української кераміки очима педагога
Любов Бичкова (Полтава)
- 147.....Незвичайна школа (треба приїхати, побачити, почути і відчути)
Галина Редчук (Опішне)

ГОНЧАРНІ СКАРБНИЦІ

- 154.....Львівські збирачі кераміки кінця XX – початку XXI століття:
деякі аспекти формування приватних колекцій
Оксана Лукова (Опішне)

ЧУЖОЗЕМНЕ ГОНЧАРСТВО

- 162 Вобразы гліняных цацак беларусаў
Святлана Касцюкевіч (Новополоцьк, Білорусь)

ПОВІДОМЛЕННЯ

- 177 Сучасний стан гончарства в селі Олешня Ріпкинського району
Чернігівської області
Олена Мірошниченко (Чернігів)
- 179 Дещо про канівських гончарів
Ірина Батеровська (Канів)
- 181 До історії киево-межигірського фаянсу
Галина Галаян (Полтава)
- 183 Техніка виготовлення півників-свистунців у Опішному
Олена Щербань (Опішне)
- 188 II Міжнародний фестиваль гончарів у Скопині
Оксана Ликова (Опішне)
- 191 Інститут керамології – відділення Інституту народознавства
НАН України в 2004 році
Світлана Литвиненко (Опішне)
- 195 Національний музей-заповідник українського гончарства
в Опішному в 2004 році
Оксана Ликова (Опішне)

ЕТЮДИ ПРО МИСТЦІВ

- 200 Людмила Шилімова-Ганзенко
Тетяна Андрієнко (Київ)
- 201 Мисткиня-філософ, викладач-наставник
Алла Мишакова (Черкаси)
- 203 Магістр керамологічної філософії
Тетяна Журунова (Вінниця)
- 207 Величне мистецтво Галини Севрук
Володимир Онищенко (Київ)
- 209 Кульчинський гончар Володимир Ковальчук
Наталія Кубицька (Луцьк)
- 214 Олена Бланк
Тетяна Андрієнко (Київ)
- 217 Два дні. Два майстри
Микола Вакуленко (Ялта)

ВИСТАВКИ

- 221 Схвилювало мою гончарну душу...
Володимир Онищенко (Київ)
- 223 Вітаймо ляльку!
Ольга Бердник (Черкаси)
- 225 Коли в моді мистецтво «Бить баклуши»
Ганна-Оксана Липа (Львів)

«Український Керамологічний Журнал»

- 227 Діалог у просторі
Ганна-Оксана Липа (Львів)
- 232 Післямова до персональної виставки «Антонова в Будах»
Тетяна Литовко (Харків)

МИСТЦІ ПРО ГОНЧАРСТВО

- 237 Гряде III національний стиль!
Сергій Радько (Межиріч)
- 238 Роздуми про кераміку під час мандрівки Дністром
Ольга Безпалків (Львів)
- 242 Глина – то жива матерія
Володимир Оврах (Вінниця)
- 245 Кераміка Володимира Нікітченка
Олена Щербань (Опішне)
- 251 Кераміст із Ялти (Микола Вакуленко про Миколу Алпеева)
Микола Вакуленко (Ялта)

АРХІВ УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА

- 254 Невідомі листи з кримінальної справи Якова Риженка
Віктор Міщанин (Опішне)

ТОЧКА ЗОРУ

- 258 Всеукраїнські молодіжні симпозиуми гончарного мистецтва:
два протилежні погляди одного учасника
Володимир Онищенко (Київ)
- 264 Критичні нотатки на скрижалях святкового дня
Жанна Чечель (Опішне)

ДИСЕРТАЦІЇ

- 267 Галина Івашків. Декор традиційної української кераміки
XVIII – першої половини XX століття (іконографія, домінуючі
мотиви, художні особливості)
- 276 Олексій Роготченко. Образотворче мистецтво радянської
України 1930-х років

ЮВІЛЕЇ

- 280 Михайлу Худашу – 80!
- 281 Олександру Бобринському – 75!

НЕЗАБУТНІ

- 282 Лідія Мельничук: Бути завжди!
- 288 Іван Курас

ГОНЧАРСЬКА КНИГОЗБІРНЯ УКРАЇНИ

- 289 Бібліографія українського гончарства. 2002
- 290 Сморг Леонід. Гончарівна (одержима керамікою)
- 292 Фундаментальна наукова праця про народного мистця

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

- 295 Дуже свіжі, але... вже спогади!
Леся Денисенко (Васильків)
 296 Микола Вакуленко *(Ялта)*
 296 Катерина Хохлова *(Москва, Росія)*

ІНФОРМАЦІЯ

- 297 Положення про атрибутування глиняних виробів експертною комісією Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України
 298 [Всеукраїнська науково-практична конференція «Криза традиційних осередків народного мистецтва України: трансгресія «мистецтва сутінків» як виклик національній ідентичності»]
 299 До уваги читачів
 300 Про щорічний Національний конкурс публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки

НАШІ АВТОРИ

- 302 Наші автори
 306 Алфавітний покажчик авторів «УКЖ» 2005 року
 306 Географія авторів та статистика публікацій «УКЖ» 2005 року

ГАЛЕРЕЯ

- Ілюстративні матеріали до публікацій:
 307 Зелений полив'яний посуд в українській і балкано-слов'янській міфо-ритуальній традиції
 309 Львівські збирачі кераміки кінця XX – початку XXI століття: деякі аспекти формування приватних колекцій
 316 До історії киево-межигірського фаянсу
 318 Вітаймо ляльку!
 319 Фоторепортаж із Всеукраїнської виставки «Сучасне професійне декоративне мистецтво України: Трансформація образу»
 328 Гряде III національний стиль!
 329 Глина – то жива матерія
 330 Критичні нотатки на скрижалях святкового дня

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Іменний покажчик

- Абашина Наталя 243
 Абикулова М.И. 69, 70
 Аилenkэй Сорин 244
 Александрович Юрій 15, 17, 23, 25, 29, 42
 Алексєєв Юрій 204
 Алексєєчкіна Тетяна 203
 Алпєєв Микола 258
 Андрієнко Тетяна 257
 Андрієць Ярослав 228, 232
 Андрушенко Оксана 5, 49, 232
 Антонова Лариса 224, 232, 258
 Аріан 124
 Аркушин Г. 208
 Армашевський Петро 42
 Арсенич Петро 50, 142
 Афанасьєв Василь 204
 Бабенко Леонід 250
 Бабенко Олександр 222
 Бажан М.П. 53, 82
 Баженов Л.В. 82
 Базилевич Дарія 224
 Байрак Ярослав 197
 Баллардіні 124
 Баран Романа 22, 43, 197
 Бараннік Юрій 207
 Баранов Ігор 202
 Батеровська Ірина 257
 Безбородько Олександр 246
 Безпалків Ольга 227, 258
 Безрукова Тетяна 43, 208, 229
 Белько Олег Олександрович 7, 64,
 181-183, 185-187, 189, 251
 Бердник Ольга 257
 Бережний Анатолій 233
 Бережняк Валентина Миколаївна 7, 65,
 181-184, 186-189, 208
 Берест Роман 243
 Бессонова Світлана 202
 Белінська Л. 196
 Бичкова Любов 41, 50, 256
 Білецький Платон 204
 Білик Іван 234, 238
 Білов О. 196
 Білокінь Сергій 23, 50, 156
 Білокур Катерина 220
 Біломеря Микола 208, 226, 238
 Білоскурський Осип 17, 22, 29, 42
 Біляк Параска 239
 Бланк Олена 257
 Бобринський Олександр 43, 74, 173, 195,
 203-205, 258
 Бобрищев Костянтин 131
 Бог 214, 238, 239
 Богомазова Тетяна 204
 Богун 95
 Боднарчук Василь 78-80
 Бойцов Дмитро 167, 168
 Болдин Ігорь 249
 Бондаревський Петро 247
 Бондаренко Вікторія 43, 197, 220, 231
 Бордіан Валентина 197
 Боренько Надія Василівна 7, 66, 181, 182,
 183, 185-187, 189, 197, 223
 Борисенко Валентина 25, 51, 52, 204, 205
 Бочаров Сергій 230
 Буйлюк Микола 196
 Булгакова Людмила 222
 Бурачинська 25
 Бурдо Наталя 136, 212, 243
 Бурлюк Давид 112
 Буряк Володимир 222
 Бутник-Сіверський Борис 15, 42

- Вакуленко Г.М. 65
 Вакуленко Микола 200, 214, 217, 218, 235, 238, 242, 257-259
 Валько Олесь 44
 Василенко Борис 42
 Василенко Віктор 14, 22, 25, 42, 43
 Васильєва Ірина 74, 173
 Васильєва Марина 43, 253
 Ваулін Петро 44
 Ветштейн Рива 23, 42
 Верна Петро 122
 Вернадський Володимир 24, 46, 68, 139, 181
 Вежбіцький Людвіг 43
 Визір Наталя 49
 Винниченко Володимир 83, 93, 101, 180
 Виноградська Лариса Іванівна 7, 23, 67, 180-184, 186, 187, 189
 Вишневецька Ірина 235
 Відейко Михайло 50, 136, 212, 243, 249
 Віньковський В'ячеслав 234, 238
 Вітрук Володимир 44
 Віценя Лідія 131
 Віцько Іван Михайлович 153, 155
 Власов Володимир Петрович 7, 68, 181-184, 186, 187, 189
 Внуков Сергій 43
 Вовк Федір 21, 23, 25, 42, 44, 45
 Вовченко Петро 194
 Возницький Борис 252
 Волинська Олена 222
 Володимир 247
 Володимир Великий 114
 Вороський 172
 Воронова Людмила 235
 Врочинська Ганна 205, 245
 Вульф Ерік Р. 119, 120
 Виставкина Н.М. 50
 Гаврилів Богдан 50, 142
 Гаврилов В. 42
 Гаврилюк Надія Оксентіївна 7, 21, 23, 24, 50, 69-71, 180-184, 186, 187, 189, 199, 249
 Гаврилюк Олег 196
 Гавриш Лариса 49
 Гавриш Петро 174, 244, 249
 Гагарін 98
 Гагенмейстер Володимир 22, 43, 247
 Галія Галина Іванівна 7, 22, 51, 72, 73, 181-183, 185, 186, 188, 189, 198, 208, 225, 247, 257
 Гальченко Тетяна 207
 Ганжа Олександр 85
 Гарбузова Любов 200
 Гейко Анатолій Володимирович 7, 30, 49, 71, 74, 76, 152, 180-184, 186, 188, 189, 199, 200, 202, 206, 207, 223, 235, 244, 249
 Генінг Володимир 21, 23, 24, 27, 42, 45
 Геппенер Н. 29, 42
 Герасименки, *родина* 200
 Герета Ігор 196
 Гирман Вікторія 203
 Гирман Ольга 232
 Гіріч Ніна 207
 Гія 244
 Гнідий Федір 199, 200
 Гоberman Давид 44
 Гоголь Микола 65, 116, 153, 157, 181, 251, 256
 Голеус Віктор 228
 Голубець М. 103
 Голубець Орест Михайлович 7, 77, 78, 80, 82, 180, 182-184, 186, 187, 189, 195, 205
 Гончар Іван Іванович 229, 247, 255
 Гончар Іван Макарович 44, 90, 119, 120-123, 127, 181, 218, 224, 246 248, 254, 255
 Гончар Олесь 97, 180
 Гончар Петро 205
 Гончаренко Яна 208
 Горинь Ганна 51
 Городнича Юлія 232
 Городцов Василь 21, 23, 43
 Горячук В.Н. 213
 Горький Олексій 104, 124, 143
 Готун Ігор 199, 202
 Гоцуляк Марія 222, 233
 Граб Василь 51
 Гриб Антон 221
 Грималюк Ростислава 239

- Гриценко Павло 204, 208
 Грінченко Борис 43, 83
 Грунтовський Геннадій 207
 Грушевський Михайло 88, 90, 166, 205
 Гудак Василь Андрійович 7, 77, 79, 81,
 82, 180-183, 185-187, 189, 194,
 197, 204, 205, 220, 224, 227, 228,
 236, 256
 Гупало Віра Деонізіївна 7, 83, 180, 182-184,
 186, 187, 189, 196, 223, 234
 Гурін Катерина 44
 Гурін Людмила 232, 241
 Гуров Олександр 42
 Гусар Людмила 5
 Данилейко Володимир 158, 159, 206
 Данченко Леся Степанівна 7, 44, 84, 85, 181-
 183, 185-187, 189, 205
 Делоне Соня 114, 167
 Демченко Трохим 216
 Денисенко Григорій 242
 Денисенко Леся 259
 Денисенко Михайло 227
 Денисенко Олена 207
 Дергапуцька Лариса 207
 Дзедушицький Влодзимеж 44
 Дзембас Олександр 196
 Дзензелівський Й. 208
 Діденко Ольга 196
 Дмитрієва Євдокія 42
 Докучаєв Василь 43
 Долинський Лев 42
 Дохман 54
 Драгоманов Михайло 43
 Драч Іван 227
 Дубицкая Наталья 244, 249, 250
 Дяків Степан 229
 Ейсмонт Н.Г. 44
 Ернст Федір 44
 Єршова Тетяна 197
 Желєзняк Е.С. 229
 Живко Валентина 239
 Жук Галина 224, 232
 Жук Михайло 166
 Журунова Тетяна 257
 Забашта Ростислав 51, 125, 198, 203
 Зайкевич Анастасій 14, 22, 25, 42
 Зайцев Б.П. 21, 51
 Закорко Вікторія 246
 Залозна Світлана 24, 52
 Залудяк Микола 199
 Зарецький Іван 14, 22, 23, 28, 29, 32, 42, 44,
 46, 50-52, 55
 Захар'єв Володимир 43, 203, 220, 228
 Захарчук-Чугай Раїса 224, 252
 Здоровега Неоніла 51
 Зеленчук Валентин 204
 Земятченський Петро 43
 Зіновіїв Климентій 253
 Зіненко Тетяна 43, 207, 224, 229, 244, 247
 Зубань Валентина 235
 Зубань Вікторія 43
 Зубенко Тетяна 235
 Зуїха (Сивак) Явдоха 25
 Іванов Петро 43
 Іванова Ольга 246
 Іванова Світлана 243
 Івашків Галина Михайлівна 7, 86, 129, 180,
 182, 183, 185-187, 189, 207, 218, 237,
 241, 246, 252, 256, 258
 Ікол Іван 220
 Іллінський Андрій 197
 Іонов Микола 29, 42
 Істоміна Галина Валентинівна 7, 88, 180,
 182, 183, 185-187, 189
 Калінін Анатолій 246
 Калько М. 208
 Кандиба (Ольжич) Олег 21, 29, 42, 46, 50, 51,
 53-56, 136
 Каплун Наталя Миколаївна 7, 89, 181-183,
 185, 186-189, 253
 Караулов Анатолій 207
 Карпова Ольга 43, 51, 204
 Карунна Ольга 5, 49, 232
 Каряка Олександр 71
 Касіян Василь 141, 180
 Касцюкевич Святлана 257
 Качкан Володимир 204
 Кебуладзе Нино 251
 Кіндій Ольга 234
 Кіндратенко 156, 160
 Клименко Олена Олександрівна 7, 44, 85,
 90, 156, 180, 182, 183, 185-187, 189,
 194, 196, 198, 203, 205, 247

- Климковська Ніна 204
Ковалевська Софія 98
Коваленко Оксана Валентинівна 7, 91, 92,
152, 180-183, 185-187, 189, 249, 253
Коваль Елеонора 44, 251
Ковальчук Володимир 257
Кодлубай Ірина 113, 114, 167
Коека Микола 200, 203
Козача Світлана 200, 203, 207
Козир Ірина Анатоліївна 7, 93, 180,
182-184, 186, 187, 189
Козлов Дмитро 236
Козлов С.Я. 17, 51
Козловська Валентина 246
Козловська Валерія 15, 21, 23, 29, 42
Козовльова Валентина 44
Колупаєва Агнія Віталіївна 7, 82, 94, 180,
182, 183, 185, 186, 188, 189
Кондратюк Юрій 153, 157, 181
Конюшенко Світлана 226
Коргун Михайло 154
Кордіяка Михайло 77, 79
Корж Микола 207
Корогодський Роман 225
Короленко Володимир 64, 72, 74, 75, 91,
106, 115, 134, 151, 173, 174, 176, 181
Корольов Ф. 43
Корпусова Валентина 195, 199
Косаківський Віктор 195
Косий Олег 226, 228
Косинін Іоанн 113, 114
Косміна Тамара 195
Космолінська Наталка 239
Костух Божена 253
Костюк Ірина 251
Котигорошко В'ячеслав 196
Котляревський Іван 64
Коцюбинський Михайло 52
Кошовий Олег Петрович 7, 96, 180-183, 185,
186, 188, 189
Кравченко Ярослав 240
Кракало Ірина 250
Краснов 166
Краснова Тетяна 44, 251
Кривенко М. 82
Криворучко Павло 207
Кривчанська Марія 42, 45
Крижицький Сергій 99, 100
Кримський Агатангел 89
Крип'якевич Іван 83
Кричевський Василь 44, 72, 73
Кричевські, *родина* 72, 73
Кропив'янський 65
Крупа Олексій 209
Крутенко Наталя 43, 197, 198, 214, 239
Кубицька Наталя 140, 215, 257
Кубійович 80, 82, 103, 169
Куделко С.М. 21, 51
Кудрицький А.В. 53, 82
Кудрич Ольга 243
Кудря Іван 67
Кулатова Ірина 52, 174, 243
Курас Іван 258
Кухта Надія 207
Кучинко Михайло 140, 215
Кучма Леонід 199
Ладюков І.В. 213
Ласло-Куцок Магдаліна 254
Лашук Юрій 22, 28, 29, 31, 32, 42, 44, 45, 52,
156, 195, 198, 200, 201, 203-205, 208,
214, 219, 221, 222, 225-228, 233, 245
Лебішак Юрій 22, 43
Левинський Іван 112, 114
Левицький К. 169
Левін Г.З. 44
Левків Тарас 78, 80
Левун Ніна Віталіївна 7, 97, 98, 180-184, 186,
187, 189
Лейпунська Ніна Олександрівна 7, 23, 99,
100, 181-184, 186, 187, 189
Лемик Ярослав 44
Ленін 64, 107, 133, 175, 177
Лесюк М. 208
Леся Українка 164
Лесков 68
Ликова Оксана Григорівна 7, 52, 101, 102,
139, 180-183, 185-187, 189, 231, 241,
246, 250, 256, 257
Липа Ганна-Оксана 227, 229, 235, 257, 258
Липчанська Любов 234
Лисенко 102
Лисенко С. 29, 42

- Лисенко Тамара 201
Лисін Борис 15, 16, 42, 45, 46
Литвиненко Світлана Григорівна 133, 231, 232, 238, 241, 253, 257
Литвиненко Тетяна 207
Литовко Тетяна 43, 258, 238
Лінінський Петро 44, 195, 252, 256
Ліпська А. 198
Лобурак Інна 203
Логвин Григорій 204
Лоєнко Олена 207
Лозинський Тарас 44, 252
Ломан Валерій 249
Лосик Марія Василівна 7, 103, 180-183, 185, 186, 188, 189, 223, 234
Лугань В.Г. 205
Луговий Роман 236, 244, 250
Лук'ячук Наталя 198
Луцишин Олексій 215, 241, 250
Ляшко Світлана 24, 52, 196
Магомедов Борис 136, 212
Маєвський П. 42
Мазепа Іван 123
Мазуренко Василь 15, 17, 42, 52
Майко Володимир Владиславович 7, 104, 105, 181-184, 186, 188, 189, 196, 202, 206, 219, 230, 231, 243, 250
Майофіс С.Г. 44
Макарчук Степан 204
Максименко Алексей 247
Малєєва Ольга 209
Малик Володимир 110
Малинка Олександр 43
Малюкевич Олександр 196
Манжура Іван 43
Мар'яненко Іван 85
Марат 73
Мардус Оксана 254
Мартиненко Валерій 207, 209
Маруняк Наталя 224
Масарик 87
Матвієнко Ніна 120, 122
Матвійчук Наталя 235, 241
Матейко Катерина 27, 29, 32, 42, 44, 46, 51, 54
Маценко Сергій 228
Мезенцева (Віницька) Галина 23, 24, 27, 42, 52, 67, 71, 100, 162
Мельник Ярослав 150
Мельничук Ігор 220
Мельничук Лідія 24, 31, 42, 52, 53, 127, 215, 218, 220, 241, 250, 254, 258
Менделєєв Дмитро 138
Месхидзе Ека 251
Метка Людмила Олексіївна 7, 49, 106, 107, 180-184, 186, 187, 189, 225, 230, 232, 234, 237, 240, 250, 252, 254
Микитенко Людмила 203
Микитюк Людмила 204
Миколіук Наталя 221
Милорадович Василь 43
Миронова Єлизавета 172
Митківська Тетяна 44, 251
Михайлина Л. 53
Михайлів Юхим 15, 16, 22, 42
Мишакова Алла 257
Міловзоров Олександр 236
Міляєва Людмила 204, 205
Мірошниченко Олена 257
Міхеєв В.К. 21, 51
Мицкевич 142
Мішутіна Наталя 197, 205
Міщанин Віктор Данилович 7, 22, 28, 53, 54, 108-110, 131, 180-184, 186, 187, 189, 200, 203, 207, 208, 210, 214, 220, 223, 227, 229, 234, 238, 241, 242, 245, 250, 252, 254, 258
Мнуськіна Вікторія 208
Мовчан Іван 196
Мовша Тамара 23, 31, 42, 45
Могилевський Володимир 205
Могильченко М. 29, 42
Мозалевський Іван 167, 168
Моздир Микола 205, 252
Молодчий 170
Морачевський В. 43
Мордіна Вера 247, 255
Мось Петро 238
Мотика Ярослав 44
Мотика Ярослава 44
Мотиль Романа Ярославівна 7, 111, 180, 182, 183, 185, 186, 188, 189, 223, 240, 256

Мотрій Валентина 231, 239
Музиченко Ярослава 224
Мурзін В'ячеслав 152
Мусієнко Пантелеймон Никифорович 16,
22, 42, 45, 216, 229
Мчедлов-Петросян Отар 217, 218
Мыльникова Людмила 243, 250
Назарчук Мотрона 227, 252
Найден Євген 201
Нарум Свейн 125, 127
Настенко Людмила 220
Наулко Всеволод 204, 205, 253
Невзорова Ирина 243
Нейжмак Василь 204
Непотачов Олександр 238
Несен Ірина 197
Нестеров Сергій 243
Нестуля Олексій 54
Нечипоренко Сергій 237
Нечуй-Левицький Іван 130
Немец Ігор 224, 237
Никорак Олена 51, 54
Ничик Андрей 244
Нікітченко Володимир 258
Николаєнко М.Ю. 213
Ністад Інгвар 127
Новикова Галина 44
Новиченко Леонід 204
Нога Олесь Павлович 7, 112, 113, 167, 168,
180, 182, 183, 185, 186, 188, 189, 205,
212, 233
Номис Михайло 43
Норець Ірина 232
Нохрина Татяна 243
Оврах Володимир 258
Овчаренко Людмила Миколаївна 7, 30,
115-117, 180, 182, 183, 185-187, 189,
225, 232, 234, 237, 238, 247, 250, 251,
253, 256
Олєйніков П. 43
Оленковський М.П. 70
Олійник Наталя 43, 208, 220, 227
Омеляненко Василь 225
Омельяненко Людмила 201
Онацький Никанор 15, 16, 22, 25, 29, 42, 51

Онищенко Володимир 43, 131, 224, 232,
233, 235, 236, 238-240, 242, 244,
257, 258
Онищенко Лаврентій 245
Онищук Антон 25
Онищук Ярослав 244
Опстад Лауріц 127
Оранта 232
Орел Лідія 43, 195, 197, 198, 208, 217, 218
Охріменко Григорій 140, 215
Ошуркевич Галина 77, 78
П'яних Неля 207
Павлович Юрій 15, 25, 29, 42, 45
Павловський Іван 14, 54
Павлюк Степан 14, 54, 222, 245
Падалка Яків 227
Падовська Олена 201
Пакульський М. 29, 42
Панасенко Анатолій 234
Панасюк Галина 5, 49, 232
Панасюк Юлія 5
Панічева Ніна 200, 203
Папета Сергій 200
Парсамов Сергій Суренович 209
Пасічна Світлана 226
Пасічний Микола 226
Пассек Тетяна 21, 23, 43
Пашкевич Галина 227
Пащенко Володимир 65, 249
Пащенко Наталія 207
Педченко Світлана 235
Пентиліук М. 208
Перекліта Петро 235
Перець Олег 220, 226
Перун 237
Петраускас Андрій 202
Петрашенко Валентина 23, 31, 42, 45,
196, 206
Петренко Юрій 208
Петро Великий 204
Петров Віктор 15, 23, 24, 25, 29, 42, 45
Петрова Є.І. 97, 98
Петрук Роман 44
Петрякова Фаїна 31, 42, 205, 209, 223,
238, 239
Печорний Петро 158, 159

Дружний показник

- Пивоваров Сергій 53, 250
 Піаніда Борис 153
 Півторак Г. 208
 Підгора Володимир 159
 Пітак Микола 207, 209
 Піцишин Марія 196
 Пічка Павло 241
 Пічки, *родина* 241
 Піщенко Микола 237
 Племянніков Микола 11
 Плещкий Сергій 206
 Поверин Александр 254
 Пономарьов Анатолій 204, 239
 Пономарьов М. 29, 42
 Попельницька Олена 246, 251, 256
 Попов Александр 254
 Попович Мирослав 204
 Поповський А. 208
 Посохов С.І. 21, 51
 Пошивайли, *родина* 129, 209, 246
 Пошивайло Гаврило 44
 Пошивайло Ігор Володимирович 5, 7, 118, 123, 181-184, 186, 187, 189, 200, 203, 207, 211, 223, 240, 242, 247, 254
 Пошивайло Олесь Миколайович 3-5, 7, 22, 28, 51, 52, 54, 55, 76, 92, 102, 107, 110, 117, 124, 126, 128, 131, 133, 135, 145, 152, 164, 175, 177, 180-184, 186, 188, 189, 194, 195, 198, 199, 201-212, 214, 215, 217, 219, 221, 222, 225-231, 233, 234, 237-241, 243, 245, 246, 249-253, 256, 287
 Пошивайло Світлана Григорівна 7, 132, 180-183, 185-187, 189, 207, 227, 232
 Пошивайло Юрко 5, 49
 Пошивайло Явдоха 44
 Пошивайло-Таулер Наталя 255
 Правденко Ольга 221, 227
 Придатко Тамара 205
 Приймак В. 196
 Примаков 92
 Примаченко Володимир 207, 209
 Примаченко Марія 123
 Приходнюк Олег 202
 Протор'єв Валерій 216
 Протор'єва Надія 216
 Прошкин Олег 249
 Пругло Світлана 43, 49, 254
 Прусевич Олександр 16, 25, 28, 29, 32, 42, 46, 52
 Прядка Володимир 205
 Пугач Володимир 234
 Пушкін Олександр 93
 Рабінков Леонід 207
 Радько Сергій 43, 206, 226, 229, 231, 234, 238, 240, 241, 247, 248, 258
 Райнфус Роман 43
 Ракус Оксана 209
 Рассамакін Юрій 50, 51, 53, 54, 55, 136
 Ратнер Ірина 235
 Рахно Костянтин Юрійович 5, 7, 134, 135, 180-187, 189, 237, 246, 249, 251, 253, 256
 Редчук Володимир 200
 Редчук Галина 224, 234, 235, 256
 Рейда Роман 236, 244, 250
 Решетов А.М. 55
 Рєпін Ілля 153
 Риженко Яків 15, 17, 19, 22, 25, 28, 29, 32, 42, 46, 53, 54, 109, 258
 Рижов Сергій Миколайович 7, 50, 54, 55, 136, 180-184, 186, 188, 189, 212
 Рильський Максим 45, 77, 88, 90, 118, 124, 138, 166, 171, 180, 204
 Рідуш Б. 53
 Різник Демид Антонович 229
 Різники, *родина* 229
 Роготченко Олексій 247, 258
 Родіонцев Андрій 44
 Ролле Рената 152
 Романець Тетяна Андріївна 7, 137, 181-183, 185-187, 189, 195
 Романів Оксана 44
 Романів Северин 44
 Романюк Валерій 202
 Рудинський Михайло 245
 Русов Михайло 42
 Руставелі Шота 140
 Руткович 66
 Савін Юрій 197, 205
 Савіна Людмила 207
 Сагайдачний Євген 44

- Сакович Ірина Валер'янівна 7, 138, 139,
181-183, 185, 186, 188, 189
- Салугіна Наталя 74, 173
- Самарін Юрій 25, 43
- Самарський Віктор 200, 203, 208, 237
- Саноцька Христина 205
- Саприкіна Людмила 156
- Северин Тадеуш 43
- Севрук Галина 257
- Селівачов Михайло 41, 51, 55, 85, 198, 245
- Селюченко Олександра 129, 145, 198, 208,
211, 220, 221, 225, 227, 229, 246
- Семенов Ю.І. 20, 41, 55
- Семченко Галина 208, 211, 224, 233, 234,
236, 251
- Сеник Любомир 252
- Сергєєва Марина 199
- Сидорук Стефанія 235
- Сингатулин Рустам 244, 249
- Сілецький Роман 204
- Скиба Андрій 243
- Скицюк Іван 172
- Скицюк Олена 172
- Скляренко В. 208
- Скляренко Наталя Владиславівна 7, 140,
180, 182, 183, 185, 186, 188, 189
- Сковорода Григорій 132
- Сколоздр Іван 224
- Скуратівський Василь 177
- Славінський Ярослав 227, 241
- Сластьон Опанас 22, 43, 154, 155
- Слив'як Вікторія 200
- Слободян Олег Олексійович 7, 22,
141, 142, 180, 181, 182, 183,
185, 186-189, 223, 224
- Смілянська Наталя 253
- Смолій Юлія 223
- Смолінський Станіслав 195
- Сморж Леонід Панасович 7, 29, 44, 55,
143-145, 180-184, 186, 188, 189, 195,
204, 208, 217, 221, 225, 227, 236, 239,
241, 258
- Соколов Олександр 43
- Соколовський Лев 29, 42
- Соловийов Віктор 197
- Сорока Богдан 44
- Сорохтей 150
- Спанатій Любов Степанівна 7, 146, 147, 181-
184, 186, 187, 189, 196, 197, 207-209,
215, 218, 220, 223, 228, 237, 253
- Спаська Євгенія 15, 17, 19, 23, 25, 29, 42, 45,
50-54, 201
- Спільник Вікторія 5, 229
- Станкевич Михайло 80, 205
- Старик В. 53
- Старолат Олена 208
- Старостенко Юрій 196, 197
- Старченко Віталій 214, 223, 239
- Степовик Дмитро 156, 240
- Стефаник Василь 46
- Стефанівський Михайло 113, 114
- Сумцов Микола 43
- Супруненко Олександр 52, 55, 152, 174,
199, 228, 243, 247
- Сухобоков О. 196
- Сьомин Сергій 243
- Талахно Сергій 235
- Тампере 162
- Танцюра Гнат 25
- Тарнавський 80
- Тарновський Василь 170, 171, 220
- Твердохлібов Олександр 21, 25, 42
- Теліга Олена 50, 54, 55
- Теліженко Микола 227
- Терехова Анна 212, 213, 245
- Терлак З. 209
- Терський Святослав 202
- Тесленко Ірина Борисівна 7, 148, 180, 182,
183, 185, 186, 188, 189, 243
- Тимофєєва Людмила 209
- Тимус К.Л. 149, 150
- Тимченко В.М. 71
- Тимченко Марфа 172
- Титаренко Володимир 43, 44
- Тищенко Олександр 42, 45, 216
- Тітков Олександр 247
- Тітова Олена 195
- Ткач Дарія 240
- Ткаченко В. 209
- Ткачук Володимир 229
- Ткачук Тарас Михайлович 7, 149, 150, 181,
183, 184, 186, 187, 189

- Товстуха Леонід 223
 Толочко Петро 243
 Торчинський М. 209
 Трачук Олексій 236
 Трикоз Олена 44
 Тріска Лев 44
 Троцька Валентина 7, 30, 151, 152,
 180-183, 185-187, 189, 206,
 227, 228, 231, 232, 245
 Труш Іван 111, 112
 Тумаркин Д.Д. 55
 Туполев 145
 Туровский Е.Я. 213
 Турчинський Юрій 203
 Угорчак Юрій 50, 142
 Українець Алла 196
 Ульяновський Василь 56
 Урсул 201
 Устиченко Володимир 207
 Федевич Людмила 197
 Федорова Ніна Іванівна 216, 229
 Федорович Владислав 44
 Федорук Олександр 156
 Федорук Ростислав 207
 Фіголь М.П. 205
 Флінта Зеновій 80
 Франк Іван 77, 78, 79
 Франко Іван 25, 66, 83, 86, 96, 150
 Фріде Марія 43
 Фурман Віктор 43, 229, 254
 Фурманов 135
 Хабрат Юлія 200
 Ханки, *родина* 156, 160
 Ханко Валентина 158, 159
 Ханко Віталій Миколайович 7, 22-24, 56, 73,
 110, 153-156, 159, 160, 181-183, 185-
 187, 189, 198, 220, 224, 228, 233, 239
 Ханко Остап Віталійович 7, 22, 23,
 154, 156, 157, 159, 160, 181-183, 185-
 187, 189, 221, 223, 247
 Хижинський Володимир 226, 232
 Хитрук Василь 196
 Хода Ігор 77, 79
 Хом'як Лідія 223
 Хохлачова Лілія 200
 Хохлова Катерина 247, 251, 259
 Хрипун Тетяна 5, 49
 Худаш Михайло 233, 242, 258
 Цвек Олена Василівна 7, 23, 161, 162,
 180-184, 186, 187, 189, 195
 Цвілик Павлина Йосипівна 141, 142
 Цибко Андрій 44
 Цівірко Микола 204
 Чабаненко В. 209
 Чапля Олена 235
 Чарновський Олег 42
 Чашкова Аліна 246
 Чебишев 88
 Чегусова Зоя 43
 Чекановський Андрій 202
 Чемяя Марика 251
 Чемякина Марина 243, 250
 Чергик Наталя 246
 Череватенко Леонід 56
 Чернієнко Віра 229
 Чернова (Поліщук) Галина 208, 229
 Черченко 17, 29, 42
 Чеховський І. 53
 Чечель Жанна Анатоліївна 7, 163, 164, 180-
 183, 185-187, 189, 258
 Чирка Ірина 208, 228, 252
 Чкалов 147
 Чмихов Микола 23, 27, 42, 204
 Чміль Леся Володимирівна 7, 165, 180, 182,
 183, 185-187, 189, 202, 219
 Чоколовський 136
 Чопенко Ніна 226, 236
 Чубинський Павло 43
 Чуднова Наталія 207
 Чуприни, *родина* 254
 Чурай Маруся 220
 Шангіна Ірина 204
 Шаповалов Володимир 231
 Шевченко Станіслав 207
 Шевченко Тарас 23, 46, 52, 84, 89, 93, 99, 106,
 136, 143, 148, 149, 161, 165, 171, 233
 Шевцова Леся 199
 Шеремета Ярослав 77
 Шилімова-Ганзенко Людмила 241, 257
 Шилов Юрій 195
 Шиян Ольга 230
 Шиянова Галина 44, 226, 251
 Шкаруба Л.М. 147, 218

- Школьна Ольга Володимирівна 7, 166, 180,
182, 183, 185, 186, 187, 189
- Шкурпела Світлана 200, 203
- Шмагало Ростислав Тарасович 7, 22, 56,
113, 114, 167, 168, 180, 182-184, 186,
187, 189, 205, 207, 220, 223, 224
- Шостопапець Василь 87
- Шпільчак В.А. 205
- Штанкіна Ірина Валеріївна 7, 170, 181-183,
185-187, 189, 220, 254, 256
- Штепа Антон 120, 122
- Шудря Євгенія 51
- Шуляк Раїса 207
- Шульгіна Лідія 17, 25, 29, 42, 45, 46, 52
- Шухевич Володимир 22, 25, 42
- Щегельська Алла 220
- Щегельський Іван 196, 200
- Щербак Василь Артемович 7, 171, 172, 181-
183, 185-187, 189
- Щербаківський Вадим 21, 22-25, 29, 42, 46,
54, 56
- Щербань Анатолій Леонідович 7, 30,
49, 152, 173-175, 180-184, 186,
187, 189, 228, 231, 237, 239, 245,
249, 253
- Щербань Олена Василівна 7, 30, 49, 176,
177, 180-183, 185, 186, 187, 189, 231,
252-254, 257, 258
- Юренко Світлана 196
- Юркевич Юрко 44
- Юсип-Якимович Ю. 208
- Ющенко Віктор 44
- Яремчук Любомир 44
- Ярошевич Уляна 77, 79, 209
- Яценко Марія 232, 246
- Belko, Oleh 11
- Berezhnyak, Valentyna 11
- Borenko, Nadiya 11
- Vynohrodskaya, Larysa 11
- Vlasov, Volodymyr 11
- Navylyuk, Nadiya 11
- Halyan, Halyna 11
- Heyko, Anatoly 11
- Holubets, Orest 11
- Hudak, Vasyl 11
- Hupalo, Vira 11
- Danchenko, Lesya 11
- Ivashkevich, Halyna 11
- Istomina, Halyna 11
- Kaplun, Natalya 11
- Klymenko, Olena 11
- Kovalenko, Oksana 11
- Kozyr, Iryna 11
- Kolupaeva, Agniya 11
- Koshoviy, Oleh 11
- Levun, Nina 11
- Leypunskaya, Nina 11
- Lykova, Oksana 11
- Losyk, Mariya 11
- Mayko, Vadym 11
- Metka, Lyudmyla 11
- Mishchanyan, Victor 11
- Motyl, Romana 11
- Noha, Oles 11
- Ovcharenko, Lyudmyla 11
- Poshyvailo, Ihor 11
- Poshyvailo, Oles 2, 4, 11
- Poshyvailo, Svitlana 11
- Rakhnenko, Kostyantyn 11
- Ryzhov, Serhiy 11
- Romanets, Tetyana 11
- Sakovych, Iryna 11
- Sklyarenko, Natalya 11
- Slobodyan, Oleh 11
- Smorz, Leonid 11
- Spanatiy, Lyubov 11
- Teslenko, Iryna 11
- Tkachuk, Taras 11
- Trotska, Valentyna 11
- Khanko, Vitaly 11
- Khanko, Ostap 11
- Tsvek, Olena 11
- Chechel, Zhanna 11
- Chmil, Lesya 11
- Shkolna, Olha 11
- Shmahalo, Rostyslav 11
- Shtankina, Iryna 11
- Shcherbak, Vasyl 11
- Shcherban, Anatoly 11
- Shcherban, Olena 11

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Географічний показник

Австрія 169
 Автунічі 199
 Алушта 148
 Астрахань 46
 Бараба 250
 Баранівка 209
 Безруки 214, 223
 Белорусское Поднепровье 250
 Бельгія 118, 124
 Бердянський район 208
 Берездів 137
 Белгород 224
 Білорусь 33, 121, 138, 177, 244, 249, 257
 Більське городище 74, 152, 174, 249
 Богуслав 84
 Болгарія 105
 Бубнівка 224
 Буго-Дністровське межиріччя 136
 Будапешт 122
 Буди 43, 208, 224, 229, 258
 Бузько-Інгульське межиріччя 147
 Букинський Ключ-1 243
 Буковина 119, 121, 247, 250
 Бухарест 254
 Бучацький район 223
 Валки 200
 Валуйське 89
 Васильків 259
 Васильківський район 203
 Вашингтон 123
 Велика Кужелова 202
 Велика Павлівка 200
 Великобританія 118, 124, 130
 Верба 197
 Верхнє Потисся 196
 Верхня Ока, річка 249
 Вигода 141

Видубичі 196
 Відень 221
 Вінниця 52, 53, 220, 257, 258
 Вінницька область 101
 Водяне 244
 Волинсько-Подільське пограниччя 244
 Волинь 88, 140, 196, 199, 200, 215
 Вологда 253
 Гавареччина 240, 241
 Галич 149, 150, 181-190
 Галичина 112-114, 119, 121, 167, 168, 205, 212, 222, 223, 233
 Гелон 244
 Гертогенбош 124
 Глинськ 75, 200, 208, 250
 Глинське 28, 53, 54, 108, 109, 110, 131, 151, 207, 210, 235
 Глинське городище 75, 199
 Гончарі-Кожум'яки 202
 Городище 75, 220
 Городище, поселення 249
 Городок 88
 Греція 200
 Громи 203
 Грузія 16, 251
 Гуцульщина 141, 142, 238
 Дергачівський район 176
 Дзержинськ 153
 Дзинтарі 80
 Дибинці 225
 Диканський район 143, 174
 Диканька 173, 174
 Дніпро, річка 161
 Дніпровське Лівобережжя України 174
 Дніпровське Лісостепове Лівобережжя 75
 Дніпродзержинськ 97

- Дніпропетровськ 98, 107, 180-190, 208, 222, 223, 228
 Дніпропетровська область 97, 107, 132, 252
 Дністер, річка 258
 Дон, річка 253
 Донбас 115, 116, 127-129
 Донецьк 208, 226, 246
 Донецька область 107, 132
 Дубно 234
 Дунаєвський район 205
 Дунаївці 43, 220, 228
 Євразія 89
 Європа 119, 120, 122, 167, 168
 Єгипет 247
 Женева 124
 Жидачівський район 81
 Житомир 200, 235
 Житомирська область 153
 Житомирщина 199, 200
 Жовнино 250
 Закарпатська область 196
 Закарпаття 197
 Запоріжжя 24, 52, 90, 206, 209, 246, 252
 Запорізька область 68, 208
 Західна Європа 46
 Західна Україна 207
 Західне Поділля 196
 Звенигород 223
 Зінківський район 75, 106, 108, 115, 124, 132, 151, 163, 174, 200, 203
 Івань, городище 244
 Івано-Франківськ 22, 50, 142, 150, 205, 208, 222, 223
 Івано-Франківська область 101, 107, 142, 150, 177
 Іркутськ 170
 Італія 17, 103, 118, 124
 Кавказ 16
 Казахстан 75, 76, 249
 Каліфорнія 169
 Калуга 249
 Кам'янець-Подільський 82, 197, 200, 205, 220
 Кам'янська Січ 206
 Канів 253, 255, 257
 Караганда 249
 Карпати 111, 207
 Карпато-Дунайско-Понтийський регіон 244
 Києво-Поділ 202
 Києво-Святошинський район 165
 Київ 21, 33, 43, 46, 50-56, 67, 69-72, 80, 82, 84, 85, 86, 88, 90, 100, 104, 105, 107, 123, 130, 131, 136, 137, 139, 145, 156, 158, 159-162, 161-163, 165, 166, 172, 180, 181, 189, 190, 194, 196, 199, 202-209, 219-221, 223-227, 236, 243-247, 249-251, 253-258
 Київська область 84, 101, 165, 171, 203
 Київська Русь 75, 152, 196, 206
 Київське Подніпров'я 243
 Київське Полісся 223
 Київщина 199, 202
 Київщина Лівобережна 119, 121
 Кишинев 204, 244
 Кіровоград 93, 101, 180-190
 Кіровоградська область 93, 106
 Кіровоградщина 207
 Кобеляки 55
 Коболчин 203, 255
 Коломия 25, 43, 197, 203
 Комишня 221
 Комсомольськ 67
 Констанца 96
 Корея 118, 122
 Коропський район 197
 Косів 142, 180-190, 223
 Котелевський район 203
 Котельва 200, 203
 Краків 253, 255
 Красноярськ 108
 Кременчук 250
 Кривий Ріг 203
 Кринос 150
 Крим 68, 104, 105, 148, 206, 243
 Крелевецький район 200
 Кубань 247, 255
 Кульчин 140
 Латвія 80
 Леварден 124
 Лейден 124
 Ленінград 15, 53, 54, 153
 Лівобережжя 223
 Лівобережна Україна 71, 125-127, 152, 198, 204, 205, 227

- Лівобережний Лісостеп України 174
 Лісники 165
 Лісова Слобідка 75, 220
 Лісове 197
 Лубни 148
 Луганськ 89, 181, 189, 190, 253
 Луганська область 89, 107, 132, 152
 Луганщина 89, 106, 234, 235, 240, 254
 Лунд 125
 Лутугине 235
 Луцьк 140, 180, 189, 190, 202, 208, 226, 257
 Люксембург 118, 124
 Львів 25, 33, 52, 56, 66, 77-83, 87, 94-96, 103, 108, 111-114, 119, 121, 131, 149, 167, 169, 180, 181, 189, 190, 197, 200-205, 207-209, 220-229, 234, 238, 243-246, 252, 256-258
 Львівська область 81, 203
 Львівщина 86
 Макарів Яр 116, 127-129, 131, 253
 Мала Данилівка 176
 Маламахово, *городище* 249
 Малі Будища 28, 53, 54, 108-110, 131, 203, 207, 208, 210, 227
 Малі Будищечки 108, 109
 Матяшівка 171
 Машівський район 115
 Межиріч 43, 200, 246, 258
 Мелітополь 68
 Миколаїв 146, 147, 181, 189, 190, 207, 220, 223, 228, 253
 Миколаївка 208
 Миколаївщина 146, 197, 223, 237
 Миргород 110, 220
 Мінськ 69, 177, 244, 249
 Мінська область 138
 Міц, *річка* 196
 Могилів-Подільський 222
 Молдова 75, 76, 105, 244
 Монастирець 81
 Монс 124
 Москва 15, 20, 46, 53, 55, 99, 203-205, 246, 247, 251, 259
 Мюнхен 77, 124
 Наддніпрянщина 84
 Нижнее Поднепрровье 69, 70
 Нижнє Поворскля 243
 Нижньодніпровський регіон 70
 Нідерланди 118, 124
 Ніжин 65, 181, 189, 190, 208
 Ніжинський район 65
 Німеччина 77, 78, 118, 124
 Нова Зеландія 255
 Новгород 200
 Новгородская губерния 200
 Новодністровськ 229, 247
 Новополюцьк 257
 Новосибірськ 243
 Норвегія 124, 125, 130
 Обухів-VII, *поселення* 243
 Обухів-II, *поселення* 196
 Обухівський район 203
 Одеса 33, 243
 Олександрія 93
 Олешня 116, 251, 257
 Ольвія 99, 100
 Омь-1, *поселення* 243, 250
 Опішне 3-5, 19, 26-28, 30, 32-35, 39, 41-43, 45, 47, 49-57, 62, 74-76, 80, 82, 90-92, 101, 102, 106-110, 115, 117-119, 123-127, 129-135, 139, 145, 151, 152, 163, 164, 169, 173-177, 180, 181, 189, 190, 194-196, 198-203, 205-212, 214-217, 219-232, 235-237, 242, 244-258
 Опішненський район 108, 109, 110, 227
 Опішненський регіон 250
 Орданівка 143
 Оренбург 46
 Осло 124, 130
 Острог 251
 Париж 155
 Пастирське *городище* 202
 Перебудова 65
 Переяслав 196
 Петербург 46, 53
 Петроград 15, 53
 Південно-Західна Україна 196
 Південно-Східний Крим 250
 Південь України 197
 Північний Кавказ 104
 Північно-Західне Причорномор'я 243
 Поділ 236
 Поділля 52, 53, 82, 111, 127, 197, 201, 203, 218, 220, 254

- Подніпров'я 104
 Подоння 231
 Покуття 203
 Полісся 223
 Полтава 19, 33, 43, 50-56, 64, 73, 91, 92, 110,
 118, 131, 134, 135, 153-157, 160, 181,
 189, 190, 199, 200, 203, 204, 206, 208,
 220-226, 228, 229, 243, 244, 247,
 249-251, 254, 256, 257
 Полтавська губернія 14, 54, 250
 Полтавська область 16, 54, 74, 75, 76, 101,
 106-108, 115, 124, 132, 143, 148, 151,
 152, 163, 173, 174, 177, 200, 203, 220
 Полтавська округа 227
 Полтавський край 53
 Полтавський район 74, 75
 Полтавщина 22, 50, 52, 54-56, 62, 64, 73, 76,
 92, 102, 107, 110, 117, 131-133, 135,
 145, 152-155, 156, 160, 164, 175, 177,
 198, 206, 207, 222, 224, 228
 Польща 43, 78, 103, 105, 253
 Поорілля 228
 Поросся 202
 Постав-Муки 75, 220
 Правобережне Полісся 195
 Прага 46
 Прикарпаття 22, 50, 111, 142, 196
 Припятское Полесье 249
 Причорномор'я 230
 Радянська Україна 139
 Решетилівка 222, 223
 Рівне 88, 229
 Рівненська область 88
 Рівненський район 88
 Ріпкинський район 257
 Рокита 140
 Роменський повіт 250
 Роменський район 75, 200
 Російська імперія 15
 Російська Федерація 46, 130, 200,
 203-205, 224
 Росія 15, 19, 21, 33, 43, 53, 67, 69, 74-76, 82,
 91, 99, 103, 105, 108, 127, 153, 170,
 173, 243, 244, 246, 247, 249, 251-253,
 255, 259
 Румунія 96, 122, 244, 254
 Савранка, річка 195
 Самара 74, 173
 Санкт-Петербург 55, 91, 204
 Саратов 244, 249
 Саратовщина 25
 Свиридівське городище 206
 Северное Причерноморье 213, 236
 Секзарт-Калоча 122
 Сербія 25
 Сердюки 75
 Середземномор'я 230
 Середнє Подніпров'я 67, 84, 151, 152, 165,
 195, 196
 Середнє Подністров'я 209
 Середнє Придніпров'я 84
 Сибір 25
 Сімферополь 33, 68, 105, 148, 180, 181, 189,
 190, 202, 206, 219, 230, 243
 Скопин 127, 130, 239, 251, 252, 257
 Слобідська Україна 21, 51
 Слобожанщина 106, 107, 208, 229
 Слов'янськ 169
 Словаччина 124
 Слуцьк 138
 Смілянський район 203
 Смотрич 197, 205, 221
 Советський Союз 20
 Советська Гавань 69
 Сокаль 87
 Сокирянський район 203, 229
 СРСР 53, 130, 141, 142, 198, 201
 СССР 15, 53, 54, 143
 Станічно-Луганський район 89
 Старі Млини 28, 53, 54, 108-110, 131,
 207, 210
 Степная Скифия 69, 70
 Судак 105, 181, 189, 190, 202, 250
 Судакская долина 104, 105
 Судівка 74
 Суми 224, 246
 Сумська область 75, 107, 132, 200
 Сумщина 199, 200
 Сухоносівське городище 76
 Схід 113, 167, 169
 Східна Європа 123
 Східноподільський регіон України 194
 США 82, 118, 122, 123, 169, 198, 224
 Ян, річка 253

- Таврика 148, 219
 Таромське 252
 Тбілісі 251
 Тепсень, *плата* 104
 Тернопіль 86, 221
 Тернопільська область 203
 Тернопільщина 196, 203, 223
 Томашівка 203
 Трипілля 200, 236, 238, 240
 Тульча 244
 Туреччина 105
 Угорщина 122
 Ужгород 208
 Україна 3, 4, 5, 8, 14-17, 19-30, 32, 33, 35, 38-53, 56, 57, 62-67, 69-71, 74-78, 80, 82-96, 98, 100, 101, 103-123, 125, 127-130, 132-137, 139, 142, 143, 145, 148-153, 155-176, 180, 189, 190, 194-202, 204-207, 209-222, 225-235, 239-248, 250, 251, 254, 256-259
 Українська Держава 6, 21, 27, 127, 128
 Українська РСР 82, 153
 Уманський район 203
 Умань 196, 209
 УНР 17
 УРСР 69, 77, 83, 99, 124, 125, 129, 138, 171, 194, 196, 197
 УСРР 15, 54
 Фаенце 124
 Франція 118, 124
 Хабаровський край 67, 69
 Харків 15, 33, 43, 54, 99, 196, 201, 207-209, 220, 224, 250, 251, 258
 Харківська область 75, 107, 132, 176, 203
 Харківщина 43, 250
 Херсон 229
 Хижняківка 28, 53, 54, 108, 109, 110, 131, 207, 210, 214
 Хмельницька область 101, 137, 141, 203, 205
 Хмельницький 203, 209
 Хмельниччина 43
 Хорольське городище 199
 Центральна Європа 123
 Центральная Бараба 243
 Центральне Поділля 220
 Цихегоджи-Археополіс 251
 Черкаси 208, 227, 257
 Черкаська область 75, 174, 177, 201, 203
 Черкащина 43, 203, 207, 232
 Чернеча Гора 66
 Черниговские Вишенки 253
 Чернівецька область 203, 229
 Чернівці 51, 53, 54, 250
 Чернігів 52, 67, 71, 100, 162, 170, 181, 189, 190, 220, 254, 256, 257
 Чернігівська губернія 116, 251
 Чернігівська область 65, 101, 152, 197, 203, 257
 Чернігівщина 170, 201
 Чехія 46, 169
 Чигиринський район 203
 Чорнухинський район 76, 220
 Чуфут-Кале, *городище* 105
 Шатрище 200
 Швейцарія 118, 124
 Шевченки 76
 Шипинці 51, 53, 54
 Юго-Восточный Крым 104
 Юго-Западный Крым 105
 Южный Буг, *річка* 161
 Язловець 223
 Ялта 200, 257, 258, 259
 Ямпільський район 200
 Японія 118, 122
 Яреськи 250
 Ясельда, *річка* 249
 Faenza 236
 Norge 126, 127
 Opishne 2, 4
 Ukraine 2, 85, 119, 126, 127

Інформація

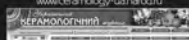
І Національний
музей-заповідник
українського гончарства
в Опішному

Мандруймо
Гончарською столицею України!

Опішне, Полтавщина, 38164, Україна
Тел: (+38 06353) 42415, 42416, 42417
Факс: (+38 06353) 42416
E-mail: opishne_museum@poltava.ukrtel.net
Музей відкрито щодня з 9:00 до 17:00 год.

Полтавська Митрація - громадська організація, що сприяє розвитку українського гончарства, зокрема, в Опішному. Полтавська Митрація - це перший в Україні музей українського гончарства. Він єдиний в Україні, який зберігає та експонує гончарські вироби, що належать до різних епох української історії. Він єдиний в Україні, який зберігає та експонує гончарські вироби, що належать до різних епох української історії.

ОПІШНЕ

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

Нині селище Зінківського району Полтавської області; близько 6 тисяч жителів. Постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 №878 селище включено до «Списку історичних населених місць України». Один із наймогутніших і найславніших центрів культурної самобутності українців, загально визнана столиця українського гончарства.

На території містечка досліджено городище скіфського часу «Кардашів вал» (IV–III ст. до н.е.), городище роменської археологічної культури (VIII ст.). Неподалік знаходиться одне з найбільших городищ скіфського часу – Більське. 1737 року в Опішному утворилася перша в Україні й тривалий час найбільша в Російській імперії Опішненська компанія селітроварних підприємств. У добу середньовіччя в містечку збудовано розгалужену систему підземних ходів, які планується музефікувати.

У XIX столітті Опішне стало одним із найбільших і найвизначніших гончарним осередком України. У місцевому гончарстві на початку XX століття було зайнято більше тисячі осіб. Вироби гончарів продавалися не лише в українських губерніях, а й у багатьох країнах європейського та американського континентів. 1894 року в Опішному було відкрито першу в Лівобережній Україні земську губернську навчально-показову гончарну майстерню. (Донині зберігся один із будинків майстерні, зведений 1916 року за проектом всесвітньо відомого українського мистця Василя Кричевського в стилі українського модерну). Опішне – єдиний в Україні осередок традиційного гончарства, де вже більше століття розвивається гончарне шкільництво.

В Опішному функціонували найбільші в Україні гончарний завод «Художній керамік», що знаходився в системі «Укрхудожпрому», та гончарний завод «Керамік», підпорядкований «Укоопспільці». Завод «Художній керамік», заснований 1929 року, був найстарішим і найзнаменитішим гончарним підприємством в Україні. Нині тут діють приватні гончарні художні майстерні відомих українських мистців, заслужених майстрів народної творчості України – Михайла Китриша, Василя Омеляненка, Миколи Пошивайла та багатьох молодих майстрів кераміки. Дванадцять гончарів стали членами Співки художників України. Творчість 8 гончарів відзначено почесним званням «Заслужений майстер народної творчості України», трьох (єдиних з гончарів України!) – Державною премією України імені Тараса Шевченка, одного – Всеукраїнською літературно-мистецькою премією імені Івана Нечуя-Левицького.

Опішненська кераміка стала своєрідним етнічним символом української культури XX століття. (Найбільш влучно про це сказав, побувавши в Опішному, колишній посол Польщі в Україні Єжи Бар: «Я думаю, що глину побачу, а побачив народ»). Саме тому усвідомлення україностверджуючого поклонання Опішного і дбайливе плекання головного дійства в цьому священному куточку України – гончарства – мають стати наріжним каменем культурної політики Української Держави.

З гончарством Опішного пов'язана творча доля знаменитих українських мистців: гончарів – Федора Чирвенка, Остапа Ночовника, Івана Гладиревського, Василя Поросного; художників-

керамистів – Юрка Лебіщак, Осипа Білоскурського, Петра Вауліна; художників – Василя Кричевського, Сергія Васильківського, Миколи Самокиша, Опанаса Сластьона, Єлизавети Трипільської, Леоніда Позена; письменників – Андрія Заливного, Якова Майстренка, Василя Вражливого-Штанька, Олександра Косенка, історика літератури Назара Фіалковського; археолога Івана Зарецького; етнографів – Віктора Василенка, Михайла Русова, Федора Вовка, Якова Риженка, Костянтина Мощенка; керамолога й мистецтвознавця Юрія Лашука; публіциста й політичного діяча української діаспори Івана Майстренка.

Містечко стало місцем проведення Установчого з'їзду Українського керамічного товариства (2000). Тут знаходиться постійнодіючий виконавчий орган УКТ – Правління.

В Опішному нині функціонують три заклади державного значення: Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному (на пострадянському просторі, у країнах Центральної і Південної Європи аналогів немає), Державна спеціалізована художня школа-інтернат I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному» (на пострадянському просторі, в інших країнах Європи аналогів немає), Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України (на пострадянському просторі аналогів немає). Сформувався чисельний науковий колектив, інтелектуальний потенціал якого в сфері дослідження гончарства не має рівних в Україні.

Інформація

На буревійних шляхах історії містечко не раз доценту спалювали чужинці, але воно, немовби Фенікс із попелу, знову й знову воскресало, щоразу постаючи ще потужнішим Осердям Народної Духовності. Занепали скіфські, праслов'янські городища, завмерло середньовічне козацьке містечко, проте не зник на приворсклянських пагорбах Божий Дар Плекання Краси.

У найтрагічніші і найзастійніші часи вознецвітне мистецтво Опішненських Гончарів утверджувало Непоборність Народного Духу.

Нерукотворний Духовний Храм протистояв імперським намаганням зруйнувати Генотип Національної Свідомості.

Інтенсивність нівелювання Основ Етнобуття – прямо пропорційна стану гончарства: чим більше воно занепадає, тим помітніше деградує суспільство, тим глобальніші катастрофи загрожують планеті.

Та обставина, що Опішне й сьогодні лишається одним із найбільших осередків ГОНЧАРСТВА в Україні, виявляє його місянську роль для Українського Суспільства. Саме тому усвідомлення сакрального покликання Опішного і дбайливе плекання головного дійства в цьому священному куточку України — ГОНЧАРСТВА — поступово стають наріжним каменем культурної Політики Української Держави.

Спрагло припадить до цього Предковичного джерела Духовності Нації, звідки незлічними струмочками розтікається в широкий світ, у батьківські і чужинецькі краї потужна енергетика Космічної Гармонії! Пізнайте Благодать Спілкування з Предивним Світом Нетлінної Краси! Гончарство – індикатор Духовного Здоров'я Нації.

Кожний Гончар – Творець, і чим більше таких Особистостей, тим щільнішу світлоносну Ауру Суспільства вони вибудовують, тим потужніше остання протистить деструктивним космічним силам, Антидуху.

Гончарство – наймогутніша, хоча і найутаємниченіша Твердиня Самозбереження Нації, джерело її Поступу.

Як не пригадати тут особливе обожнення гончарства японцями!

Чи не в цьому одна з передумов становлення й розвитку авангардної нації сьогодні?

У поруйнованому й сплюндрованому Українському Світі утаємничений Духовний Потенціал Опішного постає Великоднім Камертоном, за яким найтонші почування й діяння Українців налаштовуються на гармонійний лад

**З дня на день, через літа у віки творить Опішне
гончарний літопис українського буття.**

Таїна його Величі – за сімома замками Історії.

Джерела її Сили – лише для Посвячених у Апостоли Народного Духу.

**Опішне творитиме Україну і хвилюватиме нас доти, доки залишатиметься
нерозгаданою таїна його наснаги, допоки на сторожі його джерел поставатимуть
світлоносні гончарі – чарівники-царі неосяжних вершин
Людського Животворящого Вогню, провідники Космічного Ладу.**

**Їхніми заповідними руками Опішне промовляє до Нас
Великомудрістю Предків.**

Вслухаймося разом!

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ-ЗАПОВІДНИК УКРАЇНСЬКОГО ГОНЧАРСТВА В ОПІШНОМУ

11 березня 1986 року в Опішному, за дорученням Ради Міністрів України, засновано Музей гончарства. Через три роки (03.11.1989) прийнято постанову про формування на його базі Державного музею-заповідника українського гончарства – етномистецького науково-дослідного і культурно-освітнього закладу, національної гончарної скарбниці України. Враховуючи виняткове значення музею-заповідника в справі збереження, вивчення й популяризації гончарної спадщини, а також його роль у розвитку національно-культурних традицій українського народу, Указом Президента України від 29.03.2001 року №220/2001 року закладу надано статус національного.

Діяльність музею-заповідника спрямовано на збирання польових матеріалів, формування колекцій, наукове дослідження й популяризацію українського гончарства. У його структурі функціонують: Гончарська книгозбірня України, яка має найбільшу в Україні збірку літератури з проблем українського та світового гончарства; Національний архів українського гончарства; видавництво «Українське Народознавство», яке готує до видання літературу з проблем гончарства та українського народознавства, зокрема національний культурологічний щорічник «Українське гончарство», національні наукові щорічники «Українська керамологія», «Бібліографія українського гончарства», національний науковий часопис «Український керамологічний журнал»; Меморіальні музеї-садиби гончарської родини Пошивайлів та гончарки Олександри Селюченко, в яких у недоторканому вигляді збереглися інтер'єри жител, предмети побуту, гончарні твори та декоративні мальовки, вишивки, народні картини, безліч фотографій та багата епістолярна спадщина (листи, щоденники тощо). Найголовніше багатство музею – фондова колекція гончарних виробів, на сьогодні найбільша в Україні, яка щороку поповнюється.

Музей ініціював проведення в Опішному Всеукраїнських симпозіумів монументальної кераміки «Поезія гончарства на майданах і парках України», Національних симпозіумів гончарства, у результаті яких з'явилася унікальна Національна галерея монументальної кераміки, розміщена просто неба; Всеукраїнських гончарських фестивалів, Національних конкурсів художньої кераміки, Всеукраїнських науково-практичних конференцій і семінарів з проблем гончарства, свята утвердження гончарних традицій – «День гончаря».

ІНСТИТУТ КЕРАМОЛОГІЇ – ВІДДІЛЕННЯ ІНСТИТУТУ НАРОДОЗНАВСТВА НАН УКРАЇНИ

На базі Науково-дослідного центру українського гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному 2000 року було засновано нову академічну наукову установу – Інститут керамології як відділення Інституту народознавства НАН України. За короткий проміжок часу, що минув відтоді, Інститут керамології став провідним в Україні у галузі керамології, ствердивши пріоритетні позиції України в розвитку цієї новітньої наукової дисципліни. Головною метою діяльності Інституту керамології є комплексне вивчення гончарства як феномена людської діяльності; проведення фундаментальних наукових досліджень, спрямованих на одержання нових знань про закономірності виникнення й розвитку гончарства, його роль і місце в традиційно-побутовій і сучасній культурі українців та інших народів світу; проведення прикладних наукових досліджень, спрямованих на одержання нових знань про глини та вироби з них, їх використання для примноження національного багатства Української Держави. Вчені Інституту вивчають гончарство на території України від найдавніших часів до наших днів; проводять польові керамологічні, археологічні та лінгвістичні експедиції в різних регіонах країни; формують Національний інформаційний банк даних про гончарство, вивчають і узагальнюють світові досягнення в галузі керамології.

Нині ведеться підготовка фундаментальної багатотомної енциклопедії «Українське гончарство», «Національного словника українських гончарів» та інших наукових праць.

ДЕРЖАВНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ХУДОЖНЯ ШКОЛА-ІНТЕРНАТ І-ІІІ СТУПЕНІВ «КОЛЕГІУМ МИСТЕЦТВ У ОПІШНОМУ»

1997 року в структурі Державного музею-заповідника українського гончарства в Опішному було створено перший і єдиний в Україні подібного типу спеціалізований навчальний мистецький заклад – Колегіум мистецтв у Опішному. 04.12.2001 року його було реорганізовано в Спеціалізовану художню школу-інтернат І-ІІІ ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному». З 2004 року – це Державна спеціалізована художня школа-інтернат І-ІІІ ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному», підпорядкована Міністерству культури і туризму України.

Мета закладу: здобуття загальної середньої освіти, національне художньо-естетичне виховання дітей і підлітків, усебічний розвиток їх таланту, природних здібностей; виховання високоосвічених, фізично здорових, духовно розкутих і вільних людей, з прагненням до правди, добра і краси, здатних на незалежні судження й оцінки, з широким світоглядом, які турбуються про розвиток і збереження своєї культури, поважають інші народи; творення гармонійно розвиненої особистості з високим культурним потенціалом, розвиненим почуттям прекрасного, усталеними художніми смаками, готовністю до практичної творчої діяльності. Колегіум спеціалізується на опануванні гончарства.

Мистецький заклад став творчою базою Всеукраїнських гончарських фестивалів та Міжнародних молодіжних гончарських фестивалів.

Інформація

Меморіальний
МУЗЕЙ-САДИБА
всесвітньо відомої гончарки
Олександри Селюченко

Опiшне, Полтавщина, 38164, Україна
Тел.: (+ 38 05353) 42415, 42416, 42417
Факс: (+ 38 05353) 42416
E-mail: opishne_museum@poltava.ukrtel.net

www.chinese-museum.nyu.edu

www.ceramology-ua.narod.ru

Опшине, Полтавщина, 38164, Украина
Тел.: (+ 38 05353) 42415, 42416, 42417
Факс: (+ 38 05353) 42416
E-mail: epislina_museum@poltava.ukrtel.net

*Селянство
Мандрує по
гонимарського столицю України!*

[illegible]

МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ-САДИБА ОЛЕКСАНДРИ СЕЛЮЧЕНКО

Інформація

Заслужений майстер народної творчості України Олександра Селюченко – знакова постать для української культури. Своїм самобутнім життєво-творчим доробком вона постала класиком вітчизняного гончаротворення, очоливши когорту всевітньо відомих мистців гончарної столиці України.

В уявленнях сучасників Олександра Селюченко постає не тільки провідним творцем гончарної культури нашої держави другої половини ХХ століття, але й самобутнім гончарським мудрецем, народним філософом, ідеологом вітчизняного культу глини. У її особі дивовижно поєдналися предковичний романтизм і залюбленість українців у сповідальне гончаротворення світу. Її образне мислення, її магичні доторки до сірої глини, споріднені з первісною фетишизацією мінералу, виявляють підсвідоме й ніким не пояснене ставлення до нього як до живородної субстанції, яка вивищує людину, робить її красивішою, добрішою, наближає її до Бога. Оживлювані уявою мисткині вироби були неодмінним елементом її внутрішнього світу, ставали визначальними супутниками її повсякденного життя, своєрідними посередниками між нуртуючим внутрішнім «Я» та байдужим до окремо взятої Людини зовнішнім світом.

Олександра Селюченко явила нам неперевершений приклад любові до предковичного ремесла, захопленості творчим актом, усвідомлення власної місії з виокремлення та ушляхення найбільш прикметних ознак етнокультури. Тому й стала національним взірцем самовідданої любові до глини, відданості родовому заняттю, сповідування батьківських заповітів. «Прожила я вік свій з самого дитинства у глині. Нічого кращого за неї мені не треба», – стверджувала гончарка. Її творча спадщина – це результат містичного саможертвоприношення в ім'я безперервної тяглості на українських землях витвореного багатотисячолітнього традицією культу гончарства, яке було для неї єдино доступним способом гармонізації довкілля, єдиною реальною можливістю активно формувати й традиційними способами виявляти етнічні світоглядні уявлення земляків. Задля здійснення цієї місії Олександра Селюченко ще з молоком матері успадкувала давні міфологічні уявлення про гончарство й витворила власний культ глини, який сповідувала все своє свідоме життя. Саме проста сіра глина стала для неї стимулом до життя, джерелом високого натхнення в творчості, найбільш придатним матеріалом для пошуку формотворчих та декоративних знаків задля шифрування етнічних ознак народної культури українців. Вона обожнювала глину, з любові до якої народжувалися самоповага й пошанування власного народу.

Творчість Олександри Селюченко глибоко емоційна, експресивна, бо замішана на моральних стражданнях самотньої жінки. У ній дивним чином переплелися незрадлива любов і життєві страждання, успадковані традиції роду й нестримне прагнення до самоствердження як виняткової особистості. Вона жила серед людей, але в духовному плані залишалася немовби ізольованою від них: подібно до схимників, усі дні проводила переважно серед власних творів та самотніх роздумів про життя.

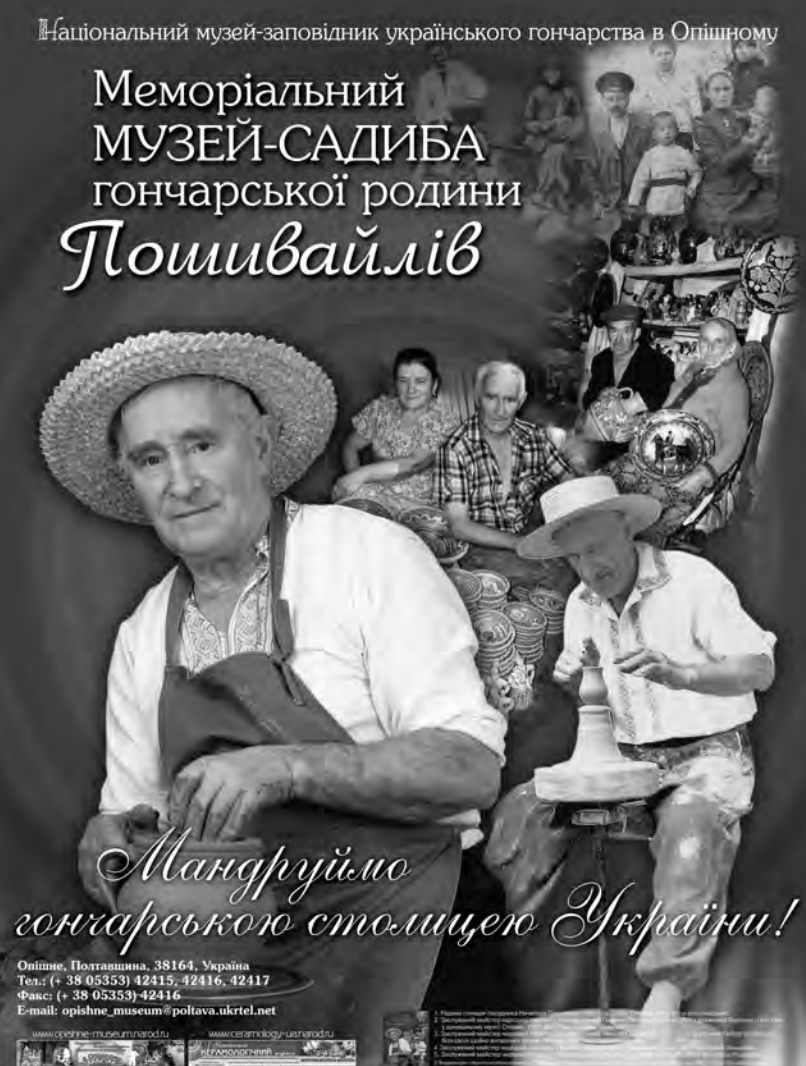
1987 року опішненська гончарка Олександра Федорівна Селюченко відійшла в інші світи, ставши легендою українського гончаротворення. Щойно створений у Опішному Музей гончарства робив усе можливе задля збереження пам'яті про Велику Мисткиню й популяризації її творчості. Уже наступного року було створено Меморіальний музей-садибу Олександри Селюченко, що стало визначною подією в тогочасному українському музеєзнавстві. Уперше в Україні після смерті народного майстра в недоторканому вигляді було збережено дворище, надвірні будівлі, у тому числі горно, інтер'єр житла, предмети побуту та творчі роботи.

Нині в Національному музеї-заповіднику українського гончарства в Опішному зберігаються 1064 глиняні твори Олександри Селюченко та 296 аркушів виконаних її рукою декоративних розписів. У музеї-садибі також експонуються 531 предмет повсякденного побуту, якими користувалася Олександра Федорівна. Гончарська книгозбірня України прийняла на зберігання її особисту бібліотечку, яка налічує 174 видання (книги, журнали, каталоги, буклети тощо). У фонди Національного архіву українського гончарства в Опішному передано особистий архів: листи, щоденники, спогади (222 одиниці збереження) та фотографії (803 фото), що розповідають про життя і творчість славетної майстрині. Кожні п'ять років у Опішному відбуваються представницькі Селюченківські наукові читання (1991, 1996, 2001, 2006). Гончарська книгозбірня України підготувала й опублікувала каталог особистої бібліотечки Олександри Селюченко та бібліографію публікацій про неї.

Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному

Меморіальний МУЗЕЙ-САДИБА гончарської родини Пошивайлів

*Мандруймо
гончарською столицею України!*

Опішне, Полтавщина, 38164, Україна
Тел.: (+ 38 05353) 42415, 42416, 42417
Факс: (+ 38 05353) 42416
E-mail: opishne_museum@poltava.ukrtel.net

www.opishne-museum.poltava.ua www.serpukhovo.poltava.ua

1. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному
2. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному
3. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному
4. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному
5. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному
6. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному
7. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному
8. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному
9. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному
10. Музей-заповідник українського гончарства в Опішному

МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ-САДИБА ГОНЧАРСЬКОЇ РОДИНИ ПОШИВАЙЛІВ

На околиці старовинного козацького містечка Опішного, по вулиці Заливчого, 63, в яблуневому саду притулилася затишна садиба, де проживали Гаврило Ничипорович (1909–1991) та Явдоха Данилівна (1910–1994) Пошивайли – старійшини найдавнішого й одного з найбільш відомих гончарських родів України, знаний на весь світ гончарський дует: Він – Маєстро гончарного круга, Вона – Малювальниця від Бога.

Саме там зусиллями Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному 24 липня 1999 року було відкрито Меморіальний музей-садибу гончарської родини Пошивайлів. Мало хто знає, що натхненником створення Музею гончарства в Опішному була саме Явдоха Данилівна Пошивайло. Вона тонко відчувала красу, була залюблена в глину, але не показово, а усім серцем, тихо й невимушено. Вона понад усе вболівала за збереження прабатьківських духовних скарбів. Це вона дала настанову своєму внукові Олесю Пошивайлу – тоді молодому вченому-керамологу, а згодом – генеральному директору Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному, директору Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України: «Дивись, Сашко, не зробиш музею в Опішному, – немає тобі повороту нікуди. Історія тобі ніколи того не простить. Трудно. Але нічого немає без труднощів, якось переживете. Треба робити усе, щоб музей таки став на ноги... Не здавайте своєї батьківщини, діти!...».

Задовго до створення національної гончарної скарбниці Явдоха Данилівна, розуміючи важливість музею як осередку збереження прадавніх традицій, почала створювати власний музей. Для цього вона відвела найбільшу кімнату – світлицю, і почала напитувати в односельців вишивані рушники, народні картини, старовинні

ікони, – усе те, що було приречене на забуття. Зібрані раритети вона розмістила у своїй хаті поряд з родинною керамікою.

Зусиллями господині було зібрано велику колекцію гончарних творів Гаврила Ничипоровича Пошивайла – корифея української кераміки. Чого тут тільки не побачиш: це і традиційний побутовий посуд, і диво-вази, архаїчні барині, дитяча іграшка-монетка, зооморфна і антропоморфна скульптура. Гаврило Пошивайло вперше на опішненській землі розробив групові композиції на теми ярмарків. Милують око його неперевершені твори: «На ярмарок», «Куми», «Солоха і дяк», «Возний», «Біля криниці», «Троїсті музики», скульптури «Бандурист», «Тарас Шевченко», «Козачка», «Хата», «Левик», «Бик». За давньою місцевою традицією усі вироби гончаря розписувала його дружина – Явдоха Данилівна.

Пізніше збірка поповнилася мистецькими творами старшого сина Миколи (1930 р.н.), який успадкував батьківське ремесло і любов до глини, ставши одним із провідних опішненських гончарів. Створений ним посуд має більш складні форми, але все ж у його творах досконало втілено родинні, суто «пошивайлівські» традиції. У збірці робіт Миколи Гавриловича широко представлено зооморфну скульптуру та сюжетні композиції на селянську тематику: «Честь і слава вам, хлібороби!», «Жінки – на трактор», «У полі», «Запрошуємо в джари», «Робітники», «Тракторист», «Сиلاح», «Хліб – усьому голова», «Гончар» та ін.

Поряд з творами дідуся, бабусі й батька стоять і роботи внука Юрка Пошивайла, які він робив у шкільні та студентські роки. Його «Рибалка», «Чоловік», «Лисичка», «Скарбничка» – по-дитячому прості й наївні. Вражає своїм глибоким змістом робота ще одного внука – Олеся Пошивайла – «Таємниця мого роду», в якій він передав сутність свого гончарського роду, писемні звістки про який сягають у XVIII ст. Адже й прапрадідусь його – Тарас – був відомим гончарем-посудником, а прабабуся Килина була такою завзятою гончарівною, що, бувало, сяде дитину в колиці колахати і свистуна ліпить, ще й пісню співає.

У музеї-садибі зібрано велику колекцію опішненських теракотових кахель XIX – початку XX століття і таврованої цегли кінця XIX – I половини XX століття. Поруч із керамікою, на стінах, багато «кілкових» рушників, народних картин, родинних фотографій. У цілому фондова колекція Меморіального музею-садиби гончарської родини Пошивайлів налічує 1571 твір кераміки, із них представників роду Пошивайлів – 1347, вироби XIX–XX ст. інших авторів (224), 59 творів інших видів народного мистецтва, 82 фотографії, 323 предмети побуту.

Коли мені випадає нагода проводити екскурсію, я завжди запрошую гостей у «манісінку» кімнатку з одним віконцем, де стоїть ліжко, а навпроти нього – гончарний круг. Ось тут, у цьому напівморозі серцем і вузлуватими невтормними руками творилися із сірої глини дивовижні вази, тарелі, горщики. Ось тут, слухаючи по радіо українські народні пісні (Явдоха Данилівна любила їх понад усе), ніби з води, як зорі, на глину лягала її мальовка, її квіти життя, якими вона оздоблювала роботи свого чоловіка. Навпевне, тому й прожили вони весь свій вік у парі, у повазі й любові один до одного, до людей, які їх оточували, бо доповнювали у всьому один одного.

Твори родини Пошивайлів можна побачити в найбільших музеях України та зарубіжжя. Однак поза межами унікального меморіального хатнього музею їхні вироби сприймаються дещо по-іншому, абстрактно. Бо тільки в їхній хатині живе Дух Добрих Господарів, їхні особисті речі, предмети інтер'єру і побуту, що оточували й супроводжували мистців і які можуть розповісти багато цікавого про дивовижну Гончарську Пару.

Жили вони надзвичайно скромно і просто, проте завжди раділи людям, були вірні своїй батьківщині. Явдоха Данилівна часто говорила: «Добре, що до нас заходять люди. Хай мені дають квартиру з усіма вигодами, не пішла б із своєї, не проміняла б, у Полтаву не поїхала б. Тут – краса!». Там їх коріння, там продовжується їхній Рід і нестримне прагнення до Глини.

Незабаром поповниться музей-садиба творами онуки Пошивайлів – Любові (1992 р.н.), яка навчалася в Колегіумі мистецтв у Опішному. Вона є активною учасницею виставок, конкурсів, фестивалів. На II Всеукраїнському гончарському фестивалі (Опішне, 2001) Люба стала переможцем у II-й віковій групі, а на I Міжнародному молодіжному гончарському фестивалі «Опішне–2007» – теж переможцем у II-й віковій групі. Бажання ліпити й малювати передалося онуці від дідуса, прадідуса.

Роботи мистців родини Пошивайлів відзначено усілякими нагородами. Так, Гаврило Ничипорович – почесним званням «Заслужений майстер народної творчості України», членством у Спільці художників України; посмертно нагороджений медаллю Христа-Спасителя «За життя, гідне людини». За свої праведні труди заслужено отримав не одну подяку, грамоту, почесні дипломи, золоті медалі виставок та фестивалів країни.

Микола Гаврилович – заслужений майстер народної творчості України, член Національної спілки художників України, лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Івана Нечуя-Левицького, постійний учасник виставок, фестивалів, симпозіумів гончарства, в яких здобуто не одну перемогу. У м.Скопин (Російська Федерація) на I Міжнародному фестивалі гончарів отримав почесний диплом «За верність ремеслу» (2002).

Та найбільша нагорода і шана славетній гончарській родині – від вдячних відвідувачів Меморіального музею-садиби з різних куточків України та зарубіжжя. Бувають тут діячі культури і мистецтва, політики, учні, студенти і просто робітники, селяни, які люблять і цінують прекрасне. Читаючи захоплені відгуки, вкотре переконаємося: не помилилися Гаврило Ничипорович, Явдоха Данилівна, їхні діти і внуки, передаючи майбутнім поколінням українців свою родинну будівлю і домашній музей. Цей дарунок необхідний нащадкам, продовжувачам всесвітньо відомих опішненських традицій. Не замулилося джерело пам'яті на їх дворищі, йдуть люди, не забувають....

ПРО КЕРАМОЛОГІЧНІ ВИДАННЯ

Мистецька крамниця

Національного музею-заповідника українського гончарства
в Опішному пропонує літературу з проблем гончарства та керамології

Плату за книги в гривнях (+ 20 % поштових витрат) просимо перераховувати
на рахунок №35229004001018 в ГУДК у Полтавській області, МФО 831019, код ЗКПО 13939138

Поштові замовлення приймаються за адресою:

вул. Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164; тел./факс (05353) 42416;

e-mail: opishne_museum@poltava.ukrtel.net

Інформація

- **Бібліографія українського гончарства. 1999:**
Національний науковий щорічник. – Опішне: Українське Народознавство, 2000. – Вип.1. – 120 с.: іл. ◀ 12 грн.
- **Бібліографія українського гончарства. 2000:**
Національний науковий щорічник. – Опішне: Українське Народознавство, 2001. – Вип.2. – 120 с.: іл. ◀ 15 грн.
- **Бібліографія українського гончарства. 2001:**
Національний науковий щорічник. – Опішне: Українське Народознавство, 2003. – Вип.3. – 136 с.: іл. ◀ 15 грн.
- **Бібліографія українського гончарства. 2002:** Національний науковий щорічник.
– Опішне: Українське Народознавство, 2003. – Вип.4. – 144 с.: іл. ◀ 15 грн.
- **Бібліографія українського гончарства. 2003:** Національний науковий щорічник.
– Опішне: Українське Народознавство, 2004. – Вип.5. – 144 с.: іл. ◀ 20 грн.
- **Бібліографія українського гончарства. 2004:** Національний науковий щорічник.
– Опішне: Українське Народознавство, 2007. – Вип.6. – 248 с.: іл. ◀ 48 грн.

- Альбом «Микола Вакуленко». – *Опішне: Українське Народознавство, 2002. – 72 с.: іл. – 17 грн.*

В альбомі представлена творчість відомого українського кераміста, заслуженого майстра народної творчості України Миколи Вакуленка (нар. 1948 року). Оригінальні теракотові твори мистця відтворюють образи українського фольклору, міфології, літературних творів. Вони неодноразово експонувалися на всеукраїнських і міжнародних художніх виставках, увійшли до експозицій провідних вітчизняних та деяких зарубіжних музеїв.

Для керамологів, мистецтвознавців, краєзнавців, усіх, хто цікавиться сучасною культурою і мистецтвом України.

- Гавриш Петро. Населення скіфського часу басейну Середнього Псла: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – *Київ, 1996. – 25 с. – 6 грн.*

- Гейко Анатолій. Виробництво ліпленого посуду в племені скіфського часу Дніпровського Лісостепоного Лівобережжя: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – *Київ, 2008. – 20 с. – 6 грн.*

- Генинг Владимир. Древняя керамика: методы и программы исследования в археологии. – *К.: Наукова думка, 1992. – 188 с. – 20 грн.*

В монографии освещаются вопросы совершенствования системы познания социоисторических проблем в археологии. Излагается процедура формализации исходных данных наиболее массовой категории археологических источников керамики и последующей их обработки формализованно-статистическими методами. Включение археологических комплексов в процесс социоисторического исследования обосновывается разработанной автором фундаментальной археологической теорией, на базе которой создано несколько стандартных проблемно-целевых программ: определения культурной (этнической) принадлежности, хронологического упорядочения и этнического состава древнего населения по данным керамики. Предложен ряд новых методов археологического исследования, в том числе расчеты среднестатистического коэффициента сходства комплексов керамики, относимых к одной археологической культуре.

Для археологов, историков, преподавателей и студентов археологических факультетов.

■ **Голубець Орест. Львівська кераміка.**

— К.: Наукова думка, 1991. — 120 с.: іл. ◀ 25 грн.

У монографії висвітлюється розвиток львівської професійної школи декоративної кераміки у період з 40-х по 80-ті роки ХХ ст. Розглядаються основні тенденції і перспективи розвитку цього традиційного виду декоративно-прикладного мистецтва, добробок сучасних художників-керамістів.

Для мистецтвознавців, художників, архітекторів, викладачів та студентів вузів.

■ **Керамологічне трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу»** ◀ 200 грн.

Книга 1.

Олесь Пошивайло. Гончарна велич і трагедія Макарового Яру доби Розстріляного Відродження.

— Опішне, Українське Народознавство, 2008. — 240 с.: іл.

Дослідження відомого українського вченого про події та уроки гончарного здвигу Донбасу – націозначущого феномена розвитку гончарства в селі Макарів Яр, що в Луганщині, за доби Розстріляного Відродження (1917–1933). Подано ґрунтовну історіографію діяльності Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи (1927–1935), з'ясовано її значення в літописові української культури. Проаналізовано окремі аспекти розвитку вітчизняного гончарного шкільництва впродовж 1920-х – початку 2000-х років, визначено його досягнення, недоліки й існуючі проблеми. Охарактеризовано подвижницьку постать завідувача макарово-ярівської гончарної школи, художника-кераміста Павла Дубинського (1888–1938). Виявлено напрямки творчої співпраці полтавського та луганського гончарства.

Також про етноцид щодо українського народу, трагізм життєвих доль талановитої молоді за окупаційного режиму, концептуальні напрацювання гончарної освіти 1920-х років та їх значення для сьогодення, проблему створення українських підручників з історії та технології гончарства. Книга вшановує подвижництво залюблених у гончаротворення мистців, які свої мрії й прагнення, дії й звершення поклали на вівтар звеличення національної культуротворчої спроможності.

Монографія є першою книгою наукового трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу» і постає своєрідним прологом до наступного дослідження керамолога Людмили Овчаренко «Макарово-ярівський осередок гончарної освіти в Україні». Завершує унікальну трилогію збірник документів і матеріалів «Гончарство Макарового Яру кінця ХІХ – середини ХХ століття» – найповніший нині корпус опублікованих польових, архівних і речових матеріалів про найбільший гончарний осередок на межі Слобідської України й Донщини.

Для керамологів, етнологів, істориків, мистецтвознавців, музеєзнавців, краєзнавців, мистців, викладачів, учителів, учнів та студентів мистецьких навчальних закладів.

Книга 2.

Людмила Овчаренко. Макарово-ярівський осередок гончарної освіти в Україні.

— Опішне, Українське Народознавство, 2008. — 160 с.: іл.

Уперше в українській керамології здійснено наукове дослідження ролі й місця єдиної в Луганщині гончарної школи регіонального значення – Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи (1927–1935) – у системі гончарної культури України першої половини ХХ століття. З'ясовано передумови відкриття спеціалізованого закладу та заходи Слов'яносербського повітового земства, спрямовані на підтримку гончарного промислу в с.Макарів Яр (1902–1915).

Проаналізовано основні напрямки діяльності школи, її вплив на гончарний промисел Луганщини. Встановлено прізвища учнів; відтворено життєвий шлях завідувача – Павла Дубинського, викладача – Валентини Васильєвої, інших викладачів і вихованців закладу. Проаналізовано навчальний план і навчальні програми, склад учнівського та викладацького колективів; матеріально-технічне забезпечення навчального процесу й кошториси.

Книгу проілюстровано рідкісними фотографіями учнів, викладачів та їх виробів. Зроблено висновки щодо ефективності функціонування гончарної школи, її значення як у системі української художньої освіти кінця 1920-х – початку 1930-х років, так і в національному відродженні українства в регіоні, об'єктивних причин згортання діяльності закладу у взаємозв'язку з суспільно-економічним життям країни. Окремий розділ містить спогади сучасників про гончарний навчальний заклад. Дослідження здійснено на основі чисельних архівних документів, польових матеріалів автора, які вперше вводяться до наукового обігу, публікацій у друкованих органах земств.

Монографія є другою книгою наукового трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу» і постає своєрідним продовженням дослідження-прологу керамолога Олесь Пошивайла «Гончарна велич і трагедія Макарового Яру доби Розстріляного Відродження». Завершує унікальну трилогію збірник документів і матеріалів «Гончарство Макарового Яру кінця XIX – середини XX століття» – найповніший нині корпус опублікованих польових, архівних і речових матеріалів про найбільший гончарний осередок на межі Слобідської України й Донщини.

Для керамологів, етнологів, істориків, мистецтвознавців, педагогів, усіх, хто займається відродженням чи заснуванням гончарних навчальних закладів, кого цікавить історико-мистецька й етнопедагогічна спадщина українського народу.

Книга 3. Гончарство Макарового Яру кінця XIX – середини XX століття: Документи і матеріали / Упорядник і автор переднього слова Олесь Пошивайло, пошукач Людмила Овчаренко.

– Олішні, Українське Народознавство, 2008. – 400 с.: іл.

Найповніший нині корпус опублікованих польових, архівних і речових матеріалів про крайній східний український гончарний осередок на межі Слобідської України й Донщини – село Макарів Яр (нині Пархоменко Краснодонського району Луганської області). Це перше у вітчизняній керамології документальне видання, що висвітлює тривалий період розвитку гончарства та діяльність регіональної гончарної школи в одному окремо взятому гончарному осередку.

Подано репринти публікацій кінця XIX – початку XX століття зі згадками про гончарство Макарового Яру, архівні матеріали про діяльність Макарово-ярівської керамічної кустарно-промислової школи, кримінальну справу, особисті документи й рукописи членів родини завідувача гончарної школи Павла Дубинського та його вихованців. Уперше публікується значна частина збереженої гончарної спадщини Макарового Яру з фондів колекцій музеїв України та добірка фотографій, що відображають сучасний стан колишнього гончарного осередку.

Видання завершує унікальне наукове трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу» і постає своєрідним документальним підґрунтям двох попередніх книг сучасних українських керамологів – монографії Олесь Пошивайла «Гончарна велич і трагедія Макарового Яру доби Розстріляного Відродження» та монографії Людмили Овчаренко «Макарово-ярівський осередок гончарної освіти в Україні». *Для керамологів, етнологів, істориків, мистецтвознавців, музеєзнавців, краєзнавців, мистців, викладачів, учителів, учнів і студентів мистецьких навчальних закладів.*

- **Качкан Володимир. Жива Глина: Мандрівка в минуле та сьогоднішнє Опішного.** – Опішнє: Українське Народознавство, 1994. – 232 с.: іл. ◀ 25 грн.

У документальній книзі письменник і вчений, доктор філологічних наук, професор, лауреат республіканської премії в галузі публіцистики продовжує тему своїх попередніх книг «Барви веселки», «Гори і доли», «Дивосвіти», «Світло високого дня», «Чари верховинської книги», «Краси нев'януче пелюстя», «Каштанове свічадо» та ін., в яких простежує спадкоємність традицій народного мистецтва України.

Пропонований твір – це своєрідна мандрівка в минуле Опішного, роздуми про його день сьогоднішній і майбутній. Уперше так повно, правдиво і щиро розповідається про класика українського гончарства, заслуженого майстра народної творчості України Олександру Селюченко. Читачі пізнають також таїну творчої лабораторії багатьох інших майстрів старовинного гончарного центру.

Книга розрахована на учнів і вчителів шкіл та училищ, викладачів, студентів технікумів і вузів, мистецтвознавців, художників, літераторів та широкі кола шанувальників українського народного мистецтва.

- **Коваленко Оксана. Глиняні люльки XVII-XVIII століть (за матеріалами Полтавщини).** – Опішнє: Українське Народознавство, 2008. – 144 с.: іл. (Керамологічне двокнижжя «Люлька в історії та гончарстві України», книга 1) ◀ 50 грн.

Під час археологічних досліджень у нашаруваннях XVII-XVIII століть часто трапляються глиняні люльки. Вони рясно представлені в музейних і приватних збірках України. Незважаючи на численність публікацій, присвячених цій категорії історичних пам'яток, донині залишається чимало нез'ясованих питань щодо їх виробництва і побутування.

Дослідження сучасного українського вченого – керамолога, археолога, історика й музеолога – є першим у нашій країні монографічним вивченням термінології, типології, технології виготовлення, особливостей форм і декору люлек, віднайдених у Полтавщині. Воно також містить екскурс у історію поширення тютюництва на дослідженій території, схему опису люлек, прислів'я та приказки зі згадками про вироби для тютюнопаління.

Монографія є першою книгою унікального керамологічного двокнижжя «Люлька в історії та гончарстві України». Її продовженням є дослідження відомого українського керамолога, етнолога й музеолога, доктора історичних наук Олеса Пошивайла «Люлька – історичний символ тютю-нової колонізації України (концепт етнологічного)».

Книга започаткувала видавничу академічну серію «Українські керамологічні студії», яка висвітлюватиме найважливіші наукові здобутки сучасних українських учених у галузі культурної керамології.

Для керамологів, археологів, етнологів, істориків, мистецтвознавців, музеологів, краєзнавців, викладачів і студентів вищих навчальних закладів, аспірантів і здобувачів наукових ступенів, усіх, хто цікавиться минувиною рідного краю.

■ **Лашук Юрій. Покутська кераміка.**

– Опішне: Українське Народознавство, 1998. – 160 с.: іл. ◀ 25 грн.

У класичній спадщині українського народного мистецтва почесне місце належить кераміці Покуття, в якій виділяються три яскраві осередки: Коломия, Пистинь та Косів. Кожен з них представлений низкою самобутніх творчо-стилістичних мистецьких явищ. Оскільки досі в їх оцінці переважали історико-етнографічні аспекти, автор книги аналізує творчу спадщину гончарів з позицій емоційно-естетичної функції виробів, встановлення ролі та вкладу до розвитку й прогресу духовної культури людності цього регіону української етнографічної території.

Для мистецтвознавців, етнографів, істориків, краєзнавців, усіх, хто цікавиться мистецькою спадщиною українців.

■ **Лашук Ю.П. Українські кахлі IX–XIX ст.**

– Ужгород, 1993. – 81 с.: іл. ◀ 10 грн.

Книга розрахована на художників, краєзнавців, широке коло любителів народного мистецтва. У ній йдеться про зародження та розвиток художньо-стильових особливостей яскравої галузі українського керамічного мистецтва – пічні кахлі та окремі види облицювальної кераміки періоду IX–XIX століть, які створювалися здебільшого міськими (цеховими) ремісниками.

Вершиною даного виду національного мистецтва вважаються пічні кахлі XIX століття. Їх художньо-декоративні та фольклорно-побутові особливості розглядаються під час аналізу таких провідних осередків виробництва кахель, як Ічня на Чернігівщині, Сунки на Київщині, Косів та Пистинь на Підкарпатті, Сокаль на Львівщині. Окремо розглядаються рельєфні теракотові кахлі, створювані на Полтавщині, Слобожанщині та на півдні Київщини.

Для довідок найрізноманітнішого характеру використовувалися матеріали державних історичних архівів та державних музеїв України і чужоземних країн, праці відомих українських та чужоземних учених.

■ **Міщанин Віктор. Північна група малих осередків гончарства Опішненського гончарного району (друга половина XIX–XX століття).**

– Опішне: Українське Народознавство, 2006. – 304 с.: іл. ◀ 35 грн.

Монографія є першим в українській керамології комплексним дослідженням малих осередків гончарства. В її основу покладено матеріали, зібрані автором у польових керамологічних експедиціях, у бібліотеках та архівах упродовж 1994–2005 років.

Наукова праця відтворює історичний розвиток гончарних осередків, що знаходяться в Зінківському районі Полтавської області, на північ від гончарської столиці України – Опішного, а саме – Безруків, Глинського, Лазьків, Малих Будищ, Старих Млинів і Хижняківки. Відтворено місцеву технологію виготовлення глиняних виробів та способи їх збуту, професійні звичаї гончарів. Повернено із забуття десятки імен місцевих майстрів.

Для керамологів, істориків, етнографів, мистецтвознавців, краєзнавців, музеєзнавців, усіх, кого цікавить історія рідного краю, духовні надбання українців.

- **Мішанин В.Д. Гончарство північної групи малих осередків Опішненського гончарного району (друга половина XIX–XX століття):** Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. Спеціальність 07.00.05 – етнологія. – Інститут українознавства ім.І.Крип'якевича НАН України, Інститут народознавства НАН України, Львів: 2007. – 20 с. 6 грн.

Про історичний розвиток гончарства в малих осередках – Безруки, Глинське, Лазьки, Малі Будища, Старі Млини, Хижняківка Зінківського району Полтавської області, домашній побут майстрів; досліджено соціально-економічний розвиток промислу впродовж другої половини XIX–XX століття, основні етапи технологічного процесу виготовлення глиняних виробів, їх асортимент та способи збуту, професійні знання і звичаї гончарів, особливості місцевого піchnування, домашній побут ремісників; з'ясовано місце й роль народної кераміки в системі традиційно-побутової культури Полтавщини; вивчено формування гончарських династій та родоводів, відтворено життєвий і творчий шлях близько 200 гончарів.

- **Мішанин Віктор. Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки.** – Опише: Українське Народознавство, 1999. – 368 с.: іл. 25 грн.

Полтавський державний педагогічний інститут імені Володимира Короленка, Управління культури Полтавської облдержадміністрації та Державний музей-заповідник українського гончарства в Опішному цим виданням започатковують серію словників про гончарів окремих осередків і регіонів України, майстрів гончарної справи української діаспори. Це перший крок до створення Національного словника «Українські гончарі».

Наукове дослідження відтворює історичні шляхи розвитку гончарних центрів, що знаходяться в Зінківському районі Полтавської області, поблизу Опішного, а саме – Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів і Хижняківки. Словникові статті подують відомості про гончарів цих осередків від 1850-х років XIX ст. до наших днів із зазначенням дат і місць народження та смерті майстрів, їх короткого родоводу, життєпису, гончарської спеціалізації, асортименту виробів та місць їх збуту тощо.

Для істориків, етнографів, мистецтвознавців, музейних працівників, краєзнавців, усіх, хто цікавиться духовною спадщиною нашого народу, історією рідного краю.

- **Петрашенко Валентина. Слов'янська кераміка VIII–IX ст. правобережжя Середнього Подніпров'я.** – К.: Наукова думка, 1992. – 140 с.: іл. 20 грн.

У монографії розглядається слов'янська кераміка VIII–IX ст. одного з найважливіших і цікавих регіонів у вирішенні проблеми етнічної історії слов'ян напередодні утворення Давньоруської держави.

Всєбічно аналізуються всі види керамічних виробів, особлива увага приділяється найбільш масовій категорії посуду – горщикам. На основі статистичного методу дослідження, вперше застосованого при вивченні кераміки цього району, отримані дані про хронологію, культурні взаємозв'язки окремих регіонів Середнього Подніпров'я. Розглянуто також деякі аспекти гончарного виробництва. На керамічному матеріалі, а також інших археологічних даних реконструюються етнокультурні процеси цього періоду.

Для істориків, археологів, етнографів, музейних працівників, викладачів, студентів історичних факультетів.

■ **Пошивайло Ігор. Феноменологія гончарства: семіотико-етнологічні аспекти.** – Онішине: Українське Народознавство, 2000. – 432 с.: іл. ◀ 40 грн.

Величними свідками людського поступу є речі, виготовлені з глини. Непідвладні стихії історичних колізій, вони постають правдивою хронікою минувшини. Чим спричинене первісне уречевлення довкілля людини мислячої – пасіонарністю духу, естетизмом душі чи прагматизмом тілесності? Що виображує гончар своїм образотворенням? У чому полягає феномен гончарства? Пошуку відповіді на ці та багато інших запитань присвячена ця книга.

У монографії висвітлюються семіотико-етнологічні аспекти гончарства. Це перше в українській науці комплексне дослідження світового гончарства як полісемантичного комплексу культурних знаків. На основі широких загальнокультурних узагальнень, вивчення численних писемних джерел, пам'яток культури та археологічних знахідок автор з'ясовує ступінь проникнення первісної людини в таїну світобудови, реконструює сакральні функції гончарства в традиційно-побутовій культурі різних етносів.

Книга розрахована на етнологів, археологів, культурологів, мистецтвознавців, фольклористів, істориків, мистців, студентів, усіх шанувальників народної культури.

■ **Пошивайло Олесь. Гончарство Лівобережної України XIX – початку XX століть і відображення в ньому основних духовних настанов української народної свідомості.** – К.: Молодь, 1991. – 282 с. ◀ 20 грн.

В монографії досліджується гончарство як суттєвий компонент, семіотичний феномен народної культури; аналізуються етнографічні особливості гончарства Лівобережної України (Гетьманщини), визначаються його місце й роль у системі традиційно-побутової культури українського народу. Вивчається генезис гончарських традицій, народних поглядів на гончарство і гончарів, виявляються принципи функціонування механізму створення гончарних виробів і реалізації їх поліфункціональності в побуті.

Для етнографів, істориків, краєзнавців, усіх, хто цікавиться культурою українського народу.

■ **Пошивайло Олесь. Етнографія українського гончарства: Лівобережна Україна.** – К.: Молодь, 1993. – 410 с.: іл. ◀ 25 грн.

Гончарство – це Боже Одкровення людській цивілізації, стверджує автор. Уперше в народознавчій літературі він узагальнює міфологічні уявлення про гончарів, розповідає про роль глини в житті українського народу, про гончарні цехи, професійні свята майстрів, святих – патронів гончарного ремесла, звичаї гончарювання і продажу гончарних виробів, самотню гончарську метрологію, домашній побут гончарів, символічну роль посуду, традиційні правила поводження з ним та використання в родинній і календарній обрядовості, народній медицині, замовляннях і ворожінні, магійній практиці.

Пропонована книга – своєрідна етнографічна енциклопедія про гончарство колишньої Гетьманщини.

- **Пошивайло Олесь. Ілюстрований словник народної гончарської термінології Лівобережної України (Гетьманщина).** – *Опішне: Українське Народознавство, 1993. – 280 с.: іл. ◀40 грн.*

Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному відроджує започатковану в другій половині XIX ст. діяльність земських статистів і етнографів по збиранню ремісничої лексики, що має завершитися підготовкою «Словника народної гончарської термінології України». Укладання етнолексикографічної праці розглядається як одна з форм осягнення сутності стародавнього ремесла, всебічного пізнання цього феномена людської цивілізації. Шлях до неї пролягає через збирання матеріалів і впорядкування термінологічних словників історико-етнографічних зон України і територій компактного розселення Українців поза межами країни.

Пропонований корпус гончарської термінології включає в себе лексику, пов'язану з гончарним промислом, предметами його виробництва й особливостями застосування, яка побутувала в Лівобережній Україні (Гетьманщині) в XIX–XX ст. Це своєрідний путівник у царині лівобережного гончарства.

Для істориків, етнографів, мистецтвознавців, мовознавців, музейних працівників, краєзнавців, усіх, хто цікавиться духовною спадщиною українського народу.

- **Сморж Леонід. Гончарівна (одержима керамікою).**

– *Опішне: Українське Народознавство, 2005. – 304 с.: іл. ◀30 грн.*

Про життєвий і творчий шлях славетної української Гончарки, заслуженого майстра народної творчості України Олександри Селюченко (1921–1987). Філософський аналіз життєпису мисткині побудовано на її щоденникових записах, листуванні, спогадах сучасників та особистому спілкуванні з нею автора книги. Видання проілюстровано рідкісними фото із життя Олександри Селюченко та творів з її гончарської спадщини.

Для керамологів, мистецтвознавців, філософів, музейних працівників, краєзнавців, усіх, хто цікавиться духовною спадщиною українців

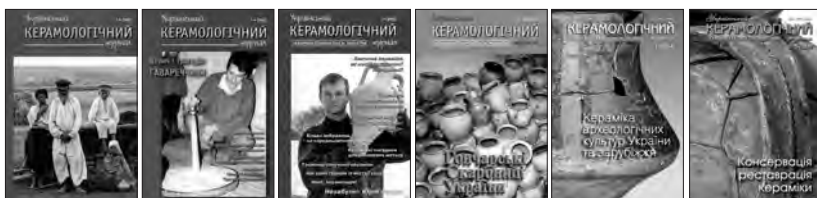

- **Спанатій Любов. Гончарна лексика в говорах української мови:**

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. – *Ужгород, 1997. – 23 с. ◀6 грн.*

- **Українське Гончарство: Національний культурологічний щорічник. Науковий збірник за минулі літа.** – Київ-Опішне: Молодь-Українське Народознавство, 1993. – Кн.1. – 520 с.: іл. ◀ 30 грн.
- **Українське Гончарство: Національний культурологічний щорічник. За рік 1994.** – Опішне: Українське Народознавство, 1995. – Кн.2. – 576 с.: іл. ◀ 40 грн.
- **Українське Гончарство: Національний культурологічний щорічник. За рік 1995.** – Опішне: Українське Народознавство, 1996. – Кн.3. – 576 с.: іл. ◀ 40 грн.
- **Українське Гончарство: Національний культурологічний щорічник. За роки 1996-1999.** – Опішне: Українське Народознавство, 1999. – Кн.4. – 656 с.: іл. ◀ 66 грн.
- **Українська Керамологія: Національний науковий щорічник. 2002.** – Опішне: Українське Народознавство, 2002. – Кн.2. – 480 с.: іл. ◀ 40 грн.

- **Український керамологічний журнал.** – 2002. – №3. – 160 с.: іл. ◀ 22 грн.
- **Український керамологічний журнал.** – 2002. – №4. – 160 с.: іл. ◀ 22 грн.
- **Український керамологічний журнал.** – 2003. – №1. – 192 с.: іл. ◀ 24 грн.
- **Український керамологічний журнал.** – 2003. – №2-4. – 192 с.: іл. ◀ 24 грн.
- **Український керамологічний журнал.** – 2004. – №1. – 192 с.: іл. ◀ 24 грн.
- **Український керамологічний журнал.** – 2004. – №2-3. – 192 с.: іл. ◀ 24 грн.
- **Український керамологічний журнал.** – 2004. – №4. – 192 с.: іл. ◀ 24 грн.
- **Український керамологічний журнал.** – 2005. – №1-4. – 336 с.: іл. ◀ 36 грн.

■ **Українці:**
Історико-етнографічна монографія
у двох книгах. Книга 1.

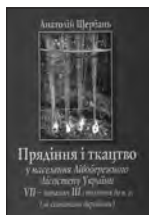
– Опи́шне: Українське Народознавство, 1999. – 528 с.: іл. ◀ 70 грн.

■ **Українці:**
Історико-етнографічна монографія
у двох книгах. Книга 2.

– Опи́шне: Українське Народознавство, 1999. – 544 с.: іл. ◀ 70 грн.

Колективна монографія у двох книгах порушує проблеми української прадавнини, етнічної історії та розселення у світі українців; розповідає про галузі господарства, громадський побут, традиції дошлюбного спілкування, шлюбні звичаї, весільну обрядовість (1-ша книга); висвітлює особливості народного житла, традиційного одягу, народного харчування, етнічної символіки, народного мистецтва, фольклору; подає відомості про народні знання та вірування, календарні звичаї і обряди, народний етикет, храмове мистецтво (2-га книга).

Для всіх, хто не байдужий до історико-культурної спадщини рідного народу, прагне глибше пізнати особливості традиційно-побутової культури українців.

■ **Щербань Анатолій. Прядіння і ткацтво у населення Лівобережного Лісостепу України VII – початку III століття до н.е. (за глиняними виробами).** – К.: Молодь, 2007. – 256 с.: іл. ◀ 43 грн.

Монографія є першим комплексним дослідженням прядіння і ткацтва населення Лівобережного Лісостепу України VII – початку III століття до н.е. До аналізу залучено значну кількість керамологічних, археологічних та етнографічних джерел. У підсумку відтворено технологію виготовлення ниток, тканин та глиняних виробів, пов'язаних з прядінням і ткацтвом, показано їх роль і місце в житті тогочасного суспільства.

Для археологів, керамологів, етнологів, мистецтвознавців, краєзнавців, усіх, хто цікавиться минувиною рідного краю.

DESIDERATA!

ЕПОХАЛЬНЕ КЕРАМОЛОГІЧНЕ ТРИКНИЖЖЯ «ГОНЧАРНИЙ ЗДВИГ ДОНБАСУ»

Фальш Концепт Етноцид Трагізм Мораль Книжність Феномен Реаліті Пам'ять

Макарієв ЯР
Макарієв ЯР
Макарієв ЯР
Макарієв ЯР
Макарієв ЯР
Макарієв ЯР

N. B. : NENT

СЛОВА ВІДЛІТАЮТЬ,
НАПИСАНЕ ЛИШАЄТЬСЯ!

AD REM! ПО СУТІ СПРАВИ:

ЧИТАЙТЕ ПРО:

- **націозначущий феномен** розвитку гончарства в крайньому східному гончарному осередку на політичному й етнічному пограниччі України і Росії;
- **героїчну спробу мистців** утвердити на сході України форпост творення й поширення української культури;
- **про втрачені перспективи** перетворення **Макарового Яру** в гончарну столицю Донбасу й провідний світовий центр художньої кераміки!

STATIM!

ОДРАЗУ:

ДІЗНАЙТЕСЯ ЯК

окупаційна влада брутально знищувала гончарне шкільництво в Україні!

SOS!

РЯТУЙТЕ:

ЗАДУМАЙТЕСЯ, ЧОМУ

в Незалежній Україні **тотально занепадає** традиційне гончарство, **знищено** найбільші гончарні заводи, **знищено** майже всі фарфоро-фаянсові підприємства, **знищено** Львівську кераміко-скульптурну фабрику!

BASTA!

ДОСИТЬ:

**НЕ ДОЗВОЛЯЙТЕ ЗНИЩУВАТИ РІДНЕ!
ОБЕРЕГАЙТЕ своє, УКРАЇНСЬКЕ!**

Гончарний
здрив
Донбасу
Книги 1-3

Опесь Пошивайло
ГОНЧАРНА
ВЕЛМЧ І ТРАГЕДІЯ
МАКАРОВОГО ЯРУ
ДОБИ
РОЗСТРИЯНОГО
ВІДРОДЖЕННЯ

Людмила Овчаренко
МАКАРОВО-ЯРІВСЬКИЙ
ОСЕРЕДОК
ГОНЧАРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

ГОНЧАРСТВО
МАКАРОВОГО ЯРУ
КІНЦЯ ХІХ - СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ:
Документи і матеріали

ШВИДКО! СІО! КУПУЙТЕ РАРТЕТ!

Видавництво «Українське Народознавство» Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному: вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164, Україна, тел./факс (+38 05353) 42416, 42175, 42415; e-mail: opishne_museum@poltava.ukrtel.net; www.opishne-museum.gov.ua, www.ceramics.gov.ua

Друк: Майстерні Книжки

Пошивайло Олесь

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЧНА КЕРАМОЛОГІЯ ХХІ СТОРІЧЧЯ.

Теорія, історія, сучасний ужиток, майбутній поступ.

Книга 1 (2001–2005).

– Опішне: Українське Народознавство, 2007. – 776 с.: іл. «105 грн.

Монографія провідного українського вченого-керамолога є першим в Україні дослідженням про предмет і завдання української керамології, українські керамологічні джерела, основи збереження гончарної спадщини, методи керамологічних досліджень, українську керамологію й суміжні науки, а також про становлення, організаційне структурування та сучасний розвиток української керамології як науки, досягнення Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України впродовж 2001–2005 років. Висвітлено основні напрямки наукових студій новітньої академічної установи загалом та індивідуальні дослідницькі зацікавлення вчених зокрема; подано основні відомості про сучасних українських керамологів. Систематизовано публікації співробітників Інституту зазначеного часового проміжку. Основне тематичне спрямування анотованих матеріалів – археологія, історія, етнографія, мистецтво та термінологія гончарства. Узагальнено також інформацію про зміст опублікованих номерів (книг, випусків) друкованих органів Інституту керамології – національного наукового часопису «Український керамологічний журнал» та національних наукових щорічників «Українська керамологія» і «Бібліографія українського гончарства».

Книга започаткувала видавничу серію «Українська академічна керамологія», яка висвітлюватиме найважливіші досягнення вітчизняних учених-керамологів за кожні п'ять років.

Для керамологів, етнологів, істориків, археологів, мистецтвознавців, краєзнавців, бібліотечних працівників, викладачів і студентів вищих навчальних закладів, аспірантів та здобувачів наукових ступенів

Інформація

ПРО СПРИЯННЯ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОГО БАНКУ ДАНИХ ПРО КЕРАМОЛОГІЧНІ ПУБЛІКАЦІЇ В УКРАЇНІ

Інформація

Гончарська книгозбірня України Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному – республіканська спеціалізована бібліотека літератури з проблем українського та світового гончарства – та Керамологічна бібліотека України Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України, починаючи з 2000 року, готують національний науковий щорічник «Бібліографія українського гончарства», який є друкованим органом Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. Унікальне на всьому пострадянському просторі видання охоплює публікації про українське гончарство, кераміку, керамологію. Тематичне спрямування матеріалів – від археології, історії, етнографії і мистецтва гончарювання до найрізноманітніших проблем технічної кераміки. До реєстру включаються книги, брошури, журнали, буклети, статті, повідомлення, що надійшли до Гончарської книгозбірні України та Керамологічної бібліотеки України. Усі бібліографічні позиції мають анотації. Кожний щорічник має також додаток з публікаціями попереднього року.

З метою формування інформаційного банку даних про керамологічні публікації в Україні та найповнішого представлення в щорічнику Вашого наукового доробку, просимо керамологів, мистецтвознавців, етнологів, археологів, істориків надсилати Гончарській книгозбірні України та Керамологічній бібліотеці України оригінали чи ксерокопії своїх книг і статей, пов'язаних з гончарством, керамікою, що побачили світ 2006 та в наступні роки з обов'язковим зазначенням джерела, в якому їх опубліковано, за такою схемою:

ДЛЯ КНИГ:

Автор. Назва книги. – Місце видання: Видавництво (видавець),
Рік видання. – Том. – Кількість сторінок;

ДЛЯ СТАТЕЙ:

Автор. Назва статті // Назва книги (періодичного видання),
в якій надруковано статтю. – Місце видання: Видавництво (видавець),
Рік. – Том (№, Випуск, Число). – День. – №№ сторінок.

Надіслані матеріали не повертаються.

За необхідності книгозбірні

оплачують вартість надісланих видань (ксерокопії).

«Бібліографія українського гончарства» за 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 роки
можна замовити за адресою:

Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному,
вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164;
тел.(05353) 42416, 42417; факс (05353) 42416;
e-mail: opishne_museum@poltava.ukrtel.net

ХРОНОЛОГІЯ ЛІДЕРСТВА ПОЛТАВЩИНИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ГОНЧАРСТВІ Й КЕРАМОЛОГІЇ

Інформація

- 1879** – на Полтавщині вперше на українських етнічних територіях було проведено польову керамологічну експедицію: професор Харківського університету Анастасій Зайкевич, на прохання Полтавського губерньського земства, у польових умовах обстежив гончарні осередки Миргородського, Лохвицького, Зіньківського та Полтавського повітів;
- 1880** – полтавець Анастасій Зайкевич написав перше в Україні керамологічне дослідження гончарних осередків губернії за власними польовими матеріалами – «О гончарном производстве»;
- 1882** – полтавець Анастасій Зайкевич, за підтримки Полтавського губерньського земства, опублікував перший в Україні образотворчий альбом «Мотивы малороссийского орнамента гончарных изделий» зі зразками близько 100 орнаментів мисок, горщиків, глечиків, тикв, кахель та інших глиняних виробів [наприкінці того ж року поляк Людвік Вежбіцький видав у Львові альбом «Взори промыслу домашнего: Вироби глиняні селян на Русі (Косів)», проте в ньому були представлені переважно авторські твори косівського гончаря Олександра Бахмінського];
- 1890** – уперше в Україні на засіданні Полтавського сільськогосподарського товариства визнано необхідним «строить склад образцов, моделей, красок и других препаратов по гончарному... делу»;
- 1893** – полтавець Іван Зарецький уперше в Україні в польових умовах почав цілеспрямовано фіксувати професійну лексику гончарів;
- 1893** – полтавець Іван Зарецький уперше в Україні в польових умовах почав фіксувати фотоспособом на скляних негативах технологічні процеси традиційного гончарства, побут гончарів;
- 1893** – полтавець Іван Зарецький уперше в Україні започаткував формування нового типу керамологічних джерел, а саме – графічної документації польових спостережень;
- 1893** – полтавець Іван Зарецький уперше в Україні зібрав велику колекцію традиційних гончарних виробів (близько 400), яку передав до Земського природничо-історичного музею;
- 1893** – полтавець Іван Зарецький уперше в Україні зібрав колекцію глин та інших матеріалів гончарного виробництва;
- 1894** – полтавець Іван Зарецький опублікував у Полтаві першу не тільки в Україні, а й у Російській імперії керамологічну монографію «Гончарный промысел в Полтавской губернии», написану за матеріалами його польових досліджень гончарних осередків Полтавщини;
- 1894** – у Опішному відкрито перший в Лівобережній Україні гончарний навчальний заклад – Земську зразкову гончарну майстерню;

- 1895** – в Полтавині відкрито Миргородську художньо-промислову школу імені Миколи Гоголя, яка функціонує й донині як Миргородський державний керамічний технікум імені Миколи Гоголя – на сьогодні **єдиний на всьому постсовєтському просторі** спеціалізований гончарний вищий навчальний заклад I-II рівня акредитації і до того ж найстаріший на цьому терені;
- кінець XIX століття** – у опішненського гончаря Федора Чирвенка **вперше в Україні** з'явився гончарний круг із металевою віссю;
- кінець 1890-х – середина 1910-х років** – Опішне було **єдиним на той час в Україні** гончарним осередком, з майстрами якого активно співпрацювали видатні українські мистці: живописці Сергій Васильківський, Василь Кричевський, Микола Самокиш, графік Опанас Сластьон, скульптори Єлизавета Трипільська та Леонід Позен;
- 1899** – **уперше в Україні в Опішному** виготовлено серію фотографій «Типи гончарів м.Опішне», які експонувалися на Всесвітній виставці в Парижі (1900);
- початок 1900-х років** – з усіх майстрів традиційних осередків гончарства саме **опішненський гончар Іван Гладиревський уперше в Україні** почав виготовляти мальовану плитку для облицювання будинків;
- 1901** – **уперше в Україні** учасники обласного з'їзду діячів кустарної промисловості в Полтаві порушили перед Полтавським губернським земством клопотання про видання доступної для кустарів брошури, яка б містила основні рецепти приготування поливи, описи горнів тощо;
- 1902** – **уперше в Україні полтавець Віктор Василенко** опублікував зібрану й систематизовану ним професійну лексику гончарів Полтавщини в праці «*Опыт толкового словаря народной технической терминологии по Полтавской губернии...*»;
- 1904** – **уперше в Україні** архітектори почали залучати саме **опішненських гончарів** до виготовлення декоративної облицювальної плитки і черепиці для приватних і громадських будівель;
- 1904** – в Опішному художником-керамістом Петром Вауліним засновано **перший в Україні** музей старовинних гончарних виробів;
- 1904** – **уперше в Україні Полтавське губернське земство** відкрило в Полтаві кустарний склад, який розшукував ринки збуту й постачав за межі губернії продукцію кустарних промислів, у тому числі й гончарів;
- 1911** – в Полтавині, у м.Ромни, побачив світ **перший в Україні** посібник з виготовлення глиняних виробів – «*Як робити глиняну посуду*» Осипа Білоскурського;
- 1913** – Полтавське губернське земство опублікувало **перший в Україні** ілюстрований фотографічний каталог традиційних глиняних виробів Полтавщини;
- 1917** – **уперше в Україні Полтавське губернське земство** прийняло рішення про створення в Опішному спеціалізованого музею гончарства;
- 1917** – **уперше в Україні Полтавське губернське земство** прийняло рішення про важливість підготовки й видання спеціальних книг з історії гончарства в Україні;

- 1926 – з-поміж українських керамологів **полтавець Яків Риженко** став **першим** аспірантом;
- 1927 – **уперше в Україні, у Опішному**, Полтавською санітарною організацією, за підтримки Наркомздоров'я та наданих консультацій Українським інститутом гігієни та патології праці і Харківським санітарним бактеріологічним інститутом, проведено комплексне науково-практичне обстеження санітарно-гігієнічних умов роботи гончарів одного гончарного осередку;
- 1929 – **полтавець Яків Риженко** **вперше в Україні** захистив керамологічну дисертацію;
- 1929 – **у Опішному** засновано **першу в Україні** художню гончарну артіль «Художній керамік»;
- 1954 – **уперше в Україні** **полтавка Марія Кривчанська** захистила кандидатську дисертацію, присвячену дослідженню гончарної термінології, – «Лексика гончарного промысла Полтавской области»;
- 1970–1971 – **уперше в Україні** аж 12 гончарів (з **Опішного**) стали членами Спілки художників СРСР;
- 1971 – **уперше** з-поміж українських народних майстрів гончар **Іван Білик з Опішного** став дипломантом одного з найпрестижніших світових конкурсів кераміки у Фаєнце (Італія);
- 1986 – **у Опішному** за дорученням Ради Міністрів Української РСР та рішенням Полтавського облвиконкому **засновано Музей гончарства в Опішному** – всеукраїнський центр збереження, вивчення й популяризації гончарної спадщини України;
- 1987 – **у Опішному засновано перший в Україні** меморіальний музей-садибу народного майстра – Меморіальний музей-садибу славетної гончарки Олександри Селюченко;
- 1988 – **Музей гончарства в Опішному вперше в Україні** почав цілеспрямовано фільмувати події та явища, пов'язані з українським гончарством, започаткувавши розвиток української візуальної керамології;
- 1989 – Рада Міністрів Української РСР прийняла постанову про **створення** на базі Музею гончарства в Опішному **Державного музею-заповідника українського гончарства в Опішному**;
- 1989 – **у Опішному** проведено **перший в Україні** Республіканський симпозіум гончарства «Традиції і сучасність»;
- 1989 – **у Опішному** проведено **перший в Україні** Республіканський конкурс на кращу публікацію на тему гончарства;
- 1991 – **опішненець Олесь Пошивайло** опублікував керамологічну монографію «Гончарство Лівобережної України XIX – початку XX століть і відображення в ньому основних духовних настанов української народної свідомості», в якій **уперше в Україні** гончарство досліджено як феномен народної культури українців, і яка започаткувала завершальний етап організаційного структурування української керамології;
- 1992 – **у Опішному** засновано **перше в Україні** гончарне видавництво «Українське Народознавство»;

- 1993 – **уперше в Україні** опішненець **Олесь Пошивайло** опублікував словник гончарної лексики – «*Люстрований словник народної гончарської термінології Лівобережної України (Гетьманщина)*»;
- 1993 – **уперше в Україні в Опішному** започатковано видання першого національного культурологічного щорічника, присвяченого різноманітним питанням вітчизняного гончарства, – «*Українське Гончарство*»;
- 1994 – **в Опішному** підготовлено й надруковано книгу Володимира Качкана «*Жива глина: Мандрівка в минуле та сьогоднішнє Опішного*», в якій **уперше в Україні** для відтворення історії, сучасного стану й мистецьких досягнень славетного гончарного осередку широко використано епістолярну спадщину та спогади гончарів;
- 1995 – **уперше в Україні в Опішному** відкрито Науково-дослідницький центр українського гончарства (в структурі Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному);
- 1995 – **уперше в Україні науковці Опішного** почали користуватися терміном «*керамологія*» для означення наукових студій гончарства;
- 1995 – **уперше в Україні опішненець Олесь Пошивайло** захистив докторську дисертацію, присвячену ролі й місцю гончарства в традиційно-побутовій культурі українців, зі спеціальності «*етнологія*», – «*Етнографія українського гончарства (Лівобережна Україна)*»;
- 1995 – **уперше в Україні** гончар (Микола Пошивайло) та керамолог (Олесь Пошивайло) саме з **Опішного** були відзначені Всеукраїнською літературно-мистецькою премією імені Івана Нечуя-Левицького;
- 1997 – **уперше в Україні** засновано художній загальноосвітній навчальний заклад зі спеціалізацією «*гончарство*» – Колегіум мистецтв **у Опішному**;
- 1998 – **уперше в Україні** полтавець **Ігор Пошивайло** захистив кандидатську дисертацію, присвячену міфо-ритуальним аспектам світового гончарства, – «*Міфо-ритуальні аспекти гончарства як полісемантичної знакової системи*»;
- 1999 – **уперше в Україні** полтавець-малобудищанин **Віктор Міщанин** опублікував фундаментальний регіональний словник гончарів – «*Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки*»;
- 1999 – **уперше в Україні** гончарі – Іван Білик, Михайло Китриш, Василь Омеляненко – саме з **Опішного** були відзначені найвищою державною мистецькою нагородою – Державною премією України імені Тараса Шевченка;
- 1999 – **уперше в Україні** в Опішному відкрито музей гончарної родини – Меморіальний музей-садибу гончарної родини Пошивайлів;
- 2000 – **у Опішному вперше в Україні** проведено Національний симпозіум гончарства;
- 2000 – **у Опішному вперше в Україні** проведено Всеукраїнський гончарський фестиваль;
- 2000 – **у Опішному вперше в Україні** проведено Національний конкурс художньої кераміки;
- 2000 – **у Опішному** засновано Українське керамічне товариство;

- 2000 – уперше в Україні полтавець Ігор Пошивайло опублікував фундаментальну монографію про світове гончарство як полісемантичний комплекс культурних знаків – «Феноменологія гончарства: Семіотико-етнологічні аспекти»;
- 2000 – у Опішному засновано перший у Європі Інститут керамології як відділення Інституту народознавства Національної академії наук України;
- 2000 – у Опішному засновано перший в Україні національний науковий бібліографічний щорічник «Бібліографія українського гончарства»;
- 2001 – у Опішному засновано перший в Україні національний науковий щорічник «Українська керамологія»;
- 2001 – у Опішному засновано перший в Україні національний науковий «Український керамологічний журнал»;
- 2005 – уперше в Україні до навчального плану Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному» включено навчальний курс «Етнографія українського гончарства» для 9-11 класів;
- 2005 – у Опішному підготовлено й видано перше в Україні фундаментальне дослідження малих осередків гончарства – монографію малобудищанця Віктора Міщанина «Північна група малих осередків гончарства Опішненського гончарного району (друга половина XIX–XX століття)»;
- 2006 – уперше в Україні до навчального плану Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному» включено навчальний курс «Основи керамології» для 7-10 класів й підготовлено відповідну програму;
- 2007 – уперше в Україні опішненець Анатолій Щербань опублікував керамологічну монографію «Прядіння і ткацтво у населення Лівобережного Лісостепу України VII – початку III століття до н.е. (за глиняними виробами)», яка є першим в Україні монографічним дослідженням палеокераміки як історичного джерела для вивчення давніх господарських занять;
- 2007 – уперше в Україні опішненець Олесь Пошивайло опублікував керамологічну монографію «Українська академічна керамологія XXI сторіччя», яка є першим в Україні дослідженням про теорію української керамології;
- 2007 – у Опішному вперше в Україні започатковано проведення Всеукраїнських науково-практичних керамологічних семінарів;
- 2007 – у Опішному вперше в Україні започатковано проведення щорічних Міжнародних молодіжних гончарських фестивалів;
- 2007 – у Опішному вперше в Україні започатковано проведення щорічних Національних конкурсів публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні «KeGoKe»;
- 2008 – у Опішному вперше в Україні опубліковано «Короткий довідник сучасних українських керамологів»;
- 2008 – у Опішному вперше в Східній Європі проведено Міжнародний науково-практичний керамологічний семінар;
- 2008 – уперше в Україні полтавка Оксана Коваленко підготувала і впровадила в навчальний процес програму спецкурсу «Основи керамології» для вищих навчальних закладів;

- 2008** – опішненці Олесь Пошивайло і Людмила Овчаренко опублікували **перше в Україні** керамологічне монографічне дослідження про функціонування гончарної школи в одному окремо взятому гончарному осередку – епохальне трикнижжя «Гончарний здвиг Донбасу»;
- 2008** – полтавка Оксана Коваленко опублікувала **перше в Україні** керамологічне монографічне дослідження про глиняні люльки: «Глиняні люльки XVII–XVIII століть (за матеріалами Полтавщини)»;
- Опішне** – **єдиний в Україні** гончарний осередок, краєвиди та народна архітектура якого найчисельніше відтворені на живописних полотнах видатних українських художників;
- опішненське гончарство** – **єдине в Україні**, яке заохотило академічного художника взяти собі псевдоніми – «Опішнянський гончар» та «Гончар» (Опанас Сластьон).

Усе, перелічене вище, засвідчує, що Полтавщина вже понад століття залишається піонером творення гончарної культури України, її збереження й наукового вивчення, а Опішне цілком закономірно постає історично сформованою Гончарною Меккою України. Про це влучно висловився славетний український поет і державний діяч, **Герой України Іван Драч**: «Я не раз говорив уже, що якби сталася, скажімо, техногенна катастрофа і на географічній карті лишилася б одна Полтавщина, то Україна наша невдовзі, мовби той фенікс, знову б постала в своїй величі і красі. Бо є цей незвичайний край, творчо-енергетичний, воістину духовний епіцентр українського самозбереження і поступу. Саме в ньому плекалися, виколювалися таланти світового рівня, які через віки утверджують добродетельність українства, несуть у світі як учене, так і красне слово, задушевну пісню і мелодію сердець... **Саме Опішне нині є одним із наймогутніших в Україні центрів культурної самобутності, розвитку й утвердження традицій національної культури образотворення...** Побувавши там кілька років тому, я був вражений розмахом поєднання глибинних джерел народної творчості з сучасним поглядом на світ. На кожному кроці там осмикуєш себе – де ти, в Америці чи Канаді, Японії чи Німеччині? І не тому, що все збудовано, зроблено, подано, як прийнято в західному світі, а тому, що працівники центру перейнялися щирою любов'ю до рідної культури, дбайливо її оберігають і творчо розвивають» (2000).

„KeFoKe”	„KeFoKe”	„KeFoKe”
„KeFoKe”	Національна академія наук України Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України Міністерство культури і туризму України Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному Редакція «Українського керамологічного журналу» ПОЛОЖЕННЯ про Національний конкурс публікацій на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні „KeFoKe”	„KeFoKe”
„KeFoKe”		„KeFoKe”
„KeFoKe”	Метою Конкурсу є визначення рейтингу публікацій в Україні з означеної проблематики, заохочення науковців до активних досліджень вітчизняного та світового гончарства, до започаткування й участі в керамологічних дискусіях, написання ґрунтовних рецензій та критичних статей; заохочення популяризації знань про давнє й сучасне гончарство і його мистців. До участі в Конкурсі запрошуються вчені (керамологи, історики, археологи, етнологи, мистецтвознавці, філологи і т.д.), краєзнавці, журналісти, письменники, усі, хто пише на конкурсну тематику. За основу оцінювання беруться публікації, розміщені в національному науковому щорічнику «Бібліографія українського гончарства». Цей реєстр не є вичерпним, а тому може бути доповнений матеріалами, що не ввійшли до нього. Основа списку номінантів у кожній номінації формується за спільним рішенням учених рад Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному. Списки надсилаються членам Національної експертної керамологічної ради для визначення рейтингу номінантів. Експерти мають право доповнювати списки відсутніми в них публікаціями з обов’язковим письмовим обґрунтуванням свого рішення. На основі висновків експертів фундатори визначають переможців Конкурсу в кожній номінації. З переможців у номінаціях №І, ІІ ІІІ, ІV, V, VI, VII, ІХ Вчені ради Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному на спільному засіданні визначають володаря Гран-прі Конкурсу.	„KeFoKe”
„KeFoKe”	„KeFoKe”	„KeFoKe”

Інформація

Конкурс проводиться за такими номінаціями:

- I. Краща монографія.
- II. Кращий альбом, каталог.
- III. Кращий збірник наукових праць
(щорічник, матеріали конференції, часопис, збірник).
- IV. Краща наукова стаття.
- V. Краща науково-популярна, публіцистична стаття.
- VI. Краща резонансна публікація.
- VII. Краща публікація документальних матеріалів.
- VIII. Краща публікація з окремими сюжетами на теми керамології, гончарства, кераміки в Україні.
- IX. Краща рецензія.
- X. «КерамГАНДЖ».

Критерії оцінювання публікацій:

I номінація:

1. Порушення нової теми.
2. Використання матеріалів польових досліджень.
3. Використання нових архівних джерел.
4. З'ясування дискусійних питань.
6. Використання зарубіжних порівняльних матеріалів.
7. Наявність оригінальних, уперше опублікованих ілюстративних матеріалів.

II номінація:

1. Наявність уперше опублікованих керамологічних матеріалів.
2. Використання керамологічних колекцій державних і приватних музеїв України, інших країн.
3. Повне атрибутування опублікованих керамологічних матеріалів (час, авторство, регіон, осередок, місце виготовлення та зберігання).
4. Наявність фахового рецензування чи супроводжуючих статей фахівців.
5. Упорядкування видання науковцями.
6. Рівень художнього оформлення та поліграфічного виконання.

III номінація:

1. Наявність більшості фахових статей на теми керамології, гончарства, кераміки.
2. Фаховість висвітлення проблем керамології, гончарства.
3. Використання матеріалів польових досліджень та чужоземних порівняльних матеріалів.
4. Наявність оригінальних, уперше опублікованих ілюстративних матеріалів.
5. Фахове атрибутування опублікованих керамологічних матеріалів.
6. Використання сучасної керамологічної термінології.

IV номінація:

1. Порушення нової теми.
2. Розробка й застосування нових методів дослідження.
3. Уведення до наукового обігу нових матеріалів (терміни, визначення, фото, документи тощо).
4. Наукові відкриття.
5. Аналітичність.
6. Розробка пріоритетних напрямків розвитку керамології.

V номінація:

1. Об'єктивне висвітлення проблем керамології, гончарства.
2. Популяризація сучасних знань про керамологію, гончарство, кераміку.
3. Зацікавлення громадян країни сучасними досягненнями керамології, гончарства.
4. Доступність викладу наукових знань.

VI номінація:

1. Сенсаційне наукове відкриття.
2. Найбільша кількість опублікованих відгуків про публікацію.
3. Проведення дискусії в періодичних виданнях.

VII номінація:

1. Використання та опублікування нових архівних матеріалів, документів, рукописів, фотографій.
2. Фахові коментарі до опублікованих матеріалів.
3. Фахове атрибутування опублікованих керамологічних матеріалів.

VIII номінація:

1. Наявність уперше опублікованих керамологічних матеріалів.
2. Фаховість висвітлення проблем керамології, гончарства.
3. Фахове атрибутування опублікованих керамологічних матеріалів.
4. Використання сучасної керамологічної термінології.
5. Популяризація керамологічних знань.

IX номінація:

1. Фаховість оцінки рецензованої роботи.
2. Висловлення власного бачення вирішення наукової проблеми.
3. Використання для доказування висловлених думок аналітичних матеріалів інших авторів.
4. Залучення до аналізу широкої бази наукових знань.

X номінація:

1. Нефахове висвітлення проблем керамології, гончарства.
2. Відсутність фахового атрибутування керамологічних матеріалів.
3. Фальсифікація фактів.
4. Крайній суб'єктивізм, несумісний з науковою істиною.
5. Кон'юктурність.

Конкурс проводиться в кілька етапів:

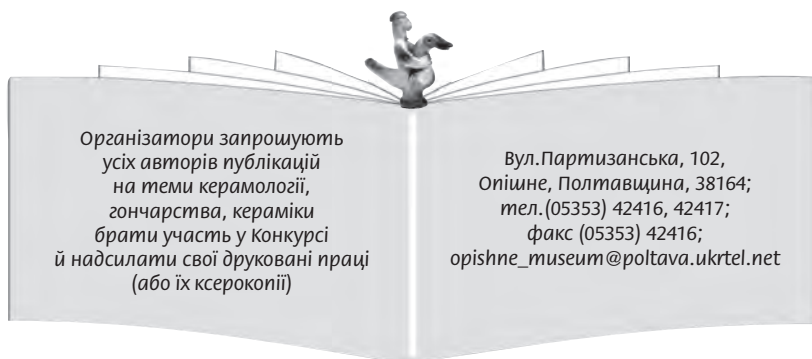
1. Опублікування інформації про початок чергового Конкурсу (січень).
2. Опублікування чергового випуску національного наукового щорічника «Бібліографія українського гончарства» за конкурсний рік (червень).
3. Розсилання примірників «Бібліографії українського гончарства» членам Національної експертної керамологічної ради (1-10 липня).

Інформація

4. Отримання експертних висновків фахівців (11 липня – 20 вересня).
5. Систематизація експертних висновків. Прийняття рішення на спільному засіданні Вчених рад Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України та Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (21-30 вересня).
6. Нагородження переможців та активних учасників Конкурсу грошовими преміями, заохочувальними призами, дипломами (Опішне або Київ, жовтень).
7. Опублікування результатів Конкурсу в «Українському керамологічному журналі» та інших виданнях видавництва «Українське Народознавство» Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному (листопад-грудень) **.

* В Україні подібні Конкурси вже проводилися, проте вони не мали регулярного характеру. Так, 1989 року, в рамках Республіканського симпозиуму гончарства «Опішне-1989» було проведено перший в Україні конкурс на кращу публікацію 1988 року на тему гончарства. Започаткована традиція не набула сталості, оскільки націленість симпозиуму на відродження національних традицій українців налякала владні структури, які зробили все для того, щоб вони більше не проводилися. Конкурс було відновлено 2000 року в рамках I Національного симпозиуму гончарства «Опішне-2000» і продовжено наступного, 2001, року. Кращими публікаціями в Україні на тему гончарства тоді було визнано монографії Віктора Міщанина «Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки» (Опішне, 1999) та Ігоря Пошивайла «Феноменологія гончарства: Семіотико-етнологічні аспекти» (Опішне, 2000). Правильність рішень Жюри симпозиумів підтвердили найпрестижніші в Україні книжкові конкурси, зокрема VI і VII Форуми видавців у Львові, на яких зазначені книги теж стали лауреатами. Проте й тоді безперервності традиції не було дотримано, бо Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному припинив проведення гончарних симпозиумів. Фундатори новітнього Національного конкурсу сподіваються, що захід стане довготривалим.

** Інформацію про переможців минулих конкурсів «KeGoKe» дивіться на сайті: www.ceratology.gov.ua

ПОЛОЖЕННЯ

про атрибутування глиняних виробів експертною комісією Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України

Заявки на атрибутування глиняних виробів приймаються від юридичних і фізичних осіб. Для атрибутування глиняних виробів замовник подає заявку та твір, який потрібно атрибутувати.

Кераміка приймається виключно від замовника (або за дорученням юридичної особи). Дирекція Інституту керамології відповідає за зберігання переданих творів.

Під час передачі кераміки для атрибутування складаються:

- акт на тимчасове зберігання творів із обов'язковим зазначенням назви, короткого опису (матеріал, техніка, розміри), історії походження предмета; наявних облікових позначень, стану збереження твору;
- договір на атрибутування.

Власники можуть застрахувати свої твори на випадок пошкодження їх під час перебування на тимчасовому зберіганні в Інституті керамології.

Твори, передані на тимчасове зберігання для атрибутування, власники забирають не пізніше зазначеного в акті терміну тимчасового зберігання предмета, після закінчення якого Інститут керамології не несе відповідальності за збереження твору.

Оплата атрибутування глиняних виробів проводиться згідно з кошторисом, затвердженим дирекцією Інституту керамології. Власник сплачує аванс у розмірі 50% від кошторисної вартості атрибутування. За умови припинення дії договору за вимогою власника після початку виконання робіт сплачена сума авансу не повертається.

Для атрибутування окремих творів можуть залучатися фахівці інших науково-дослідних, музейних установ та закладів. Вартість робіт, що виконуватимуться ними, враховується в загальному кошторисі атрибутування.

Після проведення атрибутування видається письмовий «Сертифікат про результати атрибутування глиняного виробу експертною комісією Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України» і акт на виконанні роботи, затверджені директором Інституту керамології.

Один примірник «Сертифіката про результати атрибутування глиняного виробу експертною комісією Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України» зберігається в архіві Інституту керамології.

Інститут керамології набуває право використання фотографій атрибутованої кераміки та результатів її дослідження в наукових студіях і публікаціях своїх співробітників.

Вул.Партизанська, 102, Полтавщина, Опішне, 38164, УКРАЇНА

Тел./факс (05353) 42175

e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net

www.ceramology-inst.gov.ua

**ББК 72 (4Укр) я2
П66**

ОЛЕСЬ ПОШИВАЙЛО.
КОРОТКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ
КЕРАМОЛОГІВ (культурна керамологія) /Друге видання в Україні.
– Опішне: Українське Народнознавство, 2009. – 312с.: іл.
(Академічна серія «Українська керамологічна біографістика», випуск 1)

ISBN 966-7322-20-3

Інститут керамології
– відділення Інституту народознавства НАН України

Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164, Україна;
тел./факс (05353) 42175; e-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net;
www.ceramology-inst.gov.ua

Свідцтво: серія ДК, №1411 від 02.07.2003

«Українське Народнознавство»
Видавництво Національного музею-заповідника
українського гончарства в Опішному

Вул.Партизанська, 102, Опішне, Полтавщина, 38164, Україна;
тел./факс (05353) 42416, 42415; e-mail: opishne_museum@poltava.ukrtel.net;
www.opishne-museum.gov.ua

Свідцтво: серія ДК, №1458 від 08.08.2003

**МайСТЕРНЯ
КНИГИ**

Друк : «Майстерня книги»
Вул.Кривоноса, 2Б, Київ, 03037, Україна
Свідцтво: серія КІ №82 від 06.09.2005

Формат 60х90/16
Гарнітура Коріппа
Умовн. друк. арк. 19,5
Тираж 300 прим.